

Skatter i Sverige

Skattestatistisk årsbok 2015

Tax Statistical Yearbook of Sweden 2015

Skatteverket

Skatteverket

Teckenspråk Other languages AÖ Innehåll A-O Kontakta oss Logga in

Privat Företag Rättsinformation Om oss

Deklaration 2015 Skatter Folkbokföring Fastigheter & bostad Självservice

Vanlig fråga: Vad gör jag om jag misstänker att jag har fått bluffmejl?

Använd våra e-tjänster

- Gör flyttanmälan >
- Personbevis >
- Skattekonto >
- Fler genvägar >

Mina sidor växer fram

Nu påbörjar vi utvecklingen av Mina sidor. Denna första version innehåller en tydlig ingång till alla våra e-tjänster. Vad vill du hitta på Mina sidor i framtiden? Logga gärna in och lämna dina synpunkter.

Logga in

Mina sidor och e-tjänsterna >

Läs mer om Mina sidor

Skaffa en säker digital brevlåda

Läs post från myndigheter och kommuner digitalt. Samlat och säkert var du än är.

minameddelanden.se

Aktuellt

Nya skatteregler 2016

Den 1 januari 2016 träder flera nya skatteregler i kraft som rör både privatpers...

E-tjänsten Personalliggare, bygg har öppnat

Från och med den 1 januari 2016 ska du som bedriver byggverksamhet enligt lag fo...

Beräkna förmånsvärdet på din bil

Nu kan du räkna ut ditt bilförmånsvärde för inkomståret 2016. I vår e-tjänst kan...

Fler nyheter >

Viktiga datum

1 februari

Sista dagen för arbetsgivare, banker m.fl. att lämna kontrolluppgifter...

12 februari

Du ska ha gjort en eventuell extra skattebetalning om du vill undvik...

14 mars

Förfallodagen för underskott av slutlig skatt för de som fick sitt sl...

Fler viktiga datum >

Kontakta oss

0771-567 567

Måndag-torsdag 08-18

Freitag 08-16

Mejla

Besök ditt servicekontor

Skicka brev och blanketter

Vi svarar på din fråga på facebook

Fler kontaktuppgifter >

Skatteverkets rättsinformation har flyttat till Rättslig vägledning >

Skatteverket Vår vision är ett samhälle där alla vill göra rätt för sig

Personuppgifter (PUL) | Om kakor (cookies)

Via Skatteverkets webbplats på Internet,
www.skatteverket.se,
 kan man dygnet runt ladda ner eller beställa blanketter
 och broschyrer, få information, räkna ut sin skatt m.m.
 Boken Skatter i Sverige hittar du under kategorin
 Om Skatteverket. Du finner boken under rubriken Statistik.

Originalarbete och tryckning: Taberg Media Group 2015

SKV 152 utgåva 18, Skatter i Sverige 2015

Förord

Syftet med Skatter i Sverige är att ge en översiktlig och samlad bild över ekonomisk statistik avseende det svenska skattesystemet. Publikationen ger ett omfattande faktaunderlag som ska kunna vara till nytta i samhällsdebatten, där skattepolitiken är en både central och kontroversiell fråga. Dessutom ska boken tjäna som vägledning till de många statistikällor som finns på området.

Årsboken består av två delar. Del 1 tar upp det svenska skattesystemet utifrån ett övergripande perspektiv. Inledningsvis i kapitel 1 behandlas det svenska skattesystemet utifrån ett ekonomiskt och historiskt perspektiv. I kapitel 2 betraktas skatterna utifrån ett fördelningsperspektiv och i kapitel 3 lämnas en redovisning av skattekontroll och skattebrott. Del 1 avslutas med ett kapitel baserat på resultat från Skatteverkets senaste attitydundersökningar.

Del 2 ger fördjupad information om det svenska skattesystemets olika delar. Inledningsvis i kapitel 5 redovisas statistik om totala skatter i Sverige inklusive uppbördsförluster. Därefter i kapitel 6-8 redovisas statistik om skatt på arbete, skatt på kapital samt skatt på konsumtion och insatsvaror. Kapitel 9 ger en samlad bild av företagsbeskattningen mot bakgrund av den svenska företagsstrukturen.

Inom varje kapitel i del 2 har ambitionen varit att ge en fyllig redogörelse av alla förekommande skatter, även sådana som är beloppsmässigt obetydliga men som ibland väcker stort intresse i den allmänna debatten. Förutom statistik över skatteutfallet presenteras statistik över antalet skattebetalare som betalar de olika skatterna samt de inkomster, tillgångar, varor m.m. som beskattas. Delvis finns det i anslutning till de statistiska diagrammen och

tabellerna förklarande texter om skatteregler och uppbördsförfaranden.

Liksom tidigare har en strävan varit att publicera så aktuell statistik som möjligt samt tidsserier bakåt i tiden. Möjligheten till exempelvis aktuell inkomstskattestatistik begränsas dock av att skatten fastställs först efter att inkomstdeklarationerna lämnats in och kontrollerats. Detta leder till eftersläpning i statistiken i förhållande till när inkomsterna tjänats in.

Skatteverket ger även ut ett särtryck på engelska av denna bok, *Taxes in Sweden 2015*. Särtrycket innehåller en omfattande sammanfattning av det viktigaste innehållet i boken och är en ingång till tabellerna i respektive kapitel. Alla tabeller i den svenska delen är även försedda med engelsk text.

Skatter i Sverige har framställts av analysenheten vid Skatteverket. Redaktör har varit Ali Bahrami. Utöver Skatteverket har Finansdepartementet bidragit med kapitel 1 och SCB med kapitel 2.

Solna i december 2015

Ingemar Hansson
Generaldirektör

In English:

This is the 18th annual edition of the Tax Statistical Yearbook of Sweden, since 2003 called *Taxes in Sweden*. The purpose of the publication is to present an overview of the Swedish tax system as well as up-to-date statistics on tax bases, tax revenue and other relevant aspects of taxation.

A summary of this yearbook published in English (*Taxes in Sweden 2015*) is available at

our website www.skatteverket.se. The English summary contains references to tables in the Swedish edition. These references are put in brackets, e.g. [9.1] in the English summary is a reference to table 9.1 in the Swedish edition. Furthermore, all tables in the Swedish edition contain an English translation.

Skatter i Sverige 2015

Taxes in Sweden 2015

SKATTESTATISTISK ÅRSBOK

TAX STATISTICAL YEARBOOK OF SWEDEN

FÖRORD / Preface	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Table of contents	4
SAMMANFATTNING / Summary	5
DEL 1 SKATTER I ETT ÖVERGRIPANDE PERSPEKTIV TAXES IN A GLOBAL PERSPECTIVE	
1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv , Taxes in an economical and historical perspective, Peter Brose, Bo Stoltz, Finansdepartementet	13
2 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet , Taxes, income distribution and wealth, Petter Lundberg, SCB	29
3 Skattekontroll och skattebrott , Tax control and tax crime, Mette Hansson, Skatteverket	49
4 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll , Opinions on the tax system, tax evasion and tax control, Henrik Franzon, Skatteverket	69
DEL 2 SKATTEBASER OCH SKATTEINKOMSTER TAX BASES AND TAX REVENUES	
5 Totala skatter i Sverige , All taxes in Sweden, Mats Andersson, Karolin Wallström, Skatteverket	79
6 Skatt på arbete , Taxes on labour, Therése Asplund, Skatteverket	93
7 Skatt på kapital , Taxes on capital, Katrin Wallberg, Skatteverket	139
8 Skatt på konsumtion och insatsvaror , Taxes on consumption and input goods, Mats Andersson, Skatteverket	167
9 Företagsbeskattning , Business taxation, Katrin Wallberg, Skatteverket	201
DETALJERAD INNEHÅLLSFÖRTECKNING / Detailed table of contents	233
SAKORDSREGISTER / Index	237

OBS! Årsbokenkät pågår fram till 1 augusti 2016.

Tyck till om årsboken på:
<http://skatteverket.se/arsbokenkat>
Tar ca 5 minuter att svara på frågorna.

Sammanfattning

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I kapitel ett ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter.

Skattesystemets huvuduppgifter

Skattesystemets grundläggande uppgift är att finansiera offentliga utgifter. Utöver detta grundläggande fiskala syfte brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter: att skapa samhällsekonomisk balans, att fördela inkomsterna rättvist och att fördela resurserna effektivt.

Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter är två grundläggande beskattningsprinciper: intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Skatteförmågeprincipen innebär att skatten ska betalas efter de skattskyldigas förmåga att betala skatten.

En ekonomisk klassificering av olika skatter

En ekonomisk klassificering av olika skatter kan ske på många sätt. I den här boken är utgångspunkten skatt på arbete och skatt på kapital. En annan vanlig distinktion är direkta och indirekta skatter. Med direkta skatter avses skatter som utgår på inkomster och förmögenheter. Indirekta skatter utgår vid omsättning av varor och tjänster och består av moms och punktskatter på t.ex. alkohol och tobak. Dessa två indelningsgrunder kan kombineras i en fyrdelning av de svenska skatterna; direkta och indirekta skatter på arbete och kapital.

Skatternas utveckling de senaste 25 åren

De svenska skatternas utveckling under de senaste 25 åren kan mycket kortfattat beskrivas på detta sätt:

• från sam- till särbeskattning

1971 avskaffades sambeskattningen av giftas inkomster. Sambeskattningen medförde att marginaleffekterna på extra arbetsinsatser för ett hushåll blev höga och detta i kombination med en ökad förvärvsfrekvens för kvinnor ansågs som ett problem, bl.a. ur jämställdhets-synpunkt.

• från direkt till indirekt beskattning

Uttaget av socialavgifter har ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet. Punktskatterna har fått större betydelse för finansiering av offentliga utgifter.

• skattereformen 1990-91

De formella skattesatserna sänktes, skattebaserna breddades, styrande inslag togs bort, proportionell skatt på kapital infördes (30 procent).

• efter skattereformen

Skatteuttaget på arbete ökade under 1990-talet men har därefter sjunkit dels genom kompensation för de under 1990-talet införda allmänna egenavgifterna, dels genom införande av jobbskatteavdrag. Hänsyn tas till internationella krav med nya villkor för bl.a. beskattning av kapitalinkomster. Miljörelateringen av skattesystemet har ökat liksom inslaget av differeriering bl.a. för att stimulera den varaktiga sysselsättningen.

2 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

Detta kapitel sätter fokus på tre områden:

- inkomster som ett mått på den ekonomiska standarden och fördelningen av inkomster mellan olika grupper av individer och hushåll
- den direkta beskattningen av individer och hur direkta skatter och bidrag omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper
- kvinnors och mäns förmögenhet

Den direkta beskattningen av individen

År 2013 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,2 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i direkta skatter. Med direkt beskattning menas inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, och fastighetsskatt/-avgift. Jämfört med 2006 – det första året innan skattereduktion på arbete infördes – har den direkta beskattningen sjunkit med 5,5 procentenheter. Under perioden 1980–2012 har beskattningen blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

Den högsta marginalskatten, dvs. den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst, ökade kontinuerligt under perioden 1993–1998. Från och med 1999 har den högsta marginalskatten legat på ungefär samma nivå. År 2015 är den högsta marginalskatten 57 procent. Marginaleffekten, dvs. den effekt en inkomstökning har på skatten och olika bidrag och avgifter, är högst för ensamstående med barn och de äldsta pensionärerna.

Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och transfereringar har som syfte att omfördela inkomster mellan grupper och mellan perioder av livet då försörjningsbördan och försörjningsmöjligheter varierar. Den disponibla inkomsten uppgick 2013 till i genomsnitt 87 procent av faktorinkomsten för hushåll 18–64 år. Ett genomsnittligt hushåll, 18–64 år, betalade därmed 59 400 kr mer i direkta skatter än vad som gavs tillbaka i form av bidrag och ersättningar. Hushåll med en årsinkomst under 250 000 kr mottog i genomsnitt mer i bidrag och ersättningar än vad de betalade i direkt skatt.

Inkomstfördelningen för individer och hushåll

Inkomstspridningen var ganska konstant under 1980-talet men ökade under 1990-talet. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen något, för att sedan åter öka. De som har de högsta inkomsterna har haft en avsevärt bättre utveckling än vad övriga grupper har haft. Kapitalinkomsternas betydelse har ökat, och ökade kapitalvinster förklarar en stor del av den ökade inkomstspridningen. Under 2013 hade samtliga åldersgrupper en betydligt högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991.

Förmögenhetsfördelning

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. År 2007 ägde de 1 procent mest förmögna individerna nästan en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens

medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr. År 2007 hade drygt en och en halv miljon hushåll en marknadsvärderad förmögenhet som var större än en miljon kronor. Nettoförmögenheten bestod till 72 procent av fastigheter och bostadsrätter. Banksparande stod för 11 procent medan 14 procent av nettoförmögenheten bestod av aktier och fonder.

3 Skattekontroll och skattebrott

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen. Parallellt finns ett administrativt sanktionssystem med skattetillägg och förseningsavgifter. Genom skattekontrollen kan man upptäcka och åtgärda skattefusk och andra felaktigheter.

Skattekontrollen

År 2014 hanterade Skatteverket närmare över 65,8 miljoner kontrolluppgifter och över 18,8 miljoner deklARATIONER avseende inkomstskatt, mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter, avdragen skatt och punktskatter. Under samma tid fattades 546 000 beskattningsbeslut till följd av själva kontrollen. Inkomstbeskattningen svarar för 68 % av det totala antalet beslut.

En stor del av skattebrotten upptäcks i samband med skatterevisjoner. Skatterevisionerna har dock minskat från över 18 000 per år i slutet av 1980-talet till 3 030 år 2014.

Under året 2014 genomfördes ca 43 200 företagsbesök. Av dessa är 5 800 personalliggarbesök och 13 800 kassaregisterbesök.

Den preventiva effekten av skattekontrollen dvs. de skattskyldigas bedömning av risken för upptäckt vid skatteundandragande och dess konsekvenser, bedöms som betydande.

Tillämpning av det administrativa sanktionssystemet

Skattetillägg tas ut vid utebliven deklARATION och vid oriktig uppgift i deklARATION. Antalet beslut om skattetillägg år 2014 var 94 000. Antalet fysiska och juridiska personer som berörs av besluten är mycket lägre än antalet beslut, eftersom en person kan få flera skattetilläggsbeslut. Flest skattetilläggsbeslut avser mervärdesskatt.

Förseningsavgift ska betalas om deklARATIONEN inte lämnas i tid. År 2014 påfördes 362 000 förseningsavgifter. Flest förseningsavgifter, 254 000, påfördes den månatliga skattedeklARATIONEN som avser mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt. Antalet förseningsavgifter vid den årliga beskattningen var ca 89 000.

Tillämpningen av det straffrättsliga sanktionssystemet

Skatteverkets brottsanmälningar (avseende alla brott) minskade under 1990-talet, för att sedan fördubblas mellan åren 2001 och 2010 till 3 700. För år 2014 uppgår antalet brottsanmälningar till 1 880. Siffrorna är dock inte jämförbara eftersom Skatteverket år 2011 gick över till att registrera flertalet brottsanmälningar i Rättsväsendet Informationsförsörjning (RIF). Tidigare registrerades en brottsanmälan per person men i RIF registreras ärenden så ett ärende kan röra en eller flera personer. Under år 2014 var drygt 1 700 personer misstänkta för skattebrott enligt skattebrottslagen och drygt 2 900 misstänkta för bokföringsbrott.

Skatteverket biträder åklagare i skattebrottsutredningar

Sedan år 1998 kan Skatteverket under åklagarens ledning utföra brottsutredningar vid särskilda skattebrottsenheter. Enligt skattebrottsenheternas eget statistikverktyg, SBE-stat, har Skattebrottsenheten (SBE) mellan åren 2004-2013 (10 år) avslutat 20 595 ärenden, varav 19 425 härrör från Skatteverkets egna anmälningar. 11 005 (53 %) av SBE:s ärenden under denna period har resulterat i ett förundersökningsprotokoll, vilket i normalfallet leder till åtal eller strafföreläggande.

Skattebrottslingen

Det är till största delen en man som begår brott som regleras i skattebrottslagen. Av 1 203 lagföringar under år 2014 stod männen för 86 %. Bara vid vårdslös skatteuppgift är det fler kvinnor än män som blir lagförda; kvinnornas andel uppgår till 74 %. Männen står också för den största andelen 88 % när huvudbrottet går mot skattebrottslagen. Bara när vårdslös skatteuppgift är huvudbrott är fördelningen mellan män och kvinnor 50 %.

4 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusket, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket. Resultaten som presenteras i detta kapitel är från 2001-2013, med slumpmässiga urval på 3 000 – 5 000 medborgare eller företag vid var och ett av mättillfällena och med svarsandelar på ca 50 procent. De svarande har fått ta

ställning till en rad påståenden. Svaren delades i efterhand in i tre grupper; ”instämmer”, ”neutrala” och ”instämmer ej”.

Synen på skattesystemet

Före skattereformen 1990/91 var medborgarna i högre utsträckning missnöjda med skattesystemet. Efter reformen stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen. Mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt. En kraftigt förbättrad inställning till skattesystemet ses även bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa företag minskat från 61 till 22 procent.

Hur man tycker det är att deklarerat

Allt fler medborgare och företag tycker att det är enkelt att deklarerat. I 2012 års medborgarundersökning instämde 72 procent i påståendet medan 11 procent var av motsatt uppfattning. Andelen som tycker det är svårt att deklarerat och lämna uppgifter om olika skatter är högre bland företagen, men har på tio år i stort sett halverats, till 23 procent i 2013 års företagsundersökning.

Förtroendet för Skatteverket och synen på Skatteverkets kontroll

Andelen medborgare som har förtroende för Skatteverket ökade mellan 2006 och 2012, från 52 till 66 procent. Den positiva trenden är ännu tydligare bland företagen. En förbättring kunde noteras redan i 2007 års företagsundersökning, och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

Kännedom om fusk hos andra

År 2012 var det väsentligt färre medborgare som känner någon som skattefuskar jämfört med 2006. Sannolikt har de rut- och rot-avdrag som införts under denna period bidragit till den förändring som skett. Trenden är minst lika stark bland företagen, som tillfrågats om de känner företagare som skattefuskar. Resultatet kan vara en indikation på att skattefelet minskat.

Företagen har fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i påståendet minskade från 28 till 17 procent mellan 2007 och 2013 års undersökningar.

5. Totala skatter

Kapitlet innehåller en samlad översikt över skatterna på arbete, kapital samt på konsumtion och insatsvaror (i enlighet med de definitioner som används i Årsbokens kapitel 5-7). I kapitlet tas också upp omfattningen av skatteskulder och uppbördsförluster dvs. fastställda skatter som av olika anledningar inte blir betalda.

På grund av olikheter i sättet att beräkna och periodisera skatterna så skiljer sig totalbeloppen en aning från beloppen i nationalräkenskaperna. Det senaste året som det går att få en helhetsbild över samtliga skatter är för 2013. De totalt fastställda skatterna summerade då till 1 630 miljarder kronor. Skatterna som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2013 till 43,2 procent. Skatt på arbete svarade för 61 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 11 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 29 procent.

Av skatten avsåg 582 miljarder kronor (36 procent) kommunalskatt och 208 miljarder kronor (13 procent) avgifter till ålderspensionssystemet. EU-skatterna, dvs. den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU, uppgick till 7 miljarder kronor (0,4 procent). Resten, 834 miljarder kronor (51 procent), kan sägas vara statliga skatter.

Uteblivna betalningar av påförda skatter leder till att det finns en differens mellan fastställda skatter och de skatter som betalas in – uppbördsförluster. Uppbördsförlusterna för inkomstskatt, arbetsgivaravgifter, moms och punktskatter uppgick 2014 till 5,3 miljarder kronor eller 0,3 procent av de totala skatterna.

Skattefordringarna exklusive dröjsmålsavgifter var 34,9 miljarder kronor vid utgången av år 2014, varav 14,5 miljarder avsåg fysiska personer och 19,9 miljarder avsåg juridiska personer. Det fanns 107 000 fysiska personer och 43 000 juridiska personer med skatteskulder. Bland fysiska personer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 40 procent av skuldfallen, och över 1 miljon kronor i 1,7 procent av skuldfallen. Den sistnämnda gruppens andel av totala skuldsumman för fysiska personer uppgick till 55,2 procent. För 6,6 procent av de juridiska personerna med skatteskulder översteg skulden 1 miljon kronor, men dessa svarar för hela 71,6 procent av de juridiska personernas totala skatteskulder.

6 Skatt på arbete

I kapitlet redovisas skatteunderlag och skatteinkomster från förvärvsarbete. Som skatt på arbete räknas dels fysiska personers inkomstskatt och dels socialavgifter.

Skatt på arbete idag

År 2013 uppgick skatten på arbete till 991 miljarder kronor, motsvarande 26,3 procent av BNP.

Sysselsättning och inkomster

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Under 2000-2014 har antalet totalt arbetade timmar ökat med 8,5 procent, samtidigt har befolkningen ökat med 9,9 procent. Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar minskat med 1,2 procent mellan 2000 och 2014 – från 797 till 787 timmar.

Andelen heltidsanställda 2013 var bland männen 80 procent och bland kvinnorna 64 procent. Genomsnittsinkomsten för en heltidsarbetande 2013 var 402 100 kr.

Direkt skatt på arbete

De fastställda förvärvsinkomsterna 2013 var 2 040 miljarder kronor och utgör basen för skatteberäkningen. Skatten tas ut som statlig och kommunal inkomstskatt. Den genomsnittliga kommunalskatten är 31,99 procent år 2015. Statlig inkomstskatt tas fr.o.m. 1999 ut i två skikt, med 20 respektive 25 procent. Den högsta marginalskatten år 2015 är 56,99 procent (vid genomsnittlig kommunalskatt). År 2013 hade 14 procent av inkomsttagarna över 20 år inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Motsvarande andel för heltidsanställda män var 34 procent och för heltidsanställda kvinnor 19 procent.

Socialavgifter

Socialavgifter tas ut i olika former: *arbetsgivaravgifter* (dito egenavgifter för egenföretagare), *allmän pensionsavgift* och den *särskilda löneskatten* (tas ut på inkomster från näringsverksamhet där den skattskyldige inte är aktiv och som inte grundar rätt till förmåner, på bidrag till vinstandelsstiftelser, vissa försäkringsersättningar och pensionskostnader). År 2013 uppgick socialavgifterna till 570 miljarder kronor, och de svarade därmed för 58 procent av all skatt på arbete.

7 Skatt på kapital

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på reala och finansiella tillgångar. Ambitionen med kapitalbeskattningen är att ha en likvärdig beskattning av olika kapitalplaceringsformer för att motverka skatteplanering. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former.

Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen såsom avkastningsskatten på kapital i pensionsfonder och fastighetsavgiften på hyreshusens bostadsdel.

Skatt på kapital idag

Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick för beskattningsår 2013 till 173 miljarder kronor varav bolagsskatt 89,4 miljarder. Kapitalskatterna motsvarade detta år 4,6 procent av BNP och utgjorde 10,6 procent av totala skatteuttaget.

Hushållens tillgångar och skulder

Individerna hade vid slutet av 2013 finansiella tillgångar på 6 445 miljarder kronor och skulder på 3 406 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 316 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus hade ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 772 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar 289 000 kr.

Olika typer av kapitalskatt

Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagets vinster.

Från 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Den kommunala fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som är satt i relation till taxeringsvärdet. Statlig fastighetsskatt tas, liksom tidigare, ut på lokaler och industrier.

År 2013 uppgick fastighetsskatten och fastighetsavgiften till sammanlagt 31,4 miljarder kronor, varav 16,3 miljarder hänförligt till bostäder.

Skatten på inkomst av kapital (räntor, utdelningar, kapitalvinster) för privatpersoner uppgick, netto, år 2013 till 31,9 miljarder kronor.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensionssparande och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som förvaltar de avsatta medlen. Inkomståret 2013 debiterades totalt 6,7 miljarder kronor i avkastningsskatt.

Skatten på företagets vinster, bolagsskatten, uppgick 2013 till 89,4 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

8 Skatt på konsumtion och insatsvaror

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, konsumtion och försäljning av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, momsens, dels punktskatter på specifika varor och tjänster. År 2013 uppgick skatterna på konsumtion och insatsvaror till 436 miljarder kronor, motsvarande 12,4 procent av BNP eller 28,3 procent av de totala skatterna.

Moms

Moms tas ut i varje led i produktionskedjan och nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga. Den generella skattesatsen är 25 procent. Två lägre skattesatser är tillåtna inom EU. I Sverige beskattas livsmedel samt hotell- och restaurangtjänster med 12 procent och tidningar, böcker, resor med kollektivtrafik och olika kulturella aktiviteter med 6 procent. Nettouppböörden av moms blir inkomst för staten. År 2013 uppgick den, exklusive kompensationer för moms betald av statliga myndigheter, till 344 miljarder kronor.

Punktskatter

Punktskatterna uppgick år 2013 till 122 miljarder kronor. De energi- och miljörelaterade punktskatterna svarade 2013 för cirka 60 procent av den totala punktskatteuppbörden, vilket är en något högre andel än år 1994. Alkohol- och tobaksskatterna utgjorde år 2014 20 procent av de totala punktskatterna, vilket är en något lägre andel än 1994. Fordonsbeskattningens andel har däremot ökat under perioden, från 7 procent till 14 procent. Övriga punktskatters andelar har samtidigt minskat. Tullmedlens fiskala betydelse för svenska staten har efter Sveriges inträde i EU helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Tullmedel, särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

Energi- och miljöskatterna inbringade sammanlagt 67 miljarder kronor under 2013, varav större delen hänförde sig till skatter på bensin och olja. Alkohol- och tobaksskatterna uppgick till 24 miljarder kronor, där fördelningen mellan tobaksskatt och alkoholskatt är ungefär lika mycket på vardera. Skatterna på vägtrafik utgjorde 17 miljarder kronor, importskatterna cirka 6 miljarder kronor, lotteri- och spelskatter 6 miljarder kronor samt skatt på annonser och reklam som tillsammans med ett antal avgifter utgjorde cirka en halv miljard kronor.

Energiskatterna har under senare år fått en alltmer miljömässig profil, med en förskjutning från ren energibesättning till en beskattning av miljöskadliga utsläpp. Vid sidan av energiskatterna finns även andra styrmedel för minskade utsläpp. Ett sådant är det system för handel med s.k. utsläppsrätter av växthusgaser som finns inom EU för vissa typer av anläggningar. Detta system utgör ett komplement till energibesättningen, vilket innebär att anläggningar som omfattas av denna handel medges befrielse från en stor del av koldioxidskatten.

9 Företagsbesättning

I kapitlen 6-8 beskrivs det svenska skattesystemet utifrån olika skattebaser. I kapitel 9 ges en samlad beskrivning av företagsbesättningen. Den skattemässiga termen för företagsbesättning är inkomst av näringsverksamhet. En grundläggande princip för företagsbesättning är att man utgår från det bokföringsmässiga resultatet och en annan att den ska vara neutral i förhållande till olika företagsformer.

Företagsstrukturen i Sverige

Mycket stora företag är relativt sett vanligare och medelstora mindre vanliga i Sverige än i andra länder. Antalsmässigt dominerar de allra minsta utan anställda. De enskilda firmorna och aktiebolagen är de vanligaste företagsformerna i Sverige. När det gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen dominerande och svarar för 87,6 procent av den totala omsättningen.

Skatt för juridiska personer

Den totala skatten för juridiska personer beskattningsår 2013 uppgick till 144,5 miljarder kronor, varav aktiebolagen tillsammans med banker och försäkringsbolag svarade för 88,3 procent. Ett fåtal mycket stora bolag (0,33 procent) står för 37,3 procent av den totala bolagsskatten. Aktiebolagens samlade överskott för 2013 uppgick till 363,4 miljarder och de ackumulerade underskotten till 376,8 miljarder. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Andelen med redovisade underskott år 2013 var 46,0 procent bland de enskilda näringsidkarna och 43,2 procent bland delägarna i handelsbolag. De överskott som redovisas är oftast små. För endast 22,4

procent av samtliga enskilda näringsidkare och 21,7 procent av delägare i handelsbolag med överskott översteg överskottet 200 000 kr.

Nyföretagande

Under 2013 startades 69 000 nya företag i Sverige, vilket är i det närmaste identiskt med året innan. Av de nya företagen startades 35,0 procent av företagen som aktiebolag, 5,8 procent som handels- eller kommanditbolag och 59,3 procent som enskild näringsverksamhet

Adam Smith om skatter

I sin bok *Wealth of Nations* (1776) lade Adam Smith fast fyra grundläggande principer för beskattning.

I. Medborgarna i varje land bör bidra till statens underhåll så nära som möjligt i förhållande till sina respektive förmågor, dvs. i förhållande till de respektive inkomster de åtnjuter under statens beskydd. ...

II. Den skatt som varje individ är tvungen att betala ska vara känd i förväg och inte bestämmas godtyckligt. Tidpunkt och sätt för betalning liksom den summa som skall betalas ska vara klar och tydlig för den som ska betala och för varje annan person. ...

III. Varje skatt bör påföras vid den tidpunkt och på det sätt som bäst passar den som ska betala. ...

IV. Varje skatt bör vara konstruerad så att den tar så lite som möjligt ur folkets fickor utöver vad den inbringar i statskassan. ...

*Översättning av Adam Smiths
fyra grundläggande principer om beskattning.*

Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv

I detta kapitel ges en ekonomisk och historisk bakgrund till redovisningen av enskilda skatter. Introducerade perspektiv och begrepp kan bidra till tolkningen av olika statistiska data.

I det första avsnittet skisseras kortfattat ett skattesystems huvuduppgifter. Olika beskattningsprinciper behandlas i det andra avsnittet. I det tredje avsnittet introduceras en ekonomisk klassificering av de svenska skatterna.

Avslutningsvis redovisas med ett historiskt perspektiv huvuddragen i de senaste decenniernas utveckling på skatteområdet

1.1 Skattesystemets huvuduppgifter

Det svenska skattesystemets faktiska utformning och utvecklingen på skatteområdet präglas av den sammanvägning av olika tänkbara skattepolitiska mål som görs vid olika tidpunkter. I detta avsnitt värderas inte dessa olika mål och vad de betytt för de svenska skatternas utformning och utveckling. I stället redovisas de olika huvuduppgifter som skattesystemet har och kan ha. I den skatteeconomiskt inriktade litteraturen är dessa huvuduppgifter knutna till enskilda skatters olika slag av ekonomiska effekter.

1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter

En första och helt grundläggande uppgift för skattesystemet är att finansiera offentliga utgifter på ett hållbart sätt. I ekonomiskt avseende handlar detta fiskala syfte om att skapa ett realekonomiskt utrymme för den offentliga sektorns resursanspråk. Utan en begränsning av hushållens och företagens resursanspråk kommer samhällets knappa produktionsresurser att överutnyttjas med risk för inflation.

Det fiskala syftet handlar alltså om den reala användningen av samhällets resurser och dess fördelning på realekonomiska storheter som privat konsumtion, privata investeringar, offentlig konsumtion och offentliga investeringar. Skattesystemet finansierar också transfereringar

som går tillbaka till den privata sektorn i ekonomin, till hushåll och företag. Exempelvis påverkas hushållens disponibla inkomster, som i hög grad bestämmer den privata konsumtionen, i betydande omfattning av skattefinansierade transfereringar.

Utöver det grundläggande fiskala syftet brukar skattesystemet tilldelas tre kompletterande huvuduppgifter; stabilisera samhällsekonomin, jämna ut inkomstfördelningen och effektivisera resursallokeringen.

1.1.2 Stabiliseringspolitiken

Bakom det fiskala syftet ligger önskemål om samhällseconomisk balans. Det handlar om traditionella stabiliseringspolitiska mål för den ekonomiska politiken som full sysselsättning och stabil prishåll. Med varierande styrka har skattepolitiken under en lång följd av år utformats med hänsyn till dessa mål, där politikens inverkan på exempelvis privat konsumtion och privata investeringar har varit centrala frågor.

1.1.3 Fördelningspolitiken

En annan huvuduppgift för skattesystemet gäller dess inverkan på inkomst- och förmögenhetsfördelningen i samhället. I första hand handlar det om skatternas omfördelning av inkomster mellan individer eller grupper på olika inkomstnivåer, dvs. skatternas effekter på den s.k. vertikala inkomstfördelningen.

Vid sidan av det vertikala rättvisebegreppet finns också en föreställning om s.k. horisontell rättvisa, där den fördelningspolitiska frågan i stället handlar om att individer med samma totala inkomster (eventuellt på samma välfärdsnivå) ska beskattas på ett likvärdigt sätt ("likar skall beskattas lika"). I 1990-91 års skattereform spelade principen om horisontell rättvisa en central roll. En förbättrad balans mellan beskattningen av kapital- och arbetsinkomster utgjorde en viktig dimension i olika likformighetssträvanden liksom önskemålen att beskatta olika slag av arbetsinkomster respektive olika slag av kapitalinkomster på ett likvärdigt sätt.¹

¹ Som ett utflöde av 1990-91 års skattereform och dess likformighetssträvanden har sedan 1996 s.k. skatteutgifter redovisats i de ekonomiska vårpropositionerna. Med skatteutgifter avses skattelättnader i förhållande till en viss norm och rapporterna innehåller också skattesanktioner (= skatteuttag utöver normen). Sedan 2008 redovisas skatteutgifterna i en skrivelse från regeringen. I skrivelsen från våren 2009 (reg.skriv. 2008/09:183) aviserades ett utvecklingsarbete kring normen där alternativ till normen om enhetlig beskattning (=i princip samma skattesats på ex. olika slag av konsumtion) ska studeras. Det gäller exempelvis hur man ska beakta s.k. externa effekter men också hur normen ska förhålla sig till principer om optimal beskattning (se vidare avsnitt 1.1.4). I grunden handlar denna fråga om hur normen för skatteutgifter ska förhålla sig till vad som är en samhällseconomisk effektiv beskattning.

1.1.4 Allokeringpolitiken

Förutom att skatter påverkar resursanvändningen mellan privat och offentlig sektor inverkar de också på effektiviteten i den privata resursanvändningen. Det handlar här om avvägningen mellan konsumtion och sparande, mellan olika slag av sparande och konsumtion, mellan arbete och fritid och mellan olika slag av investeringsprojekt och skatternas inverkan på individernas välfärd.

Samhällsekonomiska kostnader beaktas

För de allra flesta skatter gäller att de i mindre eller större utsträckning styr hushålls och företags val mellan olika aktiviteter. Genom denna styrning påverkas effektiviteten i samhällets användning av olika resurser. I vissa avseenden kan styreffekterna vara åsyftade. Exempelvis påverkar miljörelaterade skatter eller alkohol- och tobaksskatter prisbildningen så att individer och företag i sina beslut kommer att beakta olika slag av samhällsekonomiska kostnader i form av miljöförstöring och negativa hälsoeffekter. Sådana s.k. Pigou-skatter har en viktig funktion i det att de kan bidra till att exempelvis negativa miljöeffekter beaktas, ”internaliseras”, i prisbildningen.

Skattens påverkan styrs av priskänsligheten

Men skatter ger också i allmänhet upphov till icke avsedd styrning och effektivitetsförluster i form av s.k. överskotts bördor. Med överskotts bördan av en skatt avses den förlust av privat välfärd som uppkommer utöver den köpkraftsindragning som mäts genom de inkomster skatten ger för det offentliga.² Storleken på dessa effektivitetsförluster är förutom skattesatsernas höjd också beroende av hur pass priskänsliga efterfrågan och utbudet är på den aktuella marknaden. Priskänsligheten är betydelsefull då den bestämmer hur mycket en skatt påverkar individers eller företags val. Hög priskänslighet medför att exempelvis individens faktiska konsumtionsval vid skatter kommer att avvika mer från valet av konsumtionsnivå och sammansättning i frånvaro av skatter än vid en låg priskänslighet. Beskattning av ekonomiska aktiviteter med hög priskänslighet medför därför större välfärdsförluster än om skattebaser med låg priskänslighet väljs.

Avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål

Det faktum att olika skatter kan ge olika stora välfärdsförluster är en grundläggande före-

ställning bakom tankarna på en s.k. optimal beskattning. Vid optimal beskattning ska skatterna tas ut på ett sådant sätt att de totala effektivitetsförlusterna minimeras. I praktiken är det ofta svårt att utforma en optimal skattestruktur. Förutom administrativa problem kan kunskapen om efterfrågans och utbudets priskänslighet för olika varor eller tjänster vara otillräcklig. Därutöver aktualiseras en sammanvägning med fördelningspolitiska mål. Om man bekänner sig till principen om horisontell rättvisa (”likar skall beskattas lika”) talar detta för enhetliga skattesatser (jfr. 1990-91 års skattereform). Betonas i stället principen om vertikal rättvisa uppkommer ibland en konflikt: Det är förhållandevis vanligt att nödvändighetsvaror, exempelvis mat, där efterfrågan är förhållandevis prisokänslig, utgör en stor andel av låginkomsttagarnas konsumtion. I den faktiska skattepolitiken görs därför en avvägning mellan effektivitets- och fördelningsmål.

1.2 Grundläggande beskattningsprinciper

Nära förknippade med olika fördelningspolitiska aspekter på skattesystemets utformning är två grundläggande beskattningsprinciper, intresseprincipen och skatteförmågeprincipen. Utöver dessa finns ett antal andra principer, bl.a. neutralitetsprincipen som i korthet innebär att skatterna ska styra så lite som möjligt. Dessa alternativa principer behandlas inte här.

1.2.1 Intresseprincipen

Enligt intresseprincipen ska skatteuttaget knytas till olika gruppers intresse av olika slag av offentlig verksamhet. Det kan handla om offentliga investeringar i infrastruktur av olika slag, där skatten tas ut av dem som särskilt drar nytta av investeringen. Enligt denna princip får skatterna karaktär av avgifter, som debiteras för en viss tjänst.

1.2.2 Skatteförmågeprincipen

Enligt skatteförmågeprincipen ska skatten tas ut i förhållande till de skattskyldigas förmåga att betala skatten. Enligt vissa tolkningar av principen motiverar detta ett progressivt skatteuttag, där de med högre inkomster kan betala en större andel av inkomsten i skatt än de med lägre inkomster. Enligt andra tolkningar är principen i stället förenlig med ett proportionellt skatteuttag.

² För den enskilde individen kan överskotts bördan ”mätas” som den extrabetalning, utöver den faktiska skatten, denne är beredd att göra för att slippa skatten.

Ibland har skatteförmågeprincipen använts för att motivera bolagsskatten, där bolagen antas ha en skatteförmåga som är större än den hos företagens ägare. Ett annat område där skatteförmågeprincipen förts fram gäller beskattningen av värdestegring på olika kapitaltillgångar (exempelvis aktier eller bostäder). Enligt en viss tolkning antas skatteförmågeprincipen omöjliggöra beskattning av orealiserad värdestegring. Med denna tolkning kopplas skatteförmågeprincipen ihop med den s.k. realisationsprincipen, som innebär att värdeförändringar kan beskattas först när de realiseras.

Utöver intresse- och skatteförmågeprinciperna finns ett par andra centrala dimensioner på varje skattesystems utformning som tidvis varit aktuella i den skattepolitiska diskussionen och som därför behöver kommenteras.

1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt

En individs inkomst kan användas för antingen konsumtion (utgifter) eller sparande. Utmärkande för en inkomstskatt är att skatten utgår oberoende av om inkomsten konsumeras eller sparas. Vid en utgiftsskatt, däremot, undantas på ett eller annat sätt den del av inkomsten som sparas från beskattning.

Det svenska skattesystemet, liksom nästan alla andra länders skattesystem, bygger på en inkomstskatteprincip. Det finns dock betydande inslag av utgiftsskatt genom mervärdes-skatten och olika slag av punktskatter på privat konsumtion.

1.2.4 Nominell och real beskattning

En andra central dimension gäller i vilken utsträckning olika skattebaser ska justeras när den allmänna prisnivån förändras, dvs. om inflationen ska beaktas eller ej. Frågan är aktuell i första hand vid utformningen av inkomstskatten men har också bäring på konstruktionen av olika varuskatter.

Vid en rent nominell beskattning tas inte hänsyn till att det reala värdet - köpkraften - hos en viss nominell inkomst kommer att sjunka i tider av inflation. För att motverka detta problem vid beskattningen av arbetsinkomster kan det reala skatteuttaget mellan olika år hållas oförändrat genom en indexering av skatteskalen, där olika skiktgränser och avdrag

inflationjusteras. I Sverige tillämpas ett sådant system sedan 1990-91 års skattereform.

Frågan om nominell eller real beskattning är också aktuell vid utformningen av skatterna på kapitalinkomster, eftersom inflationen urholkar såväl tillgångars som skulders reala värde. Utan inflationskorrigerande av skattebasen kommer en ökad inflation att höja det reala skatteuttaget på ränteinkomster samtidigt som de reala ränteutgifterna efter skatt sjunker.³ För Sveriges del, där de nominella kapitalinkomsterna beskattas, begränsas detta problem genom att normalskattesatsen är förhållandevis låg (30 procent).

För varuanknutna skatter där skatteuttaget är knutet till konsumtionsvolymen, ej till konsumtionsvärdet, kommer i normalfallet det reala skatteuttaget att sjunka i perioder av inflation. Det reala skatteuttaget kan upprätthållas antingen genom årsvisa beslut av riksdagen eller genom en lagreglerad, automatisk indexering av skattesatserna. I Sverige tillämpas i princip det senare systemet sedan 1993.

1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter

Skatter kan klassificeras på många olika sätt. Indelningen i detta avsnitt bygger på att de olika skatterna ses som skatter på arbete eller som skatter på kapital. En sådan indelning är förhållandevis vanlig i den ekonomiska litteraturen. Dessförinnan ska dock en annan möjlig och vanligt förekommande distinktion uppmärksammas.

1.3.1 Direkta och indirekta skatter

Sedan lång tid tillbaka brukar de olika skatterna indelas i direkta och indirekta skatter. De direkta skatterna är sådana som tas ut på inkomster och på förmögenheter. De främsta exemplen i Sverige är den statliga och kommunala inkomstskatten, såväl på förvärvsinkomster som kapitalinkomster.

De indirekta skatterna är i stället sådana skatter som tas ut vid omsättning av varor och tjänster. Till denna grupp hör mervärdesskatten, men även specifika konsumtionsskatter, punktskatter, som skatterna på exempelvis alkohol och tobak. Till de indirekta skatterna

³ Betydelsen av inflationens inverkan på det reala skatteuttaget på ränteinkomster och de reala ränteutgifterna efter skatt kan illustreras med några räkneexempel. Förutsättningen är att den nominella räntan i ekonomin ges som summan av en realränta på 4 % och inflationstakten. I frånvaro av inflation blir alltså den nominella räntan 4 % medan den vid 2 % inflation blir 6 %. Det reala skatteuttaget definieras som skatteuttaget i förhållande till realräntan. Antag att nominella kapitalinkomster beskattas med 30 %. I frånvaro av inflation blir då det reala skatteuttaget 30 % av 4 % i förhållande till 4 % vilket ger 30 %, dvs. lika med det nominella skatteuttaget. Vid 2 % inflation, däremot blir det reala skatteuttaget 30 % av 6 % i förhållande till 4 %, dvs. 45 % ($1,8/4$), dvs. högre än det nominella skatteuttaget. För de reala ränteutgifterna efter skatt - som definieras som den nominella räntan efter skatt med avdrag för inflationen - blir det så här. I frånvaro av inflation blir den reala ränteutgiften efter skatt 2,8 % ($4 - 0,3 \cdot 4 - 0$). Vid 2 % inflation sjunker den reala ränteutgiften efter skatt till 2,2 % ($6 - 0,3 \cdot 6 - 2$).

räknas oftast också arbetsgivaravgifter och andra socialavgifter som tas ut på lönesumman eller på egenföretagares inkomster. Klassificeringen av dessa som skatter är emellertid inte självklar då de i varierande omfattning ger sociala förmåner (se nedan för distinktionen mellan skatt och avgift).

1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt

En mer ekonomiskt orienterad karakteristik av de direkta och indirekta skatterna kan baseras på begreppen skattesubjekt och skatteobjekt. Skattesubjektet är den som är skattskyldig, dvs. den som har att erlægga skatten och är formellt betalningsskyldig. Skatteobjektet, däremot, är den som bär den faktiska bördan av skatten genom att den reala disponibla inkomsten sjunker. En avvikelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt uppkommer i det fall marknadsförhållandena är sådana att skattesubjektet kan undgå bördan av skatten genom att vältra över skatten på andra grupper (konsumenter, löntagare, pensionärer, kapitalägare m.fl.)

Övervältrig av skatter

I praktiken uppkommer avvikelsen mellan skattesubjekt och skatteobjekt genom att olika priser i ekonomin påverkas av skatten. Exempelvis kan en höjning av arbetsgivaravgiften, där företagen är skattesubjekt, påverka konsumentpriserna, lönerna eller vinsterna. Därigenom kommer konsumenter, löntagare och företagens ägare att i vissa proportioner få bära bördan av den avgift/skatt för vilken företagen är formellt betalningsskyldiga. Ekonomer talar här om skatters *incidens*, ett fenomen som just handlar om hur olika skatter övervältras.

Direkta skatter kan då definieras som sådana skatter som inte övervältras från skattesubjektet. Bördan av skatten "stannar" hos den skattskyldige. Motsatsvis är indirekta skatter sådana skatter som övervältras. Hur olika skatter övervältras är i grunden empiriska frågor som handlar om priskänsligheten på olika marknader. Därmed blir med nödvändighet varje gränsdragning mellan direkta och indirekta skatter något godtycklig. Ibland brukar gränsdragningen göras normativt genom att man säger att indirekta skatter är sådana skatter som inte avses att bäras av skattesubjektet.

Skatten betalas in av någon annan

Enligt ovanstående definition kan en skatt definieras som direkt skatt även om skatten levereras in av någon annan än den formellt skattskyldige. I det svenska inkomstskattesystemet tillämpas en teknik med uttag av preliminärskatt, där exempelvis arbetsgivaren för den skattskyldiges räkning betalar in skatten under inkomståret. Detsamma gäller sedan ett stort antal år tillbaka för inkomstskatten på bankräntor och vissa aktieutdelningar. Detta innebär naturligtvis inte att dessa inkomstskatter i någon ekonomisk mening övervältras på arbetsgivare eller banker och att de därför skulle klassificeras som indirekta skatter.

Direkta skatter kan ha ekonomiska verkningar utan att de övervältras. Exempelvis påverkar inkomstskatten på arbetsinkomster utbudet av arbetskraft, vilket kan påverka sysselsättning och tillväxt.

1.4 En fyrdelning av de svenska skatterna

Indelningen i direkta och indirekta skatter, baserad på överensstämmelse mellan skattesubjekt och skatteobjekt (och bristen på överensstämmelse) kan kombineras med en annan indelning. Denna innebär att skatterna klassificeras utifrån om de är att betrakta som skatter på arbete eller skatter på kapital. Arbete och kapital antas därvid utgöra de primära produktionsfaktorerna i ekonomin.

Direkta och indirekta skatter på arbete och kapital

Med den kompletterande indelningen i skatter på arbete och skatter på kapital erhåller man fyra huvudgrupper av skatter, nämligen direkta och indirekta skatter på arbete samt direkta och indirekta skatter på kapital. I 1.1 Tabell har för år 2013 samtliga svenska skatter och avgifter klassificerats i dessa fyra huvudgrupper. Därutöver relateras inkomsterna från de olika skatterna till bruttonationalprodukten (BNP). I 1.2 Tabell redovisas mer detaljerade uppgifter.

1.1 Tabell

Skatter och avgifter på arbete och kapital år 2014, fördelning på hushåll och företag, procent av BNP

Taxes and charges on labour and capital 2014, breakdown between households and companies, percent of GDP

Hushåll	% av BNP	Företag	% av BNP
Households	% of GDP	Companies	% of GDP
Arbete (Labour)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	1,3	Arbetsgivareavgifter (Employers' social security contributions)	10,6
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	15,4	Egenföretagaravgifter (Social security contributions for self-employed)	0,2
Allmänna egenavgifter (Employees' social security contributions)	2,6	Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	1,0
Skattereduktion (Tax credits)	-5,7	Mervärdesskatt (VAT)	9,0
		Punktskatter privat konsumtion (Excise duties on private consumption)	1,7
		Punktskatter på näringslivets faktor användning (Excise duties on industry's factor use)	1,5
Summa arbete hushåll (Total labour households)	13,6	Summa arbete företag (Total labour companies)	24,0
Kapital (Capital)			
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	1,2	Bolagsskatt (Corporate income tax)	2,4
Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,3	Fastighetsskatt (Real estate tax)	0,5
Kupongskatt (Withholding tax)	0,1	Avkastningsskatt pensioner (Tax on pension funds earnings)	0,3
Summa kapital hushåll (Total capital households)	1,6	Summa kapital företag (Total capital companies)	3,2
Totalt hushåll (Total households)	15,2	Totalt företag (Total companies)	27,2
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)			0,1
Summa skatter (Total taxes)			42,5

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga just nu dvs. för år 2014. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2014 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningsskatt.

Hushåll eller företag skattesubjekt

I stället för direkta och indirekta skatter skulle man också kunna tala om skatter där hushållen är skattesubjekt (de direkta skatterna) och skatter där företagen är skattesubjekt (de indirekta skatterna⁴). Med detta synsätt bär företagen inte bördan av någon skatt utan bördan fördelas på företagets kunder (genom höjda priser), de anställda i företagen (genom lägre löner) eller företagets ägare (genom lägre utdelningar

eller långsammare värdestegring på företagets aktier).

Ovanstående indelning av olika skatter och avgifter används bl.a. vid redovisningen av olika skatteförslag⁵ och vid Finansdepartementets beräkningar av budgeteffekter vid olika skatteförändringar. Särskilt vid bedömningen av de långsiktiga, varaktiga effekterna är det angeläget att beakta olika skatters eventuella inverkan på bl.a. andra skattebaser.⁶

⁴ Detta innebär att inkomstskatten för juridiska personer betraktas som en indirekt skatt, något som avviker från den gängse terminologin, där denna skatt räknas till de direkta skatterna.

⁵ Sedan 2008 gäller detta vid regeringens redovisning av bedömningar och förslag på skatteområdet i de årliga budgetpropositionerna.

⁶ För olika beräkningsmetoder, se Beräkningskonventioner 2015, metoder för effektberäkningar av ändrade skatteregler, en rapport från skatteekonomiska enheten i Finansdepartementet, 2014.

1.4.1 Direkta skatter på arbete

De direkta skatterna på arbete utgörs i första hand av statlig och kommunal inkomstskatt på förvärvsinkomster, där den kommunala inkomstskatten utgör den helt dominerande inkomstkällan för den offentliga sektorn.

Till gruppen direkta skatter på arbete räknas även de i mitten av 1990-talet introducerade allmänna egenavgifterna; för närvarande finns en egenavgift till pensionssystemet. För en kommentar till distinktionen mellan skatter och avgifter, se avsnitt 1.4.3. Det kan noteras att det finns en betydande avdragspost under denna grupp i form av skattereduktioner som i huvudsak består av kompensationen för allmän pensionsavgift, av jobbskatteavdraget som i tekniskt avseende är en skattereduktion och av HUS-avdraget

1.4.2 Indirekta skatter på arbete

Den första och helt dominerande gruppen bland de indirekta skatterna på arbete utgörs av lagstadgade socialavgifter i form av arbetsgivaravgifter och egenföretagarnas motsvarighet till dessa, de s.k. egenföretagaravgifterna (de senare ska skiljas från den allmänna pensionsavgiften). Till detta kommer den särskilda löneskatten (se nedan). Arbetsgivaravgifterna klassificeras som skatter på arbete då de, åtminstone i ett längre tidsperspektiv, får antas bäras av löntagarna genom lägre reallöner.

1.4.3 Skatter och avgifter

För arbetsgivaravgifterna och egenavgifterna gäller att dessa har en dubbel karaktär, då de i ekonomisk mening delvis är att betraktas som skatter och delvis kan ses som avgifter.

Förmån kopplad till avgiften

Distinktionen mellan skatt och avgift är av central betydelse. Skatter kännetecknas av att de är obligatoriska och att skattebetalningen inte utlöser någon förmån direkt kopplad till betalningen. Till skillnad från detta gäller att avgifter visserligen också kan vara obligatoriska men att det finns en förmån direkt kopplad till betalningens storlek. Ofta talar man om att avgifter baseras på försäkringsmässiga grunder, där inbetalningen svarar mot nuvärdet av framtida utbetalningar av förmåner med hänsyn tagen till olika slag av risker.

I princip bör avgiftsinkomsterna justeras ned vid en redovisning av skatteuttaget på arbete genom att de förmånsgrundande delarna tas bort. En sådan korrigering skulle bygga på de schabloner som lades fast i 1990 års skatte-

reform. Dessa schabloner ligger till grund för den särskilda löneskatt som introducerades i skattereformen och som i tabellen också hänförs till de indirekta skatterna på arbete. Det finns emellertid vissa problem med att tillämpa schablonerna vid en justering av faktiska avgiftsinkomster, varför någon korrigering inte skett. Detta innebär att skatteuttaget på arbete överskattas i tabellredovisningen. Detta gäller också för redovisningen för den allmänna pensionsavgiften (se ovan).

1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete

Till de indirekta skatterna på arbete kan också räknas mervärdesskatten och samtliga punkt-skatter på varor och tjänster. Detta kan motiveras på följande sätt.

Konsumtionsskatter skatt på arbete eller kapital?

I en ekonomi med två primära produktionsfaktorer (här bortses från energi och andra naturresurser) gäller frågan huruvida skatter på konsumtion ska uppfattas som en skatt på arbete eller en skatt på kapital. Kännetecknande för en skatt på kapital är att den driver in en kil mellan avkastningen före skatt och avkastningen efter skatt. Frågan blir då om en skatt på konsumtion kan vara en skatt på kapital.

Antag att en person avstår från att konsumera 100 kr i dag, sparar detta belopp i ett år och därefter konsumerar det sparade beloppet inklusive ränta. Om räntan är fem procent blir konsumtionen nästa år 105 kr. Antag vidare att konsumtionsskatten uppgår till 20 procent av det konsumerade värdet. Detta innebär att personen i dag avstår från ett reall konsumtionsvärde på 80, vilket är det belopp som uppoffras om man avstår från konsumtion på 100 inklusive konsumtionsskatten. Nästa år uppgår motsvarande reala konsumtionsvärde till 84 kr (80 procent av 105). I reala termer har alltså personen sparat 80 i dag för att kunna konsumera 84 nästa år, dvs. avkastningen på det sparade kapitalet uppgår till fem procent. Nu är detta en avkastning efter skatt. Före skatt har individen i dag avstått från 100 för att nästa år kunna konsumera 105, likaledes före skatt. Men detta innebär att avkastningen före skatt på det sparade kapitalet också är fem procent, dvs. samma nivå som avkastningen efter skatt. Följaktligen kan inte konsumtionsskatten vara en skatt på kapital och blir därmed en skatt på arbete.

Permanent skatt på arbete, tillfällig på kapital

Att konsumtionsskatterna är skatter på arbete gäller om dessa skatter är oförändrade över tiden. Man säger därför att konsumtionsskatterna kan ses som *permanenta* skatter på arbete. Antag i stället att konsumtionsskattesatsen höjs, exempelvis genom att mervärdesskattesatsen höjs. Detta medför att de reala konsumtionsmöjligheterna för en individ med en viss nominell förmögenhet kommer att reduceras. Konsumtionsskatterna kan i detta fall uppfattas som en skatt på kapital, men i detta fall som en *tillfällig* skatt på kapital.

Klassificeringen av konsumtionsskatter som en skatt på arbete gäller alltså i ett permanent tillstånd där konsumtionsskatten antas vara oförändrad. Detta synsätt tillämpas också när man analyserar beskattningens inverkan på individernas arbetsutbud och i definitionen av den s.k. skattekil.

Skattekil – den totala skatteberoende marginaleffekten

Med skattekil avses den totala skatteberoende marginaleffekten på en extra arbetsinsats. Därvid beaktas förutom socialavgifterna (skat- tedelen av dessa, se ovan) och inkomstskatten på förvärvsinkomster också konsumtionsskatterna. Skattekil kommer därmed att ange skillnaden mellan ökningen av arbetsgivarens kostnad för arbetskraften, ibland kallad den reala produktlönen, och ökningen av individens reala köpkraft med hänsyn tagen till alla förändringar av skatter (och inkomstberoende bidrag) som påverkas av inkomstökningen, ibland kallad den reala konsumtionslönen.

Ett ännu mer utvidgat marginaleffektsbegrepp erhålls om man också beaktar hur en inkomstökning påverkar olika inkomstberoende bidrag (bostadsbidrag m.m.).

Det bör noteras att skattekil beskriver de skatteförändringar som inträffar vid en marginell extra arbetsinsats. Därmed fångar den upp drivkrafterna för en ytterligare arbetsinsats för den som redan har ett arbete. Till skillnad från denna s.k. intensiva marginal talar man också om en s.k. extensiv marginal⁷ som handlar om drivkrafterna för att gå från icke-arbete till arbete. I detta fall är det skillnaden mellan *genomsnittliga* skatteuttaget vid arbete och *genomsnittet* vid icke-arbete som är av betydelse, inte extraskatten på en extra arbetsinsats.

1.4.5 Olika marginalskattebegrepp – några räkneexempel

Skattekil kan uppfattas som en slags utvidgad marginalsatt, som avviker från andra marginalskattebegrepp. Några starkt stiliserade räkneexempel – bl.a. bortses från jobbskatteavdraget – får illustrera skillnaden mellan alternativa marginalskattebegrepp. I detta förenklade skattesystem antas socialavgifterna uppgå till 30 procent och de antas vara skatter i sin helhet. Den kommunala inkomstskatten antas också uppgå till 30 procent. För den aktuella individen gäller att han också betalar statlig inkomstskatt med 20 procent på en inkomstökning. Vidare antas allmänna egenavgifter, som antas vara avdragsgilla mot inkomstskatten, uppgå till tio procent.⁷ Konsumtionsskatterna antas utgöra 20 procent av inkomsten efter alla inkomstskatter; här förutsätts alltså individen på marginalen konsumera hela sin disponibla inkomst.

Med marginalsatt avses vanligen ökningen av den vanliga inkomstskatten som andel av en ökning av inkomsten före inkomstskatt. Vid en ökning av lönen med 100 kommer individen i det stiliserade skattesystemet att betala 50 (30+20) i extra skatt. Marginalsatten är därmed 50 procent $[(30+20)/100]$.

Beaktas även allmänna egenavgifter kan man tala om ett annat marginalskattebegrepp. På en löneökning om 100 utgår först egenavgifter på 10. Eftersom dessa antas vara avdragsgilla vid beräkningen av statlig och kommunal inkomstskatt kommer basen för ökningen av de senare skatterna att uppgå till 90 (100-10) och ökningen av dessa skatter blir 45 $[(0,3+0,2)*90]$. Tillsammans med ökningen av egenavgifter ger detta en ny marginalsatt på 55 procent $[(10+45)/100]$. Detta brukar ibland kallas den ”synliga” marginalsatten.

Slutligen ska skattekil, det mest utvidgade marginalskattebegreppet, beräknas. Löneökningen på 100 leder i detta fall till en ökning av arbetsgivarens lönekostnad med 130, eftersom arbetsgivaravgifter utgår på löneökningen. Dessa 130 utgör basen för beräkningen av skattekil. Skatteökningen ges av ökade arbetsgivaravgifter på 30, ökad allmän egenavgift på 10 och ökade inkomstskatter på 45. Därtill kommer en konsumtionsskatteeffekt som baseras på ökningen av individens disponibla inkomst. Denna ökning uppgår till 45 (100-10-45), vilket med en konsumtionsskattesats på 20 procent ger en ökad konsumtionsskatt på 9 (0,2*45). Den totala skatteökningen

⁷ I detta starkt stiliserade exempel bortses från den skattereduktion som ges för allmän pensionsavgift med 100 % av avgiften (från 2006) och avdragsrätten som förknippas med denna begränsning.

blir då 94 (30+10+45+9). Om detta relateras till ökningen av lönekostnaden på 130 erhålls en skattekil på 72,31 procent (94/130). Om konsumtionsskatteeffekten skulle exkluderas erhålls en skattekil på 65,38 procent (85/130).

Räkneexemplen illustrerar att det finns stora skillnader mellan olika marginalskattebegrepp.

1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktor användning

Mervärdesskatten och punktskatter på privat konsumtion kan alltså uppfattas som skatter på arbete. Frågan är då vad som gäller för de punktskatter som utgår på näringslivets faktor användning, exempelvis den koldioxidskatt som utgår på näringslivets energianvändning. Detta är i hög grad en empirisk fråga och klassificeringen är ingalunda självklar. Den empiriska frågan gäller i vilken utsträckning skatter på energi kommer att vältras över på andra skattebaser. När dessa punktskatter i tabellen redovisas som (implicita) skatter på arbete har nedanstående synsätt tillämpats.

Övervärling på produktionsfaktorn arbete

En första fråga gäller om producenten kan övervältra en skattehöjning ”bakåt” på producenter i tidigare led. I den utsträckning priserna på exempelvis energi är internationellt givna, dvs. ej påverkas av den svenska efterfrågan, något som gäller för exempelvis oljeprodukter, är en sådan övervältring inte möjlig. Därmed reduceras frågan om övervältring till att gälla bördans fördelning mellan de primära produktionsfaktorerna arbete och kapital. Denna fördelning beror på vilken av dessa faktorer som har den högsta utbudselasticiteten. Detta handlar här om den relativa känsligheten i utbudet av arbete och kapital vid förändringar i löner och kapitalavkastning.

I en öppen ekonomi som den svenska, där kapitalmarknaden i allt större utsträckning blir integrerad med de internationella kapitalmarknaderna och där produktpriserna, särskilt de på den konkurrensutsatta sektorns produkter, bestäms på de internationella marknaderna, kommer avkastningen efter skatt på realkapital i allt väsentligt att vara internationellt bestämd. Detta gäller på lång sikt. På kort och på medellång sikt kan avkastningen sjunka som ett resultat av höjda insatsfaktorpriser. Denna sänkta avkastning tenderar dock att dämpa investeringsaktiviteten vilket på lång sikt resulterar i ett lägre kapitalbestånd (per sysselsatt). Detta tenderar att återställa kapitalavkastningen

efter skatt till den internationellt givna nivån och att reducera reallönerna. På detta sätt sker på lång sikt en övervältring på produktionsfaktorn arbete.

För det fall företagen har möjlighet/väljer att vältra över skatten på produktpriserna kommer detta att vid rörliga växelkurser ge en nedskrivning av den svenska kronan. Detta tenderar att höja den inhemska prisnivån och därmed urholka realvärdet av den privata konsumtionen. Till den del transfereringar till hushållen inte är fullständigt prisindexerade kommer bördan av faktorskatten att fördelas mellan löntagare och transfereringsmottagare (framför allt pensionärerna). Eftersom transfereringar kan uppfattas som uppskjuten arbetsinkomst gäller även i detta fall att faktorskatten blir en (implicit) skatt på arbete.

Med ovanstående synsätt kan man följaktligen uppfatta skatter på näringslivets faktor användning som en indirekt skatt på arbete på samma sätt som gäller för arbetsgivaravgifterna. För att markera att klassificeringen inte är självklar, särskilt på kort och medellång sikt, har dock dessa skatter särredovisats i tabellen.

Särskilda skatter på energiproduktion

Ovanstående gäller för indirekta skatter på näringslivets faktor användning. Bland punktskatterna finns förutom de speciella konsumtions-skatterna och faktorskatterna ett antal övriga skatter som utgår på produktionen och där situationen är något annorlunda. Det handlar här om energiproduktionen, där det finns en särskild skatt på kärnkraftsel och en fastighets-skatt på vattenkraftverk. Till den del förhållandena på energimarknaderna är sådana att dessa skatter kan vältras över på energipriset gäller samma synsätt som för faktorskatterna och dessa skatter blir därmed skatter på arbete. Om de däremot fungerar som en skatt på ”övervinster” i viss energiproduktion ska skatterna i stället klassificeras som en skatt på kapital.

1.4.7 Direkta skatter på kapital

Till de direkta skatterna på kapital hör den (statliga) inkomstskatten på fysiska personers kapitalinkomster i form av räntor, utdelningar och realisationsvinster. Av tabell 1.1 framgår att denna skatt under det aktuella året gav ett överskott. Detta förklaras av att skatten på de positiva kapitalinkomsterna (inkomsträntor, utdelningar och reavinster) överstiger de skattereduktioner som medges för utgiftsräntor och realisationsförluster.⁸

⁸ Detta innebär att en sänkning eller ett borttagande av den personliga kapitalinkomstskatten skulle ge en förhållandevis begränsad försvagning av de offentliga finanserna. Detta gäller emellertid vid en rent statisk beräkning; ett lägre skatteuttag på kapitalinkomster skulle öka avståndet till beskattningen av arbetsinkomster och därmed ge incitament till skattebetingad omvandling av arbetsinkomster till kapitalinkomster (se särskilt situationen för fåpersonersägda aktiebolag). Detta illustrerar den spänning som finns mellan olika önskemål dels att motverka rörligheten hos den mer eller mindre lättflyktiga kapital-skattebasen i den öppna ekonomin, dels att av interna skattepolitiska skäl upprätthålla ett likformigt skatteuttag och varaktig finansiering av offentliga utgifter. Till detta kommer de fördelningspolitiska önskemålen.

Vidare hör fastighetsskatten, till den del den utgår på privatbostäder, till de direkta skatterna på kapital, liksom kupongskatten på aktier.

1.4.8 Indirekta skatter på kapital

Till denna grupp av skatter hör inkomstskatten för juridiska personer, eller i dagligt tal bolagsskatten. Denna klassificeras som en indirekt skatt på kapital då den till skillnad från skatten på personliga kapitalinkomster i princip kan övervältras på andra grupper i samhället. I en öppen ekonomi som den svenska, där företagen möter ett på de internationella kapitalmarknaderna bestämt avkastningskrav, tenderar exempelvis förändringar i bolagsskatteuttaget att på lång sikt via förändrade investeringar påverka reallönenivån i ekonomin (jämför resonemanget ovan om faktorskatter). Detta innebär att bolagsskatten, om man anlägger ett långsiktigt tidsperspektiv, kan uppfattas som en implicit och indirekt skatt på arbete.

Den del av fastighetsskatten som betalas av juridiska personer räknas också till de indirekta skatterna på kapital då skatten kan övervältras på andra grupper (bl.a. hyresgäster).

Till gruppen indirekta skatter på kapital har slutligen förts den särskilda avkastningsskatt som utgår på visst pensionskapital (se avsnitt 8.8). Bördan av denna skatt faller på pensions-spararna även om försäkringsbolagen och pensionssparinstituten är skattskyldiga.

1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar

I anslutning till resonemanget om direkta och indirekta skatter på kapital kan ytterligare en central distinktion göras. De direkta skatterna på kapital kan uppfattas som en skatt på svenskars sparande. De indirekta skatterna på kapital (med undantag för avkastningsskatten på pensionssparande), däremot, kan uppfattas som en skatt på investeringar i Sverige. Alternativt talar man ibland om skatter på sparande som skatt på *ägt* kapital medan skatterna på investeringar ses som skatt på i Sverige *använt* kapital.

Beroendet av de internationella kapitalmarknaderna

Att man kan tala om skatter på sparande och skatter på investeringar har att göra med den svenska ekonomins öppenhet, särskilt beroendet av de internationella kapitalmarknaderna. Det senare beroendet innebär att den identitet mellan sparande och investeringar som måste gälla för en sluten ekonomi bryts genom att svenskars sparande kan finansiera (real) investeringar i utlandet och genom att (real)

investeringar i Sverige kan finansieras genom utlänningars sparande.

Den svenska ekonomins öppenhet medför att förändringar i exempelvis beskattningen av personliga kapitalinkomster i första hand får antas påverka svenskars sparande men inte nödvändigtvis investeringarna i Sverige. På motsvarande sätt medför förändringar i exempelvis bolagsskatten i första hand att investeringarna påverkas medan effekterna på svenskars sparande är mer oklar.

Distinktionen tydlig på lång sikt

I vilket utsträckning ovanstående distinktion gäller är en empirisk fråga. För mindre företag kan hävdas att dessa för sin kapitalförsörjning på olika sätt är avgränsade från de internationella kapitalmarknaderna. Då kan förändringar i den personliga kapitalbeskattningen påverka investeringarna i dessa företag och på motsvarande sätt kan förändringar i företags-skattereglerna påverka ägarnas och långivarnas sparande. På lång sikt, och som en följd av en allt större internationell integration, torde dock distinktionen mellan de direkta och indirekta skatterna på kapital att bli allt mer tydlig vad avser deras olikartade verkningar på sparande och investeringar i Sverige.

1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv

I detta avsnitt beskrivs översiktligt de svenska skatternas utveckling under det senaste kvartseklet. Beskrivningen anknyter till den övergripande statistiska redovisningen i kapitel 2 men också till de ekonomiska begrepp som introducerats tidigare i detta kapitel.

1.5.1 Från sam- till särbeskattning

Fram till i början av 1970-talet tillämpades sambeskattnings av giftas inkomster, vilket innebar att makars inkomster lades samman vid beskattningen. Detta innebar att skatteförmågan knöts till hushållet, inte till de enskilda individerna i hushållet. I kombination med en progressiv beskattning medförde sambeskattnings att marginaleffekterna på extra arbetsinsatser kom att bli förhållandevis höga. Sett i ljuset av den parallella utvecklingen med en ökad förvärvsfrekvens bland kvinnor sågs detta som ett problem, bl.a. ur jämställdhetssynpunkt. Mot denna bakgrund infördes särbeskattnings fr.o.m. inkomståret 1971.

Övergången till särbeskattnings innebar emellertid inte att alla inslag av sambeskattnings försvann från skattesystemet.

Genom den införda särbeskattningen kom grundavdrag vid beskattningen att ges till alla medlemmar i ett hushåll, inklusive barnen. Då förvärvsinkomster och kapitalinkomster (enligt den terminologi som gäller efter 1990-91 års skattereform) beskattades enligt en och samma skatteskala medförde detta att ett utrymme skapades för skattebetingade förmögenhetsöverföringar från föräldrar till barn. I kombination med de extra avdrag för kapitalinkomster som tillämpades gav detta en betydande skattefrihet för kapitalinkomster. Först i och med 1990-91 års skattereform och införandet av en separat kapitalbeskattning utan grundavdrag upphörde denna skattefrihet.

1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning

Under det senaste kvartssekle har en ökande andel av de offentliga utgifterna kommit att finansieras genom indirekta skatter. Detta har skett trots att exempelvis kommunalskatteuttaget ökat genom en höjning av den genomsnittliga utdebiteringen från 21,00 kr år 1970 till 31,86 kr år 2014 (exklusive kyrkoavgift och begravningsavgift). Andelsförskjutningen från direkta till indirekta skatter blir än mer markerad om man beaktar att olika socialförsäkringsersättningar, sjukpenning m.m. gjordes skattepliktiga under 1970-talet. Denna ”brutoficering” av transfereringarna har tenderat att upprätthålla andelen inkomster från de direkta skatterna.

Uttaget av socialavgifter har ökat

Den ökande andelen indirekta skatter reflekterar i huvudsak två förhållanden. För det första har uttaget av socialavgifter ökat, bl.a. för att finansiera pensionssystemet och övergången från en netto- till en bruttoprincip i sjukförsäkringen. Det ökade uttaget av socialavgifter reflekterar också olika försök under 1970-talet att genom skatteomläggningar underlätta avtalsrörelserna. De tre s.k. Hagauppgörelserna i mitten av 1970-talet innebar att sänkningar av inkomstskatten finansierades genom ökade arbetsgivaravgifter. Under 1990-talet har dock uttaget av arbetsgivaravgifter sjunkit, bl.a. som en följd av förändrad finansiering av pensionssystemet (med introduktion av allmän pensionsavgift).

För det andra har som ett led i finansieringen av offentliga sektorns utbyggnad skattesatsen i mervärdesskatten, som 1969 avlöste den sedan 1958 existerande omsättningskatten, successivt höjts under perioden. I och med 1990-91 års skattereform breddades också basen för mervärdesskatten.

Punktskatter har fått större betydelse

Olika punktskatter har också bidragit i ökad omfattning till finansieringen av offentliga utgifter. Sedan lång tid har gällt att särskilt skatterna på alkohol- och tobak av hälsopolitiska motiv höjts i takt med inflationen.

1994 infördes för flertalet övriga punktskatter en automatisk indexering av skattesatserna. Tillsammans med den ökade betydelsen för mervärdesskatten bidrog detta till att den reala karaktären på det svenska skattesystemet förstärktes. Sedan 1998 är dock indexeringen begränsad till energi- och koldioxidskatterna. Skatterna på energi har också höjts och inslaget av miljöstyrning har också ökat, bl.a. genom införande av koldioxidskatt år 1991. Under 1990-talet kom denna tendens att förstärkas.

1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet

Under 1970-talet uppmärksammades problemen med smala skattebaserna i kombination med höga skattesatser. Smala skattebaserna innebar bl.a. en oenhetlighet i beskattningen av olika inkomster som möjliggjorde skatteanpassningar av olika slag.

En tidig reaktion på detta problem var diskussionen i slutet av 1970-talet och i början av 1980-talet kring möjligheten att införa olika bruttoskatter, bl.a. den s.k. promsen. Några nya skatteformer genomfördes dock inte utan i stället gjordes förändringar i existerande system. Ett första steg togs genom 1981 års skatteuppgörelse (”den underbara natten”). Denna innebar att den tidigare obegränsade rätten till ränteavdrag successivt begränsades under inkomståren 1983-85. Därigenom kom det skattemässiga värdet av ränteavdrag i princip att maximeras till 50 procent år 1985. För personer vars intäkter av kapital översteg utgifterna för kapital kvarstod dock rätten till fullt skattemässigt avdrag mot den aktuella marginalskatten.

Det stora steget mot basbreddningar togs dock genom 1990-91 års skattereform med betydande basbreddningar vid beskattningen av såväl förvärvs- som kapitalinkomster (se nedan).

1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning

Före 1990-talet var inflationen hög i den svenska ekonomin. Detta och önskemål att skapa ett skattesystem som verkar stimulerande på sparandet gjorde att olika modeller för utgiftsskatt och real beskattning utreddes i flera omgångar under 1980-talet. Ingen av modellerna förverkligades dock, bl.a. med hänvisning till internationella komplikationer. Från år 1984 fram till och med år 1990 innehöll dock

beskattningen av juridiska personer ett reall inslag genom den s.k. vinstdelningsskatten som var en väsentlig finansiering vid uppbyggnaden av löntagarfonder.

1.5.5 1990-91 års skattereform

1990-91 års skattereform, som i allt väsentligt genomfördes i två steg under inkomståren 1990 och 1991, innebar en genomgripande förändring av stora delar av det svenska skattesystemet. Samtidigt innebar den en vidareutveckling av de tendenser som gällt sedan tidigare med ökat inslag av särbeskattning, en ökad vikt för indirekta skatter och genom betoningen av olika basbreddningar.

Syftet var ökad effektivitet och rättvisa

Genom reformen sänktes också de formella skattesatserna i syfte att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning på olika områden. Likformighet i beskattningen av olika slag av inkomster var en ledstjärna men denna betoning av horisontell rättvisa förenades med önskemål att åstadkomma ett fördelningsmässigt acceptabelt utfall även mätt som effekterna på den vertikala inkomstfördelningen. Olika basbreddningar i syfte att förstärka den horisontella rättvisan kan också bidra, och bidrog också, till att förbättra den vertikala rättvisan.

Styrande inslag bort

Det tidigare skattesystemet med dess smala skattebaser var också ett uttryck för olika ambitioner att påverka ekonomin i stabiliseringspolitiskt avseende. Särskilt gällde detta företagsbeskattningen där det bl.a. fanns en möjlighet för företagen att avsätta till s.k. investeringsfonder och där fondanvändningen styrdes av offentliga beslut. För att finansiera skattebortfallet genom sänkta skattesatser togs dessa möjligheter bort. Men elimineringen av de styrande inslagen i skattesystemet motiverades också med hänvisning till tidigare erfarenheter. Dessa indikerade att det var problematiskt att styra med tillfredsställande effektivitet, bl.a. beroende på att det tar tid innan olika åtgärder får effekt.

Nominell princip

1990-91 års skattereform innebar också en renodling av en nominell princip vid beskattningen. Särskilt markerat var detta vid reformeringen av kapitalbeskattningen med införandet av separat, proportionell beskattning med 30 procent av nominellt definierade kapitalinkomster. Genom basbreddningar i kapitalbeskatt-

ningen försvann tidigare inslag av skattefrihet (olika avdrag). Dessutom eliminerades tidigare reala inslag i beskattningen av reavinster vid försäljningen av egna hem. Genom införande av avkastningsskatt på visst pensionskapital togs också ett tidigare betydelsefullt inslag av utgiftsskatt bort.

1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen

1990-91 års skattereform utvärderades av en särskild kommitté, KUSK.⁹ Kommittén konstaterade att de grundläggande reformprinciperna i huvudsak behållits, även om vissa avsteg gjorts.

Utvecklingen under de första tio åren efter skattereformen innebar att skatteuttaget på arbete ökade, genom introduktion av allmänna egenavgifter men också genom förändringar i skatteskalen (ofullständig uppindexering av grundavdrag och skiktgränser och införande av ett extra skalsteg vid uttag av statlig inkomstskatt). Med början år 2000 inleddes dock en sänkning av skatten på arbete genom att individerna komparerades för den allmänna pensionsavgiften genom en skattereduktion, en kompensation som var fullt genomförd 2006. Därefter har skatten på aktiva arbetsinkomster sänkts ytterligare genom det jobbskatteavdrag som infördes 2007 och som därefter har förstärkts i ytterligare fyra steg. Fr.o.m. 2007 har också inslaget av optimal beskattning ökat, särskilt genom att den del av arbetskraftskostnaden som består av socialavgifter differentierats genom skattekreditering eller genom reducerade avgifter med avseende på individernas ålder men också genom olika skattereduktioner, t.ex. HUS-avdraget.

Hänsynen till internationella krav kommer att vara ett bestående inslag i den framtida skattepolitiken. Det handlar bl.a. om möjligheten att uthålligt finansiera offentliga utgifter i en miljö där flera skattebaser är rörliga över gränserna. Detta ger bl.a. nya villkor för beskattningen av kapitalinkomster men även av beskattningen av vissa varor och tjänster.

Begrepp som skattekonkurrens och skatteharmonisering blir allt viktigare både som ett resultat av den allmänna internationaliseringen och av Sveriges medlemskap i EU. Medlemskapet i EU har också påverkat och kommer att påverka svenska skatteregler genom utvecklingen av EG-rätten. Exempelvis blir det i tilltagande grad allt svårare att behålla olika slag av uppskjuten beskattning. Som exempel på internationaliseringens betydelse för skattepoli-

⁹ SOU 1995:104.

tiken kan nämnas sloandet av förmögensskatten 2007 och sänkningen av bolagsskattesatsen 2009 samt den ytterligare sänkningen av bolagsskatten 2013.

Ett annat tema i den framtida skattepolitiken gäller möjligheten och önskvärdheten av en ökad miljörelatering av skattesystemet. Denna

handlar om att ge ökad vikt åt skatter på miljöskadliga aktiviteter. Under senare år har vid sidan av skatterna införts ett antal nya styrmedel i miljö- och klimatpolitiken, exempelvis genom ett europeiskt system för handel med utsläppsrätter. Därmed blir samordningen mellan skatter och andra styrmedel en central fråga.

1.2 Tabell

Specifikation av skatterna i 1.1 Tabell med klassificering enligt inkomsttitlarna i statsbudgeten samt enligt OECD, mnkr och andelar av BNP 2014

Breakdown of the taxes in Table 1.1 with reference to the revenue headings in the Swedish budget and OECD, 2014, MSEK and share of GDP

	Belopp, mnkr	Procent av BNP	Inkomsttitel statsbudgeten	OECD
	Amount, MSEK	Percent of GDP	Revenue headings Swedish budget	OECD
Skatter på arbete (Taxes on labour)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	50 295	1,3%	1111, 1131, 1620	1110
Kommunal inkomstskatt (Local income tax)	601 733	15,4%	1115	1110
Allmänna egenavgifter (Social security contributions, employees)	103 733	2,6%	1121	2100
Skattereduktioner (Tax reductions)	-223 330	-5,7%	1140-1160	1110
Andel skatter på arbete, hushåll (Share taxes on labour, households)	532 431	13,6%		
Företag (Companies)				
Arbetsgivaravgifter (Social security contributions, employers)				
Efterlevandepensionsavgift (Basic retirement pension)	16 216		1215	2200
Sjukförsäkringsavgift (Health)	60 287		1211, 1221	2200
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	39 366		1216	2200
Arbetssskadeavgift (Occupational injury)	4 151		1213	2200
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	124 051		1214, 1261	2200
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	36 038		1212	2200
Allmän löneavgift (Wage tax)	136 711		1217	2200
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)	177		1218	2410
Nedsättningar sjöfart (Shipping support)	-1 483		1281	2410
Summa (Total)	415 514	10,6%		
Egenföretagaravgifter (Social security contributions, self-employed)				
Efterlevandepensionsavgift (Survivor's pension)	446		1245	2300
Sjukförsäkringsavgift (Health)	0		1241	2300
Arbetssskadeavgift (Occupational injury)	114		1243	2300
Ålderspensionsavgift (Supplementary pension)	3 700		1244, 1261	2300
Föräldraförsäkringsavgift (Parental insurance)	992		1242	2300
Arbetsmarknadsavgift (Labour market)	0		1246	2300
Allmän löneavgift	3 585		1247	3000
Generell nedsättning (General support)	-2 164		1283	2300
Regional nedsättning (Regional support)	-76		1284	2300
Summa (Total)	6 597	0,2%		
Särskild löneskatt (Tax on special parts of earned income and pension costs)	38 140	1,0%	1270	3000
Mervärdesskatt (VAT)	354 091	9,0%	1410	5111
Punktskatter på privat konsumtion (Excise duties, private consumption)				
Energiskatt, ej bensin (Energy tax, petrol excl.)	3 876		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (Electricity)	8 874		1431	5121
Bensinskatt (Petrol)	8 525		1432	5121
Koldioxidskatt (Carbon dioxide, petrol excl.)	4 453		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (Carbon dioxide, petrol)	6 792		1441	5121
Försäljningskatt motorfordon (Sales tax, motor vehicles)	0		1492	5121
Fordonsskatt (Registration tax, motor vehicles)	8 335		1471	5121
Trängselskatt (Congestion tax)	1 676		1474	5121
Tobaksskatt (Tobacco)	11 376		1421	5121
Skatt på alkohol (Alcohol)	12 798		1422-1426	5121
Reklamskatt (Advertisement)	225		1486	5126
Spelskatt (Gambling)	15		1483	5126
Lotterivinstskatt (Lottery prize)	1 305		1484	1120
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				5126
Summa (Total)	68 250	1,7%		

	Belopp, mnr Amount, MSEK	Procent av BNP Percent of GDP	Inkomsttitel statsbudgeten Revenue headings Swedish budget	OECD OECD
Punktskatter näringslivets faktoranvändning (Excise duties, companies)				
Energiskatt, ej bensin (<i>Energy tax, petrol excl.</i>)	4 737		1433-1434	5121
Skatt på elektricitet (<i>Electricity</i>)	10 846		1431	5121
Bensinskatt (<i>Petrol</i>)	2 131		1432	5121
Koldioxidskatt, ej bensin (<i>Carbon dioxide, petrol excl.</i>)	10 391		1442-1443	5121
Koldioxidskatt bensin (<i>Carbon dioxide, petrol</i>)	1 698		1441	5121
Försäljningsskatt motorfordon (<i>Sales tax, motor vehicles</i>)	0		1492	5121
Fordonskatt (<i>Registration tax, motor vehicles</i>)	3 241		1471	5212
Vägavgifter (<i>Roads</i>)	753		1472	5113
Naturgrusskatt m.m. (<i>Gravel etc.</i>)	123		1453, 1458	5128
Skatt på kärnkraftsel (<i>Nuclear power tax</i>)	3 841		1455	5121
Avfallsskatt (<i>Waste tax</i>)	140		1456	5121
Svavelskatt, råttalolja (<i>Sulphur tax</i>)	10		1451-1452	5121
Miljöskatt handelsgödsel, bekämpningsmedel (<i>Fertilizes and biocides</i>)	105		1454	5113
Systembolaget AB:s överskott (<i>Alcohol Monopoly Retailing</i>)	251		1481	5122
Inlev. överskott från Svenska spel (<i>Gaming Monopoly Retailing</i>)	4 762		1482	5122
Konc.avg. på televisionens område (<i>Television concession Fees</i>)	0		1487	5128
Granskningsnämnden (<i>Broadcast Commission Fees</i>)	9		1489	5128
Lotteriavgifter (<i>Lottery Fees</i>)	29		1485	5128
Miljöskyddsavgift (<i>Environmental Protection Fees</i>)	0		1459	5128
Avgifter för Kemikalieinspektionen (<i>Chemicals Inspectorate Fees</i>)	43		1457	5128
Lokalradioavgifter (<i>Local Radio Fees</i>)	116		1488	5128
Skatt på import (<i>Tax on imports</i>)	5 807		1500	5128
Avgifter för telekommunikation (<i>Tele Communication Fees</i>)	92		1491	5128
Insättningsgarantiavgift (<i>Fees, Deposit Guarantee Board</i>)	4 533		1641	5126
Kärnbränslefonden (<i>Nuclear Fund</i>)	2 451		1642	5126
Nox-avgifter m.m. (<i>Nox</i>)	670		1643-1645	5126
Summa (<i>Total</i>)	56 780	1,5%		
Andel skatter på arbete, företag (Share taxes on labour, companies)	939 372	24,0%		
Skatter på kapital (Taxes on capital)				
Hushåll (Households)				
Statlig inkomstskatt (<i>Central government income tax</i>)	46 509	1,2%	1310	1110
Fastighetsskatt (<i>Real estate tax</i>)	13 649	0,3%	1351	4110
Förmögenhetsskatt (Wealth tax)				
Förmögenhetsskatt m.m. (<i>Net wealth tax etc.</i>)	0		1371	4210
Arvsskatt (<i>Inheritance</i>)	0		1381	4310
Gåvoskatt (<i>Gifts</i>)	0		1382	4320
Kupongskatt (<i>Withholding tax</i>)	4 210		1331	1110
Summa (<i>Total</i>)	4 210	0,1%		
Andel skatter kapital, hushåll (Share of taxes on capital, households)	64 368	1,6%		
Företag (Companies)				
Bolagsskatt (Tax on profits)				
Statlig inkomstskatt (<i>Central government income tax</i>)	94 784		1321, 1322, 1630	1210
Tjänstegrupppliv (<i>Tax on life groupinsurances</i>)	667		1290	4400
Förmögenhetsskatt (<i>Net wealth tax</i>)	0		1372	4220
Summa (<i>Total</i>)	95 451	2,4%		
Fastighetsskatt (<i>Real estate tax</i>)	18 218	0,5%	1312	4120
Avkastningsskatt pensionsmedel (<i>Tax on pension funds</i>)	10 204	0,3%	1121	1210
Andel skatter kapital, företag (Share of taxes on capital, companies)	123 873	3,2%		
Ej fördelade skatter (Taxes not allocated)				
Stämpelskatt (<i>Stamp duty</i>)	9 261		1360	4400
Skattetillägg och förseningsavgifter (<i>Charges for delay etc.</i>)	1 360		1620, 1630	6200
Restförda skatter, hushåll (<i>Tax arrears, households</i>)	-1 535		1611	1110
Restförda skatter, företag (<i>Tax arrears, companies</i>)	-4 340		1612	1210
Summa ej fördelade skatter (Total taxes not allocated)	4 746	0,1%		
Summa skatter, andel av BNP (Total taxes, percent of GDP)	1 664 790	42,5%		

Anm: I år innehåller tabellen ovan de allra senaste uppgifterna som är tillgängliga dvs. för 2014. Därför är delar av intäkterna fortfarande prognoser eftersom taxeringen av 2014 års inkomster ännu inte är avslutad. Det gäller t.ex. inkomstskatt för hushåll och företag, statlig fastighetsskatt, kommunal fastighetsavgift, särskild löneskatt samt avkastningsskatt.

Lästips:

Som en allmän introduktion av lärobokskaraktär till skatteekonomiska frågeställningar finns
– Hansson, Ingemar, och Norrman, Erik, Skatter, teori och praktik, SNS, 1996

En behandling av de centrala skatteekonomiska frågeställningarna tillämpade på en faktisk reform, 1990-91 års skattereform, finns i
– Agell, J, Englund, P och Södersten, J, Svensk skattepolitik i teori och praktik; 1991 års skattereform, Bilaga 1 till SOU 1995:104 som bl.a. sammanfattar de olika expertstudier som gjorts i utvärderingen av 1991 års skattereform.

En annan, engelskspråkig, introduktion av lärobokskaraktär ges i
– Rosen, Harvey S, och Gayer, Ted, Public Finance 9 uppl, McGraw-Hill, 2010
eller som ett alternativ
Tresch, Richard W, Public Sector Economics, Palgrave Macmillan, 2008

En mer tekniskt avancerad framställning, ges i
– Myles, G.D, Public Economics, Cambridge University Press, 1995

Som en likaledes tekniskt avancerad framställning av handbokskaraktär för fackekonomier gäller
– Auerbach, A.J och Feldstein, M, Handbook of Public Economics, Volume I (1986), volume II (1987), volume III (2002) och volume IV (2002), North-Holland

För en diskussion av skattepolitikens förutsättningar i små, öppna ekonomier, finns artikelsamlingen
– Andersen, T.M, Moene K.O och Sörensen, P.B, Tax Policy in Small Open Economies, Blackwell, 1994

Det offentliga utredningsväsendet har under de senaste årtiondena producerat ett stort antal betänkanden kring olika skattefrågor. Nedan anges betänkanden där frågeställningar av ett mer principiellt och övergripande slag behandlas. För en redovisning av faktiska förslag till riksdagen hänvisas till olika skattepropositioner som finns förtecknade i riksdagstrycket för respektive år.

Frågor kring utgiftsskatt behandlas i
– Progressiv utgiftsskatt – ett alternativ? Rapport av 1972 års skatteutredning, SOU 1976:62
– Utgiftsskatt – teknik och effekter, betänkande av utgiftsskattekommittén, SOU 1986:40

Frågor kring real och nominell beskattning behandlas i
– Real beskattning, betänkande av realbeskattningsutredningen, SOU 1982:1-3
– Inflationskorrigerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om inflationskorrigerad inkomstbeskattning, SOU 1989:36

Företagsskattefrågor behandlas i
– Beskattning av företag, slutbetänkande av företagsskatteberedningen, SOU 1977:86-87

Frågor om bruttoskatter behandlas i
– Bruttoskatter, preliminär redovisning från bruttoskattekommittén, Ds B 1979:3
– Allmän produktionsfaktorskatt, betänkande av bruttoskattekommittén, Ds B 1981:15

Som ett underlag för 1990-91 års skattereform finns följande betänkanden från tre olika utredningar, nämligen
– Reformerad inkomstbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad inkomstbeskattning, SOU 1989:33, del I-IV
– Reformerad företagsbeskattning, betänkande av utredningen om reformerad företagsbeskattning, SOU 1989:34, del I-II
– Reformerad mervärdesskatt, betänkande av kommittén för indirekta skatter, SOU 1989:35, del I-II

Den officiella utvärderingen av 1990-91 års skattereform finns i
– Skattereformen 1990-1991 – en utvärdering, kommittén för utvärdering av skattereformen, SOU 1995:104

Den dåvarande regeringens värdering av skattereformen finns i
– 1990-91 års skattereform – en värdering, bilaga 6 till budgetpropositionen för år 1998 (prop. 1997/98:1)

Frågor om tjänstesektorns beskattning behandlas i
– Uppskattad sysselsättning – om skatternas betydelse för den privata tjänstesektorn, betänkande av Tjänsteutredningen, SOU 1994:93
– Skatter, tjänster och sysselsättning, betänkande av Tjänstebeskattningsutredningen, SOU 1997:17

Frågor om skatteväxling behandlas i
– Skatter, miljö och sysselsättning, slutbetänkande och underlagsrapporter från Skatteväxlingskommittén, SOU 1997:11

Internationaliseringens betydelse för den framtida svenska skattestrukturen behandlas i
– Våra skatter? Betänkande från Skattebasutredningen, SOU 2002:47, 2002 och i två bilagevolymerna med expertrapporter, volym A och volym B, 2002. Frågorna behandlas också av akademiska ekonomer i ett särskilt temanummer av Swedish Economic Policy Review, Vol. 9, Number 1, Spring 2002.

Frågor om näringslivets energibesättning behandlas i
– Svåra skatter! Betänkande från Skatteenedsättningskommittén, SOU 2003:38

Frågor om beskattningen av fåmansägda aktieföretag ("3:12-bolag") behandlas i
– Reformerad ägarbeskattning – effektivitet, prevention, legitimitet (Per-Olof Edin, Ingemar Hansson, Sven-Olof Lodin), rapport till Finansdepartementet, januari 2005.

En värdering av mervärdesskatten finns i
– På väg mot enhetlig mervärdesskatt, SOU 2006:90

En aktuell jämförelse av beskattningen av olika organisationsformer (enskilda näringsidkare, ägare till 3:12-bolag, onoterade aktieföretag och noterade aktieföretag) ges i
– The Taxation of Business Income in Sweden, A report prepared for the Swedish Ministry of Finance by Professor Peter Birch Sörensen, May 2008.

Det svenska skattesystemets effektivitetssegenskaper med en värdering av olika skatters (bolagsskatt, arbetsinkomstskatt, kapitalbeskattning och konsumtionsbeskattning) effekter på effektivitet och välfärd inom ramen för allmän jämviktsmodell för en liten öppen ekonomi behandlas i
– Swedish Tax Policy: Recent Trends and Future Challenges, Report to the Expert Group on Public Economics, ESO 2010:4, av professor Peter Birch Sörensen, 2010.

Månadslön kr.	Preliminär skatt									
	för ogift person (utan barn)	för gift man								
		utan barn	med 1 barn	med 2 barn	med 3 barn	med 4 barn	med 5 barn	med 6 barn	med 7 barn	med 8 eller flera barn
		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
370— 379-99	69	57	48	40	35	29	24	22	20	18
380— 389-99	71	59	50	42	36	30	25	23	21	19
390— 399-99	74	62	53	44	38	32	27	24	22	20
400— 419-99	77	66	56	47	41	35	29	26	24	22
420— 439-99	82	70	60	51	44	38	32	28	26	24
440— 459-99	87	74	65	56	47	41	36	31	28	26
460— 479-99	92	79	70	60	50	45	39	34	30	28
480— 499-99	98	84	74	65	53	48	42	37	32	30
500— 519-99	103	89	79	69	57	51	46	40	35	33
520— 539-99	108	94	84	74	61	55	49	44	38	35
540— 559-99	113	99	88	78	65	58	53	47	41	37
560— 579-99	119	104	93	83	70	61	56	50	45	40
580— 599-99	124	109	98	88	75	65	59	54	48	43
600— 619-99	129	114	103	93	79	68	62	57	51	46
620— 639-99	134	119	108	98	84	72	66	60	55	49
640— 659-99	139	124	113	103	88	75	69	64	58	52
660— 679-99	145	129	118	108	93	79	72	67	61	55
680— 699-99	151	134	123	113	98	84	76	70	65	59
700— 729-99	158	139	129	119	104	90	80	74	69	63
730— 759-99	166	147	136	126	111	96	85	79	74	68
760— 789-99	175	155	144	133	118	103	90	84	79	73
790— 819-99	184	163	152	140	126	111	97	89	84	78
820— 849-99	193	172	160	148	133	118	104	94	89	83
850— 879-99	202	180	168	156	140	125	111	99	94	88
880— 909-99	211	188	176	164	148	133	118	104	99	93
910— 939-99	221	196	184	172	155	140	125	111	104	98
940— 969-99	231	204	192	180	163	147	132	118	109	103
970— 999-99	241	213	200	188	171	155	140	125	114	108
1 000— 1 039-99	252	224	210	198	181	164	149	134	120	114
1 040— 1 079-99	265	236	222	209	191	174	158	143	129	120
1 080— 1 119-99	279	248	234	220	202	184	168	153	138	127
1 120— 1 159-99	293	261	246	232	213	195	178	163	148	134
1 160— 1 199-99	307	274	259	244	224	206	189	173	158	143
1 200— 1 239-99	322	287	272	256	236	217	200	183	168	152
1 240— 1 279-99	336	300	285	269	248	228	211	193	178	162
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Utdrag ur den första preliminärskatttabellen.

Staten övertog ansvaret för debitering och uppbörd av
alla skatter och avgifter 1947.

För första gången skulle skattebetalning ske i anslutning till inkomsternas in-
tjänande. Bilden visar den första skatttabellen för beräkning av
preliminär skatt för år 1947. Av tabellen framgår att skatteuttaget
var olika för gift och ogift man och vidare att hänsyn
togs till antalet barn, dock högst åtta barn.

Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet

2.1 Inledning

Detta kapitel fokuserar bland annat på inkomster och inkomstfördelningen som ett mått på den ekonomiska standarden. Kapitlet tar också upp den så kallade direkta beskattningen av individer samt hur direkta skatter och transfereringar omfördelar den ekonomiska standarden mellan olika grupper i samhället. Kapitlet innehåller också ett avsnitt om förmögenhet. Nedan följer i punktform några av de viktigaste resultaten:

- År 2013 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,2 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter. Det är 5,5 procentenheter mindre än 2006, innan skattereduktion på arbetsinkomster infördes.
- Av en inkomstökning på 1 000 kr får man under 2015 i genomsnitt behålla 656 kr då hänsyn tagits till exempelvis skatt, ökade barnomsorgsutgifter, minskat bostadsstöd och försörjningsstöd.
- Under 2013 betalade hushållen i genomsnitt 122 700 kr i skatt och fick tillbaka 132 800 kr i form av pensioner och transfereringar.
- Mellan åren 2000 och 2013 ökade den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) med 35 procent. Mellan åren 1990 och 2000 ökade inkomsten med 10 procent, medan ökningen var drygt 14 procent mellan åren 1980 och 1990.

2.2 Om inkomststatistik

En god inkomst innebär att man har större möjligheter att påverka sin livssituation. Detta gäller framförallt i materiellt hänseende, men även i form av större möjligheter att betala för exempelvis resor, rekreation och kultur på sin fritid samt att spara för framtida behov.

Sveriges inkomststatistiska system är uppbyggt av ett flertal administrativa register som t.ex. taxeringsregistret och olika myndigheters register över bidrag och ersättningar. På Statistiska centralbyrån, SCB, finns det flera statistikprodukter som belyser inkomstförhållanden för individer och hushåll.

2.2.1 Hushållsbegrepp

I redovisningar av resultat från Inkomstfördelningsundersökningen före 1991 har uppgifterna baserats på ett hushållsbegrepp som kallas familjeenheter. Familjeenheter avgränsas av en ensamboende eller två sammanboende med eller utan barn 0–17 år. Barn 18 år och äldre, dvs. från och med det år man blir myndig, betraktas som egna familjeenheter. Det innebär att ett stort antal barn som bor hemma hos föräldrarna räknas som egna familjeenheter och med endast den inkomst som de själva har, trots att de helt eller delvis försörjs av föräldrarna. Detta gör att ungdomars ekonomiska standard underskattas medan standarden istället överskattas för föräldrarna.

För åren 1991–2013 har beräkningar gjorts för s.k. kosthushåll. I kosthushållet ingår alla personer som bor tillsammans och har gemensam hushållning. Här innefattas även äldre barn som bor tillsammans med sina föräldrar, likaväl som hushåll med fler än två generationer. För att möjliggöra längre tidsserier redovisas några tabeller med hjälp av det äldre hushållsbegreppet familjeenheter. I tabeller som endast visar senare års inkomster används dock kosthushåll i redovisningarna.

2.2.2 Nytt inkomstbegrepp

Inför 2006 års publicering förändrades begreppet disponibel inkomst i SCB:s officiella inkomststatistik. Den största förändringen är beräkningen av kapitalvinster/-förluster. Tidigare kunde inte denna post bli negativ. I det nya begreppet tilläts kapitalförluster att minska den disponibla inkomsten. Det nya begreppet används i tabeller som redovisar disponibel inkomst för åren 1991 och framåt. Det äldre begreppet används i tabeller som går tillbaka längre än 1991.

2.2.3 Allt syns inte i statistiken

Även om denna inkomststatistik är den bästa tillgängliga, ger den inte hela sanningen om den ekonomiska standarden för individer och hushåll. Personer kan t.ex. ha haft svarta inkomster eller på andra sätt undandragit inkomster från beskattning. Det är betydande

inkomstsummor som inte kommer myndigheterna till känna. En förklaring till en låg redovisad inkomst kan också vara att personen arbetar och skattar utomlands, men är folkbokförd i Sverige. Det gäller till exempel många personer som är folkbokförda i gränskommunerna Malmö, Årjäng och Haparanda.

Den ekonomiska standarden påverkas också av hur stora utgifterna är. Exempelvis kostar boendet oftast mer i Stockholm än i en glesbygdskommun. Inkomstens storlek skiftar också kraftigt under en livscykel. Under perioder med studier och studielån är inkomsterna ofta låga.

Ofta förvärvsarbetar båda föräldrarna i en familj. Det för med sig inkomstfluktuationer när föräldrarna tar hand om barnen och t.ex. arbetar deltid. Inkomster enligt den befintliga statistiken är alltså inte något perfekt mått. Den ger ändå en ganska tydlig återspeglning av den ekonomiska standarden.

2.3 Den direkta beskattningen av individen

Med direkt beskattning menas här inkomstskatt, allmän pensionsavgift, egenavgifter för näringsidkare, begravningsavgift, förmögenskatt och fastighetsskatt/fastighetsavgift. Även om andra skatter svarar för en större del av den konsoliderade offentliga sektorns skatteinkomster är det den direkta beskattningen av individen och utformningen av den beskattningen som har störst påverkan på individens beteende. Storleken och utformningen av den direkta beskattningen påverkar t.ex. fördelningen mellan personers konsumtion och sparande samt mellan den tid som läggs på arbete kontra fritid.

2.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2013

År 2013 betalade en inkomsttagare i genomsnitt 26,2 procent av sin totala skattepliktiga inkomst i så kallade direkta skatter (se 2.1 Tabell). Det är 0,2 procentenhet mer än 2012 och 5,5 procentenheter mindre än 2006, då skattereduktion på arbetsinkomster (det s.k. jobbskatteavdraget) infördes. Kommunal och statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster uppgick 2013 till 28,0 procent. Det gjordes skattereduktion för arbetsinkomster till ett värde av 86 miljarder kronor 2013, vilket motsvarar 3,8 procent av förvärvs- och kapitalinkomsten. Skatten på kapitalinkomster var 56 miljarder kr 2013. Skattereduktionen för kapitalunderskott minskade från 2012 och var 23 miljarder kronor

2013. Skattereduktion för husarbete (RUT och ROT) ökade och var 18 miljarder kronor 2013.

I 2.2 Tabell redovisas, hur stor andel av den totala skattepliktiga inkomsten som individer i olika inkomstklasser i genomsnitt betalat i skatt. Den direkta beskattningen av individen har minskat under 2000-talet, framförallt från 2007 då skattereduktion för arbetsinkomster infördes. År 2006 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 32,6 procent. År 2013 uppgick skattens andel av inkomsten till i genomsnitt 26,6 procent. I 2.2 Tabell har populationen begränsats till befolkningen 18 år och äldre och skattens totala andel skiljer sig därför något från 2.1 Tabell.

2.1 Tabell

Storlek på olika skatter och avgifter i förhållande till den totala skattepliktiga inkomsten åren 1991, 2002, 2006 och 2011–2013, mnkr och procent

Total direct taxes and charges for individuals in relation to the total assessed income in 1991, 2002, 2006 and 2011–2013, MSEK and percent

Skatt/avdrag	1991		2002		2006		2011		2012		2013	
	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income	Mnkr	% av inkomsten % of income
Tax/deduction	MSEK	income	MSEK	income	MSEK	income	MSEK	income	MSEK	income	MSEK	income
Summa förvärvs- och kapitalinkomst (Sum of income from employment, business and capital)	957 614		1 463 764		1 771 868		2 089 195		2 166 353		2 236 779	
Kommunal inkomstskatt (local income tax)	239 284	25,0	378 492	25,9	454 117	25,6	538 227	25,8	560 766	25,9	581 934	26,0
Statlig inkomstskatt (national income tax)	19 864	2,1	33 108	2,3	41 005	2,3	44 649	2,1	44 153	2,0	44 812	2,0
Skattereduktion för arbetsinkomster (tax reduction for incomes on active work)	-	-	-	-	-	-	-80 359	-3,8	-83 604	-3,9	-85 795	-3,8
Skatt på kapitalinkomster (tax on capital income)	20 732	2,2	24 151	1,6	52 732	3,0	52 764	2,5	53 189	2,5	56 128	2,5
Skattereduktion för kapitalunderskott (tax reduction for property deficit)	-20 061	-2,1	-17 926	-1,2	-15 588	-0,9	-24 116	-1,2	-25 562	-1,2	-23 228	-1,0
Förmögenhetsskatt (wealth tax)	2 447	0,3	3 818	0,3	5 949	0	-	-	-	-	-	-
Fastighetsskatt (property tax)	8 575	0,9	13 420	0,9	13 239	0,7	716	0,0	676	0,0	682	0,0
Fastighetsavgift (property fee)	-	-	-	-	-	0,0	11 546	0,6	12 395	0,6	12 740	0,6
Allmän pensionsavgift (general pension charges)	-	-	66 168	4,5	77 329	4,4	93 500	4,5	97 561	4,5	100 861	4,5
Skattereduktion, allmänna egenavgifter (tax reduction for general social security charges)	-	-	-50 891	-3,5	-77 295	-4,4	-93 471	-4,5	-97 532	-4,5	-100 830	-4,5
Egenavgifter för näringsidkare (social security charges for businessmen)	7 321	0,8	10 186	0,7	12 446	0,7	13 277	0,6	13 329	0,6	11 989	0,5
Begravningsavgift (funeral charges)	-	-	2 900	0,2	3 194	0,2	3 686	0,2	3 834	0,2	3 978	0,2
Skattereduktion för husarbete ** (tax reduction for house work)	-	-	-	-	-	-	-15 044	-0,7	-15 872	-0,7	-17 533	-0,8
Övriga skattereduktioner (other tax reductions)	-1 175	-0	-3 867	-0,3	-5 083	-0,3	-246	0,0	-262	0,0	-474	0,0
Summa direkta skatter och avgifter (sum of direct taxes)	276 987	28,9	459 559	31,4	562 045	31,7	545 129	26,1	563 071	26,0	585 265	26,2

* Fastighetsskatten ersattes av en fastighetsavgift 2008. ** Skattereduktion för husarbete (ROT + RUT)

Källa: SCB, Taxeringsutfallet och totalräknade inkomststatistiken (summa förvärvs- och kapitalinkomst).

2.2 Tabell

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser vissa år 1980–2013, procent, 2013 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups certain years 1980–2013, percent, price level of 2013

Total skattepliktig inkomst, tkr	Procent skatt / Percent tax													
	1980	1985	1991	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total assessed income, KSEK														
1 - 50	9,7	15,5	20,3	22,7	17,4	18,2	17,0	12,8	13,5	11,7	11,3	10,9	11,2	10,2
50 - 100	14,1	18,4	16,8	17,9	15,3	25,9	23,7	20,6	19,7	18,0	17,2	16,1	15,8	15,0
100 - 150	26,4	29,5	25,9	28,2	25,3	26,6	24,9	24,0	23,5	22,4	21,8	20,2	20,1	19,5
150 - 200	30,0	31,7	27,0	31,0	28,4	28,9	27,6	26,3	25,7	25,1	24,1	22,5	22,4	21,9
200 - 250	33,1	33,4	27,6	32,8	30,1	30,4	29,0	26,8	26,0	25,2	24,5	23,2	23,2	23,1
250 - 300	36,5	35,5	29,2	33,7	30,8	31,3	30,0	27,1	25,9	24,9	24,0	23,4	23,4	23,4
300 - 400	40,4	38,6	32,3	35,6	32,0	32,7	31,6	28,5	27,2	25,6	24,9	24,4	24,2	24,1
400 - 500	44,6	43,5	35,3	38,5	35,5	36,0	35,0	32,1	31,1	28,4	27,9	27,3	26,7	26,2
500 -	51,8	51,2	38,5	40,5	40,8	41,4	39,7	37,3	37,4	35,5	35,1	34,9	34,5	34,0
Samtliga 18- år (All 18- years)	32,5	32,9	29,1	34,6	32,1	33,2	32,6	30,4	29,4	28,0	27,5	26,9	26,7	26,6
Samtliga 18-64 år (All 18-64 years)	33,8	33,9	29,7	35,6	32,9	33,7	33,0	30,5	29,4	27,8	27,4	27,2	26,9	26,8
Samtliga 65- år (All 65- years)	24,9	28,5	26,5	29,7	28,1	31,0	30,7	29,9	29,7	28,7	27,9	26,0	26,0	25,8

* Förmögenhetsskatten togs bort till år 2007. ** År 2008 ersattes fastighetsskatten av fastighetsavgifter

Källa: SCB, Databasen LINDA

2.3.2 Beskattningen har blivit mindre progressiv

Personer med en inkomst över 500 000 kr (i 2013 års penningvärde) betalade under 1980-talet i genomsnitt över 50 procent av sina inkomster i skatt. Höginkomsttagare fick dock en markant skattesänkning genom skattereformen 1990/1991. År 1991 betalade personer med en inkomst över 500 000 kr 38,5 procent av sina inkomster i direkt skatt och 2013 var andelen 34,0 procent. Skattereformen 1990/1991

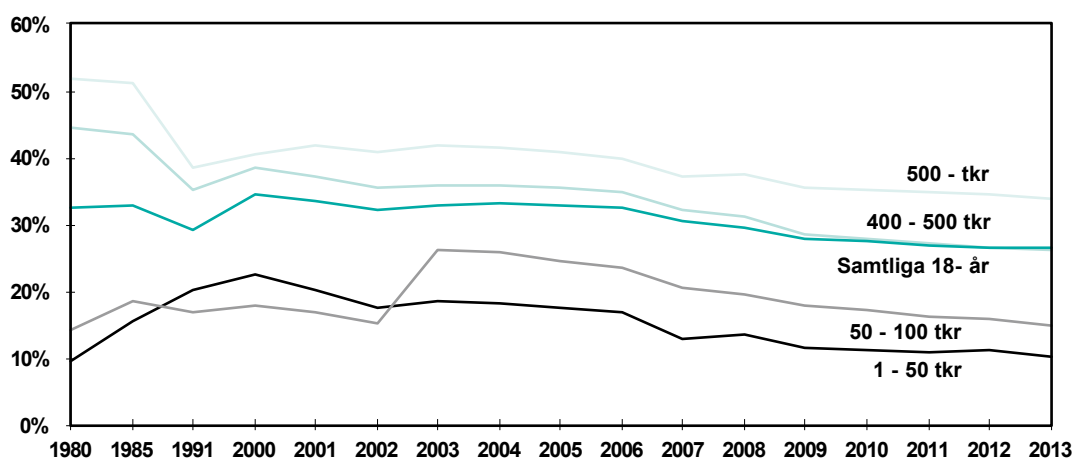
innebär att tidigare skattefria inkomster, t.ex. traktamenten och olika typer av förmåner, blev skattepliktiga samt att skattebasen breddades vad gäller kapitalinkomster. Framförallt höginkomsttagare fick därmed större skattepliktiga inkomster, men samtidigt lägre skatt.

I 2.3 Diagram visas tydligt att beskattningen under perioden 1980–2013 blivit mindre progressiv, dvs. skillnaderna mellan skattesatserna i olika inkomstklasser har minskat.

2.3 Diagram

Skatternas andel av den totala skattepliktiga inkomsten i olika inkomstklasser, procent, 2013 års prisnivå

Direct taxes as a fraction of the total assessed income for different income groups, percent, price level of 2013

Källa: SCB, Databasen LINDA

2.3.3 Marginalskatten på samma nivå sedan 1999

I 2.4 Diagram visas den högsta marginalskatten åren 1980–2015 beräknad på en genomsnittlig kommunalskatt. Marginalskatten är den andel i skatt som en inkomsttagare betalar på toppskiktet av sin inkomst. En marginalskatt på 80 procent innebär alltså att inkomsttagaren betalar 80 kr i skatt på sina för året sist intjänade 100 kr.

Den högsta möjliga marginalskatten var hög i Sverige i början 1980-talet. En höginkomsttagare utan avdrag betalade 85 procent av sina toppinkomster i skatt åren 1980–1982. Åren 1983–1985 genomfördes en större skatteomläggning som innebar något lägre högsta marginalskatter. Efter detta har den högsta marginalskatten kontinuerligt minskat fram till året efter 1991 års skattereform.

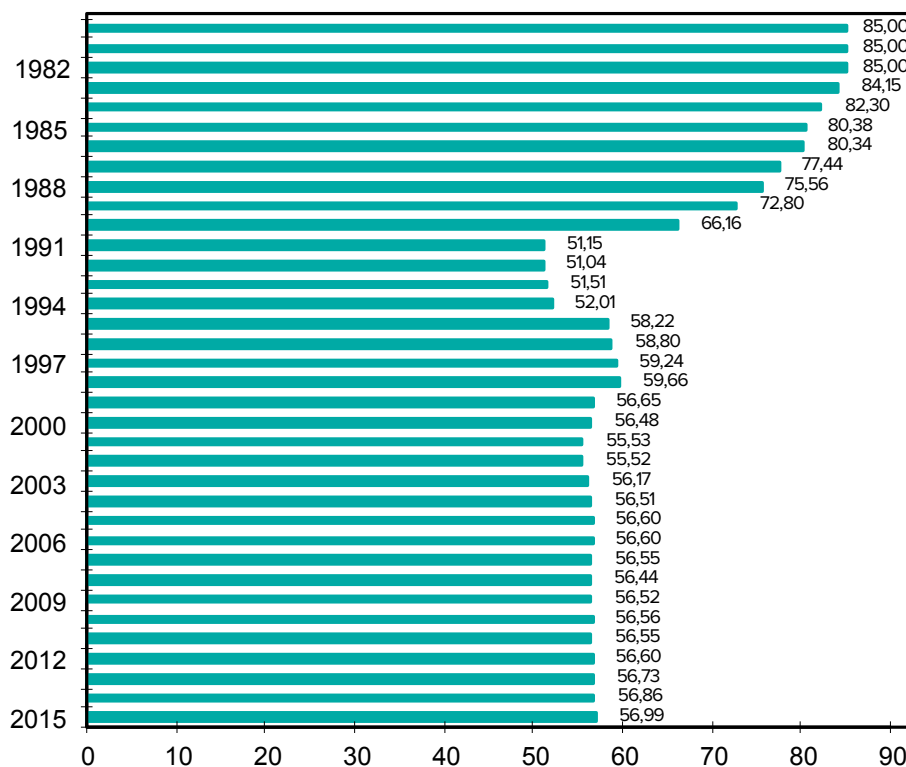
Som lägst var den högsta marginalskatten 51 procent, vilket var fallet 1992. År 1995 höjdes den statliga inkomstkattesatsen från 20 till 25

procent. Det var den höjningen som kom att kallas värnskatt. Dessa med flera andra skattehöjningar innebar att den högsta marginalskatten kontinuerligt ökade under åren 1993–1998. Under 1999 bröts trenden med de ökande högsta marginalskatterna då det infördes två skiktgränser för statlig inkomstskatt. Inkomster över den lägre skiktgränsen beskattades åter med 20 procent, medan den 25-procentiga skattesatsen behölls för de inkomster som översteg den högre skiktgränsen. I praktiken innebar denna förändring att de som tidigare betalat en statlig inkomstskatt om 25 procent nu fick en skattelättnad, åtminstone för det belopp som inte översteg den högre skiktgränsen. Systemet med två skiktgränser är fortfarande gällande. Efter 1999 har den högsta marginalskatten legat på knappt 57 procent.

2.4 Diagram

Högsta marginalskatten 1980–2015, procent

Highest marginal income tax rate 1980–2015, percent

Källa: SCB

2.3.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter

Förutom marginalskatt talar man också om margineffekter. Med margineffekt menas här den effekt som en inkomstökning, i form av lön, har på skatten och olika inkomstberoende bidrag och avgifter. I 2.5 Tabell redovisas den genomsnittliga margineffekten i procent avseende bostadsstöd (bostadsbidrag och bostadstillägg för pensionärer), underhållsstöd, försörjningsstöd (socialbidrag), äldreförsörjningsstöd, barnomsorgsavgift och skatt. På raden för samtliga kan vi utläsa att av en inkomstökning på 1 000 kr går 344 kr, dvs. 34,4 procent, av den disponibla inkomsten till skatt och övriga utgifter samt minskade bidrag. Av inkomstökningen på 1 000 kr får man därmed i genomsnitt behålla 656 kr.

De grupper som har den högsta sammantagna margineffekten är ensamstående med barn och de allra äldsta ensamstående pensionärerna. Det är de grupperna som främst träffas av kombinationseffekter av skatter, bidrag och avgifter. Här återfinns exempelvis deltidsarbetande kvinnor med bostadsbidrag och utgifter för barnomsorg. En ensamstående med minst ett barn får i genomsnitt behålla 598 kronor av inkomstökningen på 1 000 kronor. Man ska komma ihåg att margineffekten kan variera mycket även inom grupperna. För en person med försörjningsstöd är margineffekten på försörjningsstödet i teorin 100 procent.

2.5 Tabell

Margineffekter för vissa inkomstberoende system vid en löneökning på 1 000 kr år 2015

Marginal effects of certain means-tested systems on an income increase of 1 000 SEK in year 2015

	Minskning av					Ökning av avgifter		Skatt Tax	Samlad marginaleffekt Total marginal effect	Får behålla To keep	Antal, tusental Number, thous- ands	
	Reduction of					Increase of fees						
	Bostads- stöd Accommodation allowances %	Underhålls- stöd Alimony %	Social- bidrag Social assistance %	Äldre- försörjnings- stöd Maintenance support for the elderly %	Studielån Studyloan %	Barn- omsorg Day care %	Hem- tjänst Home help %					
20-64 år												
Ensamstående (Persons not co-living)												
Utan barn (no children)	1,4	0,2	1,4	-	0,2	-	-	27,0	30,2	302	698	2 110,8
därav 20-29 år	1,0	-	2,0	-	-	-	-	21,5	24,5	245	755	897,1
30-64 år	1,7	0,3	0,9	-	0,3	-	-	31,1	34,4	344	656	1 213,7
Med barn (children)	3,9	0,2	3,5	-	0,5	0,9	-	30,9	40,2	402	598	253,9
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	4,0	0,2	4,2	-	0,6	1,4	-	29,1	39,6	396	604	169,5
övriga med barn (other with children)	3,8	0,3	2,1	-	0,5	-	-	34,4	41,2	412	588	84,4
Samtliga ensamstående (All not co-living)	1,7	0,2	1,6	-	0,2	0,1	-	27,4	31,3	313	687	2 364,7
Sammanboende (Persons co-living)												
Utan barn (no children)	0,1	-	0,4	0,1	0,2	-	-	33,4	34,3	343	657	1 373,2
därav 20-29 år	-	-	1,2	-	-	-	-	24,5	25,8	258	742	156,8
30-64 år	0,1	0,1	0,3	0,1	0,2	-	-	34,6	35,3	353	647	1 216,4
Med 1 barn (1 child)	0,4	0,1	1,0	-	0,3	0,2	-	32,0	34,0	340	660	627,9
därav med barnet 0-12 år (the child 0-12 years)	0,5	0,1	1,1	-	0,4	0,3	-	30,2	32,6	326	674	406,5
övriga med 1 barn (other with 1 child)	0,2	-	0,8	-	0,3	-	-	35,2	36,5	365	635	221,4
Med >1 barn (>1 child)	0,3	0,1	1,2	-	0,6	0,4	-	33,4	35,9	359	641	1 120,4
därav med minst ett barn 0-12 år (at least one child 0-12 years)	0,3	0,1	1,2	-	0,6	0,5	-	33,0	35,6	356	644	1 029,6
övriga med >1 barn (other with >1 child)	0,3	-	1,2	0,1	0,4	-	-	38,3	40,2	402	598	90,8
Samtliga sammanboende (All co-living)	0,2	0,1	0,8	0,1	0,3	0,2	-	33,1	34,8	348	652	3 121,4
65- år	5,0	-	0,1	0,6	-	-	0,5	31,3	37,5	375	625	1 901,6
därav ensamstående (not co-living)	10,7	-	0,1	0,6	-	-	1,0	31,3	43,8	438	562	814,1
sammanboende (co-living)	0,6	-	0,1	0,6	-	-	0,1	31,3	32,8	328	672	1 087,5
65-74 år	2,3	-	0,1	0,8	-	-	0,1	31,0	34,4	344	656	1 084,1
75-84 år	6,7	-	-	0,3	-	-	0,6	31,7	39,3	393	607	574,9
85- år	13,0	-	-	0,4	-	-	2,4	31,6	47,4	474	526	242,6
Samtliga (all)	1,9	0,1	0,9	0,2	0,2	0,1	0,1	30,8	34,4	344	656	7 387,8

Källa: SCB, Mikrosimuleringsmodellen FASIT

2.4 Omfördelning genom skatter och bidrag

Skatter och andra transfereringar har som syfte att fördela om inkomster mellan befolkningsgrupper och mellan perioder av livet då försörjningsbörd och försörjningsmöjligheter varierar. För många grupper som t.ex. studerande, arbetslösa och pensionärer är bidrag och ersättningar den huvudsakliga försörjningskällan. För andra grupper ger bidrag och ersättningar ett tillskott under perioder då inkomsten från förvärsarbete tillfälligtvis är låg, t.ex. vid sjukdom och barns födsel.

2.4.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare

I 2.6 Tabell visas inkomststrukturen för hushåll 18–64 år uppdelat efter inkomstklasser (faktorinkomst) 2013. Faktorinkomst består av löneinkomst, inkomst av näringsverksamhet och inkomst av kapital. I tabellen framgår hur stor den genomsnittliga omfördelningen är via bidrag och skatter för familjer i olika inkomstklasser. Omfördelningen beräknas som differensen mellan bidrag och skatt.

2.6 Tabell

Inkomststruktur efter faktorinkomst år 2013 för samtliga hushåll 18–64 år, fördelning efter inkomstklasser, tkr och antal

Structure of income by income from earnings and capital 2013, all households, 18-64 years, breakdown by income groups, KSEK and number

Inkomstklasser, tkr Income groups, KSEK	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK							Antal Number
	Faktorinkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income	Disp.ink./faktorink., andel Disp. Inc./factor income, fraction	
		Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree					
- 0	-7,6	90,0	62,0	22,8	129,1	121,5	-	227 322
1 - 50	16,7	99,2	48,3	29,2	118,4	135,1	8,09	267 817
50 - 100	74,2	58,2	44,0	26,2	76,0	150,1	2,02	127 014
100 - 150	125,6	59,8	30,8	37,4	53,2	178,8	1,42	140 108
150 - 200	176,8	59,2	22,9	51,4	30,7	207,5	1,17	148 135
200 - 250	225,9	44,5	17,2	60,0	1,7	227,6	1,01	195 609
250 - 300	276,3	35,9	13,4	71,6	-22,2	254,1	0,92	277 255
300 - 350	324,2	36,2	11,1	84,9	-37,5	286,7	0,88	311 448
350 - 400	373,8	47,2	13,5	99,5	-38,8	335,0	0,90	244 103
400 - 450	424,5	46,8	15,1	113,8	-51,8	372,7	0,88	191 333
450 - 500	474,7	52,3	17,8	128,2	-58,1	416,6	0,88	137 182
500 - 550	525,4	51,8	17,7	142,9	-73,3	452,1	0,86	124 577
550 - 600	575,1	45,2	16,1	151,6	-90,4	484,8	0,84	123 366
600 - 650	624,6	38,5	18,0	162,6	-106,1	518,5	0,83	123 451
650 - 700	675,3	33,4	19,6	175,5	-122,5	552,8	0,82	106 343
700 - 750	725,1	40,0	18,9	198,9	-140,0	585,1	0,81	98 282
750 - 800	775,3	32,8	19,2	211,2	-159,2	616,0	0,79	83 549
800 - 850	825,9	31,9	17,9	224,7	-174,9	650,9	0,79	70 936
850 - 900	874,4	36,4	17,7	243,2	-189,1	685,3	0,78	58 793
900 - 950	925,7	26,6	20,6	255,8	-208,6	717,1	0,77	51 179
950 - 1000	973,3	29,9	19,8	280,7	-231,0	742,3	0,76	38 892
1000-	1 639,3	35,8	20,4	525,2	-469,1	1 170,2	0,71	263 962
Samtliga (All)	458,7	50,6	23,7	133,7	-59,4	399,3	0,87	3 410 656

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.4.2 Omfördelning mellan generationer

I 2.7 Tabell visas inkomststrukturen och omfördelningseffekten för olika hushållstyper. I denna tabell, till skillnad från 2.6 Tabell, återfinns vi även pensionärshushållen. Skillnaderna i belopp som omfördelas är ganska stora

beroende på hushållstyp och ålder. Eftersom pensioner räknas som en skattepliktig transferering är omfördelningseffekten störst för ålderspensionärer. Ensamstående med barn är en annan grupp som i genomsnitt får mer i bidrag än de betalar i direkt skatt.

2.7 Tabell

Inkomststruktur efter hushållstyp och ålder 2013, tkr och antal

Structure of income by type of household and age 2013, KSEK and number

Hushållstyp, ålder Type of household, age	Medelbelopp, tkr Mean values, KSEK							Antal Number
	Faktor- inkomst Factor income	+ Bidrag mm + Allowances		- Skatt mm - Tax	Summa omfördelning Total redistribution	Disponibel inkomst Disposable income	Disp.ink./fak- torink., andel Disp. Inc./factor income, fraction	
		Skattepliktiga Assessed	Skattefria Taxfree					
Ensamstående (not co-living persons)								
Utan barn (No children)	177,4	85,0	12,3	64,4	32,9	210,2	1,19	2 305 675
därav 18-29 år	180,7	8,4	25,7	42,3	-8,3	172,5	0,95	512 424
30-64 år	272,8	40,4	8,0	81,2	-32,7	240,0	0,88	1 007 722
65 - år	52,8	192,1	9,1	57,3	143,9	196,7	3,73	785 529
Med barn 0-19 år (Children)	297,9	37,8	62,6	84,1	16,4	314,3	1,05	297 565
därav med 1 barn (with 1 child)	307,1	37,6	44,7	86,5	-4,1	303,0	0,99	177 103
med >1 barn (with >1 child)	284,4	38,1	88,9	80,6	46,5	330,9	1,16	120 462
Sammanboende (co-living persons)								
Utan barn (No children)	406,7	250,6	4,5	173,0	82,2	488,8	1,20	995 639
därav 18-29 år	432,1	10,1	39,9	100,6	-50,5	381,6	0,88	62 534
30-64 år	673,9	107,2	2,8	214,1	-104,1	569,8	0,85	440 651
65 - år	164,4	409,4	1,6	145,4	265,6	430,0	2,62	492 455
Med barn 0-19 år (Children)	731,2	61,9	36,7	212,6	-114,0	617,2	0,84	887 321
därav med 1 barn	704,0	64,5	22,4	201,5	-114,5	589,5	0,84	301 231
med 2 barn	772,5	56,4	35,0	224,2	-132,7	639,7	0,83	430 692
med >2 barn	669,4	72,0	68,9	202,0	-61,0	608,4	0,91	155 399
Övriga hushåll* (Other households)								
därav Ensamstående	392,5	90,7	27,8	115,5	3,0	395,6	1,01	117 265
Sammanboende	835,2	127,9	19,9	255,9	-108,1	727,1	0,87	127 546
Samtliga (All)	360,1	113,8	19,0	122,7	10,1	370,3	1,03	4 731 013

* Övriga hushåll är hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.4.3 Hushållens disponibla inkomst 1 740 miljarder

I 2.8 Tabell visas de olika inkomstbegreppens delar som totalsummor för samtliga hushåll 2013. Hushållens egna inkomster, faktorinkomsten, uppgick till 1 736 miljarder kronor under 2013. Löneinkomsten utgjorde 84 procent av faktorinkomsten. Kapitalvinsterna stod för 7 procent av faktorinkomsten 2013. Därutöver fick hushållen skattepliktiga transfereringar till

ett värde av 556,3 miljarder kronor. En stor del av dessa, 84 procent, utgjordes av pensioner samt sjuk- och aktivitetsersättning (tidigare förtidspension). De skattefria transfereringarna var 94 miljarder kronor. Hushållens disponibla inkomst 2013 var 1 793 miljarder kronor när skatter och övriga negativa transfereringar (främst återbetalning av studielån) dragits ifrån faktorinkomsten och de positiva transfereringarna.

2.4.4 Hushållens disponibla inkomst ökade

I 2.9 Tabell redovisas en något förenklad inkomststruktur jämfört med strukturen i 2.8 Tabell. Här visas förutom totalsummor även de olika inkomsterna som en andel av bruttoinkomsten. Hushållens disponibla inkomst minskade mellan 1990 och 1995 men har sedan dess ökat kontinuerligt. Anledningen till att beloppet för disponibel inkomst i 2.9 Tabell inte är identisk med beloppet i 2.8 Tabell är att det äldre inkomstbegreppet används i 2.9 Tabell för att möjliggöra en lång tidsserie. Om man tittar närmare på de andelstal som finns redovisade längst ner i 2.9 Tabell finner man att 63,2 procent av hushållens bruttoinkomst under 2013 består av löne- och företagarinkomst. Det är en betydligt lägre andel än 1975, men ungefär samma andel som under de senaste 10 åren. Den för hushållen näst mest betydande inkomsten är pension. Andelen av hushållens bruttoinkomst som kommer från kapital har de senaste åren legat kring 10 procent.

2.8 Tabell Inkomststruktur 2013 för samtliga hushåll, 18 år och äldre Structure of income 2013 for all households, 18 years and older

Inkomstslag	Inkomstsummor, mdkr
Type of income	Sums of income, BSEK
Löneinkomst (<i>Wage income</i>)	1450,5
Näringsinkomst med mera (<i>Entrepreneurial income</i>)	51,0
Ränta och utdelning (<i>Interest and delivery</i>)	117,0
Kapitalvinst (<i>Capital gain</i>)	117,9
Faktorinkomst (<i>Factor income</i>)	1736,4
Pension (<i>Pension</i>)	427,8
Sjuk- och aktivitetsersättning (<i>Disability pension</i>)	39,3
Sjukpenning (<i>Sickness allowance</i>)	26,4
Föräldrapenning (<i>Parent allowance</i>)	30,3
Arbetsmarknadsstöd (<i>Labour market assistance</i>)	29,5
Övriga skattepliktiga (<i>Other taxable transfers</i>)	3,0
Skattepliktiga transfereringar (<i>Taxable transfers</i>)	556,3
Barnbidrag (<i>National child allowances</i>)	25,5
Studiebidrag (<i>Educational grants</i>)	28,0
därav: Studiemedlets lånedel (<i>Study loan</i>)	14,3
Bostadsbidrag (<i>Housing allowance</i>)	17,7
Ekonomiskt bistånd (<i>Social assistance</i>)	11,0
Övriga skattefria transfereringar (<i>Other transfers not taxable</i>)	11,6
Skattefria transfereringar (<i>Transfers not taxable</i>)	93,7
Skatt (<i>Tax</i>)	566,8
Övriga negativa transfereringar (<i>Other transfers paid</i>)	26,4
Samtliga negativa transfereringar (<i>Total transfers paid</i>)	593,2
Disponibel inkomst (<i>Disposable income</i>)	1793,2

Anm: Inkluderar även personer boende på institution, avlidna samt inflyttade till och utflyttade från Sverige under året.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.9 Tabell

Inkomststruktur vissa år 1975–2013 för samtliga hushåll, 18 år och äldre

Structure of income certain years 1975–2013 for all households, 18 years and older

År	Löne- och företagar- inkomst	Kapital	Pension	Övriga social- försäkringar	Generella bidrag	Bostads- stöd	Socialbi- drag	Brutto- inkomst	Skatt	Övriga negativa transfere-ringar	Disponibel inkomst
Year	Work	Capital	Pension	Other social insurances	General transfers	Housing allowance	Social assistance	Gross income	Tax	Other transfers paid	Disposable income
Belopp i löpande priser, mdkr (Amounts in current prices, BSEK)											
1975	158,7	6,8	24,7	9,5	5,6	3,5	0,4	209,2	61,7	0,8	146,8
1980	253,2	14,8	56,9	22,0	12,0	6,2	0,7	365,9	104,7	1,2	259,9
1985	371,6	28,4	102,4	34,9	19,1	7,2	2,7	566,4	164,1	2,9	399,3
1990	606,5	57,9	156,8	69,4	28,4	8,9	3,9	931,9	289,3	4,5	638,1
1995	676,6	58,8	220,9	94,6	38,2	17,6	10,1	1 116,7	323,1	6,2	787,4
2000	909,6	178,3	253,0	100,1	44,1	13,9	9,1	1 508,2	465,7	8,1	1 034,4
2005	1 082,0	149,1	331,4	100,3	52,5	14,3	8,8	1 738,5	506,4	11,9	1 220,2
2006	1 127,0	210,7	347,1	95,0	55,1	14,5	7,7	1 857,1	533,4	12,5	1 311,2
2007	1 215,1	283,6	360,4	76,7	54,4	14,2	8,4	2 012,6	536,5	12,5	1 463,7
2008	1 271,9	218,4	371,7	71,5	52,4	14,3	9,1	2 009,3	516,0	13,1	1 480,1
2009	1 276,9	196,5	399,8	78,4	55,0	13,6	9,4	2 029,6	501,5	13,7	1 514,4
2010	1 327,7	195,6	397,5	81,7	57,8	14,8	10,6	2 085,6	501,4	13,4	1 570,8
2011	1 419,2	227,0	398,4	77,6	59,5	14,5	10,7	2 206,8	523,9	14,0	1 669,0
2012	1 450,6	213,0	422,1	84,2	62,7	15,5	9,8	2 258,0	529,0	13,4	1 715,5
2013	1 478,3	233,0	451,3	87,3	63,0	16,7	10,2	2 339,8	554,8	13,2	1 771,9
Belopp i 2013 års prisnivå, mdkr (Amounts in the price level of 2013, BSEK)											
1975	819,6	35,0	127,8	49,2	28,7	18,2	2,3	1 080,8	318,7	4,0	758,1
1980	795,3	46,6	178,8	69,1	37,5	19,5	2,3	1 149,1	328,9	3,8	816,4
1985	758,9	58,1	209,2	71,3	39,0	14,7	5,5	1 156,6	335,2	6,0	815,4
1990	917,5	87,6	237,2	105,1	43,0	13,5	6,0	1 409,9	437,7	6,8	965,4
1995	833,9	72,5	272,2	116,6	47,0	21,7	12,5	1 376,5	398,3	7,7	970,5
2000	1 095,8	214,8	304,8	120,6	53,2	16,8	10,9	1 816,9	561,0	9,8	1 246,1
2005	1 211,9	167,0	371,2	112,4	58,8	16,0	9,9	1 947,2	567,2	13,3	1 366,7
2006	1 245,4	232,8	383,6	105,0	60,9	16,0	8,5	2 052,2	589,5	13,8	1 448,9
2007	1 313,6	306,6	389,6	82,9	58,8	15,3	9,1	2 175,9	580,0	13,5	1 582,4
2008	1 328,8	228,1	388,3	74,7	54,7	15,0	9,5	2 099,2	539,1	13,7	1 546,4
2009	1 338,2	205,9	419,0	82,2	57,6	14,2	9,9	2 127,1	525,6	14,4	1 587,1
2010	1 374,0	202,4	411,3	84,5	59,9	15,3	11,0	2 158,5	518,9	13,8	1 625,7
2011	1 431,1	228,9	401,8	78,2	60,0	14,7	10,7	2 225,5	528,3	14,1	1 683,1
2012	1 450,0	212,9	421,9	84,2	62,7	15,5	9,8	2 257,0	528,8	13,4	1 714,8
2013	1 478,3	233,0	451,3	87,3	63,0	16,7	10,2	2 339,8	554,8	13,2	1 771,9
Andel i procent av bruttoinkomsten (In percent of the gross income)											
1975	75,8	3,2	11,8	4,6	2,7	1,7	0,2	100,0	29,5	0,4	70,1
1980	69,2	4,1	15,6	6,0	3,3	1,7	0,2	100,0	28,6	0,3	71,0
1985	65,6	5,0	18,1	6,2	3,4	1,3	0,5	100,0	29,0	0,5	70,5
1990	65,1	6,2	16,8	7,5	3,0	1,0	0,4	100,0	31,0	0,5	68,5
1995	60,6	5,3	19,8	8,5	3,4	1,6	0,9	100,0	28,9	0,6	70,5
2000	60,3	11,8	16,8	6,6	2,9	0,9	0,6	100,0	30,9	0,5	68,6
2005	62,2	8,6	19,1	5,8	3,0	0,8	0,5	100,0	29,1	0,7	70,2
2006	60,7	11,3	18,7	5,1	3,0	0,8	0,4	100,0	28,7	0,7	70,6
2007	60,4	14,1	17,9	3,8	2,7	0,7	0,4	100,0	26,7	0,6	72,7
2008	63,3	10,9	18,5	3,6	2,6	0,7	0,5	100,0	25,7	0,7	73,7
2009	62,9	9,7	19,7	3,9	2,7	0,7	0,5	100,0	24,7	0,7	74,6
2010	63,7	9,4	19,1	3,9	2,8	0,7	0,5	100,0	24,0	0,6	75,3
2011	64,3	10,3	18,1	3,5	2,7	0,7	0,5	100,0	23,7	0,6	75,6
2012	64,2	9,4	18,7	3,7	2,8	0,7	0,4	100,0	23,4	0,6	76,0
2013	63,2	10,0	19,3	3,7	2,7	0,7	0,4	100,0	23,7	0,6	75,7

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.5 Inkomstutvecklingen

2.5.1 Jämförelser av disponibel inkomst

Ett hushåll som består av fler personer har högre försörjningsbörda än ett hushåll som består av färre personer. För att bättre kunna jämföra disponibel inkomst och ekonomisk standard mellan olika typer av hushåll justeras hushållets disponibla inkomst med en så kallad konsumtionsenhetsskala, som tar hänsyn till antalet hushållsmedlemmar enligt nedan:

Ensamboende	1,00
Sammanboende par	1,51
Ytterligare vuxen	0,60
Första barnet 0–19 år	0,52
Andra och påföljande barn 0–19 år	0,42

Konsumtionsenhetstalen för alla hushållsmedlemmar summeras, och hushållets totala disponibla inkomst divideras med denna summa. Resultaten redovisas som inkomsten per konsumtionsenhet för varje individ. I ett hushåll med ett sammanboende par med tre barn tilldelas således varje person den inkomst per konsumtionsenhet (den ekonomiska standarden) som hushållet har.

2.5.2 Stark inkomstutveckling under 2000-talet

I 2.10 Tabell visas den disponibla inkomsten per konsumtionsenhet för åren 1980–2013. I tabellen redovisas medelvärden, medianvärden och Gini-koefficienter. Gini-koefficienten är ett mått på inkomstspridningen. Koefficienten kan anta ett värde mellan 0 och 1 där ett större värde på koefficienten betyder större inkomstskillnader.

Under lågkonjunkturen i inledningen av 1980-talet sjönk den ekonomiska standarden under ett antal år. Först 1983 återhämtade sig ekonomin och därefter följde en period av nio år med kontinuerligt ökande disponibla inkomster. I början av 1990-talet drabbades den svenska ekonomin av en kris. Sysselsättningen minskade kraftigt, ersättningsnivåerna för sjuk- och föräldrapenningen sänktes samtidigt som barnbidraget reducerades. Den sammantagna effekten blev att hushållens inkomster minskade. Mellan 1992 och 1995 sjönk den ekonomiska standarden med 8 procent (medianvärdet). Sedan dess har en återhämtning skett. Efter 1995 har medianinkomsten stigit varje år. Den ekonomiska standarden ökade mer under 1980-talet än under 1990-talet. Mellan åren 1980 och 1990 ökade den ekonomiska standarden med ca 14 procent, medan ökningen var ca 10 procent mellan åren 1990 och 2000. Under 2000-talet har inkomstutvecklingen

varit mycket god. Fram till 2013 har ökningen varit 35 procent. Totalt sett över hela perioden 1980–2013 har den ekonomiska standarden ökat med 70 procent.

2.10 Tabell Disponibel inkomst per konsumtionsenhet (ke) samt Gini-koefficienten för samtliga individer i familjeenheter 1980–2013, tkr/ke, 2013 års priser

Disposable income per weighted consuming unit (cu) and Gini coefficient for all individuals in 1980–2013, KSEK per cu, price level of 2013

	Medelvärde, tkr Mean value, KSEK	Median, tkr Median, KSEK	Gini-koeffi- cient
1980	131,4	125,2	0,201
1981	128,7	122,3	0,199
1982	125,9	119,2	0,203
1983	126,2	119,5	0,201
1984	127,1	120,6	0,210
1985	131,9	124,1	0,211
1986	134,6	125,7	0,220
1987	138,0	130,4	0,209
1988	141,5	133,3	0,209
1989	148,3	139,6	0,213
1990	151,9	143,4	0,220
1991	163,4	147,3	0,249
1992	162,1	148,7	0,241
1993	154,7	141,4	0,243
1994	161,5	141,2	0,271
1995	148,7	136,2	0,244
1996	151,7	137,7	0,253
1997	159,2	139,7	0,277
1998	160,7	143,8	0,263
1999	171,2	149,9	0,281
2000	188,9	157,5	0,313
2001	185,6	163,0	0,282
2002	189,0	166,8	0,280
2003	189,3	167,8	0,276
2004	195,2	171,7	0,281
2005	202,3	176,1	0,296
2006	215,2	183,4	0,311
2007	234,2	195,3	0,332
2008	225,7	197,1	0,314
2009	230,3	200,8	0,320
2010	233,7	202,7	0,325
2011	240,2	207,9	0,326
2012	240,6	210,6	0,320
2013	247,4	212,8	0,330

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.5.3 Inkomstspridningen har ökat

Inkomstspridningen, mätt med Gini-koefficienten, var ganska konstant under 1980-talet. Under 1990-talet ökade inkomstspridningen betydligt. Mellan år 2000 och 2003 minskade spridningen för att sedan åter öka. Internationella jämförelser har visat att Sverige, tillsammans med de övriga nordiska länderna, har en jämförelsevis låg inkomstspridning.

2.5.4 Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna

Ett annat sätt att mäta spridningen i inkomstfördelningen är att dela in befolkningen i tio lika stora grupper, så kallade decilgrupper, baserade på hur stora inkomsterna är. De tio procent med de lägsta inkomsterna utgör decilgrupp 1, de tio procent med de näst lägsta inkomsterna decilgrupp 2 o.s.v. I 2.11 Tabell visas inkomsten för samtliga individer (decilgrupper) samt den procentuella förändringen över tiden. Inkomstutvecklingen har varit positiv i samtliga inkomstskikt mellan åren 1991 och 2013. Utvecklingen följer ett tydligt mönster. Ju högre inkomst, desto större inkomstökning. Inkomstspridningen, det vill säga skillnaden mellan

dem med låg respektive hög inkomst har ökat. De ökade inkomsterna beror på såväl större förvärvsinkomster som större kapitalinkomster. Kapitalinkomster i allmänhet och kapitalvinster i synnerhet är starkt koncentrerade till hushåll med de största inkomsterna.

Individerna i decilgrupp 1 utgör en ytterst heterogen grupp. En del i denna grupp har en liten inkomst utan att de med rimliga kriterier kan anses vara ekonomiskt utsatta. Exempel på detta är en del egenföretagare med låga inkomster och andra som tillfälligt har små inkomster (t.ex. värnpliktiga och studerande). Pensionärer med låg pension och barnfamiljer med liten inkomst återfinns vanligtvis i decilerna 2–4. Observera att detta är tvärsnittsdata, dvs. det är inte samma individer som följs över tiden. Många personer som under ett år hamnat i t.ex. decil 1 återfinns senare år i andra deciler. Anledningen till att medelvärdena i 2.10 och 2.11 Tabellerna inte stämmer överens är att olika hushålls- och inkomstbegrepp har använts. För att möjliggöra den längre tidsserien i 2.10 Tabell är man tvungen att använda de äldre begreppen. Se avsnitt 2.1.1 för att läsa mer om begreppsförändringarna.

2.11 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthushåll, medelvärde i respektive decilgrupp, medelvärde och median (för alla), vissa år 1991–2013, tkr i 2013 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units, mean values for deciles, mean and median values (for all), certain years 1991–2013, KSEK, price level of 2013

Decil, disp. ink. per ke	Medelvärden, tkr/ke								Förändring, %	
	Mean values, KSEK/cu								Change, %	
Decile, disp. inc. per cu	1991	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	91-13	12-13
1	73,4	59,4	69,9	79,4	78,3	79,3	82,8	83,8	14,1	1,2
2	105,6	96,7	107,6	118,1	125,2	128,2	130,3	132,4	25,4	1,6
3	119,5	109,8	122,7	136,0	148,7	153,0	154,6	156,7	31,1	1,3
4	132,3	120,4	136,6	152,5	172,6	177,4	178,8	181,1	36,8	1,3
5	144,4	131,2	151,0	169,3	194,9	200,2	202,3	205,4	42,2	1,5
6	158,0	143,2	166,9	186,7	217,6	223,6	225,5	229,9	45,5	1,9
7	174,0	157,2	186,1	206,9	243,1	249,9	253,3	257,4	48,0	1,6
8	194,1	175,5	210,5	232,8	276,8	284,3	288,0	292,8	50,8	1,7
9	222,2	201,9	248,4	270,8	324,2	335,0	338,9	346,2	55,8	2,1
10	331,0	293,1	488,0	480,6	582,0	599,5	585,5	627,5	89,6	7,2
Medelvärde	165,4	148,8	188,8	203,3	236,3	243,0	244,0	251,3	51,9	3,0
Felmarginal (±)	2,4	1,4	5,2	2,2	2,5	2,7	3,2	2,8		
Median	150,6	137,0	158,4	177,7	206,0	212,0	213,6	217,2	44,2	1,7
Felmarginal (±)	1,4	1,1	1,5	1,5	1,9	2,0	1,9	2,1		
Gini-koefficient	0,226	0,227	0,294	0,271	0,297	0,298	0,291	0,301		
Felmarginal (±)	0,010	0,006	0,019	0,006	0,006	0,006	0,008	0,006		

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.5.5 Kapitalinkomsternas betydelse har ökat

Under 1990-talet och 2000-talet har kapitalet som inkomstkälla, och då framförallt kapitalvinsterna, fått allt större betydelse för många hushåll. Upp- och nedgångar på börsen samt förändringar i beskattningen av kapitalvinster har påverkat hushållens agerande. I 2.12 Tabell redovisas de totala kapitalvinsterna för ett antal år 1991–2013. Redovisningen avser de kapitalvinster som ligger till grund för taxeringen. Män har större kapitalvinster än kvinnor. År 2013 stod män för 57 procent av de totala vinsterna. I tabellen kan vi se att andelen hushåll med kapitalvinst är markant högre nu än i början av 1990-talet. År 1991 var det 7,8 procent av hushållen som redovisade kapitalvinster. Rekordåret 2007 var andelen 34,7 procent för

att 2008 sjunka till 22 procent. År 2013 var andelen hushåll med kapitalvinster 23,5 procent.

Kapitalvinsterna är ojämnt fördelade. Studier över kapitalvinsternas fördelning har visat att den tiondel av befolkningen som hade de största vinsterna realiserade mer än 99 procent av totalsumman. Den ojämna fördelningen gör att kapitalvinsterna i hög grad påverkar inkomstspridningen. Den kraftigt ökade inkomstspridningen under 1990-talet och 2000-talet kan delvis förklaras av hushållens jämförelsevis stora kapitalvinster dessa år. Under 2013 var kapitalvinsterna 112 miljarder kronor.

2.12 Tabell

Kapitalvinst och andel hushåll med kapitalvinster vissa år 1991–2013, mdkr och procent, 2013 års priser

Total capital gain and share of households with capital gain certain years 1991–2013, BSEK and percent, price level of 2013

	Kapitalvinst, mdkr Capital gain, BSEK												
	1991	1995	2000	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Samtliga (<i>all</i>)	55,4	25,5	156,8	58,1	72,8	143,6	179,9	101,7	93,5	118,0	109,9	97,9	111,9
Kvinnor (<i>women</i>)	20,6	8,8	45,8	21,3	26,1	52,0	69,8	40,2	39,2	48,9	44,9	42,5	48,2
Män (<i>men</i>)	34,8	16,8	111,1	36,8	46,6	91,6	110,1	61,4	54,3	69,1	65,0	55,4	63,8
Andel hushåll med kapitalvinst, % (<i>Fraction with capital gain, %</i>)	7,8	13,8	30,3	20,6	20,1	31,4	34,7	22,2	22,2	24,4	26,0	20,3	23,5

Källa: SCB, Totalräknad inkomststatistik IoT samt Inkomstfördelningsundersökningen

2.5.6 Inkomstutveckling för olika grupper

Under 2013 hade samtliga redovisade åldersgrupper en betydligt högre disponibel inkomst än vad motsvarande åldersgrupp hade 1991 (se 2.13 Tabell). Personer i åldrarna 18–29 år, både kvinnor och män, har dock haft en förhållandevis svag inkomstutveckling mellan 1991 och 2013. Detta beror bland annat på att ungdomar utbildar sig under allt längre tid, vilket leder till att steget in på arbetsmarknaden senareläggs.

Efter 1990-talets lågkonjunktur vände inkomstutvecklingen 1995 och allt fler grupper

fick ökade inkomster. Sedan 1995 har medianinkomsten stigit med 59 procent. Ålderspensionärerna har, från 1995 fram till 2013, haft en något svagare utveckling av sina inkomster. Två förklaringar till det är att den ökade sysselsättningen samt reallöneökningar endast har kommit de förvärvsarbetande till del. År 2007 infördes dessutom jobbskatteavdraget som innebar skattesänkningar för de förvärvsarbetande.

2.13 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för samtliga individer i kosthåll, fördelade på kön och ålder, medianen i tkr, vissa år 1991–2013, 2013 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by gender and age, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2013, price level of 2013

Kön och ålder Gender and age	Median, tkr Median, KSEK								Förändring %, Change %	
	1991	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	91-13	12-13
Kvinnor (women)										
0-6	133,3	118,9	141,5	155,6	186,5	189,0	192,3	191,1	43,4	-0,6
7-17	143,6	126,5	143,1	164,9	195,3	200,4	204,2	208,3	45,0	2,0
18-22	149,7	121,9	143,1	153,2	175,2	196,2	196,1	196,9	31,5	0,4
23-29	145,7	131,0	153,6	165,2	181,2	190,0	185,7	192,8	32,3	3,8
30-39	143,6	129,2	151,2	171,2	199,8	206,9	208,7	206,4	43,8	-1,1
40-49	175,2	152,4	170,4	185,9	220,8	225,0	229,8	236,7	35,2	3,0
50-59	196,1	180,1	212,7	234,3	260,1	266,4	272,2	275,1	40,3	1,0
60-64	173,5	164,8	191,6	220,7	259,9	268,3	269,3	268,0	54,5	-0,5
65-74	133,0	131,5	142,3	168,5	191,7	191,5	198,1	208,6	56,9	5,3
75-	103,3	111,0	117,3	132,4	139,5	144,3	148,1	151,4	46,7	2,3
23-64	164,8	147,3	173,0	191,4	221,1	225,9	226,6	231,3	40,3	2,1
Samtliga kvinnor (all women)	146,7	133,7	153,6	172,2	199,6	204,5	206,2	210,4	43,4	2,0
Män (men)										
0-6	130,8	117,9	140,7	159,4	183,7	189,8	188,7	190,1	45,4	0,7
7-17	143,1	125,8	146,2	164,9	193,5	202,0	204,0	207,6	45,0	1,8
18-22	159,5	133,2	156,3	168,1	198,6	212,1	210,9	212,3	33,0	0,7
23-29	166,7	141,3	173,6	180,2	203,2	204,8	208,9	210,5	26,2	0,7
30-39	149,7	137,5	162,5	187,2	212,9	223,4	219,7	225,4	50,6	2,6
40-49	171,3	149,5	169,0	193,0	226,0	233,9	240,4	240,5	40,4	0,0
50-59	196,7	180,1	213,0	228,7	260,7	267,2	276,0	274,8	39,7	-0,4
60-64	188,5	173,3	207,1	241,7	273,8	275,6	289,9	291,0	54,4	0,4
65-74	151,5	149,1	164,1	185,2	223,6	228,0	230,3	230,0	51,8	-0,1
75-	112,5	125,9	134,6	153,5	166,4	167,7	177,2	181,8	61,7	2,6
23-64	171,0	152,2	180,1	200,7	232,1	237,1	241,0	243,2	42,2	0,9
Samtliga män (all men)	155,4	140,6	163,8	183,3	212,7	218,8	220,2	224,3	44,4	1,9
Kvinnor + män (women + men)										
0-6	132,2	118,3	141,0	157,9	185,3	189,3	189,8	190,9	44,4	0,6
7-17	143,2	126,1	144,3	164,9	194,0	201,4	204,2	207,7	45,1	1,7
18-22	154,4	127,2	149,0	161,1	188,3	202,7	201,8	204,0	32,1	1,1
23-29	155,5	135,7	162,3	172,3	192,5	197,1	196,2	202,4	30,2	3,1
30-39	147,0	132,9	155,9	178,8	205,6	214,5	214,1	215,2	46,4	0,5
40-49	173,3	150,8	169,6	189,2	223,2	230,0	234,6	238,3	37,5	1,6
50-59	196,5	180,1	212,9	230,9	260,4	267,0	273,9	274,9	39,9	0,4
60-64	181,9	169,5	199,3	232,0	266,6	272,4	279,8	281,1	54,5	0,5
65-74	140,8	139,5	152,9	175,8	205,9	208,4	211,9	218,9	55,4	3,3
75-	106,1	115,4	121,9	138,9	148,4	152,6	159,3	163,8	54,4	2,8
23-64	168,0	149,7	176,6	195,9	226,7	231,2	233,8	237,8	41,6	1,7
Samtliga (all)	150,6	137,0	158,5	177,6	206,0	211,9	213,6	217,2	44,3	1,7

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.5.7 Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen

I 2.14 Tabell redovisas inkomstutvecklingen för olika hushållstyper. Samtliga hushållstyper har haft en positiv inkomstutveckling under den undersökta perioden. Skillnaderna i utveckling mellan olika hushållstyper är dock stor. Generellt har sammanboende haft en betydligt

bättre inkomstutveckling än ensamstående. Allra sämst utveckling har de unga ensamboende haft. Ensamstående föräldrar är en annan grupp som har haft en svagare inkomstutveckling mellan 1991 och 2013. Det var först under 2000-talet som deras inkomst nådde upp till samma nivå som i början av 1990-talet, dvs. före lågkonjunkturen som då följde.

2.14 Tabell

Disponibel inkomst per konsumtionsenhet för individer i kosthushåll, fördelade på hushållstyp, medianen i tkr/ke, vissa år 1991–2013, 2013 års priser

Disposable income per weighted consuming unit for all individuals in housekeeping units by type of household, medians in KSEK/cu, certain years 1991–2013, price level of 2013

	Median, tkr/ke Median, KSEK/cu									Förändring, % Change, %		Antal Number
	1991	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	91-13	12-13		
Ensamboende (Persons not co-living)												
Utan barn (no children)	133,5	123,7	137,4	153,1	168,8	173,5	173,1	178,2	33,5	3,0	2 289 360	
därav 20-29 år	141,7	117,9	136,0	136,9	158,7	164,0	163,5	167,5	18,2	2,5	496 109	
30-64 år	160,9	144,7	163,2	188,7	216,4	221,5	224,1	227,4	41,4	1,5	1 007 722	
65 - år	106,8	111,6	117,4	132,8	140,1	142,8	146,7	152,8	43,0	4,2	785 529	
Med barn 0-19 år (children)	122,6	111,9	122,3	135,5	153,2	154,6	159,2	160,5	30,9	0,8	332 048	
därav med 1 barn	127,3	116,7	127,9	142,5	162,6	166,8	168,1	173,0	35,9	2,9	203 637	
med >1 barn	118,2	104,6	115,4	124,4	138,1	142,8	144,9	143,0	20,9	-1,3	128 412	
Sammanboende (Persons co-living)												
Utan barn (no children)	188,2	174,1	205,5	227,8	261,8	262,7	269,6	273,0	45,1	1,3	1 990 432	
därav 20-29 år	200,7	172,1	201,3	217,0	229,1	245,0	260,0	252,1	25,6	-3,1	139 404	
30-64 år	216,3	199,5	236,9	266,4	311,7	314,7	330,1	332,3	53,6	0,7	867 617	
65 - år	138,8	143,7	154,2	175,8	208,3	207,3	215,2	222,6	60,3	3,4	983 410	
Med barn 0-19 år (children)	152,0	136,1	161,9	180,9	214,4	222,2	221,5	226,5	49,0	2,3	1 877 314	
därav med 1 barn	172,3	152,7	180,5	198,7	232,2	241,0	242,0	245,2	42,3	1,3	674 554	
med 2 barn	149,3	134,6	159,3	179,9	214,5	222,3	220,7	228,8	53,3	3,7	882 058	
med >2 barn	130,1	114,4	134,9	151,6	176,5	180,1	188,2	185,1	42,3	-1,7	320 702	
Övriga hushåll* (Other households)												
därav Ensamstående (not co-living)	159,7	146,8	159,9	181,5	203,2	209,3	208,2	221,6	38,8	6,4	252 748	
Sammanboende (co-living)	203,6	179,9	218,1	237,3	269,0	276,9	289,4	293,8	44,3	1,5	411 698	
Samtliga 20- år (all 20- years of age)	156,2	142,8	165,0	184,7	212,3	217,1	219,2	223,3	43,0	1,9	7 153 600	

* Övriga hushåll är individer i hushåll utan barn 0-19 år där det utöver referenspersonen och hans/hennes ev. sammanboende även finns andra vuxna, oftast barn 20 år och äldre.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.5.8 Arbetsinkomsterna har ökat med 45 procent sedan 1995

I 2.15 Tabell visas arbetsinkomsten för helårs- och heltidsanställda i åldersgruppen 20–64 år. Utvecklingen av arbetsinkomsten har i stort följt det mönster som tidigare beskrivits för den disponibla inkomsten. Höga löneavtal tillsammans med en ökad efterfrågan på arbetskraft har lett till att arbetsinkomsterna har ökat markant sedan 1995. Mellan 1995 och 2013 ökade medianinkomsten med 45 procent. Om man studerar inkomstutvecklingen i olika inkomstskikt framgår det att utvecklingen har varit allra bäst för dem med höga inkomster.

Arbetsinkomsten (medianvärdet) för en helårs- och heltidsanställd kvinna har under

2000-talet legat på 84–87 procent av arbetsinkomsten för män. Det har blivit vanligare att kvinnor arbetar heltid. År 2013 var det mer än 400 000 fler kvinnor som arbetade heltid än det var 1990. Antalet heltidsarbetande män ökade med ungefär 80 000 under samma period.

Vid studier av 2.16 Tabell är det viktigt att ha i åtanke att populationen är heltids- och helårsanställda, dvs. personer som i princip inte berördes av mer omfattande arbetslöshet eller ofrivilligt deltidsarbete.

I arbetsinkomsten ingår lön, företagarinkomst, sjukpenning och föräldrapenning, men inte pension, sjuk-/aktivitetsersättning och A-kassa.

2.15 Tabell

Arbetsinkomst för helårs- och heltidsanställda utan inkomst från näringsverksamhet, vissa år 1975–2013, 20–64 år, tkr, 2013 års priser

Income from work for full year and full-time employed with no entrepreneurial income, certain years 1975–2013, 20–64 years, KSEK, price level of 2013

	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kvinnor (Women)													
Medelvärde (mean value)	210,9	217,0	203,4	237,5	228,0	277,3	311,5	321,9	333,5	337,8	338,7	344,6	361,7
Felmarginal +/-	3,8	3,1	2,8	2,7	2,8	3,5	3,8	4,7	4,1	4,2	4,0	3,7	4,7
P10	149,8	168,8	153,8	181,9	163,5	191,6	221,9	224,3	232,9	234,9	233,7	239,0	249,0
Median	203,5	210,2	196,7	222,4	212,8	257,9	286,1	294,1	304,6	310,5	308,7	312,9	325,1
P90	277,0	271,0	261,0	309,4	300,6	378,7	426,8	440,9	461,0	462,3	473,9	482,1	509,8
Män (Men)													
Medelvärde (mean value)	278,2	268,5	260,4	302,6	293,0	358,7	388,2	398,0	415,2	412,9	424,0	422,8	435,0
Felmarginal +/-	3,8	3,7	3,8	3,4	3,7	7,0	6,0	5,3	7,2	5,8	7,4	6,1	6,6
P10	188,3	187,4	178,5	208,3	186,7	217,8	245,5	249,9	256,9	256,5	258,5	263,3	271,0
Median	249,0	240,9	236,1	274,8	262,0	305,2	334,3	347,7	358,0	362,4	367,2	368,7	375,6
P90	396,7	381,1	366,6	427,0	428,9	531,8	571,8	590,8	615,6	607,5	610,9	620,5	643,9
Samtliga (All)													
Medelvärde (mean value)	258,6	252,7	240,2	278,7	267,2	325,4	356,4	366,0	380,3	379,7	386,1	388,3	402,2
Felmarginal +/-	3,0	2,7	2,6	2,5	2,6	4,5	4,1	3,8	4,7	4,0	4,7	4,0	4,4
P10	170,5	178,8	169,5	193,1	173,5	204,1	231,6	235,2	243,7	243,8	243,2	248,6	257,2
Median	235,3	229,5	217,7	253,4	241,1	282,9	313,6	323,3	331,6	336,3	337,2	342,9	350,8
P90	367,1	349,6	335,3	384,2	384,0	478,8	516,6	535,8	555,7	544,7	560,7	564,4	587,6
Kvinnors inkomst i % av männens (Women's income in % of men's)													
Medelvärde (mean value)	75,8	80,8	78,1	78,5	77,8	77,3	80,2	80,9	80,3	81,8	79,9	81,5	83,2
Median	81,7	87,3	83,3	80,9	81,2	84,5	85,6	84,6	85,1	85,7	84,1	84,9	86,6
Antal i tusental (Number in thousands)													
Kvinnor (Women)	662	677	771	861	904	1 043	1 067	1 161	1 137	1 184	1 253	1 250	1 266
Män (Men)	1 616	1 525	1 395	1 480	1 375	1 510	1 504	1 604	1 520	1 498	1 570	1 586	1 559
Samtliga (All)	2 278	2 202	2 166	2 341	2 279	2 553	2 571	2 765	2 657	2 682	2 823	2 836	2 825

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningen

2.6 Kvinnors och mäns förmögenhet

SCB har sedan 1999 gjort förmögenhetsstatistik som täcker alla individer och hushåll där värderingen av tillgångarna speglar marknadsvärdet. Siffrorna i detta avsnitt är till stor del hämtade från denna statistik. Den finns i dagsläget ingen senare tillgänglig förmögenhetsstatistik än för år 2007 eftersom kontrolluppgifter över finansiella tillgångar och skulder avskaffades till år 2008. Detta som en följd av att förmögenhetsskatten slopades till inkomstår 2007.

2.6.1 Få äger mycket

Förmögenhetsfördelningen är mycket ojämn. Under 2007 hade de 1 procent (topp 1 procent) mest förmögna individerna ungefär en fjärdedel av den sammanlagda förmögenheten. De 10 procent rikaste förfogade över två tredjedelar av den sammanlagda förmögenheten. Nettoförmögenhetens medianvärde för samtliga individer var 65 000 kr år 2007. Topp 1 procent hade ett motsvarande värde på 8,3 miljoner kronor.

2.16 Tabell
Spridning av nettoförmögenhet för samtliga kvinnor och män 2007, procent och tkr
 Distribution of net wealth for all women and men in 2007, percent and KSEK

	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	% av summa	Median, tkr	% av summa	Median, tkr	% av summa	Median, tkr
	% of sum	Median, KSEK	% of sum	Median, KSEK	% of sum	Median, KSEK
Topp 1 % (Top 1 %)	16,5	8 066	28,8	8 492	23,5	8 339
Topp 10 % (Top 10 %)	60,1	2 613	71,6	2 805	66,6	2 716
Samtliga (All)	100	65	100	64	100	65

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

Nettoförmögenheten följer ett tydligt mönster över livsrytten. I unga år är inkomsten lägre och hushållen finansierar studier och bostadsköp till stor del med lån. Under denna period överstiger ofta skulderna de tillgångar man har. Senare ökar inkomsten och tillgångarna växer samtidigt som skulder amorteras. I 2.17 Tabell visas kvinnors och mäns nettoförmögenhet i olika åldersgrupper. Förmögenheten var 2007

störst för personer i åldersgruppen 55-74 år. Detta gällde både kvinnor och män. Generellt sett har män större tillgångar än kvinnor. Skillnaderna mellan könen är relativt små i unga år men blir sedan större. En man mellan 65-74 år hade år 2007 838 000 kronor (medianvärde) i nettoförmögenhet. En kvinna i samma åldersgrupp hade 516 000 kr.

2.17 Tabell
Nettoförmögenhet för kvinnor och män år 2007, 18 år och äldre, uppdelat efter ålder, medel- och medianvärden i tkr
 Net wealth for women and men in 2007, 18 years and older, by age, means and medians in KSEK

Ålder Age	Kvinnor Women		Män Men		Samtliga All	
	Medelvärde, tkr	Median, tkr	Medelvärde, tkr	Median, tkr	Medelvärde, tkr	Median, tkr
	Mean value, KSEK	Median, KSEK	Mean value, KSEK	Median, KSEK	Mean value, KSEK	Median, KSEK
18-24	86	4	103	7	95	5
25-34	200	0	232	0	216	0
35-44	445	141	568	169	508	155
45-54	735	309	953	351	845	329
55-64	1 051	525	1 523	662	1 287	589
65-74	1 047	516	1 559	838	1 295	658
75-	882	360	1 388	738	1 082	493
Samtliga (All)	641	176	868	219	753	195

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

2.6.2 En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007

Över en och en halv miljon hushåll hade 2007 en marknadsvärderad förmögenhet över 1 miljon kronor. Det motsvarar ungefär en tredjedel av alla hushåll. Män är miljonärer i större utsträckning än kvinnor. Av samtliga män hade 19 procent en nettoförmögenhet på

över 1 miljon kronor jämfört med omkring 16 procent av kvinnorna. Det är betydligt färre personer som har en miljoninkomst jämfört med antalet personer som har en miljon i förmögenhet. 64 135 personer hade 2013 en löpande inkomst från arbete eller pension på 1 miljon kronor eller mer. Läger vi till kapitalinkomsterna ökar antalet med miljoninkomst till 119 000.

2.18 Tabell

Miljonärer, förmögenhet 2007 samt inkomst 2013 Antal och andel av populationen Millionaires, wealth in 2007 and income in 2013, number and fraction of population

	Antal Number	% av populationen % of population
Marknadsvärderad förmögenhet 2007 (wealth to market value)		
Hushåll (families)	1 536 295	32
Kvinnor (women)	752 466	16
Män (men)	883 303	19
Samtliga (all)	1 688 304	18
Förvärvsinkomst 2013 (income from employment and business)		
Kvinnor 18- år (women 18- years of age)	11 880	0,3
Män 18- år (men 18 years of age)	52 255	1,4
Samtliga 18- år (all 18- years of age)	64 135	0,8
Förvärvs- och kapitalinkomst 2013 (income from employment, business and capital)		
Kvinnor 18- år (women 18- years of age)	29 882	0,8
Män 18- år (men 18 years of age)	88 937	2,3
Samtliga 18- år (all 18- years of age)	118 819	1,5

Källa: SCB, Totalräknad statistik IoT 2011 samt Förmögenhetsregistret 2007

2.6.3 Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten

Tabell 2.19 visar att 72 procent av individernas förmögenhet bestod av fastigheter, som till största delen är småhus. Av de totala tillgångarna utgjordes 40 procent av småhus. Börsnoterade aktier stod 2007 för 7 procent av individernas totala tillgångar.

Kvinnor innehade ungefär 43 procent av den totala nettoförmögenheten. Skillnaden i fördelningen mellan kvinnor och män beror på vilket typ av tillgång man studerar. Bostadsrätter och räntefonder är tillgångar där kvinnor hade mer än män. Kvinnor och män hade ungefär lika stora förmögenheter i fonder, medan kvinnor ägde mindre än en tredjedel av värdet av de börsnoterade aktierna. Skillnaderna mellan könen är även stora om man tittar på hyres- respektive jordbruksfastigheter.

Redan tidigare har det konstaterats att förmögenhetsfördelningen är ojämn. Den förmög-naste procenten av befolkningen ägde 2007 en fjärdedel av den totala förmögenhetssumman.

Fördelningen skiljer sig mycket mellan olika typer av tillgångar. Relativt många ägde ett småhus. Det är också en typ av tillgång som är förhållandevis jämnt fördelad. Topp 1 procent ägde 15 procent av det totala marknadsvärdet. Börsnoterade aktier är en annan tillgång som innehas av relativt många. Här var dock fördelningen en helt annan. Topp 1 procent ägde nästan 80 procent av det totala värdet. Aktier är alltså betydligt ojämnare fördelade än fastigheter. Förmögenhetens storlek och fördelning påverkas mycket starkt av tillgångarnas värdeförändringar. Eftersom fastighetsinnehavet är jämnare fördelat än aktieinnehavet så medför värdeökningar på fastigheter att detta kommer fler till godo och förmögenhetsfördelningen blir därmed jämnare. När istället aktiekurserna går upp stiger de rikaste hushållens förmögenhet mest och förmögenhetsfördelningen blir ojämnare.

År 2007 hade drygt hälften av alla individer skulder. Skuldernas andel av tillgångarna (skuldsättningsgraden) uppgick till 28 procent.

2.19 Tabell

Förmögenhetens sammansättning för samtliga kvinnor och män 2007, mdkr och procent

Composition of wealth for all women and men in 2007, BSEK and percent

	Summa, mdkr			% av tillgångar			% med tillgångar			Topp 1% andel av totalsumma		
	Total, BSEK			% of assets			% with assets			Top 1% share of the total sum		
	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga	Kvinnor	Män	Samtliga
	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All	Women	Men	All
Fastigheter mm (Real estate)												
Småhus1 (Single-dwelling house)	1 366	1 702	3 068	41	39	40	26	31	29	13	16	15
Bostadsrätt (Tenant ownership)	558	508	1 066	17	12	14	13	12	12	28	29	29
Fritidshus (Holiday home)	238	262	500	7	6	7	7	8	7	45	46	46
Jordbruksfastighet (Agricultural property)	169	445	614	5	10	8	3	5	4	63	79	75
Hysesfastighet (Rental property)	69	148	216	2	3	3	0	0	0	100	100	100
Övriga fastigheter inkl tomtmark (Other real estate, ground incl.)	18	38	56	1	1	1	1	2	2	95	97	96
Summa reala tillgångar (Total real assets)	2 418	3 103	5 520	72	71	72	42	46	44	12	22	18
Finansiella tillgångar (Financial assets)												
Bankmedel (Deposits)	366	468	834	11	11	11	59	60	60	19	30	25
Räntefonder mm (Interests funds etc.)	77	64	141	2	1	2	19	14	16	41	51	46
Andra fonder än räntefonder (Mutual funds)	193	216	409	6	5	5	43	43	43	27	37	32
Börsnoterade aktier (Shares listed in the stockmarket)	160	360	521	5	8	7	17	23	20	70	80	77
Obligationer och övriga värdepapper (Bonds)	61	71	131	2	2	2	11	10	10	46	58	53
Skattepliktig försäkring (Tax liable insurance)	61	66	128	2	2	2	11	10	10	49	58	54
Summa finansiella tillgångar (Total financial assets)	918	1 245	2 163	28	29	28	77	77	77	23	39	32
Summa tillgångar (Total assets)	3 335	4 348	7 683	100	100	100	82	81	81	12	24	19
Skulder (debts)	947	1 216	2 163	.	.	.	53	58	56	10	21	16
Nettoförmögenhet (net wealth)	2 388	3 132	5 520	.	.	.	89	89	89	17	29	24

* Med småhus avses en- eller tvåfamiljshus inrättat för permanent boende, t ex villa eller radhus inklusive bodelen i jordbruk. Fritidshus inkluderas inte.

Källa: SCB, Förmögenhetsregistret

Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse,

angående fortsatt befrielse till och med år 1835 från erläggande af de i Uppbörds-Författningarne stadgade så kallade stämme-böter; Gifwen Stockholms Slott den 23 September 1834.

Wi, CARL JOHAN, med Guds Råde, Sveriges, Norrrikes, Göthes och Wendes Konung, göra weterligt: att, sedan, i anledning af Rikets Ständers wid sistförflutne Riksdag gjorda underdåniga hemställan att det uti Wårt och Rikets Kammar-Collegii Circulaire-bref den 18 Februarii 1806 intagne stadgande om så kallade stämme-böters erläggande med 12 skillingar af hwar och en skattskyldig, som utan laga förfall försummade att sjelf eller genom Ombud wid Andra Uppbördsstämman sig infinna, måtte warda upphäfwet och ur Uppbördsförfattningarne utgå, **Wi,** genom Kungörelse af den 21 November 1829, i Råder förordnat, att berörde stämmeböter skulle under Fem års tid, räknadt från 1830 års början, upphöra, på det under nämnde tid måtte kunna utrönas hwad instytande sådant kunde hafwa på de skattskyldiges benägenhet att sina Krono-Utskylder sjelfmant sig afbörda; så hafwe **Wi** nu, wid förekommen fråga om ett förnyadt

stadgande härutinnan, funnit godt i Råder förklara, att den genom Högstberörde Nådiga Kungörelse under Fem år medgifna befrielse från stämme-böters erläggande må ytterligare Ett år på försök fortfara: wiljande **Wi,** efter inhämtande af nödige upplysningar i ämnet, serfildt i Råder förordna om och i hwad mån böter för uteblifwande från Andra Uppbördsstämman derefter må för framtiden äga rum. Det alle, som wederbör, hafwe sig hörsamligen att esterrätta. Till yttermera wißo hafwe **Wi** detta med Egen hand underskrifwit och med Wårt Kongl. Sigill bekräfta låtit. Stockholms Slott den 23 September 1834.

CARL JOHAN.

(L. S.)

C. D. SKOGMAN.

Böter om man uteblev från uppbördsstämma

Kronofogde på landet och magistrat i städerna utsatte tid och plats för hållande av uppbördsstämma under tiden före 1917. Stämman skulle hållas senast den 15 april. Varje stämma fick omfatta högst två socknar.

Före år 1929 fick den som utan giltigt förfall uteblev från uppbördsstämman böta 12 skillingar. ”Kongl. Maj:ts Nådiga Kungörelse” från 1835 (att uppläsa från predikstolen) om fortsatt befrielse från erläggande av stämmeböter.

Skattekontroll och skattebrott

3.1 Inledning

Skattesystemet är ett masshanteringssystem som bygger på uppgifter som lämnas av företag och medborgare. I kapitlet lämnas en översiktlig redovisning av omfattningen av detta uppgiftslämnade. Lämnade uppgifter kontrolleras med hjälp av informationsteknik men också i rent manuella kontroller. I kapitlet lämnas en redovisning av omfattningen av skattekontrollen.

Det viktigaste syftet med kontroll och sanktioner är att stärka och upprätthålla normerna i samhället. Skattekontrollen ska utföras på ett sådant sätt att den bidrar till att normerna följs. Skattebetalarna ska se att de öarliga träffas av kontrollen. Därigenom upprätthålls viljan att göra rätt hos de ärliga skattebetalarna och en preventiv effekt erhålls. Kontrollen ska vara träffsäker och inriktas mot områden där det finns allvarliga fel och mot områden där fusket är särskilt förtroendeskadligt.

Fel och fusk förebyggs och motverkas på många olika sätt och ofta genom en kombination av olika åtgärder. Från Skatteverkets sida handlar det inte bara om kontroll utan även om

andra åtgärder som t.ex. informationsinsatser och lagstiftningsförslag.

3.2 Skatteverkets kontroll

Skatteverkets kontrollverksamhet sysslar främst med utredning av lämnade uppgifter i form av skrivbordsutredning, företagsbesök, eller revision. Syftet är att minska mängden oavsiktliga fel eller skattefusk bland privatpersoner och företag genom att redovisning av inkomstskatt, moms, arbetsgivaravgifter samt punktskatter kontrolleras.

3.2.1 Kontroll av deklarationer och kontrolluppgifter (KU)

Skatteverket tar emot och hanterar kontrolluppgifter och deklarationer, registrerar deklarationer, debiterar skatt och tar emot skattebetalningar.

Inkomstbeskattningen av löntagarnas arbets- och kapitalinkomster bygger i hög grad på de kontrolluppgifter som lämnas av arbetsgivare, pensionsinstitut, banker med flera.

3.1 Tabell

Antal inkomstdeklarationer och redovisningar i skattedeklarationer, tusental

Number of income tax returns, reports in tax returns and income statements, thousands

Deklarationer och redovisningar (Tax returns and reports)	2010	2011	2012	2013	2014
Summa inkomstdeklarationer (Sum income tax returns)	7 923	8 029	8 124	8 237	8 156
Varav privatpersoner (Of which natural persons)	7 322	7 409	7 478	7 506	7 502
Varav aktieföretag och ekonomiska föreningar (Of which limited companies, economic associations)	394	417	447	538	475
Varav stiftelser och ideella föreningar (Of which Foundations, non-profit organisations)	101	99	100	98	93
Varav handelsbolag (Of which partnerships)	106	103	99	95	86
Mervärdesskatt (VAT)	3 214	3 346	3 441	3 533	3 985
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	3 004	3 126	3 200	3 252	3 348
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	2 970	3 089	3 160	3 205	3 296
Punktskatter (Sales taxes)	47	48	51	52	52
Totalt (Total)	17 158	17 638	17 977	18 279	18 836
Kontrolluppgifter (Income statements)					
Löne- och sociala KU inkl SINK (From employers)	16 443	16 814	17 220	17 472	17 843
Övriga KU (From financial institutions etc)	45 468	45 474	46 783	56 558	47 995
Summa kontrolluppgifter (Total income statements)	61 911	62 288	64 003	74 030	65 838

Anm: Mervärdesskatt, arbetsgivaravgifter och avdragen skatt redovisas i en gemensam skattedeklaration (VAT, payroll tax and preliminary Tax & PAYE are all reported in the same tax return).

Källa: Guppi

Beskattningen av företagens och juridiska personers inkomster bygger däremot på de uppgifter de själva lämnar i sina inkomst- och skattedeclarationer. Den totala mängden inkomstdeklarationer och redovisningar i skattedeclarationer samt kontrolluppgifter framgår av 3.1 Tabell.

Totalt deklarerade 5,2 miljoner personer (67 %), via webbplatsen, mobilapplikation, sms eller knapptelefon. Antalet som använt Mobilt BankID har ökat från 220 000 personer 2013 till 663 000 personer 2014. Vanligaste sättet att e-deklarerar är fortfarande med vanlig e-legitimation och det gjorde 1,4 miljoner personer. Antalet som använder e-tjänster ökar för varje år.¹

3.2 Tabell Antal ändringar i kontrollverksamheten, tusental Tax compliance control: Number of changes, thousands

	Kontroll					2014	
	2010	2011	2012	2013	Antal Number	I förhållande till antal deklarationer Share of tax returns	
Inkomstskatt, årlig taxering (<i>Income tax, yearly assessment</i>)	254	287	261	232	244	3,0%	
Inkomstskatt omprövning (<i>Reconsideration</i>)	79	64	95	64	54	0,7%	
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	42	44	48	50	46	1,2%	
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	61	66	62	57	63	1,9%	
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	25	22	23	24	22	0,7%	
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	7	3	5	5	6	11,5%	
Summa (Total)	468	487	494	432	435	2,3%	
Skönsbeskattning (Discretionary assessments)							
Inkomstskatt, årlig taxering (<i>Income tax, yearly assessment</i>)	50	54	57	60	73	0,9%	
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	28	26	22	19	19	0,5%	
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	19	16	13	11	9	0,3%	
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	19	15	13	10	9	0,3%	
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	1	1	1	1	1	1,9%	
Summa skönsbeskattningar (Total discretionary assessments)	117	112	105	101	111	0,6%	
Totalt (Grand total)	585	599	599	533	546	2,9%	

Anm: 2010 är exklusive grundkontroll. Från år 2011 ingår grundkontroll i kontroll

Källa: Guppi

Den vanligaste orsaken till skönsbeskattning är utebliven deklARATION. Skatteverket får då i stället uppskatta inkomsten eller den skatt som ska betalas. Andelen ändringar som gäller skönsbeskattningar svarade 2014 för 20 procent av det totala antalet ändringar i kontrollverksamheten. Vid den årliga inkomstbeskattningen

Skatteverkets kontroll sker dels genom maskinell kontroll och dels genom riskbaserad kontroll. Den maskinella kontrollen ska säkerställa en viss kvalitet på underlaget för beskattning. Den omfattar alla deklarationer och avser att rätta uppenbara fel, exempelvis felaktiga överföringar och felsummeringar. Den riskbaserade kontrollen sker utifrån Skatteverkets riskarbete och i form av besök, skrivbordskontroll och revision.

Av 3.2 Tabell framgår omfattningen av ändringar till följd av kontrollen samt omfattningen av skönsbeskattning. Med omprövning menas beslut som fattats efter utgången av beskattningsperioden.

ska Skatteverket inom fastställda tidsramar behandla alla deklarationer. I 3.3 Tabell redovisas antalet ändrade deklarationer vid den årliga inkomstbeskattningen. Av tabellen framgår också vilken typ av deklarationer som föranlett flest ändringar.

¹ Uppgifterna är hämtade från Skatteverkets pressmedelände 2014-05-06.

3.3 Tabell

Ändrade inkomstdeklarationer vid den årliga beskattningen per deklarationstyp, tusental

Number of filed income tax returns changed in yearly assessment, per type of tax form, thousands

	2010	2011	2012	2013	2014	
					Antal Number	I förhållande till antal deklarationer Share of tax returns
INK1 Privatpersoner (<i>Natural persons</i>)	308	343	319	272	253	3,4%
INK2 Aktiebolag och ekonomiska föreningar (<i>Limited companies, economic associations</i>)	15	13	13	15	12	2,6%
INK3 Stiftelser och ideella föreningar (<i>Foundations, non-profit organisations</i>)	3	2	2	2	2	2,0%
INK 4 Handelsbolag (<i>Partnerships</i>)	0	0	0	0	0	0,0%
Summa (Total)	326	358	334	289	267	
Andel av deklarationerna (<i>Share of tax returns</i>)	2,9%	4,6%	4,1%	3,5%	3,3%	3,3%

Källa: GIN-Skatt och Guppi

3.2.2 Skatterevisoner

3.2.2.1 Inriktning av skatterevisonerna

Skatterevision kan ske hos företaget. Vid en skatterevision kan en eller flera skatter granskas. Skatterevision kan också ske för att granska att kontrolluppgiftsskyldigheten fullgjorts på

riktigt sätt eller för att inhämta uppgifter av betydelse för beskattning av annan än den som revideras (tredje man).

Inriktningen av skatterevisonerna per skatteslag framgår av nedanstående tabell.

3.4 Tabell

Inriktning av skatterevisoner, antal granskade skatter/ändamål vid revision

Contents of tax audits, number of audited taxes / purpose of the Court

	2010	2011	2012	2013	2014	
					Antal Number	Andel Share
Inkomstskatt (<i>Income tax</i>)	2 712	2 246	1 976	2 199	1 731	25%
Mervärdesskatt (<i>VAT</i>)	2 881	2 478	2 258	2 405	1 977	29%
Arbetsgivaravgifter (<i>Payroll tax</i>)	2 450	1 815	1 750	1 837	1 744	25%
Avdragen skatt (<i>Preliminary tax, PAYE</i>)	985	751	730	803	709	10%
F-skatt (<i>Prel. tax self-employment</i>)	30	18	21	21	6	0%
Kontrolluppgiftsskyldighet (<i>Required income statements from third party</i>)	593	283	250	338	381	6%
Inhämtande av uppgifter för tredje man (<i>Collecting information for third party</i>)	243	263	160	203	127	2%
Punktskatter (<i>Sales taxes</i>)	148	109	105	141	164	2%
Övrigt (<i>Other</i>)	13	2	10	7	2	0%
Summa (Total)	10 055	7 965	7 260	7 954	6 841	100%

Källa: GIN-skatt

Den skatt som granskats i störst omfattning vid revisionerna under åren 2010-2014 är mervärdesskatten. Under år 2014 granskades inkomstskatt och arbetsgivaravgifter i ungefär lika hög utsträckning.

3.2.2.2 Antalet skatterevisoner har minskat

Antalet revisioner har minskat 2014 jämfört med 2013 vilket främst beror på en förskjutning från revisioner till skrivbordskontroller (övergång till den ändamålsenliga arbetsmetoden)².

² I vissa fall har även tillgänglig kompetens påverkat valet av utredningsmetod.

3.5 Tabell*

Antal avslutade revisioner

Number of tax field audits completed

	2010	2011	2012	2013	2014
Stora företag (<i>Large companies</i>)	311	303	342	386	282
Små och medelstora företag (<i>Small and medium-sized companies</i>)	4 085	3 245	2 739	3 099	2 748
Punktskatterevisjoner (<i>Sales Tax audits</i>)	se anm.	se anm.	se anm.	se anm.	se anm.
Summa (Total)	4 396	3 548	3 081	3 485	3 030

Anm: Fr.o.m. 2004 ingår antalet punktskatterevisjoner i antalet revisioner för små/medelstora/stora företag.

*Antalet revisioner i tabellen kan skilja sig något från antalet enligt Skatteverkets årsredovisning, beroende på de olika framtagningstidpunkterna.

Källa: Revisionsregistret via Guppi

Under större delen av 1980-talet ökade antalet skatterevisjoner. Vid slutet av 1980-talet var antalet skatterevisjoner ett antal år över 18 000. Framför allt ökade antalet kortare revisioner i direkt anslutning till beskattningsarbetet och antalet revisioner inom moms- och avgiftsområdet.

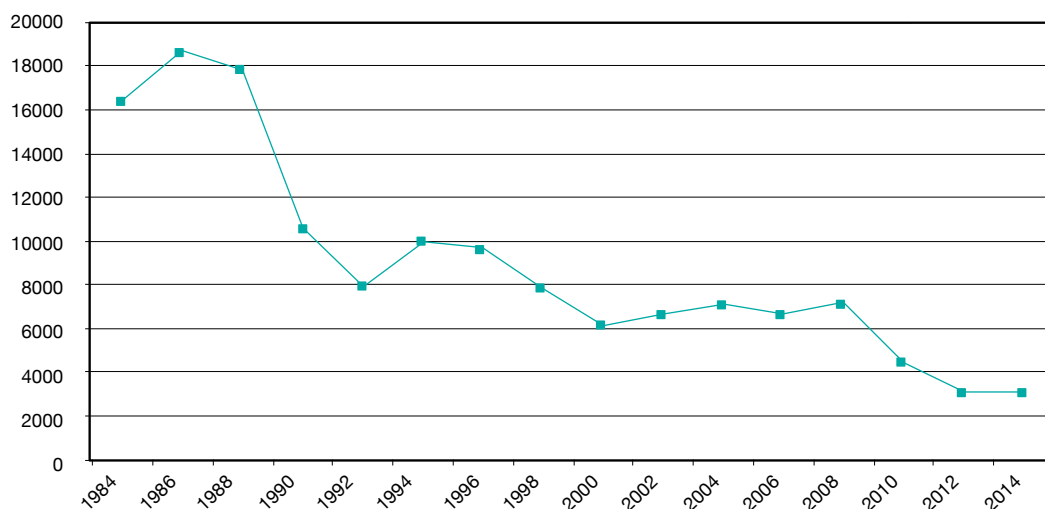
Som framgår av 3.4 Diagram har antalet revisioner minskat därefter stadigt.³ Vid slutet av decenniet lades emellertid inriktningen om mot s.k. integrerade revisioner (som omfattar flera skatteslag) och större revisionsobjekt. Detta är den främsta förklaringen till den kraftiga antalsminskningen 1987-1991. En annan orsak är stora personalavgångar vid slutet av 1980-talet.

³ Revision av punktskatter ingick inte i totalantalet skatterevisjoner under åren 1984-2003.

3.6 Diagram

Antal skatterevisioner 1984-2014

Number of tax field audits 1984-2014

Källa: Skatteverkets revisionsregister (t.o.m. år 2009) och Skatteverkets årsredovisning (från år 2010-)

För att öka omfattningen på revisionsverksamheten satsades åren 1992-1994 på en snabb utbyggnad av revisionsverksamheten genom intern omfördelning av resurserna. Dessutom tilldelades skatteförvaltningen från 1994 särskilda medel för att stärka kontrollen som ett led i arbetet med att minska budgetunderskottet. Under större delen av 1990-talet har emellertid produktivitetsutvecklingen i verksamheten varit svag, vilket har flera orsaker, bl.a. mer komplicerade utredningar och höjda krav på kvalitet i de enskilda utredningarna.

Rekryteringen av personal, framförallt skatterevisorer, till skattebrottsenheterna under

åren 1999-2000 och utan extra resursanslag, har också påverkat antalet revisioner. Under 2000-talet har revisionerna återigen blivit mer begränsade och endast i undantagsfall omfattat mer än en skatt genom att Skatteverket infört riskvärdering vid revisionsurvalet. Skatteverket har under de senare åren ökat sin inriktning mot det grova fusket. Dessa revisioner är mer komplicerade och tidskrävande.

Som framgår av Tabell 3.7 har Skatteverket under 2014 genomfört 43 174 företagsbesök. Det har varit 5 792 personalliggarbesök, 13 799 kassaregisterbesök samt 23 583 övriga företagsbesök.

Tabell 3.7
Antal företagsbesök 2010-2014
 Number of company visits

Antal (Number)	2010	2011	2012	2013	2014
Personalliggare (Staff Registers)	11 156	9 103	10 298	8 270	5 792
Kassaregisterbesök (Cash registers)	54 881	28 404	22 217	15 580	13 799
Övriga företagsbesök (Other company visits)	12 632	15 427	20 039	20 329	23 583
Summa (total)	78 669	52 934	52 554	44 179	43 174

Källa: Revisionsregistret, KOBRA och Guppi

3.2.2.3 Personalliggare

Den 1 januari 2007 infördes lagstiftningen om personalliggare inom restaurang- och frisörbranscherna. Reglerna fanns i lagen om särskild skattekontroll men regleras numera i skatteförfarandelagen. Från den 1 april 2013 ingår även tvätterier i de branscher där det ska finnas en personalliggare och från den 1 januari 2016 kommer även byggbranschen att omfattas av lagen. Det huvudsakliga syftet var och är att motverka s.k. svartarbete.

Lagstiftningen ger Skatteverket rätt att göra oanmälda besök för att kontrollera personalliggarna. Vid överträdelse kan Skatteverket ta ut en kontrollavgift på 10 000 kr. Vid ny överträ-

delse inom ett år är kontrollavgiften 20 000 kr. Om det vid kontrollen visar sig att det finns personal som inte är inskriven i personalliggaren men skulle varit inskriven kan Skatteverket ta ut en kontrollavgift på 2 000 kr för varje sådan person. Om överträdelsen är ringa, ursäktlig eller det annars finns särskilda skäl kan hel eller delvis befrielse av kontrollavgiften medges.

Vid införande av den nya lagstiftningen om krav på personalliggare genomfördes ett stort antal personalliggarbesök. Detta för att försöka nå så många som möjligt för att kunna rätta fel tidigt och informera.

3.8 Tabell
Antal personalliggarbesök
 Number of staff inspections

Antal (Number)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal personalliggarbesök (Number of staff inspections)	31 108	17 754	17 288	11 156	9 103	10 298	8 270	5 792
Varav antal besök med kontrollavgift (Of which with inspection fees)	3 515	2 388	2 159	1 271	1 332	2 220	2 045	1 515

Källa: Revisionsregistret och KOBRA genom Guppi

3.2.2.4 Kassaregister

Från och med den 1 januari 2010 ska företag som säljer varor eller tjänster mot kontant betalning ha certifierade kassaregister. Till kontant betalning räknas också betalning med kort och elektroniska betalningar. Kraven reglerades tidigare i lag om kassaregister m.m. men sedan år 2012 finns bestämmelserna i skatteförfarandelagen. Vissa verksamheter, bland annat taxi, distans- och hemförsäljning, försäljning mot betalning i automat och vissa automatspel enligt lotterilagen undantas från lagen, liksom försäljning där det inte rör sig om särskilt mycket pengar (omsättning under fyra prisbasbelopp) är undantagna från krav på kassaregister enligt lagen. Från den 1 januari 2014 omfattas även torg- och marknadshandel av lagen. Syftet med

lagen är att skydda seriösa företagare från olaglig konkurrens från företagare som inte betalar skatter och avgifter.

Kassaregistret ska bland annat på ett tillfredställande sätt visa alla registreringar som gjorts. Ett kvitto ska alltid tas fram ur kassaregistret och erbjudas kunden. Skatteverket har beslutat om kraven på registren. Ett oberoende certifieringsorgan kontrollerar att kassaregistren uppfyller kraven. Den som är skyldig att använda certifierade kassaregister ska anmäla till Skatteverket vilka kassaregister som används. Den 31 december 2014 var 126 685 kassaregister anmälda till Skatteverket. Alla verksamheter behöver inte ha kassaregister. Skatteverket har i forskrifter utfärdat undantag från kravet på kassaregister. Undantagen enligt Skatteverkets

föreskrifter är obemannad försäljning⁴, bingo-spel som sker med tillstånd enligt lotterilagen⁵, försäljning som registreras i vissa terminalsystem⁶ och vissa lotterier som får anordnas utan tillstånd enligt lotterilagen⁷.

Skatteverket kontrollerar att reglerna följs genom oanmälda besök. Besöken görs via tillsynsbesök och kontrollbesök. Tillsynsbesöken innebär att man kontrollerar att man har ett kassaregister om man är skyldig att ha ett,

att man har anmält rätt register och box till Skatteverket och att kassaregistret uppfyller föreskrivna krav. Ett kontrollbesök kan innebära kundräkningar, kontrollköp, kvittokontroller (att kvitto erbjuds) och kassainventering.

Vid införande av den nya lagstiftningen om krav på kassaregister genomfördes ett stort antal tillsynsbesök. Detta för att försöka nå så många som möjligt för att kunna rätta fel tidigt och informera.

3.9 Tabell

Antal kassaregisterbesök

Number of cash registers inspections

Antal (Number)	2010	2011	2012	2013	2014
Tillsynsbesök (Supervision visits)	51 671	21 418	10 316	5 096	4 761
Kontrollbesök (Control visits)	3 210	6 986	11 901	10 484	9 038
Summa (Total)	54 881	28 404	22 217	15 580	13 799

Källa: KOBRA genom Guppi

Skatteverket har möjlighet att ta ut en kontrollavgift på 10 000 kr om reglerna inte följs. Vid ny överträdelse inom ett år är kontrollavgiften

20 000 kr. Om överträdelsen är ringa, ursäktlig eller det annars finns särskilda skäl kan hel eller delvis befrielse av kontrollavgiften medges.

3.10 Tabell

Antal kontrollavgift vid kassaregisterkontroll

Number of inspection fees by cash registers control

Antal (Number)	2010	2011	2012	2013	2014
Kontrollavgift 10 000 kr (Charges 10,000 SEK)	363	1 645	2 599	2 200	2 282
Kontrollavgift 20 000 kr efter föreläggande (Charges 20,000 SEK for injunctions)		13	6	2	1
Kontrollavgift 20 000 kr efter ny överträdelse (Charges 20,000 after new offence)	4	95	265	378	308
Nedsättning av kontrollavgift (Charges reduced)	15	129	118	147	159
Summa (Total)	382	1 882	2 988	2 727	2 750

Källa: KOBRA genom Guppi

⁴ SKVFS 2013:18

⁵ SKVFS 2013:18

⁶ SKVFS 2014:18

⁷ SKVFS 2013:19 och gäller under år 2014 och 2015.

3.3 Administrativa sanktioner

3.3.1 Skattetillägg

Skatteverket beslutar själv

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst skattebrottslagen (se vidare avsnitt 3.4). Det systemet hanteras av allmänna domstolar.

Parallellt med det straffrättsliga sanktionssystemet finns ett administrativt sanktionssystem med skattetillägg och förseningsavgifter. Det systemet finns till för att skattebetalare ska vara noggranna och lämna in deklaration eller andra uppgifter i tid. Administrativa sanktionsavgifter beslutas normalt av Skatteverket som första instans. Skatteverkets beslut kan prövas i förvaltningsdomstolar – förvaltningsrätt, kammarrett eller Högsta förvaltningsdomstolen.

Skattetillägg i stället för straff

Det skatteadministrativa sanktionssystemet infördes år 1971. Samtidigt reformerades reglerna om skattebrott och skattebrottslagen infördes. Avsikten var att införa effektivare och rättvisare system – ett schabloniserat system som var enkelt att tillämpa – och därmed låta insatser från åklagare och domstol begränsas till den allvarligare skattebrottsligheten. Den målsättningen uppnåddes.

Regler om skattetillägg

Regler om skattetillägg finns i skatteförfarandelagen. I tullagen finns regler om tulltillägg som till stor del motsvarar reglerna om skattetillägg i skatteförfarandelagen.⁸

Tillämpningen av skattetilläggsreglerna

Genom årens lopp har ett flertal förändringar av skattetilläggen genomförts, de flesta i mildrande riktning i syfte att säkerställa att det praktiska resultatet blir rättvist och legitimt.

Genom lagändringar 1 juli 2003 har möjligheterna att göra mer nyanserade bedömningar av frågan om skattetillägg i varje enskilt fall utökats och förbättrats. De tidigare gällande befrielsegrunderna har förtydligats och kompletterats med nya grunder. Dessutom har regler om delvis befrielse från skattetillägg införts. Genom dessa lagändringar har kraven på rätts-säkerhet som ställs i artikel 6 i den europeiska konventionen för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och som har betydelse för skattetilläggen kommit till uttryck direkt i lagtexten. Genom Europadomstolens dom 2009 uppkom en osäkerhet om hur det svenska systemet med

skattetillägg och straff för skattebrott förhåller sig till Europakonventionens förbud mot dubbla förfaranden och straff. Eftersom både Högsta förvaltningsdomstolen och Högsta domstolen under år 2009 och år 2010 fann att det svenska systemet var förenligt med bestämmelserna i Europakonventionen har Skatteverket följt dessa avgöranden fram till att Högsta domstolen under år 2013 underkände det svenska systemet. Skatteverket publicerade ett ställningstagande i juni med anledningen av domen. Där det framgår vid vilket tillfälle skattetillägg ska påföras och vid vilket tillfälle en anmälan om brott ska göras. I avvaktan på ny lagstiftning som börjar gälla den 1 januari 2016 har Skatteverket följt ställningstagandet från juni 2013.

Skattetillägg i olika situationer, skattetilläggets storlek

Skattetillägg enligt skatteförfarandelagen kan tas ut i tre olika situationer, nämligen vid oriktig uppgift lämnad till ledning eller i ett mål för egen beskattning, vid skönsbeskattning vid avvikelse från deklarerade uppgifter och vid skönsbeskattning i avsaknad av deklaration.

Med oriktig uppgift avses såväl att den deklara-tions-skyldige lämnat en felaktig uppgift som att personen underlåtit att lämna en uppgift som är av betydelse för en riktig beskattning.

Skattetillägg tas i regel ut med 40 procent på undandragen skatt vid inkomstbeskattning och med 20 procent när det gäller moms, punkt-skatter, avdragen skatt och arbetsgivaravgifter. Lägre procentsatser tillämpas vid periodiseringsfel och om Skatteverket har kunnat rätta en oriktig uppgift med ledning av normalt tillgängligt kontrollmaterial.

Många fel beläggs inte med skattetillägg

Skattetillägg tas inte ut om den oriktiga uppgiften kan rättas med ledning av kontrollmaterial som normalt är tillgängligt för Skatteverket inom ett år från utgången av beskattningsåret. Skattetillägg tas inte heller ut när den upp-giftsskyldige på eget initiativ rättar en felaktig uppgift eller det undandragna skattebeloppet är obetydligt. Skattetillägg utgår inte heller vid bedömning av ett öppet framställt yrkande.

Skattetillägg leder till många beslut

Inom inkomstskatteområdet kan skattetillägg påföras vid den årliga beskattningen samt vid omprövning och efterbeskattning som görs därefter. Det förekommer dock att skattetil-lägg påförs genom omprövning redan under

⁸ För skatteförfarandelagen finns bestämmelser i 49 kap (2011:1244) och för tullagen i 8 kapitlet (2000:1281).

beskattningsperioden. Ett redan meddelat skattetilläggsbeslut kan också omprövas. Antalet beslut är därför inte liktydigt med antalet påförda skattetillägg.

I 3.11 Tabell visas en fullständig bruttoredo-visning av antalet beslut om skattetillägg enligt skatteförarandelagen inklusive sådana som grundats på skönsässig bedömning. I många

fall undanröjs ett beslut om skattetillägg eller sätts ett skattetillägg ned genom ett nytt beslut. Så kan t.ex. ske om den deklarationskyldige helt eller delvis befrias från skattetillägget eller om Skatteverket vid omprövning av den skattefråga som föranlett skattetillägget ändrar det beslutet.

3.11 Tabell Antal skattetilläggsbeslut, tusental Decisions on tax surcharge, thousands

	2000	2010	2011	2012	2013	2014	
						Antal Number	Andel av totalt antal Share of grand total
Inkomstskatt (Income tax)							
Årlig taxering (Yearly assessment)	43	14	16	13	12	11	
Omprövning påförda (Reconsideration, debited)	20	11	10	10	9	7	
Omprövning nedsatta (Reconsideration, reduced)	19	8	6	6	6	5	
Summa beslut (Sum of decisions)	83	35	32	29	27	24	26%
Mervärdesskatt (VAT)							
Påförda (Debited)	61	34	32	30	28	27	
Nedsatta (Reduced)	34	14	13	11	10	9	
Summa beslut (Sum of decisions)	95	48	45	41	38	36	38%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)							
Påförda (Debited)	42	30	26	24	22	14	
Nedsatta (Reduced)	18	10	9	7	6	6	
Summa beslut (Sum of decisions)	60	40	35	31	28	20	21%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)							
Påförda (Debited)	33	21	18	17	15	8	
Nedsatta (Reduced)	17	9	7	6	5	4	
Summa beslut (Sum of decisions)	50	30	25	22	20	13	14%
Punktskatter (Excise duties)	2	1	1	1	1	1	
Summa beslut (Sum of decisions)	2	1	1	1	1	1	1%
Totalt antal (Grand total, number)	290	154	138	124	113	94	100%

Källa: GIN-skatt

Antalet skattetilläggsbeslut, som fattades av Skatteverket år 2014, uppgick till 94 000. Det är en trendmässig minskning under 2000-talet främst beroende på färre beslut avseende inkomstskatt. Att besluten är många beror på att skattetillägg oftast påförs vid skönsbeskattning och att många skattetilläggsbeslut omprövas. Flest skattetilläggsbeslut avser mervärdesskatt. Antalet fysiska och juridiska personer som berörs av skattetilläggsbeslut beräknades, för året 2014, till knappt 69 000 när det gäller skattedeklaration (avdragen skatt, arbetsgivaravgifter eller mervärdesskatt) och knappt 24 000 avseende

inkomstskatt. Till detta kommer också 1 000 skattetillägg som gäller punktskatter.

Beloppsmässigt dominerar skattetilläggen vid skönsbeskattning eftersom skönsbeskattningen avser hela förvärvskällan medan andra höjningar i regel avser enskilda inkomst- eller avdragsposter i deklARATIONEN.

Skattetillägg sätts ofta ner eller undanröjs. Till exempel undanröjs i regel skattetillägg som påförts i avsaknad av deklARATION om deklARATION senare inkommer. Syftet med skattetillägg är inte att ge inkomster till statskassan utan att säkerställa att skattebetalaren är noggrann i sitt

uppgiftslämnande i deklARATIONEN. Om man jämför skattetilläggen med böter till följd av brott mot skattebrottslagen så påförs skattetillägg med ett belopp som är flera hundra gånger större. Räknat per skatte- eller avgiftstillägg är det stora skillnader mellan skatteslagen. Det genomsnittliga skattetillägget är högst för inkomstskatt och punktskatter.

Skattetillägg vid årlig beskattning berör främst fysiska personer

Av allmänt intresse är i vilken utsträckning felaktigheter som grundar skattetillägg upptäcks redan vid den årliga beskattningen. Det är fysiska personer som antalsmässigt svarar för den övervägande andelen skattetillägg vid den årliga beskattningen. Trenden från 2010 visar på att ett minskat antal fysiska personer påförs skattetillägg. Från juni år 2013 kan också Skatteverkets ställningstagande om förbud mot dubbla förfaranden ha inverkat med ytterligare någon minskning av antalet skattetillägg.

3.12 Tabell
Skattetillägg vid årlig beskattning
Tax surcharge at annual assessment

Antal (Number)	2000	2010	2011	2012	2013	2014
Fysiska personer (Natural persons)	39 369	12 972	12 944	9 918	8 531	7 096
Juridiska personer (Legal entities)	3 981	794	2 568	2 824	3 060	3 590
Summa (Total)	43 350	13 766	15 512	12 742	11 591	10 686
Andel fysiska personer (Share natural persons)	91%	94%	83%	78%	74%	66%

Källa: GIN-Skatt

Flest skattetillägg för utebliven deklARATION

Skatteverket har under år 2002 närmare undersökt tillämpningen av skattetillägg.⁹ Sammanfattningsvis var cirka 70 procent av alla skattetillägg vid den årliga beskattningen år 2000 sådana som påförts för att skattebetalaren inte deklarerat (skönsbeskattning) och nästan 90 procent av skattetilläggsbeloppet avsåg skönsbeskattning. Nio av tio skattetillägg som påförts till följd av oriktig uppgift vid deklARATIONSGRANSKNINGEN understeg 10 000 kr. En närmare undersökning av hur underlagen för skattetillägg fördelar sig visade att inkomstslaget kapital svarade för mer än hälften av antalet skattetillägg och en fjärdedel av skattetilläggsbeloppet. Skattetilläggen för juridiska personers näringsverksamhet svarade för 13 procent av antalet skattetillägg och för 49 procent av skattetilläggsbeloppet.

Skattetillägg efter olika procentsatser

Skattetillägg kan tas ut efter olika procentsatser. När det gäller inkomstskatten är skattetilläggen normalt 40 procent av den skatt som undanhållits. Vid skönsbeskattning är skattetillägget också 40 %. Skattetillägget är 10 procent både när det gäller oriktig uppgift som inte kunnat åtgärdas med tillgängligt kontrollmaterial men det ändå framgår av sådant material att uppgiften är oriktig och vid oriktig uppgift som avser periodisering. För underskott gäller särskilda regler.

När det gäller andra skatter än inkomstskatten är procentsatserna för skattetillägg i motsvarande situationer hälften av dem som gäller för inkomstskatten. Vid felaktig periodisering gäller dessutom från och med beskattningsåret 2004 att skattetillägget ska beräknas efter 2 procent om det är fråga om sådan skatt för vilken redovisningsperioden är högst tre månader och felet är högst fyra månader. För skatter som redovisas i skattedeklARATIONEN finns alltså procentsatserna 20, 5 eller 2 procent.

⁹ Skatteverket, RSV Rapport 2002:14, avsnitt 3.6

3.13 Tabell.

Skattetillägg, tillämpning av olika procentsatser 2014, andel

Tax surcharge, applied percentage rate, decisions during year 2014

	20%	5%	2%
Mervärdesskatt (VAT)	97,8%	0,7%	1,5%
Arbetsgivaravgifter (Payroll tax)	97,0%	3,0%	1,0%
Avdragen skatt (Preliminary tax, PAYE)	92,0%	7,9%	0,0%

Källa: Gin-Skatt

Säkra uppgifter saknas om i vilken utsträckning skattetillägg vid inkomstbeskattningen påförs efter de olika procentsatserna.

3.3.2 Förseningsavgifter

I syfte att skattebetalare ska deklarerat i rätt tid finns en sanktion i form av förseningsavgift. Förseningsavgift gäller således deklARATIONEN som sådan. Vid försenad betalning av skatten finns andra sanktioner som inte behandlas här. Nämnas ska bara att genom skattebetalningslagen¹⁰ infördes fr.o.m. år 1998 det s.k. skattekontot – ett slags skatteavräkningskonto där skattebetalningarna inte är kopplade till respektive skatt eller avgift. Vid underskott på kontot debiteras ränta beräknad dag för dag. Reglerna om skattekonto finns sedan år 2012 i skatteförordningen.

På inkomstskatteområdet var förseningsavgiften 500 kr för fysiska personer och 1 000 kr för juridiska personer.¹¹ Avgiften fyrdubblades om deklARATIONEN kom in efter den 1 augusti. Fr.o.m. år 2004 gäller nya regler. Förseningsav-

gifterna höjdes till 1 000 kr respektive 5 000 kr. Höjningen är alltså betydligt större för juridiska personer. Kommer deklARATIONEN inte in inom tre månader påförs ytterligare en förseningsavgift och kommer den inte in efter ytterligare två månader påförs en tredje förseningsavgift. Reglerna om förseningsavgift finns sedan år 2012 i skatteförordningen.

Förseningsavgift även för skattedeklARATIONEN

Samtidigt med skattekontot infördes en ny skattedeklARATION med gemensam redovisning av mervärdesskatt, källskatt och arbetsgivaravgifter i en och samma redovisningshandling. Förseningsavgiften för skattedeklARATIONEN är 500 kr och i vissa fall 1 000 kr vid upprepad försening.

Punktskatterna redovisas i särskilda deklARATIONER. De omfattades av skattebetalningslagen (skattekontot) fr.o.m. år 2003. Även punktskatter regleras sedan år 2012 i skatteförordningen.

¹⁰ Lag (1997:483)

¹¹ 5 kap 10§ taxeringslagen

3.14 Tabell

Antal beslut om förseningsavgifter, tusental

Number of decisions on late filing charges, thousands

	2002	2006	2010	2011	2012	2013	2014
Inkomstdeklaration (Income Tax Return)	84	69	61	69	66	74	89
Fastighetsdeklaration (Real estate Tax Return)	1	2	0	0	0	0	0
Skattedeklaration (Monthly VAT, payroll and PAYE return)	156	132	149	202	209	222	254
Periodisk sammanställning (Monthly reporting VAT)	..	4	1	20	21	18	17
Punktskatter (Excise duties)	2	2	3	4	4	2	2
Totalt antal (Grand total, number)	242	210	214	295	300	316	362

Källa: GIN-skatt

Med periodisk sammanställning avses här sådan periodisk sammanställning av värdet av varuleveranser och tillhandahållna tjänster till momsregistrerade köpare i andra EU-länder. Reglerna om förseningsavgift för periodisk sammanställning har börjat tillämpas först från och med år 2006. Det lägre antalet försenings-

avgifter avseende skattedeklaration år 2006 torde väsentligen kunna hänföras till brister i rutinerna. Förseningsavgift för periodisk sammanställning uppgår till 1 000 kr och regleras i skatteförfarandelagen.

3.15 Tabell

Antal förseningsavgifter vid årlig beskattning 2000-2014

Number of Late filing charges at annual assessment 2000-2014

	2000	2002	2003	2004	2006	2010	2011	2012	2013	2014
Fysiska personer (Natural persons)	77 078	61 873	47 280	47 296	55 489	50 430	56 246	52 896	60 291	70 583
Juridiska personer (Legal entities)	15 632	13 795	15 418	13 013	13 889	10 631	12 591	12 980	13 213	18 485
Summa (Total)	92 710	75 668	62 698	60 309	69 378	61 061	68 837	65 876	73 504	89 068
Andel fysiska personer (Share natural persons)	83%	82%	75%	78%	80%	83%	82%	80%	82%	79%

Källa: GIN-skatt

Förseningsavgifterna vid den årliga beskattningen

Omfattningen av antalet beslut om förseningsavgift framgår av 3.15 Tabell.

Det är fysiska personer som antalsmässigt svarar för den övervägande andelen försenings-

avgifter vid den årliga beskattningen. Förtryckningen av inkomstuppgifter för fysiska personer som är näringsidkare kan väsentligen förklara minskningen mellan år 2002 och 2003.

3.4 Skattebrott m.m.

3.4.1 Skattebrottslagen

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst reglerat i skattebrottslagen.¹² Lagstiftningen tar företrädesvis sikte på förfaranden som avser större belopp och där gärningen skett uppsåtligt eller av grov oaktsamhet. Skattebrottsutredningar har i regel föregåtts av en brottsanmälan från Skatteverket till åklagare. Åklagaren prövar om förutsättning finns för att väcka åtal i domstol och allmänna domstolar med tingsrätt som första instans prövar sedan om den tiltalade gjort sig skyldig till brott.

Lagen är generellt tillämplig på skatter och skattebrottet har utformats som ett farebrott med ett enhetligt subjektivt rekvisit. Det räcker således att förfarandet medfört fara att skatdebiteringen blir för låg, för att lagen ska vara tillämplig.

3.4.2 Brottsanmälningar och antalet personer misstänkta för skatte- och bokföringsbrott

Vem som helst kan anmäla misstanke om brott. Det är dock endast undantagsvis som andra än Skatteverket kan underbygga sin anmälan med uppgifter om innehållet i deklARATIONER etc. Vid Skatteverkets utredningar uppkommer även ibland misstanke om bokföringsbrott. Någon absolut gräns för när ett skatteundragande kan vara straffbart enligt skattebrottslagen finns inte. När bestämmelserna om skattetillägg tillkom, vilket var samtidigt med skattebrottslagens införande, klagades i förarbetena att skattetillägg skulle vara den enda sanktionen såvida inte det undanhållna beloppet uppgick till betydande belopp. Högsta domstolen, HD, har prövat beloppsgränsen i två mål.¹³ HD uttalade att det inte kunde komma i fråga att fastställa någon exakt gräns till ledning för domstolarnas rättstillämpning av vad som ska anses utgöra betydande belopp. HD fastslog emellertid att gränsen i allmänhet kunde sättas vid ungefär ett prisbasbelopp.

Enligt Skatteverkets tidigare riktlinjer - som gällde t.o.m. juni 2013 - ska brottsanmälan avseende skattebrott göras när den undandragna skatten överstiger ett prisbasbelopp.¹⁴ Med

anledning av ett beslut i Högsta domstolen den 11 juni 2013 ändrades dock förutsättningarna för att anmäla misstänkt brott avseende fysiska personer som också kan påföras skattetillägg. Beslutet innebar ett förbud mot dubbla förfaranden (s.k. dubbelprövningsförbud, skattebrott och skattetillägg) och verkets riktlinje ändrades till att som huvudregel anmäla misstänkt skattebrott bara då den undandragna skatten uppgår till minst 2 prisbasbelopp. Det ska noteras att denna huvudregel endast gäller i de fall då dubbel prövning kan aktualiseras, dvs. då samma person kan drabbas av både skattetillägg och dömas för brott. 1 januari 2016 införs en ny lagstiftning för att reglera dubbelprövningsförbudet och Skatteverkets riktlinjer för anmälan av misstänkt brott kommer då att ändras. Det sagda innebär att antalet anmälda skattebrott från Skatteverket från och med juni 2013 minskat och att jämförelser med tiden dessförinnan är svår pga. av de stora förändringar som skett i principerna för brottsanmälan.

Sedan slutet av 2012 sker Skatteverkets anmälningar om misstänkt brott inom ramen för Rättsväsendet Informationsförsörjning (RIF). Detta innebär att alla misstänkta brott som anmäls till åklagare anmäls på ett delvis annat sätt än tidigare. Misstankar avseende flera personer kan tas med i samma anmälan och brottsmisstankar har en mer central roll i uppföljningen. Även detta innebär till viss del ändrade förutsättningar för uppföljning av Skatteverkets brottsanmälningar och försvårar jämförelser av statistik för tiden 2013 och framåt med tidigare år.

Skatteverket har utöver skattebrott anmälningsskyldighet för bokföringsbrott, överträdelse av låneförbudet och vissa andra brott. Skatteverket kan anmäla även andra brott så som förfalskning, bedrägeri och överträdelse av näringsförbud.

Brottsförebyggande rådet (Brå) ansvarar sedan år 1994 för Sveriges officiella statistik inom rättsväsendet. Till grund för statistiken över anmälda och uppklarade brott ligger uppgifter från polis och åklagare. Anmälda brott avser anmälningar som inkommit under ett visst kalenderår. Statistiken nedan är Skatteverkets egen.

¹² Vid in- eller utförsel ska i vissa fall tull, annan skatt eller avgift betalas. Den som bryter mot sådana bestämmelser straffas inte efter skattebrottslagen utan med stöd av lagen (1960:418) om varusmuggling. Vidare finns straffbestämmelser i lagen (1998:506) om punktskattekontroll av transporter m.m. av alkoholvaror, tobaksvaror och mineraloljeprodukter. Den lagen innehåller också bestämmelser om transporttillägg om 20 procent och uttas på samma sätt som skatt enligt lagen om punktskatter och prisregleringsavgifter. Ifrågakvarande bestämmelser behandlas inte här.

¹³ NJA 1984 s 384 och NJA 1984 s 520.

¹⁴ Ett prisbasbelopp år 2009 motsvarar 42 800 kr

3.16 Tabell

Antal brottsanmälningar från skatteregionerna

Number of reports to prosecutors from tax regions

	2010	2011	2012**	2012***	2013**	2013***	2014**	2014***
Skatteregion (Tax Region)								
Stockholm	785	818	785	16	116	434	194	493
Östra	337	438	232	4	2	230		182
Södra	717	578	455	78	38	333	5	305
Västra	886	708	630	9	39	374	1	254
Mälardalen*	347							
Norra	257	315	262	8		218		121
Mitt	303	513	492	44	3	395	5	276
Storföretagsregionen (SFR)	49	27	102			40		43
Okänd reg.				2		5		1
Riket (Total)	3 681	3 397	2 958	161	198	2 029	205	1 675

Anm: Fram till 2011 registrerades alla brottsanmälningar i Diarätt med en brottsanmälan per person. Under år 2012 började man använda RIF som registrerar ärenden istället. Ett ärende kan röra en eller flera personer. Fortfarande registreras vissa ärenden ännu i Diarätt.

*Mälardalen upphörde som egen region 1 september 2014 och gick upp i Mitt- och Östra regionen. Underlagen för år 2011-2014 är uttagna i juni 2015. Mälardalens brottsanmälningar är därför fördelade mellan Mitt- och Östra regionen enligt Skatteverkets nya organisation.

**Diarätt

***RIF

Källa: Diarätt och RIF

3.17 Tabell

Antalet personer misstänkta* för bokföringsbrott och skattebrott

Number of person suspected of bookkeeping crime or tax crime

	1990	1999****	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011	2012	2013	2014
Bokföringsbrott** (bookkeeping crime)	..	(260)	1 100	1 687	2 010	2 764	2 978	3 041	3 083	2 637	2 940	2 925
Skattebrott m.m.*** (tax crime)	708	(331)	816	1 117	1 521	1 983	2 455	2 394	2 400
därav skattebrottslagen (Of which Tax Crime Law)	708	326	782	1 072	1 443	1 845	2 309	2 271	2 296	1 968	2 398	1 727
Summa (Sum total)		(591)	1 916	2 804	3 531	4 747	5 433	5 435	5 483	4 605	5 338	4 652

* Avser skäligen misstänkta efter avslutad utredning. Beslutsstrukturen hos Polisen och Åklagarmyndigheten ändrades i och med systemförändringar 2012-2013, vilket kan påverka urvalet misstänkta.

** Bokföringsbrott fick en egen brottskod först år 1999 och kan därför inte särredovisas för tidigare år.

*** Fr.o.m. år 1999 avses misstänkta för brott mot Skattebrottslagen (1971:69), 25 § lagen (1986:436) om överträdande av näringsförbud,

20 § Insiderlagen (1990:142), 2-7, 9 §§. Insiderstrafflagen (2000:1086), 7 kap 1 § lag (1991:980) om handel med finansiella instrument, 3-4 §§ Lag (2002:44) om straff för finansiering av allvarlig brottslighet i vissa fall m.m.

Fr.o.m. 2007 avses misstänkta för brott mot Skattebrottslagen (1971:69), Lag (2014:836) om näringsförbud (överträdelse),

Aktiebolagslagen (2005:551) samt Lag (2005:337) om straff för marknadsmissbruk m.m. Fr. o. m. 2012 redovisas inte uppgiften.

**** På grund av registeromläggning hos Rikspolisstyrelsen finns ett visst bortfall av antalet inkomna ärenden till Brå (Uncertain figures).

..= Ingen uppgift finns tillgänglig (Data not available)

Källa: Officiella kriminalstatistiken, tabell 200

Tabell 3.18
Brottsanmälningar och brottsmisstankar
 Criminal complaints and criminal charges (suspicions)

År Year	Misstänkta personer Suspects	Misstankar enligt SKV Suspicions according to Tax Agency	Ärenden i RIF Cases in RIF
2008	3 834	23 263	
2009	4 026	27 902	
2010	3 681	27 576	
2011	3 417	24 754	
2012	2 963	22 942	
2013		17 235	2 227
2014		19 073	1 880

Anm: År 2008-2012 skedde anmälningarna i papperform till både ÅM och EBM. Statistiken över antal ärenden är då hämtad ur Skatteverkets diarieföringssystem och misstankarna med stöd av siffror från Åklagarmyndigheten. För åren 2013-2014 har flera misstänkta personer kunnat ingå i samma anmälan och registrering har gjorts i IT-stödet RIF-Brottsanmälan där även statistiken har hämtats från.

Källa: Skatteverket, SBE

3.4.3 Skatteverkets skattebrottsenhet (SBE)

Skatteverket har i uppdrag att utreda, förhindra och förebygga ekonomisk brottslighet inom skatteområdet

För att förhindra skattefusk finns ett straffrättsligt sanktionssystem, främst reglerat i Skattebrottslagen (1971:69). Lagstiftningen tar huvudsakligen sikte på skatteundandraganden som avser större belopp och som görs uppsåtligt eller av grov oaktsamhet.

För att genomföra uppdraget finns det inom Skatteverket en skattebrottsenhet (SBE), som är organisatoriskt skild från Skatteverkets verksamhet i övrigt. Skattebrottsenhetens verksamhet regleras i lagen (1997:1024) om Skatteverkets medverkan i brottsutredningar m.m. Enligt denna lag får åklagare begära biträde av skattebrottsenheten vid brottsutredningar. Av lagen framgår också att skattebrottsenheten ska verka för att förebygga brott samt att man har rätt att arbeta med underrättelseverksamhet och spaning.

Ekonomisk brottslighet ska förebyggas och avslöjas. Brottsutredningar ska ge åklagare ett bra stöd för ställningstagande till om åtal ska väckas.

Skattebrottsenhetens organisation

Skattebrottsenheten tillhör Stockholmsregionen, som är en av Skatteverkets sju regioner. Det finns cirka 200 skattebrottsutredare inom Skatteverket och de är placerade i Umeå, Sundsvall, Uppsala, Örebro, Stockholm, Linköping, Göteborg och Malmö.

I flertalet skattebrottsutredningar ligger de juridiska svårigheterna främst inom det skatterättsliga området. För handläggningen krävs därför en specialistkompetens i skattefrågor. Flertalet av utredarna vid skattebrottsenheten har denna specialistkompetens och har dess-

utom genomgått särskilda utbildningar avseende straffrätt och utredningsmetodik. Många utredare har tidigare arbetat som skatterevisorer eller skattejurister, men det finns även ett antal utredare från bland annat Polisen, Tullen och Kronofogden med annan specialistkompetens som behövs i utredningsverksamheten.

Brottsutredning

Skattebrottsenhetens verksamhet är i huvudsak en uppdragsverksamhet. Uppdragen kommer till största delen från åklagare vid Ekobrottsmyndigheten och består av förundersökningar inom skattebrottsområdet.

Skattebrottsenheten handlägger varje år mer än cirka 1 300 utredningar, främst på uppdrag av åklagare från Ekobrottsmyndigheten eller Åklagarmyndigheten. Utredningarna avser främst skatte- och bokföringsbrott, men skattebrottsenheten kan även utreda andra brott om åklagaren begär det. När en anmälan kommer in till Ekobrottsmyndigheten tar åklagare ställning till om förundersökning ska inledas eller inte. Om biträde begärs av skattebrottsenheten genomförs förundersökningen av en eller flera utredare vid enheten under ledning av åklagare. I större utredningar samverkar ofta skattebrottsenhetens utredare med utredare från Ekobrottsmyndigheten.

De utredningsåtgärder som vidtas vid en brottsutredning består i huvudsak av insamling och analys av information om det misstänkta brottet, samt genomförande av förhör med misstänkta och vittnen. Skattebrottsutredare kan i vissa fall verkställa åklagarens beslut om att ta något i beslag. Skattebrottsutredare kan även medverka när polisen gör husrannsakan.

När ett ärende slutförts redovisas underlaget från brottsutredningen för åklagare som fattar beslut i åtalsfrågan.

3.19 Tabell

Verksamheten vid skattebrottsenheterna

Operations at Tax Fraud Units in year

	Antal anställda vid utgången av året	Antal ärenden
	Employed at the end of year	Number of criminal cases
1999	74	275
2000	99	488
2001	131	726
2002	157	989
2003	179	1 378
2004	194	1 691
2005	221	2 025
2006	237	2 118
2007	251	2 215
2008	217	2 263
2009	240	2 125
2010	236	2 165
2011	248	2 143
2012	258	1 802
2013	257	1 901
2014	223	1 516

Källa: Palasso och personaldatabasen samt SBE-stat och RIF. Alla genom Guppi.

Underrättelseverksamhet

Skattebrottsenheten bedriver även underrättelseverksamhet. Underrättelseverksamheten har till syfte att samla in, bearbeta och analysera information för att avslöja om något brott begåtts eller kan komma att begås. Analyserna kan läggas till grund för verksamhetens inriktning, eller för att initiera konkreta brottsutredningar. Genom att skaffa sig bättre kunskaper om brottsligheten arbetar skattebrottsenheten för att förebygga brott och för att brottslig verksamhet ska kunna upptäckas så tidigt som möjligt.

Inom underrättelseverksamheten samarbetar skattebrottsenheten med bland annat Polisens

kriminalunderrättelsetjänst, Finanspolisen, Tullen, Ekobrottsmyndigheten och Kustbevakningen.

Enligt skattebrottsenhetens eget statistikverktyg, har SBE mellan åren 2004-2013 avslutat 20 595 ärenden, varav 19 425 härrör från Skatteverkets egna anmälningar. 11 005 (53 %) av SBE:s ärende under denna period har resulterat i ett förundersökningsprotokoll (FUP), vilket i normalfallet leder till åtal eller strafföreläggande.

Från år 2014 har RIF:s statistikverktyg ersatt SBE-stat.

Tabell 3.20
Skattebrottslagen, antal brott i lagföringar och huvudbrott, efter brottstyp och den lagförde personens kön, år 2014

Tax crime law. Number of applied lawsections and principal crime, by gender 2014

Lagrum Section of law	Lagföringar Law section					Därav Huvudbrott Of which main crime				
	Total	Kvinnor	Women	Män	Men	Total	Kvinnor	Women	Män	Men
	Total	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share	Total	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share
Skattebrott, 2§ (Tax crime)	193	31	16%	162	84%	44	7	16%	37	84%
Skatteförseelse, 3§ (Tax offence)	3	-	0%	3	100%	-	-	-	-	-
Grovt skattebrott, 4§ (Heinous tax crime)	114	14	12%	100	88%	47	2	4%	45	96%
Vårdslös skatteuppgift, 5§ (Negligent tax specification)	19	14	74%	5	26%	4	2	50%	2	50%
Skatteavdragsbrott 6§ (Tax-deduction crime)	1	-	0%	1	100%	-	-	-	-	-
Vårdslös skatteredovisning, 8 § (Negligent tax specification)	2	-	0%	2	100%	2	-	0%	2	100%
Skatteredovisningsbrott 7§ (Tax accounting crime)	4	-	0%	4	100%	2	-	0%	2	100%
Försvårande av skattekontroll, 10§ (Aggravation of tax control)	867	115	13%	752	87%	373	48	13%	325	87%
Summa (Total)	1 203	174	14%	1 029	86%	472	59	13%	413	88%

Anm.: Under 2007 lagfördes inga personer för Skatteavdragsbrott respektive vårdslös uppbördsredovisning

Källa: BRÅ tabell 405 -bearbetad

3.5 Borgenärsbrott och näringsförbud

Den 1 juli 2005 trädde en ny lagstiftning i kraft som syftar till att underlätta utredning och lagföring av bokföringsbrott och andra brott mot borgenärer. Grovt bokföringsbrott fick då en egen rubricering och straffskalan för grovt respektive ringa bokföringsbrott skärptes. För grovt brott höjdes maximistraffet från fyra till

sex års fängelse och för ringa bokföringsbrott från böter till fängelse i högst sex månader. Det är vanligt att skattebrott förekommer tillsammans med bokföringsbrott. Som ovan nämnts utreds även bokföringsbrott vid Skatteverkets skattebrottsenheter. Som framgår av 3.21 Tabell har en minskning av bokföringsbrotten skett sedan 2012.

Tabell 3.21**Brott mot borgenärer m.m. (huvudbrott)**: Lagföring efter typ av brott 1995-2014**

Crimes against creditors etc. criminal code chapter 11. Persons found guilty of criminal offences, by principal offence, 1995-2014

Lagrum Section of law	1995	2000	2005	2006**	2007**	2010	2011	2012	2013	2014
Oredlighet mot borgenär 1§ (Dishonesty to creditors)	20	13	8	19	14	10	5	12	13	5
Grov oredlighet mot borgenär 2§ (Gross dishonesty to creditors)	31	25	19	9
Försvarande av konkurs eller exekutiv förrättning 2§ (Executory proceedings or aggravating the bankruptcy)	4	3	1	1	-	-
Vårdslöshet mot borgenär 3§ (Careless disregard of creditors)	3	-	1	-	1	2	1	-	-	1
Otillbörligt gynnande av borgenär 4§ (Favouritism to creditors)	14	5	2	3	3	2	2	-	-	2
Bokföringsbrott 5§ (Bookkeeping crime)	792	949	1 267	1 354	1 395	1 491	1 566	1 297	1 074	1 207
Grovt bokföringsbrott 5§ * (Gross bookkeeping crime)	20	53	145	162	158	144	149
Summa (Total)	860	992	1 297	1 405	1 470	1 653	1 737	1 468	1 231	1 364

* Grovt bokföringsbrott finns bara särredovisat från och med år 2006

.. = Ingen uppgift finns tillgänglig.

** 1 januari 2007 gjordes 11 kap i brottsbalken om och grov oredlighet flyttades till 1 § andra stycket. Andra paragrafen blev då försvarande av konkurs eller exekutive förrättning.

*** 11 kap brottsbalken (1962:700)

Källa: Brå; Sveriges officiella kriminalstatistik, tabell 420.

Domstol kan meddela en person näringsförbud för tre till tio år om personen grovt åsidosatt vad som ålegat denne i näringsverksamhet.¹⁵ Bl.a. kan näringsförbud meddelas den som i avsevärd omfattning underlåtit att betala skatt, tull eller avgift. Omfattningen av näringsförbud framgår av 3.22 Tabell. Antalet näringsförbud har ökat år för år sedan 90- talet, med undantag för 2009. Från 2010 fortsätter ökningen av näringsförbud igen för att från 2013 återigen minska. I en stor del av fallen handlar det om personer dömda för olika former av skattebrott

eller bokföringsbrott och där förbudet ofta lagts tillsammans med fängelsestraff eller böter.

Åklagarnas skyldighet att föra talan om näringsförbud i större utsträckning har slagit igenom i praktiken sedan ett par år tillbaka och det är längre tider som dömts ut. Det finns också tecken som tyder på att den ekonomiska krisen på 90-talet ledde till en ökad ekonomisk brottslighet. Det är svårt att säga om ökningen mellan 2010-2013 har påverkats av den senaste finanskrisen.

Tabell 3.22**Antal näringsförbud**

Number of prohibitions of business activity

År (Year)	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014
Nya näringsförbud (New bans)	38	60	140	215	225	230	222	161	198
Totalt (Total)	141	173	399	729	1 026	1 044	1 038	980	877

Källa: Bolagsverket och Kfm (2010-2014)¹⁵ Enligt lagen (1986:436) om näringsförbud

Källor och lästips:

Skatteverket:

- Brottanmälan – kartläggning. Orsaker till Skatteverkets sjunkande antal brottanmälningar samt lagefterlevnad avseende skyldigheten att brottanmäla (2015-08-28, Dnr 131 464135 -15/1211)
- Hur nöjda är åklagarna med skattebrottsenheterna - resultat av enkätsvar från åklagare på Ekobrottsmyndigheten (2014-11-24, Dnr 131 647433-14/111)

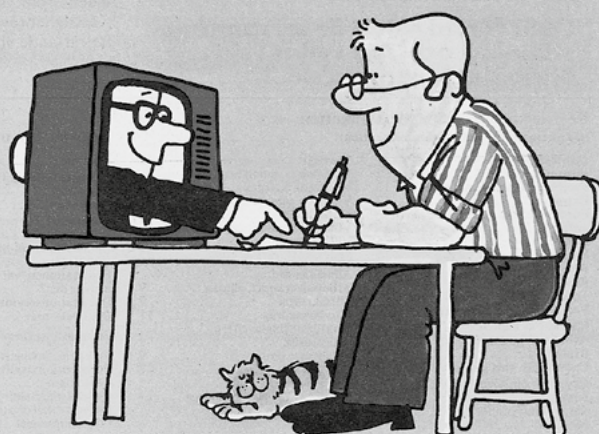
Övrigt:

- Riksdagens revisorer: Myndighetssamverkan mot ekonomisk brottslighet (2001/02:3)
- Jonas Ring: Skatteffflare och tjuvar - En studie av sociala förhållanden och brottsbelastning hos två grupper av lagförda gärningsmän, Brå 2003:3
- Regeringens proposition 2004/05:69: Bokföringsbrott och andra brott mot borgenärer
- Regeringens proposition 2005/06:169: Effektivare skattekontroll m.m.
- Regeringens proposition 2006/07:105 Konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

15 februari 1972

Dags att deklarera

Hur man fyller i den nya blanketten och
räknar ut sin skatt

Information från

RIKSSKATTEVERKET

Under 1970-talet satsades stort på statlig och kommunal samhällsinformation. Nämnden för samhällsinformation (NSI) bildades och drev på utvecklingen.

Informatörer anställdes på myndigheterna och ute i kommunerna.

Nämnden ordnade utbildning för såväl verksamheter som informatörer. För skatteförvaltningens del kom informationsverksamheten igång 1972 då hushållsbroschyren "Dags att deklarerera" kom ut första gången.

Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll

4.1 Inledning

Skatteverket gör regelbundet mätningar av medborgarnas och företagens syn på skattesystemet, skattefusk, skattekontrollen och upplevelserna i kontakterna med Skatteverket.

Undersökningarnas syften är att:

- ge underlag för en bedömning av hur inställningen till skattesystemet och Skatteverket utvecklas
- ge underlag för en bedömning av hur medborgare och företag ser på Skatteverkets service, olika former av fusk och kontrollens effekter.

I detta kapitel redovisas valda delar från 2012 års undersökning ”Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll¹” och 2013 års undersökning ”Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll²”, som innehåller jämförelser med tidigare undersökningar gjorda mellan 2001 och 2007. De äldre undersökningarna gjordes med slumpmässiga urval på 3 000 medborgare/företag, medan 2012 och 2013 års undersökningar hade urval på 5 000 medborgare/företag. Svarsandelen är mellan 50 och 55 procent i samtliga Medborgarundersökningar, samt Företagsundersökningarna 2007 och 2013. I Företagsundersökningarna 2002–2005 var svarsandelen mellan 40 och 45 procent.

De svarande har tagit ställning till en rad påståenden på en femgradig skala (1 = ”instämmer inte alls” och 5 = ”instämmer helt”) samt svarsalternativet ”ingen uppfattning”. För att göra resultaten mer lättöverskådliga så har svarsalternativ 4–5 slagits ihop till ”instämmer” och 1–2 till ”instämmer ej”. Svarsalternativ 3 benämner vi som ”varken eller”. Endast skillnader som är statistiskt säkerställda omnämns i texten. T-test har använts som statistiskt test med signifikansnivå 5 %.

I rapporterna av Medborgarundersökningen och Företagsundersökningen redovisades andelar utav alla svarande, inklusive de som svarat ”ingen uppfattning”. För att förtydliga trendmönstret bland de som uttryckt en uppfattning redovisas här istället andelar utav de som svarat på den femgradiga skalan. Detta innebär att nivåerna av andelen instämmande och ej instämmande är högre i denna sammanställning än i rapporterna.

4.2 Synen på skattesystemet

I Skatteverkets enkätundersökningar har under årens lopp ställts en allmänt formulerad fråga kring synen på skattesystemet: ”Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning?”. För just denna fråga går det via Skatteverkets undersökningar att överblicka en period på 25 år.

Åren kring den stora skattereformen i början av 1990-talet uppvisade attityderna stora svängningar. Andelen som tyckte illa om systemet ökade från 58 procent år 1986 till 71 procent år 1989. Året efter reformen (1992) minskade andelen som tyckte illa om systemet till 40 procent. Under dessa år stod behovet av modernisering av skattesystemet i fokus politiskt och i media. Det fanns en samstämmighet över de politiska blockgränserna om att systemet var i stort behov av reformering. Detta bidrog sannolikt till att prägla även allmänhetens uppfattning dessa år. Därefter stabiliserades andelen som tyckte illa om systemet på en nivå som var betydligt lägre än före reformen, men något högre än reformåret. I de mätningar som gjordes mellan 2001 och 2006 var allmänhetens uppfattning om systemet mycket stabilt. Men mellan 2006 och 2012 har andelen som tycker illa om systemet återigen minskat kraftigt – från 47 till 25 procent.

¹ SKV Rapport 2012:1; www.skatteverket.se/rapporter.

² SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter.

Det är oklart i vilken utsträckning denna utveckling är kopplad till förändringar i skattesystemet som sådant och i vilken utsträckning den sammanhänger med ändrade attityder till hur skattemedlen används och/eller ökad tillit till att skattefusket minskat.

Alla grupper har fått en mer positiv inställning till skattesystemet. I åldersgruppen 65–74 år är dock ökningen mindre än i övriga grupper och denna åldersgrupp framstår 2012 som den som tycker sämst om systemet.

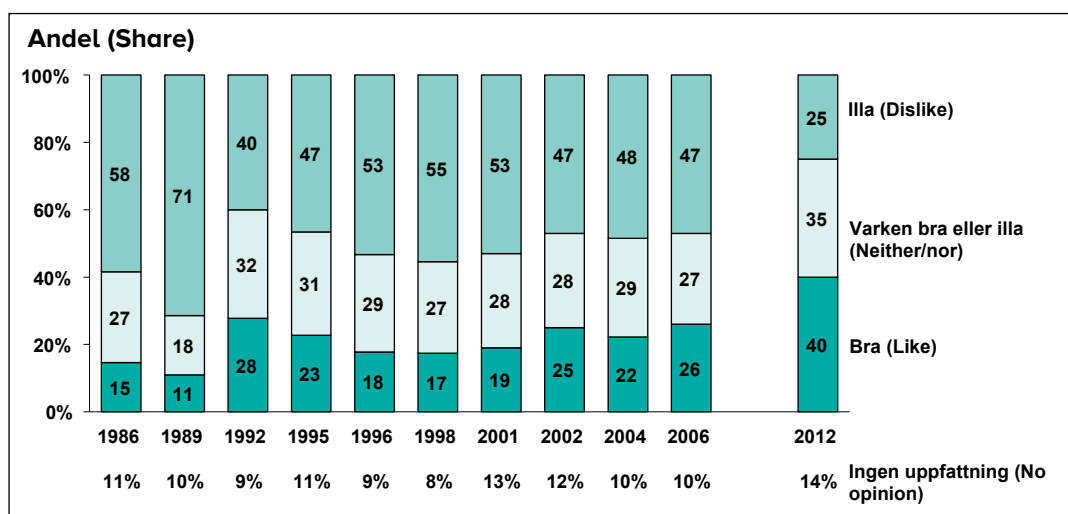
Kvinnor och män instämmer i ungefär lika hög grad att skattesystemet är bra. Männen tar dock i något högre grad ställning i frågan.

Resultatet från Företagsundersökningen visar också en kraftigt förbättrad inställning till skattesystemet bland företagen. Mellan 2005 och 2013 har andelen negativa minskat från 61 till 22 procent. En stor del av förändringen skedde redan mellan 2005 och 2007.

4.1 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 1986–2012, medborgare, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? The general public 1986–2012, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.2 Tabell

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 2001–2012, kvinnor och män

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? By gender 2001–2012

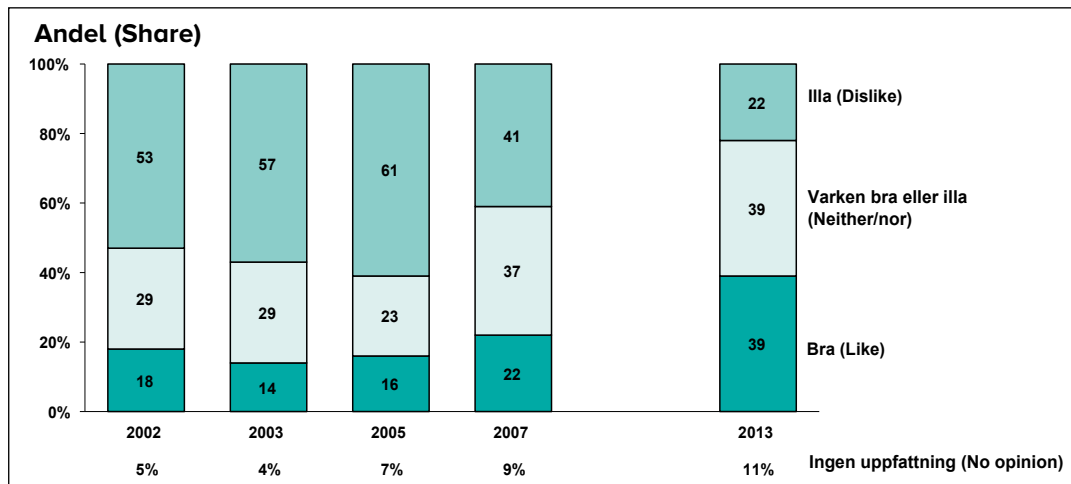
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Bra (Like)	21%	26%	20%	24%	41%	18%	24%	25%	28%	40%
Varken bra eller illa (Neither/nor)	31%	29%	32%	29%	35%	26%	27%	27%	24%	35%
Illä (Dislike)	48%	45%	49%	47%	24%	57%	48%	48%	48%	26%
Ingen uppfattning (No opinion)	15%	15%	13%	13%	17%	10%	9%	8%	8%	10%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.3 Diagram

Vad tycker du i stort om skattesystemet, dvs. skatternas storlek och reglernas utformning? Jämförelse åren 2002–2013, företag, procent

What is your opinion in general of the tax system, i.e. the size of taxes and the tax rules? Businesses 2002–2013, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3.

4.3 Hur man tycker det är att deklarerera

Allt fler medborgare tycker att det är enkelt att deklarerera. Mellan 2001 och 2012 har andelen som tycker det är enkelt att deklarerera ökat från 60 till 72 procent samtidigt som andelen som inte tycker det är enkelt har minskat från 20 till 11 procent. Överslagsmässigt innebär detta att under den senaste tioårsperioden har antalet personer som tycker det är enkelt att deklarerera ökat med nästan 1,2 miljoner samtidigt som

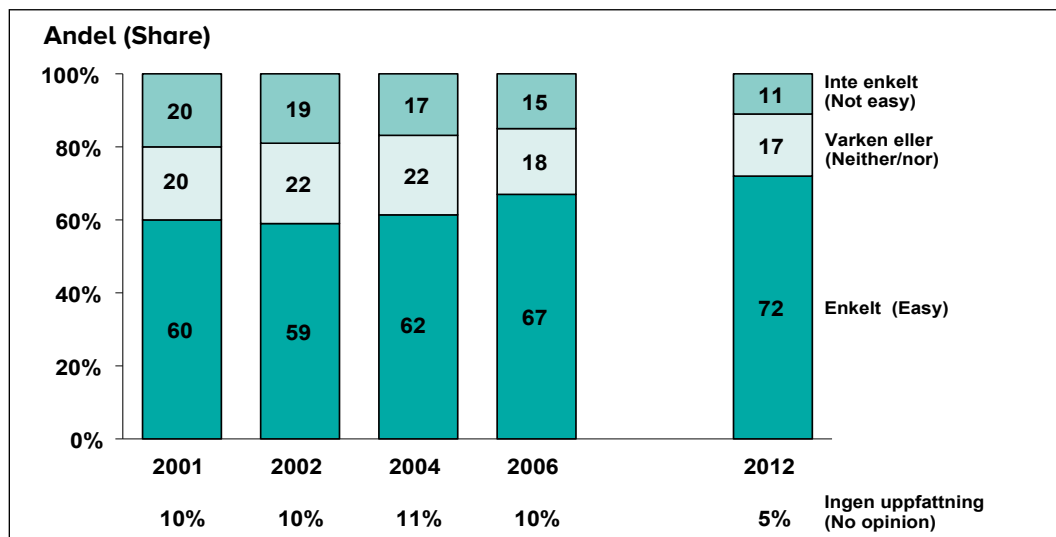
de som tycker det är svårt har minskat med cirka en halv miljon. Uppfattningen om hur enkelt det är att deklarerera är likartad i olika ålders- och utbildningsgrupper. Kvinnor anser i något högre grad än män att det är enkelt att deklarerera.

Andelen som tycker det är svårt att deklarerera är högre bland företagen, men har på tio år i stort sett halverats. I 2013 års undersökning var det 23 procent av företagen som svarade att det inte är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter.

4.4 Diagram

Det är enkelt att deklarerera, medborgare, procent

It is easy to file tax returns, the general public, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.5 Tabell

Det är enkelt att deklarerera, kvinnor och män

It is easy to file tax returns, by gender

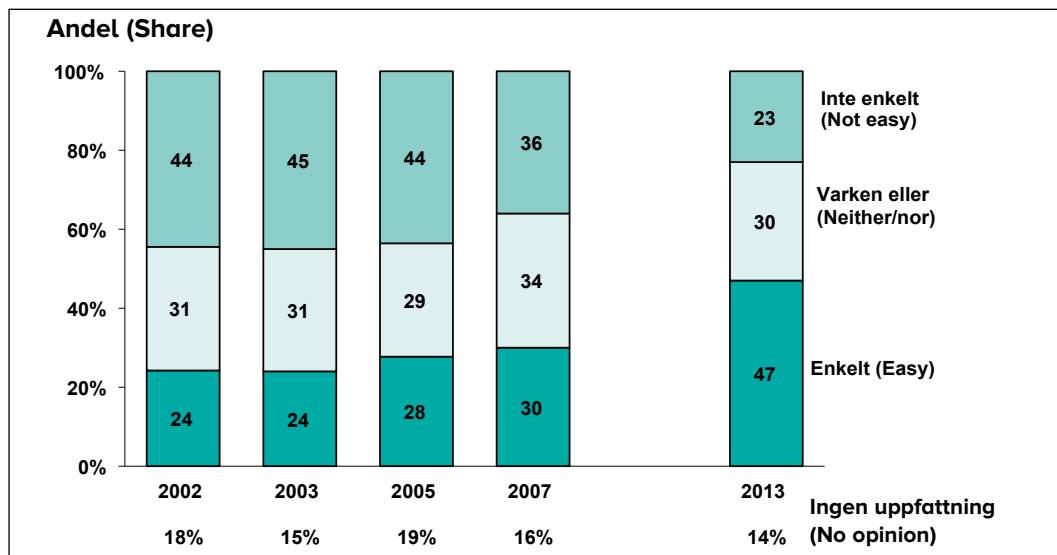
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Enkelt (Easy)	64%	61%	63%	68%	75%	56%	57%	61%	66%	69%
Varken eller (Neither/nor)	20%	21%	22%	18%	15%	21%	24%	21%	18%	18%
Inte enkelt (Not easy)	17%	18%	16%	14%	10%	23%	19%	17%	17%	13%
Ingen uppfattning (No opinion)	11%	12%	12%	8%	7%	9%	9%	10%	11%	6%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.6 Diagram

Det är enkelt att deklarerera och lämna uppgifter om olika skatter, företag, procent

It is easy to file tax returns and provide information on various taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport 2013:3.

4.4 Förtroendet för Skatteverket

Andelen medborgare som svarade att de har förtroende för Skatteverket ökade från 52 till 66 procent mellan 2006 och 2012, samtidigt som de som uppger sig inte ha förtroende minskade från 12 till 9 procent. År 2012 var förtroendet lägst bland de unga och de äldsta. Förtroendet har ökat i samtliga åldersgrupper utom pensionärer.

En viss försiktighet bör iakttagas vid tolkningen av resultatet eftersom frågeformuleringen ändrats från "Totalt sett har jag förtroende

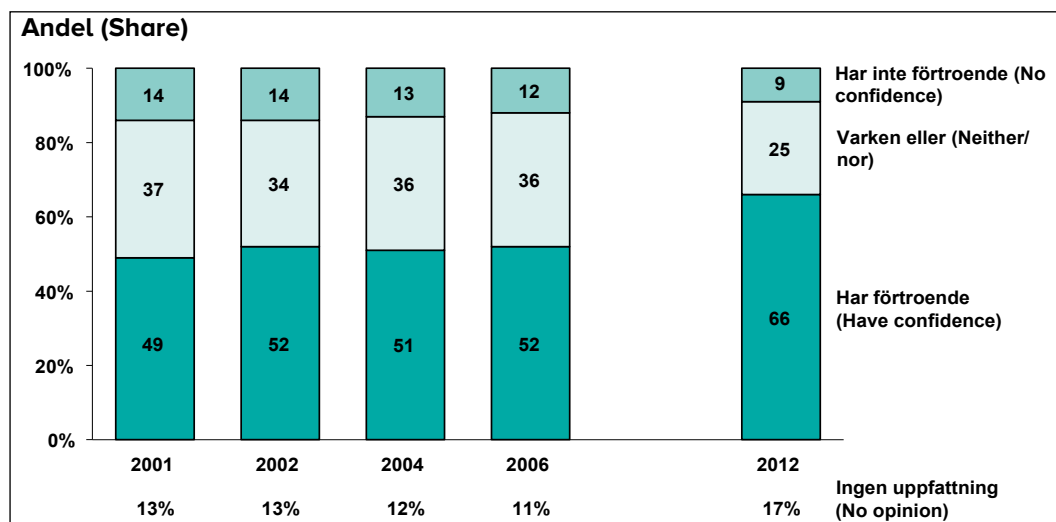
för Skatteverket" till "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift", men vi bedömer ändå att förtroendet för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift har ökat mellan 2006 och 2012. Kvinnor har något högre förtroende än män för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift.

Den positiva trenden är ännu tydligare i Företagsundersökningen. En förbättring kunde noteras redan i undersökningen 2007 och mellan 2007 och 2013 har förtroendet fortsatt att öka. I undersökningen 2013 uppgav endast 5 procent av företagen att de inte har förtroende för Skatteverket.

4.7 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, medborgare, procent

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, the general public, percent

4.8 Tabell

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, kvinnor och män

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, by gender

	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Har förtroende (Have confidence)	52%	57%	54%	51%	70%	46%	48%	48%	52%	63%
Varken eller (Neither/nor)	36%	33%	36%	38%	23%	38%	35%	36%	34%	27%
Har inte förtroende (No confidence)	12%	9%	10%	11%	7%	16%	17%	16%	14%	10%
Ingen uppfattning (No opinion)	14%	16%	15%	12%	20%	11%	9%	9%	10%	15%

Formulering 2001–2006: "Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket".

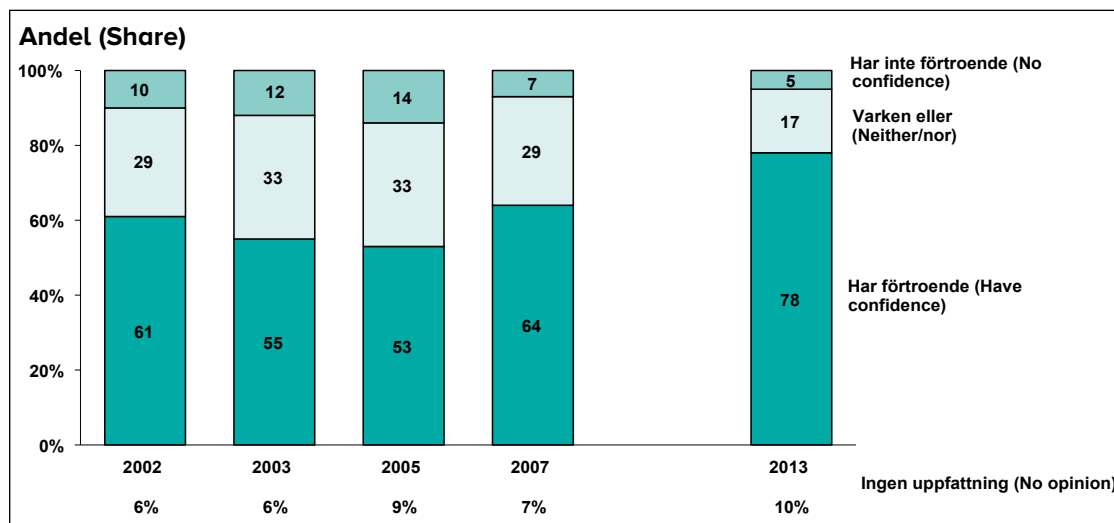
Formulering 2012: "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift".

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.9 Diagram

Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift, företag, procent

I have confidence in the way the Tax Agency is carrying out its duty, businesses, percent

Formulering 2002–2007: "Totalt sett har jag förtroende för Skatteverket".

Formulering 2013: "Jag har förtroende för Skatteverkets sätt att sköta sin uppgift".

Källa: SKV Rapport 2013:3.

4.5 Kännedom om fusk hos andra

Kännedom om fusk hos andra och hur detta förändras över tiden kan ge indikation på hur skattefelet utvecklas – även om det bör finnas med i bilden att mycket av skattefusket sker i former som allmänheten inte direkt är medveten om. Benägenheten att själv skattefuska kan också antas vara större om man personligen känner andra som fuskar. Skatteverket kan i de undersökningar som gjorts under 2000-talet följa utvecklingen av upplevt fusk i bekantskapskretsen.

Erfarenhetsmässigt vet vi att folk inte alltid uppfattar frågor om "skattefusk" såsom inkluderande svartarbete. Skattefusk förknippas med att man fuskar i själva deklarationen medan att utelämnat inkomster – som med svartarbete – för många ses som något annat. Denna distinktion mellan skattefusk och svartarbete, som förekommer bland allmänheten, illustreras också av resultatet i 2012 års undersökning där bara 16 procent känner någon som skattefuskar

medan 27 procent känner någon som arbetat svart.

Mellan 2002 och 2006 skedde en liten ökning av andelen som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft. Men mellan 2006 och 2012 har utvecklingen vänt. År 2012 är det väsentligt färre som känner folk som skattefuskar, arbetar svart eller anlitar svart arbetskraft än 2006. Resultatet kan vara en indikation på att åtgärder som vidtagits med syfte att bl.a. motverka skattefusk har haft genomslag. Sannolikt har de under denna period införda rut- och rot-avdragen bidragit till den förändring som skett.

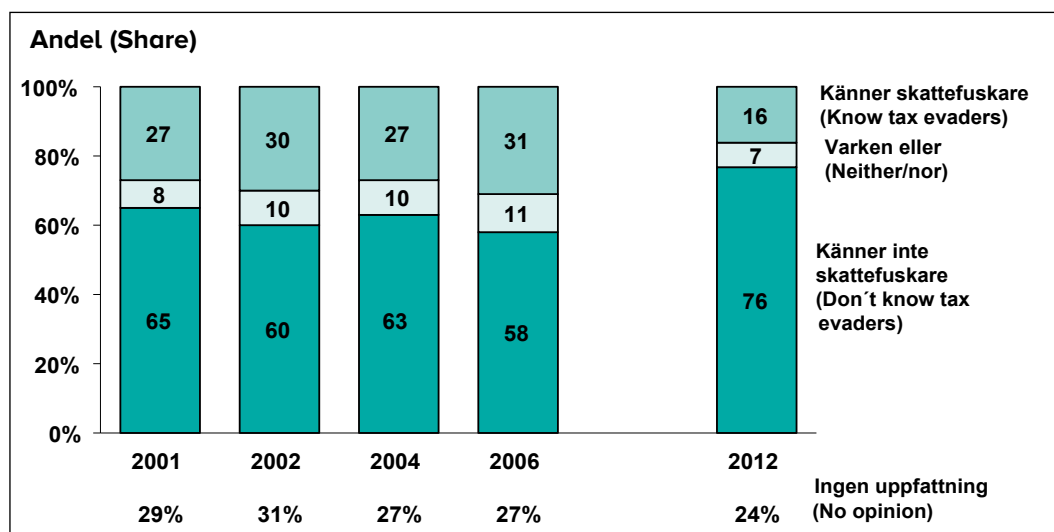
Fler män än kvinnor känner någon eller några som skattefuskar.

Vi ser en liknande – och minst lika stark – trend i Företagsundersökningarna. Andelen som känner skattefuskar har alltid varit något lägre jämfört med Medborgarundersökningarna, vilket kan bero på att påståendet är begränsat till om man känner *företagare* istället för Medborgarundersökningens mer allmänna *någon eller några*.

4.10 Diagram

Jag känner personligen någon eller några som skattefuskare, medborgare, procent

I personally know people that evade taxes, the general public, percent

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.11 Tabell

Jag känner personligen någon eller några som skattefuskare, kvinnor och män

I personally know people that evade taxes, by gender

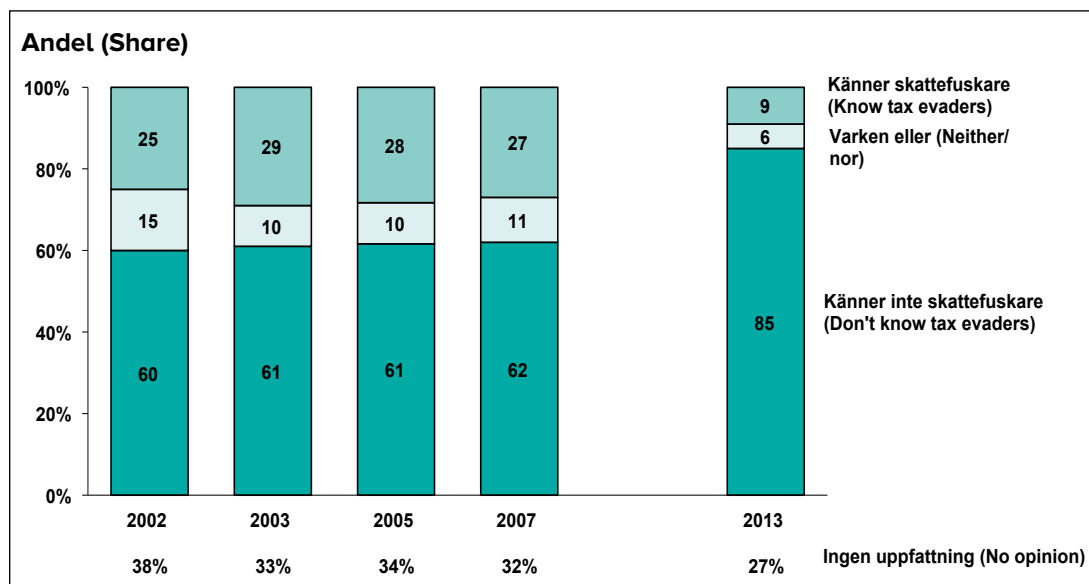
	Kvinnor (Women)					Män (Men)				
	2001	2002	2004	2006	2012	2001	2002	2004	2006	2012
Känner skattefuskare (Know tax evaders)	19%	26%	22%	27%	14%	35%	35%	32%	35%	18%
Varken eller (Neither/nor)	7%	10%	10%	11%	6%	9%	10%	10%	11%	9%
Känner inte skattefuskare (Don't know tax evaders)	74%	64%	67%	63%	80%	56%	55%	58%	54%	73%
Ingen uppfattning (No opinion)	29%	31%	28%	29%	24%	30%	31%	26%	26%	23%

Källa: SKV Rapport 2012:1.

4.12 Diagram

Jag känner personligen företagare som skattefuskar, företag, procent

I personally know businesses that evaded taxes, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3.

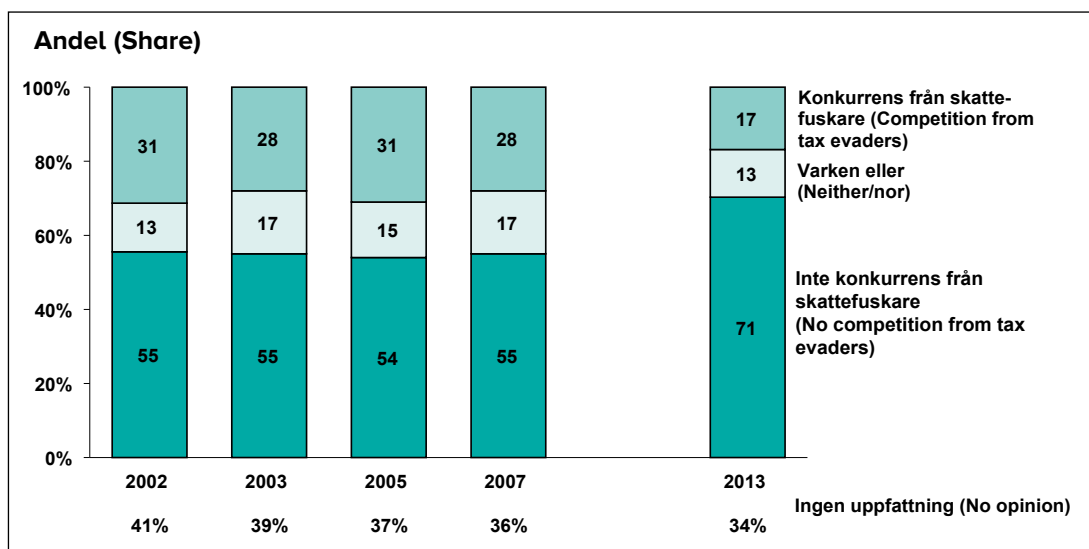
I Företagsundersökningarna har företagen fått svara på i vilken utsträckning de anser sig vara utsatta för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar. Andelen som instämde i att de var utsatta för konkurrens från företag som skattefuskar var stabil mellan 2002 och 2007, men mellan 2007 och 2013 har andelen minskat från 28 till 17 procent och andelen

som svarar att de inte upplever konkurrens från skattefuskande företag i branschen har ökat från 55 till 71 procent. Jämfört med övriga branscher har hotell/restaurang, transport och bygg en högre andel som upplever att de är utsatta för konkurrens från företag i branschen som skattefuskar.

4.13 Diagram

Vårt företag är i stor utsträckning utsatt för konkurrens från företag inom branschen som skattefuskar, företag, procent

Our company is heavily exposed to competition from companies within the line of business that evaded tax, businesses, percent

Källa: SKV Rapport:2013:3.

Källor och lästips:

- Medborgarnas synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2012:1 ; www.skatteverket.se/rapporter
- Företagens synpunkter på skattesystemet, skattefusket och Skatteverkets kontroll, SKV Rapport 2013:3; www.skatteverket.se/rapporter

Riksstat för budgetåret 1949/50.

Driftbudgeten.

		Kronor
A. Egentliga statsinkomster:		
I. Skatter.....	4 451 850 000	
II. Uppbörd i statens verksamhet	74 984 000	
III. Folkpensionsavgifter	140 000 000	
IV. Diverse inkomster.....	120 000 000	4 786 834 000
B. Inkomster av statens kapitalfonder:		
I. Statens affärsverksfonder	157 000 000	
II. Riksbanksfonden	100	
III. Statens allmänna fastighetsfond.....	14 182 000	
IV. Försvarets fonder	20 585 000	
V. Statens utlåningsfonder	29 653 300	
VI. Fonden för låneunderstöd.....	23 695 000	
VII. Fonden för statens aktier.....	30 000 000	
VIII. Statens pensionsfonder	31 600 000	
IX. Diverse kapitalfonder	22 300 000	329 105 400
Säger för inkomster å driftbudgeten		5 115 039 400
Summa		5 115 939 400

		Kronor
A. Egentliga statsutgifter:		
I. Kungl. hov- och slottsstaterna	2 610 800	
II. Justitiedepartementet	38 764 500	
III. Utrikesdepartementet	23 887 000	
IV. Försvarsdepartementet.....	793 453 100	
V. Socialdepartementet	1 388 805 300	
VI. Kommunikationsdepartementet	258 427 100	
VII. Finansdepartementet.....	95 044 800	
VIII. Ecklesiastikdepartementet	518 677 900	
IX. Jordbruksdepartementet	347 803 700	
X. Handelsdepartementet	49 507 900	
XI. Inrikesdepartementet	290 600 700	
XII. Folkhushållningsdepartementet.....	28 946 300	
XIII. Pensionsväsendet	164 456 000	
XIV. Oförutsedda utgifter.....	1 000 000	
XV. Riksdagen och dess verk m. m.	10 515 700	4 012 500 800
B. Utgifter för statens kapitalfonder:		
I. Luftfartsfonden	6 700 000	
II. Riksgäldsfonden	316 000 000	
III. Avskrivning av nya kapitalinvesteringar	34 609 800	
IV. Avskrivning av oreglerade kapitalmedelsför- luster	25 000 000	382 309 800
Säger för utgifter å driftbudgeten		4 394 610 600
Beräknat överskott å statsregleringen		721 128 800
Summa		5 115 939 400

Totala skatter i Sverige

5.1 Totalt fastställda skatter i Sverige 1 630 miljarder år 2013

I detta kapitel förs uppgifterna från kapitlen om skatt på arbete (kapitel 6), skatt på kapital (kapitel 7) och skatt på konsumtion och insatsvaror (kapitel 8) samman och en översikt

ges över de totala skatteintäkterna. De totalt fastställda skatterna för år 2013 summerade till 1 630 miljarder kronor (5.1 Tabell). Utslaget per invånare motsvarar detta 169 800 kr.

5.1 Tabell Översikt över totala skatter i Sverige 2004-2013 Overview of total taxes in Sweden 2004-2013

	Inkomståret Income year									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Belopp, mdkr (Amount, BSEK):										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	807	828	857	875	910	869	878	911	944	991
Skatt på kapital (Taxes on capital)	136	168	192	208	163	160	191	183	168	173
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	341	360	378	403	422	428	451	461	456	466
Totala skatter (Total taxes)	1 283	1 357	1 427	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555	1 568	1 630
varav (of which)										
EU-skatter (taxes belonging to EU)	7	8	9	7	7	7	7	7	7	7
Offentliga sektorns skatter (public sector taxes)	1 276	1 349	1 418	1 479	1 488	1 450	1 513	1 548	1 561	1 623
- kommunalskatt (local income tax)	420	436	454	479	503	511	523	538	561	582
- avgifter till ålderspensionssystemet* (fees for the old age pension system)	147	151	160	169	178	179	183	195	202	208
- statens skatteintäkter (state taxes)	709	762	804	831	806	760	807	815	799	834
Sammansättning - andel av totala skatter, procent (Composition - share of total taxes, in percent)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	63	61	60	59	61	60	58	59	60	61
Skatt på kapital (Taxes on capital)	11	12	13	14	11	11	13	12	11	11
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	27	27	26	27	28	29	30	30	29	29
Totala skatter (Total taxes)	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Andel av BNP, procent (As percentage of GDP)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	28,8	28,5	27,7	26,5	26,9	26,4	24,9	24,9	25,6	26,3
Skatt på kapital (Taxes on capital)	4,9	5,8	6,2	6,3	4,8	4,9	5,4	5,0	4,6	4,6
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	12,1	12,4	12,2	12,2	12,5	13,0	12,8	12,6	12,4	12,4
Totala skatter (Total taxes)	45,7	46,7	46,0	45,1	44,1	44,3	43,2	42,5	42,6	43,2
Skatter per invånare, tkr (Taxes per inhabitant, KSEK)										
Skatt på arbete (Taxes on labour)	90	92	94	96	99	93	94	96	99	103
Skatt på kapital (Taxes on capital)	15	19	21	23	18	17	20	19	18	18
Skatt på konsumtion och insatsvaror (Taxes on consumption and input goods)	38	40	42	44	46	46	48	49	48	49
Totala skatter (Total taxes)	143	150	157	162	162	157	162	165	165	170

* Den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet ingår inte i beloppen för ålderspensionssystemet utan betraktas i enlighet med Eurostats principer som ingående i individernas sparande.

Anm: Hösten 2014 har SCB reviderat beräkningarna av BNP med beaktande av den uppdaterade förordningen, Europeiska National- och Regionalräkenskapssystemet, ENS 2010. Den reglerar vad som ska ingå i nationalräkenskaperna och hur de olika delarna ska beräknas. Revideringarna omfattar alla de år som redovisas i 5.1 Tabell. Anpassningen till ENS 2010 har höjt nivån på BNP med drygt fyra procent vilket medför att skatterna uttryckt som andel av BNP är lägre än utgåvor av Skatter i Sverige före 2014.

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

Skatterna uttryckt som andel av bruttonationalprodukten – den s.k. skattekvoten – uppgick år 2013 till 43,2 procent. Skatt på arbete svarade detta år för 61 procent av skatteuttaget, skatt på kapital för 11 procent och skatt på konsumtion och insatsvaror för 29 procent. Störst variation över åren uppvisar skatt på kapital. Orsaken till denna variation är främst skatt på hushållens kapitalvinster samt skatt på bolagens vinster.

En del av de skatter som tas ut i Sverige är definitionsmässigt skatter som tillhör EU. Det gäller den del av mervärdesskatten och tullinkomsterna som ingår i avgiften till EU. Skatteintäkterna som disponeras av offentlig sektor är därför något lägre än de totala skatterna. Av de totala skatterna 2013 avsåg 7 miljarder kronor (0,4 procent) EU-skatter, 582 miljarder kronor (36 procent) kommunalskatt och 208 miljarder kronor (13 procent) avgifter till pensionssystemet. Resten, 834 miljarder kronor (51 procent), kan sägas vara statliga skatter.

5.2 Fastställda skatter och betalda skatter

Beroende på vad man är ute efter kan skatteintäkter presenteras på olika sätt. Olika intressenter har olika intressen. Ska man analysera regelsystem och förstå orsakerna till att skatter utvecklas på ett visst sätt är det bäst att periodisera skatteintäkterna efter den period den händelse inträffade som gav upphov till skatten. Denna presentationsmetod brukar kallas ”periodiserade skatter”. I andra sammanhang,

t.ex. när man planerar statens upplåning, står de faktiska kassamässiga betalningsflödena i fokus. Alla skatter som fastställs betalas med viss eftersläpning i förhållande till de händelser som orsakade skatten. Dessutom kommer en del av den skatt som fastställs aldrig att betalas överhuvudtaget. Nationalräkenskaperna presenterar i sin tur skatter utifrån internationellt överenskomna principer för att möjliggöra jämförelser mellan länder. Det kan verka förvirrande att det förekommer olika belopp för skatter för ett och samma år. Men förstår man de olika syften som finns kan man hysa förståelse för att det förekommer olika värden.

Ett par exempel på skillnaden mellan skatter periodiserade till intjänandetidpunkt och kassamässigt betalda är de respittider för betalning som finns för olika skatter. T.ex. betalar arbetsgivare in arbetsgivaravgifter och preliminärt avdragen skatt för sina anställda med en månads eftersläpning i förhållande till när den anställda fick lönen för sitt arbete. De inkomster individerna har ett visst år deklarerar i maj året efter och betalningen slutregleras först under sommaren eller hösten efter intjänandeåret.

I årsboken är huvudprincipen att så långt som möjligt redovisa skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod. Utgångspunkten är också att presentationen ska avse fastställda skatter. Med detta angreppssätt kan skatteinkomster relateras till relevant skatteunderlag och till händelser/ekonomisk utveckling under den aktuella tidsperioden.

5.2 Tabell
Fastställda skatter och uppbördsförluster 2004-2013, mdkr
Settled taxes and collection losses 2004-2013, BSEK

	Beskattningsåret Income year									
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Skatter enligt presentationen i Årsboken (<i>Taxes as presented in this Yearbook</i>)	1 283,3	1 356,7	1 426,9	1 485,9	1 495,1	1 456,8	1 520,1	1 555,4	1 568,1	1 629,9
Avgår uppbördsförlust (<i>Deduction for collection losses</i>)	-5,0	-4,6	-4,5	-4,4	-7,4	-7,6	-5,4	-6,0	-5,6	-5,9
Skatter efter uppbördsförlust (<i>Settled taxes net for collection losses</i>)	1 278,3	1 352,1	1 422,4	1 481,5	1 487,7	1 449,2	1 514,8	1 549,3	1 562,5	1 624,0
Dito i procent av BNP (<i>As percentage of GDP</i>)	45,6%	46,5%	45,9%	44,9%	43,9%	44,1%	43,0%	42,4%	42,4%	43,1%
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (<i>Collection loss in % of total settled taxes</i>)	-0,4%	-0,3%	-0,3%	-0,3%	-0,5%	-0,5%	-0,4%	-0,4%	-0,4%	-0,4%

Källa: Skatteverket och Kronofogden

Av de skatter som fastställs blir som nämnts en del aldrig betalda. Då uppstår uppbördsförluster (5.2 Tabell). Dessa brukar ligga i snitt kring 5 till 6 miljarder kronor vilket motsvarar 0,3 till 0,5 procent av den fastställda skatten. Uppbördsförlusterna beskrivs mer ingående längre fram i detta kapitel (avsnittet 5.5 Skatteskulder och uppbördsförluster).

Skattekvoten, dvs. skatter som andel av BNP, brukar i allmänhet avse skatter efter uppbördsförluster.

5.3 Beskattning i tre stationer

Skatter kan delas in på olika sätt. I årsboken presenteras skatterna utifrån den bas som ligger till grund för skatteuttaget – arbete, kapital och konsumtion/insatsvaror. Men skatter kan grupperas även efter andra linjer. Ett annat sätt att sortera skatter knyter an till de skattebaser som uppkommer när inkomsterna strömmar genom ekonomin från produktion till konsumtion.¹ När en inkomst uppstår och genomflyter det ”ekonomiska kretsloppet” beskattas den i normalfallet tre gånger – vid tre ”stationer”:

1. Först beskattas inkomsten där den uppstår – i produktionsledet. Om inkomsten är lön beskattas den med arbetsgivaravgifter och om den är vinst med bolagsskatt.

Ambitionen att i årsboken utgå från fastställda skatter är orsaken till att statistiken kanske inte alltid uppfattas som aktuell. I denna årsbok, som skrivs 2015, är slutåret i de flesta tabeller aktivitetsåret 2013. Orsaken till eftersläpningen är att vissa av skatterna fastställs först i månadsskiftet november/december året efter inkomståret. Det gäller t.ex. skatter som fastställs på basis av den årliga inkomstdeklarationen.

2. När sedan de resterande produktionsinkomsterna betalas ut till hushållen sker nästa beskattning i form av den vanliga inkomstbeskattningen.
3. När hushållen sedan använder sina nettoinkomster för att konsumera utgår skatt i form av moms och punktskatter.

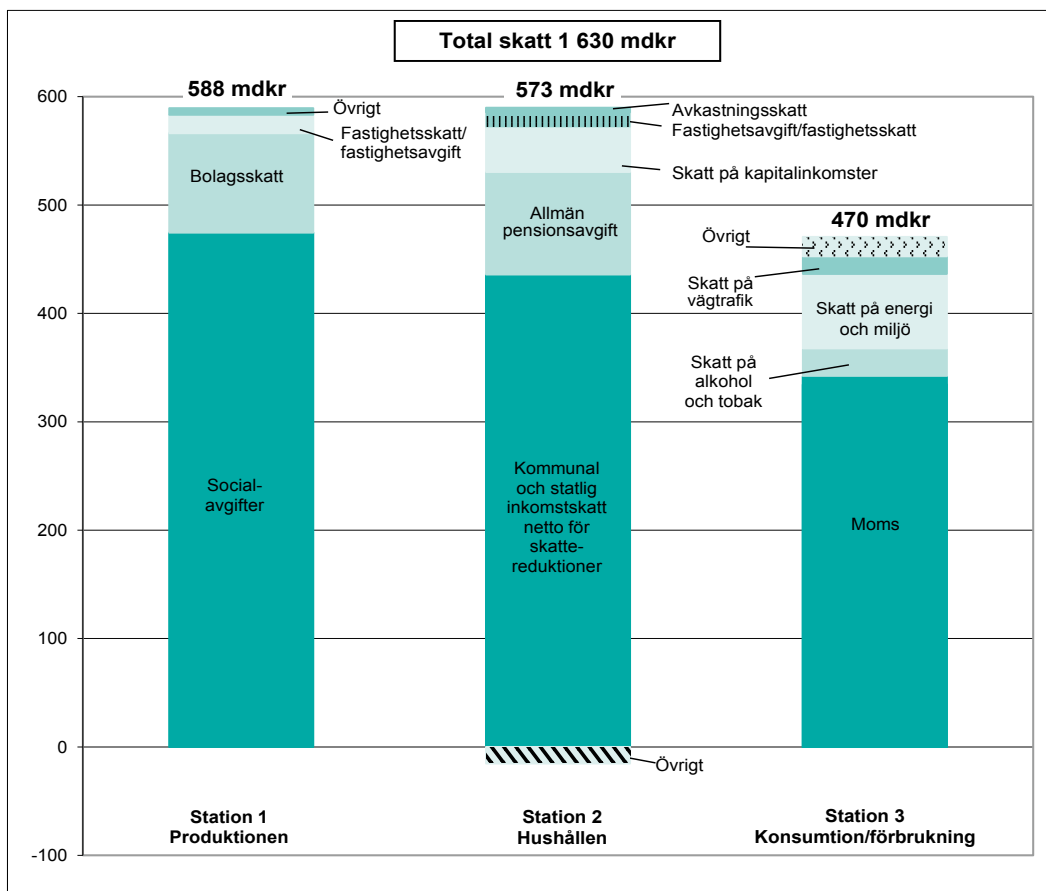
5.3 Diagram visar skatteintäkterna 2013 kategoriserade enligt denna kretsloppsprincip. Uppdelningen av skatterna mellan de tre stationerna är inte självklar. Syftet är dock endast att ge en grov illustration av hur vi i Sverige har valt att kanalisera skatteuttaget i olika faser och mellan olika aktörer i samhällsekonomin.

¹ Betänkande från Skattebasutredningen: Våra Skatter SOU 2002:47, sid. 53ff.

5.3 Diagram

Skatteuttaget fördelat på tre stationer – produktion, hushåll, konsumtion/förbrukning – år 2013, mdkr

Taxes distributed into three stations – production, households, consumption - year 2013, BSEK

Note: Showing from bottom to top of the staples:

Production: Employers' and self-employed persons' social security fees, company profit tax, real estate tax/fee, other taxes.

Households: Other taxes (negative value; includes reduction for housing improvements and household services), central and local income tax of individuals incl. tax reductions, general pension fee paid by individuals, tax on income from capital, real estate tax/fee, tax on pension fund earnings.

Consumption: VAT, alcohol and tobacco tax, energy and environment taxes, tax on road traffic, other taxes.

Skatterna vid de tre stationerna är olika synliga för medborgarna. Skatterna på produktionen (588 miljarder kronor) och på konsumtion/förbrukning (470 miljarder kronor) kallas också indirekta skatter. Beteckningen "indirekt" syftar på att den som ansvarar för betalningen av skatten avviker från den som bär den faktiska bördan av skatten. Skatten övervältras från den formellt betalningsskyldige via löner, priser eller vinster. Skatten som betalas av hushållen (station 2)

– 573 miljarder kronor – är den som är mest iögonenfallande för gemene man. För dessa skatter är bilden att det inte förekommer någon övervältring på andra aktörer. Den person som står för betalningen av skatten bär också i slutändan bördan av skatten. Dessa skatter kallas också för direkta skatter. Skatten vid denna station överensstämmer i stort med den skatt som fastställs i anslutning till den inkomstdeklaration individerna lämnar en gång om året.

5.4 Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen

Ofta talas om hur skatteuttaget omfördelar ekonomiska resurser mellan hushållen. Omfördelning av ekonomiska förhållanden uppstår

emellertid inte bara genom hur uttaget av skatter ser ut. *Hur skatterna används* är väl så viktigt när man ska bedöma fördelningseffekterna

av skatteuttaget. Skattefinansierade *offentliga transfereringar* såsom barnbidrag, socialbidrag, sjukförsäkring, pensionssystem m.m. liksom *offentligt subventionerade verksamheter* som daghem, skolor, sjukvård, tandvård för barn m.m. har stor betydelse för att utjämna ekonomiska förhållanden mellan hushållen.

Tabell 5.4 illustrerar olika komponenter i omfördelningen av ekonomiska resurser mellan hushållen år 2012. Inkomstspridningen mäts med Gini-koefficienten. Gini-koefficienten är ett vanligt sammanfattande mått på ojämnheten i inkomstfördelningen. Gini-koefficienten antar värdet noll när inkomsten är lika för alla och värdet 1 vid maximal ojämnhet, dvs. när en

person får alla inkomster. Lägre värde anger således en mer jämn fördelning. Tabellen visar att Gini-koefficienten sjunker från 0,493 till 0,234 på grund av offentliga transfereringar, skatt och offentligt subventionerade tjänster. Som framgår av tabellen svarar skatteeffekten för en mindre del av den samlade utjämnings-effekten. Användningen av skatterna till transfereringar och offentliga välfärdstjänster ger en större utjämnande effekt.

Fördelningseffekterna av skatter och transfereringar för hushållen beskrivs mer utförligt i kapitlet "Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet" (kapitel 2).

5.4 Tabell

Inkomstspridning 2012 för olika inkomstbegrepp mätt med Gini-koefficienten. Ginikoefficienten är justerad med hänsyn till hushållets sammansättning

Distribution of income 2012 for different types of income measured by the Gini-coefficient. The Gini-coefficient is adjusted for dependents to provide for

Inkomst	Type of income	Gini-koefficient
Inkomstbegrepp (Income concept)		
F	Faktorinkomst (dvs. inkomst av lön, näringsverksamhet och kapital) (Primary income [i.e. income from salary, enterprenuerial income and capital])	0,493
B	Bruttoinkomst (dvs. faktorinkomst + transfereringar) (Gross income [i.e. primary income + transfers])	0,322
D	Disponibel inkomst (Disposable income)	0,293
U	Utökad inkomst (Disponibel inkomst justerad med välfärdstjänster) (Disposable income adjusted for welfare services)	0,234
U-F	Samlad effekt på Gini-koefficienten (Total effect on the Gini-coefficient)	-0,259
B-F	Transfereringseffekt (Effect of transfers)	-0,171
D-B	Skatteeffekt (Effect of taxes)	-0,029
U-D	Välfärdseffekt (Effect of welfare services)	-0,059

Källa: 2015 års ekonomiska vårproposition, bilaga 2. Fördelningspolitisk redogörelse. Beräkningarna baseras på inkomster som har beräknats med simuleringssmodellen FASIT.

Station 2 – Beskattningen av hushållens inkomster

Vi tittar nu närmare på skatterna vid station 2 – den direkta beskattningen av hushållen. De skatter som individerna påförs i anslutning till sin inkomstdeklaration svarar 2013 för 586 miljarder eller 36 procent av de totala skatterna. I beloppet ingår kommunal och statlig inkomstskatt, allmän pensionsavgift, skatt på inkomst av kapital och fastighetsavgift. Hur dessa skatter fördelar sig på olika inkomstlagen framgår av 5.5 Tabell.

År 2013 fanns det 623 000 personer med förvärvsinkomster över en halv miljon. Dessa inkomsttagare utgjorde 8 procent av den vuxna befolkningen och hade 22 procent av förvärvs-

inkomsterna och betalade 31 procent av de skatter som tas ut på arbete och 37 procent av skatten på kapital.

I tabell 5.6 visas en översikt över hur dessa skatter fördelar sig på åldersgrupper. Det finns ett tydligt livscykelmönster för inkomster och skatter. Förvärvsinkomster och skatt på arbete har en övervikt (andelen av inkomsterna och skatten är högre än befolkningsandelen) i åldersgrupperna 35-64 år. Skatten på kapital är starkt koncentrerad till personer i övre medelåldern och pensionärer. Personer över 55 år utgjorde 40 procent av den vuxna befolkningen och svarade för 81 procent av den direkta skatt som togs ut på kapital år 2013.

5.5 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade efter förvärvsinkomstens storlek. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, Beskattningsåret 2013

Taxes paid directly by individuals by the size of assessed income from earnings showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, Tax year 2013

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs- inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Assessed inc. from work, KSEK	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
0	424	0	0,0	1,5	5,5	0,0	0,0	3,5
-100	961	48	5,9	4,1	12,4	2,4	1,1	9,5
100-200	1 754	267	54,8	7,4	22,7	13,1	10,2	17,3
200-300	1 824	456	105,8	6,1	23,6	22,5	19,7	14,1
300-400	1 483	511	125,3	3,6	19,2	25,2	23,3	8,4
400-500	665	294	78,6	4,5	8,6	14,5	14,6	10,4
500-1000	560	356	122,5	9,3	7,2	17,6	22,8	21,6
1000-	63	97	45,3	6,5	0,8	4,8	8,4	15,1
Samtliga (All)	7 733	2 029	538,2	42,9	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
- personer 0-17 år (persons 0-17 years)	1 796	2	0,1	0,2				
- Övrigt* (Remainder)	742	10	2,7	2,2				
Totalt (Total)	10 271	2 040	540,9	45,3				

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB. Inkomst och taxeringsregistret.

Station 3 – Beskattningen när hushållen använder sina inkomster – konsumtion, förbrukning

Skattebasen vid station 3 utgörs nästan uteslutande av hushållens konsumtion och byggnadsinvesteringar. Med konsumtionsskatter avses moms och punktskatter, till vilka räknas t.ex. energi- och alkoholskatter.

Alla konsumtionsskatter har inte samma syfte. Vissa skatter är rent fiskala, dvs. deras syfte är statsfinansiella, medan andra har som primärt syfte att styra konsumtionen eller resursförbrukningen. Till de i första hand fiskala hör mervärdesskatten och den rena energiskatten. Till de som syftar till att styra förbrukningen hör koldioxid- och svavelskatterna.

Mervärdesskatten har olika skattesatser för olika varor och tjänster. Normalskattesatsen är

25 procent. Därutöver finns två lägre skattesatser. Livsmedel och restaurangtjänster har t.ex. en skattesats om 12 procent och böcker beskattas med 6 procent. Vissa tjänster, t.ex. banktjänster och sjukvårdstjänster, momsbeskattas överhuvudtaget inte. Punktskatterna tas i regel ut med ett fast belopp per enhet.

De olika momsskattesatserna tillsammans med att vissa varor beläggs med punktskatter gör att variationen i konsumtionsbeskattningen är stor. Hur bördan av olika konsumtionsskatter fördelas beror i första hand på konsumtionens sammansättning i olika hushåll. Ju större andel av de totala konsumtionsutgifterna som går till högbeskattad konsumtion, desto högre skattebördan.

5.6 Tabell

Skatter som tas ut direkt av individerna fördelade på åldersintervall. Uppgifter om antal inkomsttagare, inkomstsummor samt skatt på arbete och kapital, Beskattningsåret 2013
Taxes paid directly by individuals by age showing number of persons, income amounts, taxes on labour and taxes on capital, Income year 2013

Ålder	Antal personer, tusental	Belopp, mdkr Amounts, BSEK			Andel (%) av samtliga Share in % of total			
		Taxerad förvärvs-inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital	Antal personer	Taxerad förvärvs-inkomst	Skatt på arbete	Skatt på kapital
Age	Number of persons, thousands	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital	Number of persons	Assessed inc. from work	Taxes on labour	Taxes on capital
Personer 18 år eller äldre (All persons 18 years or more)								
18–24	896	92	17,9	0,3	11,6	4,5	3,3	0,7
25–34	1 213	282	68,2	-0,5	15,7	13,9	12,7	-1,3
35–44	1 241	404	111,8	1,7	16,0	19,9	20,8	3,9
45–54	1 280	445	127,5	6,7	16,5	21,9	23,7	15,7
55–64	1 152	373	105	11,2	14,9	18,4	19,6	26,0
65–74	1 066	274	71,8	13,2	13,8	13,5	13,3	30,7
75–	885	158	35,5	10,4	11,4	7,8	6,6	24,3
Samtliga (All)	7 733	2 029	538,2	42,9	100,0	100,0	100,0	100,0
Tillkommer (To be added):								
– personer 0–17 år (persons 0–17 years)	1 796	2	0,1	0,2				
– Övrigt* (Remainder)	742	10	2,7	2,2				
Totalt (Total)	10 271	2 040	540,9	45,3				

* Avser icke folkbokförda och dödsbon (Persons not registered in Sweden and estates of deceased persons).

Anm: I skatt på arbete ingår i denna tabell inkomstskatt, allmän pensionsavgift och skattereduktioner. Skatt på kapital omfattar fastighetsavgift och skatt på avkastningen på finansiellt kapital.

Källa: SCB:s inkomststatistik, Taxeringsregistret (IoT).

Konsumtionsskatterna är som redan nämnts indirekta skatter, med vilket menas att de som belastas av skatten inte är samma personer som redovisar och betalar in skatten. Det gör samtidigt att konsumtionsskatternas fördelning på olika grupper i samhället inte blir lika tydlig som t.ex. beskattningen av inkomster. Konsumtionsskatternas fördelningseffekter har dock i olika sammanhang kartlagts. T.ex. gäller generellt att energiskatter är regressiva, dvs. de drabbar hushåll med lägre inkomster mer än hushåll med högre inkomster, flerbarnshushåll

mer än barnlösa hushåll samt glesbygdshushåll mer än stadshushåll.² Dagens momsstruktur ger ett momsuttag som är progressivt, dvs. det genomsnittliga momsuttaget stiger med ekonomisk standard.³ Detta beror på att hushållens konsumtionsmönster varierar och att momsattena inte är enhetliga.

² SOU 2003:38, Svåra skatter!, betänkande från Skattenedsättningskommittén.

³ SOU 2005:57, Enhetlig eller differentierad mervärdesskatt? Delbetänkande av Mervärdesskattesatsutredningen.

5.5 Skatteskulder och uppbördsförluster

En viss del av de skatter som påförs landets skattebetalare betalas aldrig, av olika skäl. Detta betyder att det finns en differens mellan totalt fastställda skatter och totalt inbetalda skatter. Denna differens brukar med ett ord kallas uppbördsförlust. Till skillnad mot betalningar som uteblir pga. skattefel, med vilket avses såväl medvetet fusk som oavsiktliga fel i uppgiftslämnandet, går det att exakt beräkna uppbördsförlustens storlek.

5.5.1 Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning

Fastställda skatter som inte betalas restförs, dvs. det administrativa ansvaret att driva in skulden tas över av Kronofogdemyndigheten. Indrivningen kan i vanliga fall fortgå under en tidsperiod av fem år, varefter skatteskulder normalt preskriberas.

En del av de skatteskulder som från början restförts återkallas från indrivning. Det vanligaste skälet till återkallelse är att ett tidigare fattat beslut av någon anledning ändrats av Skatteverket. Därför bör man, som görs i tabellerna nedan, skilja på det sammanlagda belopp som restförs brutto och det som återstår netto efter det att vissa belopp återkallats. Uppbördsförlusten utgörs av nettobeloppet sedan detta reducerats med de inbetalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten.

De belopp som restförs hos Kronofogdemyndigheten har de senaste åren motsvarat cirka 1 procent av fastställda skatter. Efter korrigering för belopp som återkallats och betalats till Kronofogdemyndigheten har uppbördsförlusten under de senaste åren uppgått till mellan 0,3 och 0,5 procent av den totala skatteuppbörden (5.7 Tabell).

5.7 Tabell

Restföring och uppbördsförluster för de stora skattelagen* (exkl. dröjsmålsavgifter m.m.), löpande priser, mdkr

Tax arrears and collection losses (excl. penalty interest etc.), current prices, BSEK

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totala skatter och avgifter (Total taxes)	1 486	1 495	1 457	1 520	1 555	1 568	1 630	1 655
Ackord/skuldсанering före restföringsledet ¹ (Accord/debt restructuring)	0,03	0,12	0,22	0,22	0,18	0,09	0,10	0,14
Nyrestfört brutto (New arrears for the year)	11,3	14,4	15,2	12,7	13,6	13,1	13,7	14,1
Återkallat (Arrears withdrawn)	-2,6	-2,7	-2,9	-2,8	-2,6	-2,7	-3,0	-4,0
Restfört netto (Arrears net)	8,7	11,7	12,3	9,8	11,0	10,3	10,7	10,1
Betalt (Paid)	-4,3	-4,5	-4,9	-4,7	-5,2	-4,8	-4,8	-5,0
Uppbördsförlust (Collection loss)	4,4	7,2	7,4	5,2	5,9	5,5	5,8	5,2
Uppbördsförlust inkl. ackord/skuldсанering² (Collection loss incl. accord-/debt restructuring)	4,4	7,4	7,6	5,4	6,0	5,6	5,9	5,3
Uppbördsförlust i % av totalt fastställda skatter (Collection loss in % of total settled taxes)	0,3%	0,5%	0,5%	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%	0,3%

* I "de stora skattelagen" ingår i statistiken inkomstskatt, arbetsgivaravgifter och moms.

** Beräkningen av uppbördsförlusterna har reviderats med beaktande av vissa transaktionstyper som är att jämställa med andra betalningar till Kronofogden. Revideringen omfattar år 2009-2012. Revideringen sänker nivån på uppbördsförlusterna med förändringen mellan åren är i stort densamma.

***Uträkningen bygger på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt.

Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget

Källa: Skatteverket, bearbetning av Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik.

För statistik år 2007-2014 har uppgifterna hämtats från Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Totala skatter och avgifter för år 2014 hämtas från Konjunkturinstitutets statistik om offentliga finanser.

Uppbördsförlusternas förändring på lång sikt

I 5.8 Tabell visas uppbördsförlusternas fördelning mellan fysiska och juridiska personer.

5.8 Tabell

Fördelning av uppbördsförlusterna mellan fysiska och juridiska personer 1997-2014, mnkr

Distribution of tax arrears and collection losses on individuals and legal entities 1997-2014, MSEK

År	Fysiska personer	Juridiska personer	Totalt
Year	Individuals	Legal entities	Total
1998	2 179	2 993	5 172
1999	1 848	3 835	5 683
2000	1 997	2 532	4 529
2001	1 929	2 913	4 842
2002	2 152	4 181	6 333
2003	1 541	3 610	5 151
2004	1 392	3 614	5 006
2005	1 347	3 280	4 627
2006	1 679	2 852	4 531
2007	1 642	2 715	4 357
2008	2 122	5 122	7 245
2009	2 891	4 530	7 421
2010	1 843	3 329	5 172
2011	2 251	3 609	5 860
2012	2 787	2 755	5 542
2013	1 916	3 888	5 804
2014	1 272	3 909	5 181

Anm: Beloppen avser "de stora skattelagen". Fr.o.m. 1998 har även punktskatterna förts till de stora skattelagen.

Källa: Skatteverket, Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. Från år 2007 bygger uträkningen på uppgifter hämtade enbart från Skattekontot genom Skatteverkets statistikdatabas GIN-skatt. Den skillnad som finns mot Kronofogdens indrivningsstatistik ses som mycket liten i sammanhanget.

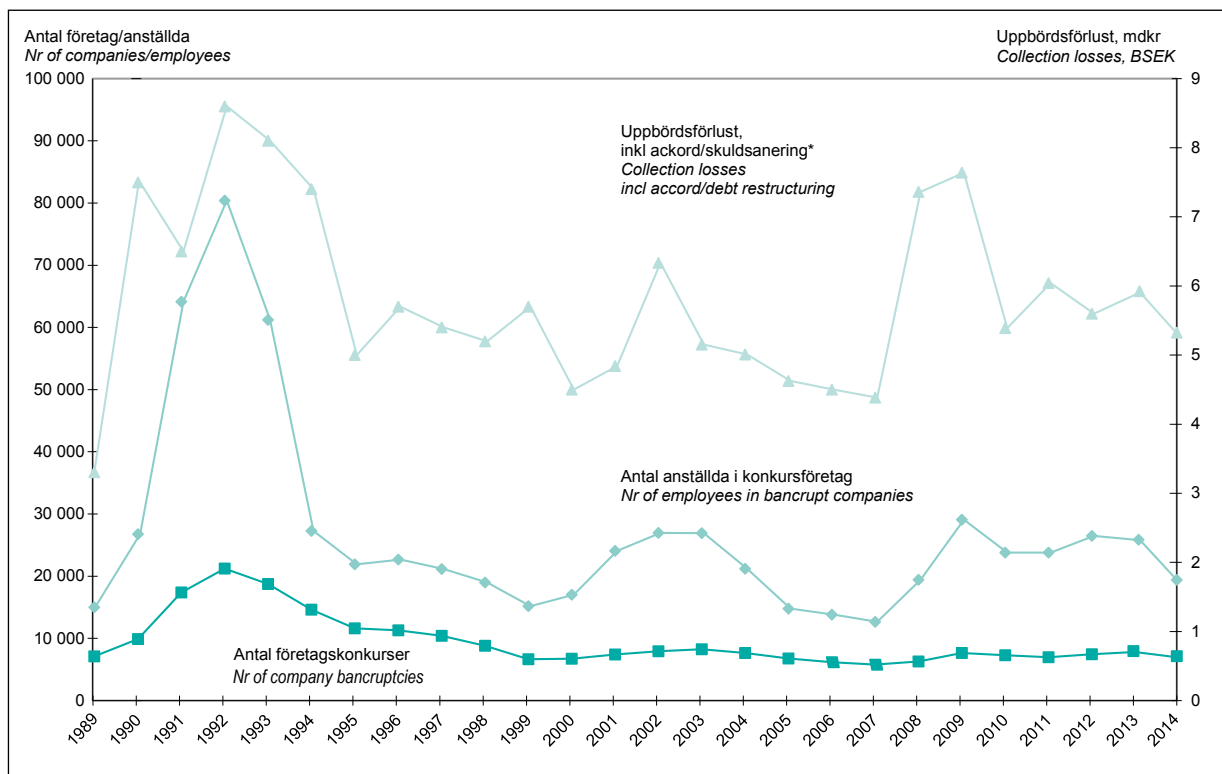
I 5.9 Diagram visas utvecklingen av antalet konkurser och antalet anställda i konkursdrabbade företag. I början av 1990-talet ökade konkurserna kraftigt som en följd av finanskrisen och lågkonjunkturen. Därefter minskade konkurserna successivt från 21 219 år 1992 till 6 645 år 1999. Antalet anställda i konkursföretag minskade på samma sätt, från 80 405 år 1992 till 15 167 år 1999. År 2000 började antalet konkurser öka igen och antalet företag i konkurs ökade kontinuerligt under 2000-talets första år.

Den uppåtgående trenden bröts år 2004 och siffrorna fortsatt nedåt fram t.o.m. 2007. År 2008 har dock konkurserna ökat och ökningen fortsatte under år 2009. Framför allt har antalet berörda anställda ökat betydligt som en följd av den ekonomiska krisen. År 2010 och 2011 har antalet konkurser och antalet berörda anställda minskat igen, sedan ökat något igen för att igen minska under år 2014.

5.9 Diagram

Uppbördsförluster och företagskonkurser, belopp, antal konkurser och antal anställda i konkursföretag, 1989-2014

Collection losses and company bankruptcies, amount, number of bankruptcies and number of employees in bankrupt companies, 1989-2014

* Från år 2007 visas uppborädsförlusten inklusive ackord/skuldsanering. Förändringen visas i 5.7 Tabell.

Källa: Uppbörädsförluster: bearbetning av Kronofogdemyndighetens indrivningsstatistik. Antalet konkurser och antalet anställda: Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser.

Vid utgången av år 2014 avsåg 21 procent av de totala skatteskulderna för fysiska personer fordringar på grund av konkurser. För juridiska personer var motsvarande andel 82 procent (framgår av 5.10 Tabell). Konkurser står alltså för en stor del av uppborädsförlusterna för juridiska personer, medan sådana endast förklarar en mindre del av uppborädsförlusterna för fysiska personer. Eftersom juridiska personer står för en större del av variationen av uppborädsförlusterna ligger det nära till hands att anta att denna variation till del förklaras av konkursutvecklingen både när det gäller antalet konkurser och antal anställda som är berörda av konkurserna.

5.5.2 Skuldbalansen

Skatt som restförs men inte betalas ligger normalt kvar i Kronofogdemyndighetens register under fem år. Därefter preskriberas beloppen och indrivningsåtgärden upphör. Inom femårsperioden överförs skulder till passiv indriv-

ning om den aktiva indrivningen inte längre ger några resultat, dvs. då det konstateras att gäldenären saknar utmätningsbara tillgångar. Skulder som förts över till passiv indrivning bevakas dock i samband med t.ex. utbetalning av överskjutande skatt eller annan återbetalning. Det kan även leda till aktiv indrivning om det framkommer att nya omständigheter föreligger. I särskilda fall kan indrivningsperioden förlängas. T.ex. kan det hända om någon gjort egendom oåtkomlig för indrivning genom att föra den utomlands. Något förenklat kan de skatteskulder som finns i balans hos Kronofogdemyndigheten sägas bestå av de fem senaste årens restföringar som inte blivit betalda.

Skatteskulderna 28,6 miljarder

5.10 Tabell visar statens samlade fordringar för skatter vid utgången av år 2014. De samlade fordringarna för skatter uppgick till 34,4 miljarder kronor. Av detta belopp avser 14,5 miljarder kronor fysiska personer och 19,9 miljarder

kronor aktiebolag och andra juridiska personer. På beloppen för skatter tillkommer 0,4 miljarder kronor för dröjsmålsavgifter, kostnadsränta m.m. som påförts under den tid skatterna eller avgifterna varit obetalda. Inklusiva dröjsmålsavgifter m.m. uppgick skattefordringarna vid utgången av år 2014 till 34,9 miljarder kronor. Tabellen är uppdelad efter fordringar som avser konkurser och övriga fordringar. Konkursfordringarna är i sin tur uppdelade efter om konkursen är avslutad eller inte, medan övriga fordringar är uppdelade efter om de är föremål

för aktiv eller passiv indrivning. Fordringar som avser ännu inte avslutade konkurser kan fortfarande bli aktuella för konkursutdelning, medan utdelning på fordringar som avser avslutade konkurser är att betrakta som betydligt mer osannolik. Vad gäller övriga fordringar är utsikterna för betalning betydligt större om de är föremål för aktiv indrivning än passiv.

Av de totala skattefordringarna avser 36 procent avslutade konkurser och 20 procent ej avslutade konkurser. Övriga aktiva fordringar utgör 44 procent av skattefordringarna.

5.10 Tabell

Skuldbalansen för skatter (exkl. preskriberade belopp), sammansättning vid utgången av år 2014, mdkr

Closing balances of tax receivables (excl. statute-barred amounts), at the end of year 2014 by status, BSEK

	Skatter exkl. dröjsmålsavgifter m.m.			Dröjsmåls- avg. m.m.	Summa inkl. dröjsmålsavg. m.m.	Andel i %
	Taxes excl. penalty interest on arrears					
	Fysiska personer	Juridiska personer	Summa skatter			
Individuals	Legal entities	Total taxes	Penalty interest	Sum incl. penalty interest	Share in %	
Konkurser avslutade (Bankruptcies concluded)	2,5	9,9	12,3	0,1	12,4	36%
varav bolagskonkurser (of which company bankruptcies)		9,2	9,2	0,0	9,2	26%
Konkurser ej avslutade (Bankruptcies not yet concluded)	0,6	6,4	7,0	0,0	7,0	20%
Övriga passiva (Others, passive collection)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0%
Övriga aktiva (Others, active collection)	11,4	3,6	15,1	0,4	15,5	44%
Summa (Total)	14,5	19,9	34,4	0,5	34,9	100%

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av indrivningsstatistiken.

Gamla fordringar är osäkra fordringar

Varje år görs, bl.a. för Skatteverkets bokslut, en värdering av hur stor del av den totala skulden som kan förväntas bli betald under de år som återstår för indrivning. Värderingen utgår från det betalningsmönster som funnits tidigare. Av skuldbalansen vid utgången av år 2014 om 34,9 miljarder kronor (skatter inkl. dröjsmålsavgifter) beräknas 4,4 miljarder kronor bli betald innan preskription.

När man ser närmare på betalningsmönstret visar det sig att betalningarna av skatteskulderna är koncentrerad till de första åren efter restförling. 5.11 Tabell visar fordringarna avseende skatter fördelat efter restförlingsår. I samma tabell visas hur de betalningar som gjorts till Kronofogdemyndigheten under år 2014

fördelar sig på de olika årgångarna. Genom att relatera betalningarna till fordringarna får man en betalningskvot som visar hur stor andel av den återstående skulden som blivit betald under året. Restförlingsåret betalades 24 procent och året därpå 7 procent av återstående skuld. Efter dessa båda år minskade betalningarna till några få procent om året. Denna fördelning visar således att fordringarna, totalt sett, är att betrakta som mer osäkra ju äldre de är. Förutsatt att betalningarna inte permanent antar ett annat mönster, än det som kunnat iakttagas de senaste åren, kommer sammantaget 39,2 procent av den skatteskuld som restförls hos Kronofogdemyndigheten att bli betald innan den preskriberas.

5.11 Tabell

Skuldbalans, betalningar och betalningsandel efter preskriptionsår, exkl. dröjsmålsavgifter m.m., mdkr

Balances of tax receivables and payments to the enforcement service by the year the arrears arose, excl. penalty interests etc., BSEK

Huvudsakligt restföringsår	Preskriptionsår	Skulder ackumulerade under 2013	Fordringar skatter per 2013-01-01	Betalt till KFM avseende skatter under 2013	Betalningskvot i %
Year the arrears arose	Year the debt lapses	Claims accumulated 2013	Claims as per 2013-01-01	Paid debt during 2013	Payment, fraction in %
2014	2019	10,4		2,5	24%
2013	2018		7,7	0,6	7%
2012	2017		7,0	0,6	9%
2011	2016		6,9	0,1	2%
2010	2015		6,3	0,1	1%
2009	2014		7,6	0,1	1%
2008	preskriberat innan 2014		1,9	0,0	1%

Källa: Kronofogdemyndigheten, bearbetning av indrivningsstatistiken.

5.5.3 Antal med skatteskulder

Antalet fysiska och juridiska personer som fanns restförda för skulder hos Kronofogdemyndigheten uppgick den 31 december 2014 till 508 000 (5.12 Tabell). Av dessa skuldsatta s.k. gäldenärer ingick skatteskulder i 150 000 fall, varav 107 000 avsåg fysiska och 43 000 juridiska personer. Av den vuxna befolkningen

(16 år och äldre) hade 1,5 procent restförda skatteskulder 2014. För juridiska personer är det svårare att ange ett relevant andelstal på grund av att många juridiska personer har en vilande verksamhet – detta gäller i särskilt hög grad konkursföretagen.

Antalet juridiska personer som faktiskt debiterats inkomstskatt var det senaste året 352 000.

5.12 Tabell

Antal gäldenärer i slutet av året, tusental

Number of debtors at the end of the year, thousands

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Totalt (A- och E-mål) (All claims incl. private)	497	486	480	479	492	492	495	507	516	508
varav med skuld i A-mål (of which public claims)	411	400	392	386	392	394	395	403	409	400
varav med skatteskuld (of which tax claims)	188	182	171	169	169	166	167	167	167	150
varav fysiska personer (of which individuals)	138	135	126	123	123	120	119	119	117	107
varav juridiska personer (of which legal entities)	50	47	45	46	47	46	48	48	50	43

Anm: E-mål avser "enskilda mål" dvs. skulder till "privata sektorn" (t.ex. leverantörsskulder och bankskulder). A-mål omfattar skulder till "det allmänna". Bland A-målen återfinns utöver skatter bl.a. parkeringsböter, obetalda TV-licenser och studiemedel.

Källa: Kronofogdemyndigheten.

Skatteskulderna ojämnt fördelade

Av de fysiska personerna med skatteskuld kan 17 784 räknas som näringsidkare. Den genomsnittliga skulden för dessa var 244 602 kr. Motsvarande siffra för övriga privatpersoner var 104 354 kr. För juridiska personer var genomsnittet 368 156 kr. Fördelningen av skuldbeloppen på storlek är dock skev och genomsnittsvärden kan

vara missledande. Av tabellerna 5.13 och 5.14 framgår andelarna för gäldenärernas skatteskulder fördelade efter beloppsintervall.

Bland individer med skatteskuld är skulden mindre än 5 000 kr i 40 procent av skuldfallen. Dessa skuldfall svarade emellertid för en halv procent av den samlade skatteskulden för fysiska personer. Det är 1,7 procent av fysiska

personer som har skatteskulder över 1 miljon kronor och andelen av skuldsumman för dessa uppgick till 55,2 procent. För juridiska personer är de stora skuldbeloppen något mer framträ-

dande. Det fanns 3 313 juridiska personer med miljonskulder i skatter som svarar för 71,6 procent av de juridiska personernas samlade skatteskulder.

5.13 Tabell

Fysiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2014 fördelade efter beloppsintervall

Individuals – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2014

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
-1	14 943	13,0%	7	0,0%
1-5	31 077	27,0%	80	0,6%
5-25	29 875	26,0%	354	2,4%
25-100	19 432	16,9%	1 035	7,1%
100-200	8 254	7,2%	1 174	8,1%
200-1000	9 389	8,2%	3 835	26,5%
1000-	1 983	1,7%	8 005	55,2%
Summa (Total)	114 953	100,0%	14 490	100,0%
varav näringsidkare (of which self-employed)	17 784	15,5%	4 350	30,0%
varav övriga personer (of which other persons)	97 169	84,5%	10 140	70,0%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

5.14 Tabell

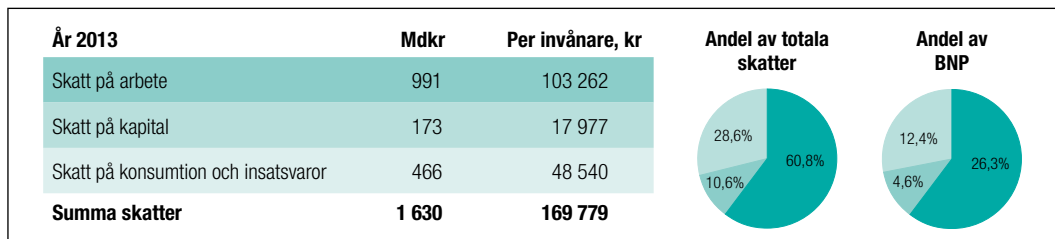
Juridiska personer med skatteskuld i utsökningsregistret den 31 december 2014 fördelade efter beloppsintervall

Legal entities – distribution of tax debtors and of total amounts claimed, 31 December 2014

Beloppsintervall, tkr Amount between, KSEK	Fördelning Distribution		Fördelning Distribution	
	antal number	andel i % share, %	mnkr MSEK	andel i % share, %
-1	2 459	4,9%	1	0,0%
1-5	8 113	16,2%	22	0,1%
5-25	11 080	22,2%	138	0,7%
25-100	10 635	21,3%	589	3,0%
100-200	5 263	10,5%	756	3,8%
200-1000	9 125	18,3%	4 156	20,9%
1000-	3 313	6,6%	14 241	71,6%
Summa (Total)	49 988	100,0%	19 903	100,0%

Källa: Kronofogdemyndigheten. Bearbetning av indrivningsstatistiken.

Skatt på arbete

Skatt på arbete tas ut dels som inkomstskatt, dels som socialavgifter. År 2013 inbringade dessa skatter sammanlagt 991 miljarder kronor vilket utslaget per invånare motsvarar 103 262 kronor.

- Skatten på arbete motsvarade år 2013 26,3 procent av BNP och utgjorde 60,8 procent av totala skatteuttaget.
- En miljon personer eller 14 procent av inkomsttagarna hade inkomster som översteg skiktgränsen för statlig skatt år 2013. Bland de heltidsanställda var andelen 27 procent.
- 36 procent av personerna i aktiv ålder pensionssparar. Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män. För beskattningsåret 2015 har det fasta avdragsbeloppet sänkts från 12 000 kronor till 1 800 kronor.
- Kommunalskatten i kommunerna varierar beskattningsåret 2015 mellan som lägst 29,19 procent och som högst 34,70 procent. Skattekraften varierar från som högst 176 procent och som lägst 73 procent av riksgenomsnittet.

6.1 Historik

Skatt i form av arbete infördes tidigt i form av natura- och arbetsprestationer för krig och stormansvälde i form av vårdkasor, fartyg och manskap i ledungsflottor och motsvarande. Dagsverken och naturaprestationer var under tidig medeltid en vanlig skattepåлага dels till världsliga herrar för brukande av åker och bygande av borgar samt gästning, dels till kyrkan för kyrkobyggnad och i form av tionde av all säd (varav 3/10 till prästen och i övrigt andelar till biskopen, kyrkan och socknens fattiga). Skattenivån uppfattades som hög. Åren 1356 och 1434 ledde den ökande skattenivån till skat-

teuppror, år 1356 mot Magnus Eriksson och år 1434 mot Erik av Pommern, det sistnämnda lett av Engelbrekt.

År 1810 infördes progressiv inkomstskatt första gången, en skatteform som avskaffades efter ett par år. År 1812 tillkom istället skatter i form av person-, objekt- och klasskatter. Klasskatterna var kopplade till yrkesklass och därpå förmodad åtföljande skattekraft. År 1861 slopades klasskatterna och ersattes med en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av arbete och kapital.

Grundstenen för den beskattning av arbete vi har idag lades år 1903, då man införde en progressiv statlig inkomstskatt och systemet med självdeklaration. Källskattesystemet, dvs. att skatten på arbete betalas in löpande under året av arbetsgivaren, infördes först år 1946.

Kommunalskatten fick sin nuvarande utformning genom den skattereform som genomfördes år 1928. Fram till rösträttsreformen år 1918 var den kommunala rösträtten satt i förhållande till den kommunalskatt man betalade.

Arbetsgivaravgifter introducerades första gången år 1960 i samband med införandet av ATP. Under 1970-talet höjdes avgifterna successivt och uppgick i slutet av 1970-talet till cirka 35 procent av lönesumman.

Fram till år 1970 sambeskattades makar dvs. deras inkomster lades samman och skatten togs ut på den samlade hushållsinkomsten och inte i förhållande till de enskilda personernas inkomst. År 1971 infördes särbeskattning av makars inkomster. Ökande förvärvsintensitet bland kvinnor och jämställdhetsaspekter drev fram förändringen.

En stor genomgripande reform av stora delar av det svenska skattesystemet genomfördes

åren 1990-1991. Reformen innebar breddade skattebaser och sänkta formella skattesatser. De indirekta skatterna fick ökad vikt. Syftet med reformen var att åstadkomma en samhällsekonomiskt effektivare beskattning genom minskade skatteklar¹ och en mer likformig beskattning. Inriktningen under senare år har varit att minska den skatt som tas ut på inkomster från aktivt arbete.

6.2 Skatt på arbete idag

Skatt på arbete tas idag ut i form av statlig och kommunal inkomstskatt på personernas arbetsrelaterade inkomster samt som olika former av

avgifter som betalas direkt av företagen (arbetsgivaravgifter, särskild löneskatt, egenavgifter) eller av personerna (allmänna egenavgifter). Underlaget för beskattning av arbete är löner eller andra förmåner man erhåller som anställd, egenföretagares inkomst av näringsverksamhet samt de ersättningar personerna får via socialförsäkringarna vid utebliven arbetsinkomst t.ex. sjukförsäkring, föräldraförsäkring och pension. Socialförsäkringsersättningarna kan ses som i tiden omfördelade arbetsinkomster.

Beskattningsåret 2013 uppgick skatt på arbete till totalt 991 miljarder kronor (6.1 Tabell) vilket motsvarar 26,3 procent av BNP.

6.1 Tabell

Skatt på arbete åren 2002-2013, mnkr
Overview of taxes on labour 2002-2013, MSEK

	Beskattningsår Tax year									
	2002	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax for individuals)	33 108	34 023	41 005	44 799	47 953	40 087	42 475	44 649	44 153	44 812
Kommunal inkomstskatt (Local income tax for individuals)	378 492	419 839	454 117	479 068	503 423	511 150	522 850	538 227	560 766	581 934
Skattereduktioner (Tax reductions)	-59 002	-59 070	-81 182	-121 614	-138 679	-152 087	-166 028	-173 898	-181 199	-186 681
Delsumma inkomstskatt på arbete (Total income tax on labour)	352 598	394 792	413 940	402 254	412 696	399 149	399 297	408 978	423 721	440 065
Arbetsgivaravgifter (Employers' social sec. contributions)	309 508	323 006	349 813	374 386	393 827	375 501	386 255	406 363	421 144	454 339
Egenavgifter (Social sec. contributions for self-employed)	7 692	8 031	9 536	11 061	11 958	11 464	10 928	10 882	10 502	11 535
Allmän pensionsavgift (General pension contribution)	68 137	72 115	77 329	81 088	85 162	86 845	89 175	93 500	97 561	97 941
Särskild löneskatt (Special tax on certain earned income and pension costs)	27 540	28 385	29 601	31 014	32 499	32 583	33 080	36 268	37 450	36 863
Avgår avgifter till premiepensionssystemet* (Deduction for the premium pension system)	-18 392	-17 821	-22 321	-23 920	-25 111	-25 350	-26 424	-28 877	-29 994	-31 048
Delsumma sociala avgifter (Total social security contributions)	394 485	413 715	443 959	473 629	498 334	481 044	493 014	518 135	536 663	569 629
Beskattning av tjänstegrupppliv (Tax levied on benefits of occupational group insurance)	1 176	1 350	1 233	932	1 152	1 131	856	1 063	764	678
Skattereduktion för rut- och rotarbeten (Tax reduction for household services and house repairs and maintenance)	-	-1 572	-	-120	-442	-10 355	-13 733	-15 044	-15 872	-17 533
Sjöfartsstöd (Shipping support)	-1 390	-1 677	-1 705	-1 772	-1 892	-1 926	-1 819	-1 712	-1 672	-1 483
Total skatt på arbete (Total tax on labour)	746 870	806 609	857 426	874 923	909 848	869 043	877 614	911 421	943 604	991 356
Dito i procent av BNP (As percentage of GDP)	29,1%	28,8%	27,7%	26,5%	26,9%	26,4%	24,9%	24,9%	25,6%	26,3%

* I enlighet med Eurostats principer för redovisning av skatter betraktas den del av socialavgifterna som överförs till premiepensionssystemet inte som skatt.

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

¹ Med skattekil avses ett marginalskattebegrepp som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för individen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

6.3 Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna

6.3.1 Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet

Ingen människa kan ta hand om sig själv och försörja sig genom eget arbete i livets alla skeden. Vi arbetar ungefär halva livet men måste ha försörjning hela livet ut. För att trygga uppehållet i barndom, ålderdom, vid arbetslöshet och sjukdom m.m. måste en omfördelning ske

mellan aktiva och passiva perioder i människornas livscykel. Omfördelningen organiseras på olika sätt, en del inom familjen, försäkringslösningar, avtal mellan arbetsmarknadens parter, lån och eget sparande är andra sätt. Skattefinansiering är en annan lösning. Var tyngdpunkten lagts varierar mellan olika länder. Sverige har via de lagstadgade socialförsäkringsavgifterna en förhållandevis hög skattefinansiering av den sociala tryggheten. Mindre än halva befolkningen är sysselsatt med förvärvsarbete (6.2 Tabell).

6.2 Tabell

Befolkning och sysselsättning vissa år under perioden 1995-2014, tusental personer och arbetade timmar

Population and employment some of the years 1995-2014, number of persons (thousands) and hours worked

	1995	2000	2005	2010	2011	2013			2014			Förändring 2000-2014	
						Kvinnor	Män	Samtl.	Kvinnor	Män	Samtl.	Antal	%
						Women	Men	All	Women	Men	All	Number	%
Befolkning (Total population)	8 827	8 872	9 030	9 378	9 449	4 810	4 790	9 600	4 875	4 872	9 747	+875	+9,9
Personer 16-64 år (persons 16-64 years)	5 523	5 602	5 770	5 990	6 006	2 960	3 058	6 018	3 015	3 121	6 136	+534	+9,5
– tillhörande arbetskraften (belonging to the labour force)	4 480	4 501	4 622	4 838	4 873	2 362	2 586	4 948	2 392	2 610	5 002	+501	+11,1
– utanför arbetskraften (not in the labour force)	1 043	1 101	1 148	1 178	1 132	598	472	1 070	623	512	1 135	+34	+3,1
– reguljärt sysselsatta (economically active population)	4 004	4 193	4 263	4 395	4 491	2 176	2 369	4 545	2 206	2 390	4 596	+403	+9,6
– öppet arbetslösa (unemployed)	476	308	360	417	383	186	217	403	186	220	406	+98	+31,8
– i arbetsmarknadspolitiska program (engaged in labour market measures)	196	113	123	186	178	.	.	201	.	.	191	+78	+69,0
Andel av totala befolkningen i % (Share of total population in percent):													
– personer 16-64 år (persons 16-64 years)	63	63	64	64	64	62	64	63	62	64	63		
– tillhörande arbetskraften 16-64 år (belonging to the labour force)	51	51	51	52	52	49	54	52	49	54	51		
– reguljärt sysselsatta (economically active population)	45	47	47	47	48	45	49	47	45	49	47		
Arbetade timmar (Number of hours worked):													
– total antal i miljoner (in millions)	6 778	7 069	6 948	7 320	7 495			7 545			7 670	601	+8,5
– per reguljärt sysselsatt (per person economically active)	1 693	1 686	1 630	1 666	1 669			1 660			1 668	-18	-1,1
– per invånare 16-64 år (per person aged 16-64)	1 227	1 262	1 204	1 222	1 248			1 254			1 250	-12	-0,9
– per invånare (per person)	768	797	769	781	793			782			787	-10	-1,2
– per invånare 16-64 år (per person aged 16-64)	1 177	1 146	1 204	1 222	1 248			1 254			1 250	104	+9,1
– per invånare (per person)	222	225	769	781	793			782			787	562	+249,4

*Avser personer i åldern 16-74 år.

Anm: Sysselsättningen avser förhållandena under en genomsnittlig mätvecka enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU).

Källa: SCB och Konjunkturinstitutet.

6.3.2 Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken

Förändringar i antalet arbetade timmar har betydelse för skattepolitiken och omfördelningstrycket mellan de som arbetar och de som inte har arbete. Under 2000-2014 har antalet totalt arbetade timmar ökat med 8,5 procent, samtidigt har befolkningen ökat med 9,9 procent (6.2 Tabell). Slås de arbetade timmarna ut per invånare har antalet arbetade timmar minskat med 1,2 procent mellan 2000 och 2014 – från 797 till 787 timmar.

6.3.3 623 000 personer har förvärvsinkomster över 500 000 kr

Fördelningen av de fastställda förvärvsinkomsterna år 2013 för befolkningen över 18 år

inklusive pensionärer och egenföretagare, totalt 7,9 miljoner personer, framgår av 6.3 Tabell.²

2,4 miljoner personer har ingen eller så låg förvärvsinkomst att de inte behöver deklarerat. 2,7 miljoner inkomsttagare har förvärvsinkomster som understiger 200 000 kronor, 1,8 miljoner har inkomster mellan 200-300 000 kronor och 2,1 miljoner har inkomster mellan 300-500 000 kronor. Det finns 560 000 personer med inkomster mellan en halv och en miljon kronor och 63 000 personer som får mer än en miljon kronor i inkomst från förvärvsarbete. Inkomsttagare med inkomst över en halv miljon kronor utgjorde 7,9 procent av antalet personer, hade 22,2 procent av de fastställda förvärvsinkomsterna och betalade 30,8 procent av de direktdebiterade skatter som tas ut på arbetsinkomster.

6.3 Tabell

Fastställd förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall, beskattningsåret 2013, befolkningen 18 år eller äldre.

Assessed income from work and direct tax on labour income distributed into income intervals, tax year 2013. Population aged 18 years or over.

Fastställd förvärvsinkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer, tusental Number of persons, thousands	Fastställd förvärvsinkomst mdkr Assessed inc. from work, BSEK	Skatt på arbete (mdkr) i form av Taxes on labour (BSEK) in form of			Skattereduktion (mdkr) för Tax reduction (BSEK) for		Summa, mdkr Total, BSEK
			Statlig inkomstskatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomstskatt Local inc. tax	Allmän pensionsavgift Pension contribution	Allmän pensionsavgift Pension contribution	Arbetsinkomster Incomes from work	
0	424	0	0	0	0	0	0	0
-100	961	48	0	8	2	-2	-2	6
100-200	1 754	267	0	61	7	-7	-6	55
200-300	1 824	456	0	127	23	-23	-22	106
300-400	1 483	511	0	154	32	-32	-29	125
400-500	665	294	3	90	18	-18	-14	79
500-1000	560	356	25	109	16	-16	-12	122
1000-	63	97	17	30	2	-2	-1	45
Samtliga (All)	7 733	2 029	44	579	100	-100	-85	538
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	180	10	0	3	0	0	-1	3
Totalt (Total)	7 913	2 040	45	582	101	-101	-86	541
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
– Pensionärer (Pensioners)	1 951	432	6	106	3	-3	-5	107
– 18-24 år (18-24 years)	896	92	0	24	6	-6	-6	18
– Egenföretagare (Self-employed)	144	34	0	10	2	-2	-2	8
– Löntagare (Employees)	3 922	1 397	38	420	87	-87	-72	385
– Övriga (Others)	819	74	0	19	2	-2	0	19

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så är man till löntagare, i annat fall företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

² Samma uppgifter med en mer detaljerad inkomstklassindelning återfinns i 7.39 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel

Medelinkomst för heltidsarbetande 402 100 kr

Av de förvärvsarbetande år 2013 kan 3,9 miljoner personer karaktäriseras som anställda. Antalet egenföretagare som går med överskott och har sin huvudsakliga inkomst från näringsverksamhet uppgår till 144 000. Av de anställda i åldern 20-64 år arbetade 72 procent heltid, 21 procent lång deltid och 7 procent kort deltid (6.4 Tabell). Av 6.5 Diagram framgår att av

de 1,95 miljoner anställda männen arbetade 80 procent heltid och 20 procent deltid. Av de 1,96 miljoner anställda kvinnorna arbetade 64 procent heltid och 36 procent deltid. De heltidsanställda utgjorde 72 procent av de anställda och svarade för 86 procent av de sammanlagda arbetsinkomsterna för anställda. Den genomsnittliga arbetsinkomsten för de heltidsanställda var 402 100 kronor, för män var den 434 900 kr och för kvinnor 361 700 kr.

6.4 Tabell

Antal anställda och genomsnittlig och medianarbetsinkomst 2013 för anställda som inte har företagarinkomst i åldersgruppen 20-64 år, efter sysselsättningsnivå och kön

Total numbers of employees and average and median employment income 2013, employees aged 20-64 with no entrepreneurial income, by activity level and gender

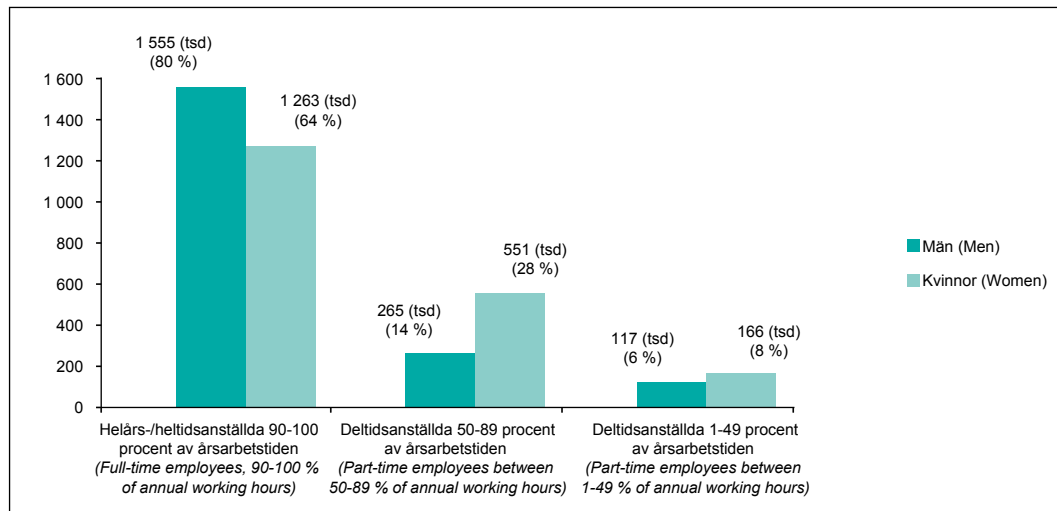
	Antal anställda		Medelinkomst,	Medianinkomst,	Total arbetsinkomst	Dito i % av
	Tusental	i % av samtliga anställda	tkr	tkr	för resp. kategori, mdkr	arbetsinkomsten för samtliga anställda
	Number of employees		Average	Median income,	Total employment	Do. in percent of
	Thou-	share (%) of all	income, KSEK	KSEK	income by category,	all employment
	sands	employees			BSEK	income
Helårs- och heltidsanställda 90-100 procent av årsarbetstiden (Year-round full-time 90-100 percent employees)						
Män (Men)	1 555	40	434,9	375,6	676	51
Kvinnor (Women)	1 263	32	361,7	325,2	457	35
Samtliga (Total)	2 818	72	402,1	350,8	1 133	86
Deltidsanställda 50-89 procent av årsarbetstiden (Part-time 50-89 percent employees)						
Män (Men)	265	7	185,7	175,0	49	4
Kvinnor (Women)	551	14	196,9	193,9	108	8
Samtliga (Total)	815	21	193,3	188,0	158	12
Deltidsanställda 1-49 procent av årsarbetstiden (Part-time 1-49 percent employees)						
Män (Men)	117	3	94,4	75,5	11	1
Kvinnor (Women)	166	4	91,5	74,9	15	1
Samtliga (Total)	284	7	92,7	75,4	26	2
Samtliga anställda (All employees)						
Män (Men)	1 937	49	380,2	346,4	737	56
Kvinnor (Women)	1 980	51	293,2	281,3	580	44
Samtliga (Total)	3 917	100	336,2	310,8	1 317	100

Källa: SCB, HEK.

6.4b Diagram

Sysselsättningsstruktur (20-64 år) 2013, tusental och per kön

The working population (20-64 years) 2013, thousands and by gender

Källa: SCB, HEK.

Av de 2,8 miljoner heltidsarbetande anställda (Tabell 6.5) hade 27 procent inkomster under 300 000 kronor, 33 procent inkomster i intervallet 300 000-380 000 kronor, 23 procent inkomster i intervallet 380 000-500 000 kronor och 17 procent inkomster över en halv miljon kronor. Av diagram 6.5b framgår könsfördelningen tydligt och för inkomster upp till

300 000 kr står kvinnor för den övervägande andelen och för inkomster över 300 000 kr står män för den övervägande andelen. De heltidsarbetande företagarna redovisar medelinkomster som uppgår till 66 procent av de heltidsanställdas.

6.5 Tabell

Helårs- och heltidsarbetande anställda och företagare i åldersgruppen 20-64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2013

Full-year and full-time workers (employees and entrepreneurs) 2013, in the 20-64 age group, by income from work and gender

Kön Gender	Antal (tusental) i inkomstklasser (tkr) Number (thousands) by income interval (KSEK)										Samtliga All	Arbetsinkomst, tkr Income from work, KSEK	
	<100 140	100- 180	140- 220	180- 260	220- 300	260- 380	300- 500	380- 1000	500- 1000	1000-		medel- inkomst average income	median- inkomst median income
Anställda (Employees)													
Män (Men)	5	5	9	21	81	174	507	413	302	38	1 555	434,9	375,6
Kvinnor (Women)	4	5	14	25	137	282	432	229	126	10	1 263	361,7	325,2
Samtliga (Total)	9	10	22	46	218	456	940	642	427	48	2 818	402,1	350,8
Företagare (Entrepreneurs)													
Lantbrukare och övriga företagare (Farmers and other entrepreneurs)	27	10	7	11	15	12	19	19	8	1	129	267,0	253,0

* Inklusive ca 6 800 företagare som har negativa inkomster (underskott).

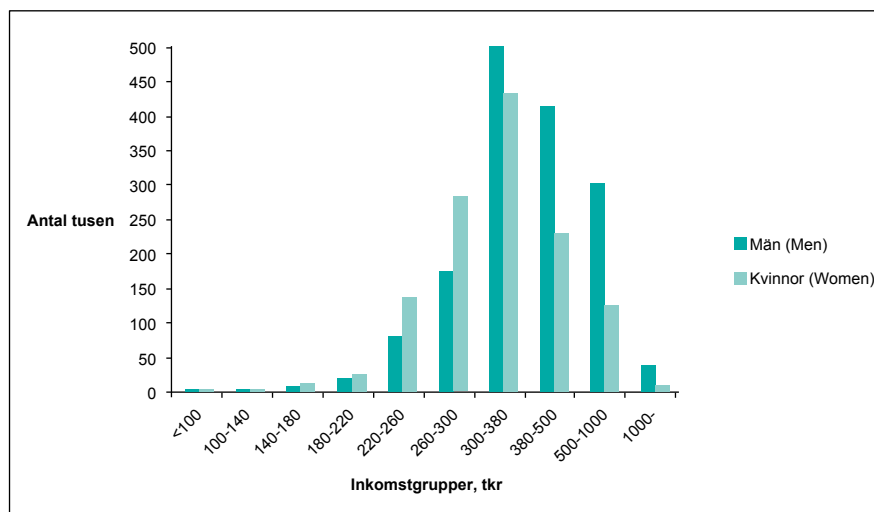
** Beräknat för företagare med överskott.

Källa: SCB. Bearbetning av HEK.

6.5b Diagram

Helårs- och heltidsarbetande anställda per kön i åldersgruppen 20-64 år med fördelning på inkomstklasser och kön år 2013

Full-year and full-time workers (employees) 2013, in the 20-64 age group, by income from work and gender

Källa: SCB. Bearbetning av HEK.

6.4 Administrativa uppgifter kring skatt på arbete

6.4.1 Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration

Beskattningen av fysiska personers (personer och dödsbon) arbets- och kapitalinkomster sker per beskattningsår. Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration ("Inkomstdeklaration 1") som lämnas in till Skatteverket i maj året efter beskattningsåret. Deklarationen är på två sidor, den första sidan räcker för personer som ska redovisa anställningsinkomster, pension och kapital. Personer som ska redovisa näringsverksamhet får även fylla i uppgifter på blankettens baksida.

Skatteverket skickar ut deklaraionsblanketten med förfyllda inkomstuppgifter samt en specifikation över kontrolluppgifter och en preliminär skatteuträkning till dem som ska deklarerat. De förfyllda uppgifterna har lämnats till Skatteverket som kontrolluppgifter från arbetsgivare, pensionsinstitut, banker m.fl.

Inför deklaraionen av 2013 års inkomster har 65,8 miljoner kontrolluppgifter lämnats (se sammanställning i 6.6 Tabell) varav 20,0 miljoner avseende löner, pensioner och andra sociala ersättningar och 45,7 miljoner avseende kapital m.m.

Stämmer uppgifterna på den förfyllda deklaraionsblanketten behövs bara ett godkännande av att uppgifterna är riktiga och deklaraionen kan lämnas in. I annat fall kompletterar deklaraionen blanketten med tilläggsuppgifter.

De vanligaste orsakerna till att tilläggsuppgift lämnas är yrkande om avdrag för arbetsresor och redovisning av vinst/förlust vid försäljning av värdepapper och småhus.

År 2002 kunde personer för första gång lämna deklaraion elektroniskt. År 2015 utnyttjade drygt 5,5 miljoner personer denna möjlighet (71,4 procent av deklaraionerna). Drygt 3,7 miljoner använde sig av Internet och 1,8 miljoner av telefon/SMS.

7,6 miljoner deklaraioner

2014 förtrycktes 7,6 miljoner deklaraioner, av dessa lämnades 72 procent elektroniskt och 28 procent på papper. Fler kvinnor än män deklarerade elektroniskt (52 % kvinnor och 48 % män). Andelen kvinnor som lämnar in på papper är 46 procent och andelen män är 54 procent.

49 274 personer som inte lämnade in deklaraion skönsbeskattades.³ Därutöver har 276 997 personer, i första hand barn, blivit maskinellt beskattade för kapital utan att ha lämnat deklaraion. Av de deklaraioner som lämnades av individerna ändrades 3,7 procent vid Skatteverkets deklaraionsgranskning. Av ändringarna som gjordes avsåg 38 procent kvinnor och 62 procent män.

Lite kontrolluppgiftshistoria

Kontrolluppgiften har en gammal historia, men det är under de senaste två till tre decennierna som antalet kontrolluppgifter ökat och fått en större täckning och betydelse.

³ Skatteverkets årsredovisning 2014

Kontrolluppgift för lön m.m. infördes redan år 1935. Sedan 1981 tillgodoförs deklaranten den avdragna preliminärskatten via kontrolluppgiften. I samband med att den förenklade deklarationen infördes år 1987 tillkom kontrolluppgift på inkomsträntor, aktieutdelningar m.m.

Nästa stora expansion i antalet kontrolluppgifter inträffade i samband med att den nya förenklade deklarationen med ett förslag till taxering infördes vid 1995 års taxering. För att göra taxeringsförslaget så fullständigt som möjligt infördes kontrolluppgifter på utgiftsräntor, tomträttsavgälder, överlåtelse av andel i allemansfonder och pensionssparande.

Vid 1997 års taxering kom för första gången kontrolluppgifter avseende försäljningar av aktier och andra värdepapper. Vid 1998 års taxering infördes kontrolluppgift på skuldbeholdnings storlek. Vid 2003 års taxering tillkom kontrolluppgifter på options- och terminsaffärer och bostadsrätters förmögenhetsvärde.

Fr.o.m. taxeringen 2009 innehåller kontrolluppgifterna inte längre uppgifter om tillgångar och skulder. Att uppgifter om tillgångar och skulder inte längre ska lämnas beror på att förmögenhetsskatten avskaffats. För beskattningsåret 2014 tillkom kontrolluppgifter för investeraravdrag.

6.6 Tabell

Kontrolluppgifter av olika slag för beskattningsåret 2014

Statements of income from third party at assessment, tax year 2014

Typ av kontrolluppgift	Antal, tusental	Belopp, mdkr
Type of statement	Number, thousands	In BSEK
Löne- och sociala kontrolluppgifter (Salary and soc. insurance statements from employer etc)		
KU 10 Lön, förmåner m.m.. (Salary, benefits etc.)	8 160	1 530
KU 13 Särskild inkomstskatt för utomlands bosatta (SINK) (Special income tax for citizens working in Sweden, residing abroad)	34	
KU 14 Särskild KU - pensionsgrundande inkomst (s.k. Gul KU) (Special income statements - pensionable income)	14	
KU 16 Sjöinkomst m.m. (Seafarer's income, etc)	11	
KU 17 Sjöinkomst SINK (Seafarer's income for citizens residing abroad)	3	
KU 18 Pension, försäkring m.m. (Pension, insurance etc.)	11 691	
KU 19 Pension, försäkring SINK (Pension, insurance for citizens residing abroad)	229	
Summa (Total)	20 142	
Kapitalkontrolluppgifter m.m. (From financial institutions etc)		
KU 20 Inkomsträntor, konton (Income interest)	4 021	12,8
KU 21 Obligationer (Bonds)	118	9,4
KU 25 Utgiftsräntor (Interest expenses)	14 774	97,2
KU 26 Tomträttsavgäld (Ground rent)	77	0,5
KU 28 Investeraravdrag (Investor deductions)	8	
KU 30 Investeringssparkonto schablonintäkt (Investment savings account imputed)	892	5,5
KU 31 Utdelning m.m. på delägarätter (Dividends, etc. on equity securities)	5 516	71,6
KU 32 Avyttring av delägar-/fordringsrätter (Disposal of shareholder rights and shareholder receivables)	2 956	234,8
KU 34 Avyttring/utfärdande/slutförande av optioner (Disposal / issue / completion of options)	310	
KU 35 Slutförande av terminer (Completion of futures)	956	
KU 40 Avyttring av andel i investeringsfond (Disposal of shares in the investment fund)	2 699	
Beräknad kapitalvinst vid försäljning av andel i fond (Estimated capital gain on the sale from shares in the funds)		19,1
Beräknad kapitalförlust vid försäljning av andel i fond (Estimated capital loss on the sale from shares in the funds)		1,1
KU 41 Investeringsfonder schablonintäkt (Investment funds imputed)	9 625	2,2
KU 50 Pensionssparande (Retirement Savings)	2 280	13,7
KU 52 Utländsk försäkring (värde på försäkring vid årets utgång) (Foreign insurance (value of the insurance at end of year))	14	45,4
KU 55 Överlåtelse av bostadsrätt - överlåtelsepris (Transfer of condominium - the transfer price)	157	266,5
Överlåtelse av bostadsrätt - förvärvspris (Transfer of condominium - purchase price)		179,7
KU 65 Gåva (Gift)	1 182	1,5
KU 70 Näringsbidrag och royalty (Government grants and royalties)	100	11,6
KU 71 Uttag från bl.a. skogskonto (Withdrawals forest accounts, etc.)	30	1,6
KU 73 Utdelning m.m. till delägare i samfällighet (Dividends, etc. to members of the community)	16	0,1
Summa (Total)	45 731	
Totalt antal KU (Total number of statements)	65 873	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

6.4.2 Personernas inkomstskatt slutregleras en gång per år

Skatten på löntagarnas och pensionärernas inkomster betalas in under beskattningsåret genom att arbetsgivare eller pensionsutbetalare drar av och betalar in preliminärskatt före löne- eller pensionsutbetalningen. Egenföretagarna betalar själva in preliminär inkomstskatt en gång per månad baserat på tidigare års inkomstnivå eller en preliminär deklaration. Den preliminära skatten avräknas från den skatt som beslutas. Flertalet personer får besked om sin slutskatt redan under sommaren året efter beskattningsåret om de deklarerat elektroniskt samt angett mottagarkonto och har pengar att få tillbaka. För de som inte deklarerat elektroniskt eller inte uppfyllde de övriga kraven lämnas besked om slutskatten på hösten eller senast i december året efter beskattningsåret.

Hur betalningsmönstret såg ut för de skatter som fastställdes för beskattningsåret 2013 framgår av 6.7 Tabell.

Den slutliga skatten fastställdes till 594,5 miljarder kronor. Arbetsgivare, banker m.fl. betalade in 570,7 miljarder kronor genom preliminärskatteavdrag för sina anställda och för räntor, utdelningar. Egenföretagare m.fl. betalade in 23,8 miljarder kronor genom egna månatliga inbetalningar. I preliminärskatterna har också reglerats för statens förskottering av skattereduktion som görs av företagen direkt på fakturan i samband med utförda rut- och rotarbeten. Personerna gjorde därutöver själva 61,5 miljarder kronor i kompletterande inbetalningar och 43,6 miljarder kronor betalades tillbaka till personerna på grund av att för stora belopp blivit inbetalda till Skatteverket.

6.7 Tabell

Betalningsmönstret för den skatt som fastställts i inkomstdeklarationen för beskattningsåret 2013 för personer

Collection of income tax debited on basis of personal tax return for tax year 2013, individuals, BSEK

	Antal, tusental	Belopp, mdkr	Belopp i % av fastställd skatt
	Number, thousands	Amount, BSEK	Amount in % of final tax
Summa skatt fastställd i den årliga inkomstdeklarationen (Total tax debited on basis of personal tax return)	7 598	594,5	100%
varav inbetalt via (of which paid by)			
– arbetsgivare, banker m.fl. genom preliminärskatteavdrag (employers, banks etc. by means of withdrawal)	7 623	570,7	96%
– egenföretagare m.fl. genom fördebiterad preliminär skatt (preliminary tax paid by entrepreneurs)	324	23,8	4%
– justering för statens förskottering till utförare enligt fakturamodellen för rut- och rotarbeten (adjustment of state prepayments to companies in connection with the tax reduction for household services and repairs)	1 442	-18,0	-3%
Återstående differens som regleras genom skattskyldigas egna betalningar (Remaining amount regulated by individuals' own payment)		14,5	2%
fördelat på skattskyldiga som (of which tax payers)			
– har en differens på 100 kr eller mindre (having a discrepancy of 100 SEK or less)	433	0,0	0%
– får göra kompletterande inbetalningar med mer än 100 kr (making additional payments of more than 100 SEK)	2 255	61,5	10%
– har belopp att återfå på mer än 100 kr (having more than 100 SEK to be refunded)	5 113	-43,6	-7%

Anm: Den fastställda skatten i denna tabell omfattar utöver inkomstskatt på personernas förvärvsinkomster även skatt på inkomst av kapital, fastighetsskatt/avgift och kyrko- och begravningsavgift. (2) Antalet som får en reglering av betalningarna är fler än de som får fastställd skatt. Detta beror på att för vissa personer har skatt betalats in preliminärt av arbetsgivaren men detta belopp återfås om man har så låg inkomst att man inte debiteras någon skatt.

Källa: Skatteverket, informationslagret.

Alla har ett eget skattekonto

Fr.o.m. 1999 har alla som betalar skatt ett eget skattekonto hos Skatteverket. På kontot bokförs både de betalningar de skattebetalare själva gör och det som arbetsgivare, pensionsutbetalare och banker m.fl. dragit av som preliminär skatt. Egna inbetalningar kan göras till kontot när som helst under året. Intäkts- respektive kostnadsränta på över- och underskott räknas dag för dag precis som på ett vanligt bankkonto. När den slutliga skatten fastställts för en person jämförs detta belopp med de betalningar som kommit in under året. Beroende på hur mycket som betalats uppstår ett över- eller underskott på kontot. Den som fått ett överskott får tillbaka det som betalats in för mycket och den som har underskott får ett betalningskrav.

6.4.3 Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad

Som framgått ovan ansvarar arbetsgivare och pensionsutbetalare m.fl. att skatt dras på de anställdas löner, pensioner m.m. och att skatten betalas in till Skatteverket löpande under året. Arbetsgivarna betalar dessutom in arbetsgivaravgifter. Underlaget för arbetsgivaravgifter är lönesumman inkl. beskattade förmåner. Arbetsgivaravgifterna och det preliminärskatteavdrag arbetsgivarna gör för sina anställda deklarerar och betalas in en gång i månaden. Denna inbetalning skall vara gjord den 12:e i månaden efter den månad lönen betalades ut till den anställde. Antalet arbetsgivare i Sverige uppgår till 388 000. Den svenska ekonomin domineras av stora arbetsgivare. Arbetsgivare med en lönesumma över fem miljoner utgör 7,3 procent av arbetsgivarna och svarar för 85 procent av lönesumman (6.8 Tabell).

6.8 Tabell

Arbetsgivarna fördelade efter lönesumma 2014 (enligt kontrolluppgifter för beskattningsåret 2014)

Number of Employers distributed by payroll tax 2014, according to the tax statements

Lönesumma, mnkr	Antal arbetsgivare		Lönesumma	
	Number of employers		Total wage sum	
Total wages, MSEK	antal	fördelning i %	mdkr	fördelning i %
	number	share in %	BSEK	share in %
-0,2	142 797	37	9	1
0,2-0,5	85 094	22	29	2
0,5-1,0	55 942	14	40	3
1,0-5,0	75 803	20	165	11
5,0-10,0	13 679	3,5	95	6
10,0-20,0	7 374	1,9	103	7
20,0-50,0	4 331	1,1	132	9
50,0-100,0	1 451	0,4	99	7
100,0-	1 596	0,4	858	56
Summa (Total)	388 067		1 530	100

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-Skatt.

6.5 Direkt skatt på personernas inkomster av förvärvsarbete

6.5.1 De fastställda förvärvsinkomsterna år 2013 var 2 040 miljarder kronor

Sammansättningen av den fastställda förvärvsinkomsten beskattningsåret 2013 framgår av 6.9 Tabell. I tabellen ingår inte inkomster för personer som haft så låga inkomster att de inte behövt lämna deklaration (cirka 263 000 personer). Sammantaget kan dessa inkomster för icke-deklaranterna beräknas till ca 2,4 miljarder kronor.

6.9 Tabell

Den fastställda förvärvsinkomstens sammansättning beskattningsåret 2013, för personer och dödsbon

The structure of assessed earned income, tax year 2013, individuals and deceased persons' estates

Delposter under inkomst av tjänst m.m. Structure of assessed income	Antal som deklarerat, tusental (Number of declarants)			Belopp, mdkr (Amounts, SEK)		
	Kvinnor Women	Män Men	Total	Kvinnor Women	Män Men	Total
A. Inkomst av tjänst (Income from employment)	3 662	3 527	7 189	876,1	1 128,2	2 004,2
A.1 Delsumma inkomstposter (Subtotal for incomes)						2 022,0
Löner, skattepliktiga förmåner, sjukpenning m.m. (Wages and social benefits)	2 703	2 744	5 449	682,0	897,3	1 579,3
Kostnadsersättning (Compensation for costs)	60	53	113	1,0	0,5	1,5
Allmän pension, tjänstepension (General pensions)	1 347	1 115	2 463	184,8	217,2	402,1
Privat pension och livränta (Private pensions)	372	371	743	11,4	14,6	26,0
Skattepliktiga ersättningar som ej är pensionsgrundande (Other taxable compensations not entitling to pension)	80	126	207	3,2	7,1	10,4
Ersättningar från fåmansföretag/handelsbolag (Remuneration from close company/partnership)	3	10	13	0,5	2,0	2,5
Övrigt t.ex. hobbyverksamhet (Other income e.g. from hobby)	8	16	24	0,1	0,2	0,3
A.2 Delsumma avdragsposter (Subtotal for deductions)				-6,9	-10,7	-17,5
Resor till och från arbetet (Travel between home and work)	393	508	902	-5,2	-8,3	-13,5
Tjänsteresor (Travel in business)	13	26	39	-0,1	-0,4	-0,5
Dubbel bosättning (Dual residence)	24	49	73	-0,7	-1,6	-2,3
Övriga utgifter (Other expenditure)	32	29	61	-0,8	-0,4	-1,2
B. Inkomst av näringsverksamhet (egenföretagare) (Income from personal business)	142	249	404	14,0	33,3	47,4
Aktiv näringsverksamhet (For persons active in business)	126	227	354	13,4	32,3	45,8
Passiv näringsverksamhet (For persons not active in business)	16	22	40	0,6	1,0	1,6
C. Allmänna avdrag (General exemptions)				-6,2	-5,9	-12,1
Pensionssparande m.m. (Private saving for pension etc.)	1 050	902	1 953	-6,0	-5,6	-11,6
Kvittning av underskott av näringsverksamhet mot inkomst av tjänst (Deduction of deficit in business from income from employment)	7	8	15	-0,2	-0,3	-0,5
D. Fastställd förvärvsinkomst (A+B-C) (Assessed income [A+B-C])	3 692	3 592	7 284	883,7	1 144,4	2 039,7

Anm: Den könsuppdelade statistiken är framtagen vid ett senare tillfälle än totalsummorna, därför kan mindre skillnader finnas. I vissa fall beror skillnaderna på summeringar och decimalavrundning.

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet

Den fastställda förvärvsinkomsten är summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet, som efter allmänna avdrag, uppgick år 2013 till 2 040 miljarder kronor. Den fastställda inkomsten utgör basen för skatteberäkningen. Fördelningen mellan kvinnor och män är 883,7 respektive 1 144,4 miljarder kronor avseende den fastställda förvärvsinkomsten.

Tabellen visar antal och beloppsuppgifter för kvinnor och män. I taxeringsunderlaget ingår inkomst av tjänst med 2 004 miljarder kronor, inkomst av tjänst för kvinnor var 876,1 miljarder kronor och för män var den 1 128,2 miljarder kronor. Av detta utgjorde löner, skattepliktiga förmåner och vissa socialförsäkringsförmåner sammanlagt 1 580 miljarder kronor varav 123,6 miljarder kronor avseende

socialförsäkringar (t.ex. sjuk- och föräldrapening, arbetslöshetsersättning). De allmänna pensionerna och tjänstepensionerna svarade för 402 miljarder kronor. Egenföretagarnas inkomst av näringsverksamhet var 47 miljarder kronor.⁴ Personerna erhöll 26 miljarder kronor i privata pensioner och livräntor. Avdrag för resor till och från arbetet och pensionssparande är de vanligaste avdragen.

6.5.2 Avdrag för resor till och från arbetet görs av 902 000 personer

Avdrag för resor till och från arbetet gjordes av 902 000 personer, av 393 000 kvinnor och 508 000 män, till ett sammanlagt belopp på 13,5 miljarder kronor år 2013.

Hur de förvärvsarbetande tar sig till och från jobbet kartläggs genom s.k. resvaneundersökningar.

⁴ Näringsidkarnas inkomster och principerna för hur de beskattas behandlas samlat i kapitel 10 "Företagsbeskattning".

Resvaneundersökningarna som gjordes 2013-14 visade att vanligaste sättet att ta sig till och från arbetet var med bil (6.10 Tabell). Andelsmässigt fördelade sig antalet resor till och från arbetet på 60 procent med bil, 16 procent med kollektivtrafik och 22 procent till fots eller med cykel. Arbetsresorna (enkelresa) var i genomsnitt 22 kilometer och tog i genomsnitt 33 minuter. Mätt i kilometer var reslängden kortast för

boende i glesbygdskommuner⁵ och längst för boende i förortskommuner till större städer. Räknat i tidsåtgång tog arbetsresorna mest tid i storstäder och förortskommuner till storstäder. År 2013-2014 distansarbetade 23 procent av de förvärvsarbetande. De som distansarbetade höll i snitt till 7 dagar i månaden på annan plats än sin ordinarie arbetsplats.

6.10 Tabell

Resor till och från arbetet. Antal resor per dag, reslängd och fördelning på färdssätt i olika boenderegioner 2013-14

Travels to and from work. Number of trips per day, length of trips and distribution by means of travel in different living regions 2013-14

Boendekommun* Municipality of living	Antal resor (enkelresor) per dag		Genomsnittlig reslängd		Fördelning av resorna (%) på färdssätt inom resp. boenderegion				
	Number of trips (single trips) per day		Average length of trip		Distribution of trips (%) by mode of travel within region of living				
	tusental	andel (%) av arbets- resorna i riket	km	minuter	Bil	Kollektivt	Till fots, cykel	Övriga färdssätt*	Uppgift saknas
thousands	share (%) of total trips	km	minutes	Car	Public transport	By foot, bicycle	Other mode of travel*	Data not available	
Storstäder (Metropolitan municipalities)	688	16	14	34	32	35	27	2	4
Förortskommuner till storstäderna (Suburban municipalities)	701	16	20	38	56	27	11	1	5
Större städer (Large cities)	1 298	30	25	32	61	11	27	1	0
Förortskommuner till större städer (Suburban muni- cipalities to large cities)	143	3	29	32	80	9	10	0	1
Pendlingskommuner (Commuter municipalities)	298	7	26	45	69	11	19	0	1
Turism- och besöksnäring- kommuner (Tourism and travel industry municipalities)	194	5	26	30	70	7	22	1	0
Varuproducerande kommuner (Manufacturing municipalities)	381	9	18	24	75	2	21	1	1
Glesbygdskommuner (Sparsely populated municipalities)	82	2	13	19	75	3	22	0	0
Kommuner i tätbefolkad region (Municipalities in densely populated regions)	397	9	27	31	68	6	25	1	0
Kommuner i glesbefolkad region (Municipalities in sparsely populated regions)	126	3	17	33	71	5	23	2	0
Hela riket (Total)	4 308	100	22	33	60	16	22	1	2

*Enligt indelning av Sveriges Kommuner och Landsting.

http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning

Källa: Trafikanalys. RVU Sverige – den nationella resvaneundersökningen 2013-14

Det är bara i vissa fall som kostnaderna för resor till och från arbetet får dras av vid inkomstbeskattningen. För att få göra avdrag för resor med kollektivtrafik ska arbetsplatsen vara belägen minst 2 km från bostaden. För att få göra avdrag för resa med bil istället för kollektivtrafik krävs dels att avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst 5 km, samt att man

tjänar minst 2 timmar sammanlagt för fram- och återresa genom att använda bil istället för kollektivtrafik. Avdrag för resor till och från arbetet får fr.o.m. beskattningsåret 2012 göras för kostnader som överstiger 10 000 kronor. Avdraget för resor med bil är 18,50 kronor per mil (6.11 Tabell).

⁵ Enligt den kommungruppsindelning som tillämpas av Sveriges Kommuner och Landsting. http://www.skl.se/kommuner_och_landsting/om_kommuner/kommungruppsindelning "Varuproducerande kommuner" omfattar kommuner där 34 procent eller mer av nattbefolkningen mellan 16 och 64 år är sysselsatta inom tillverkning och utvinning, energi och miljö samt byggverksamhet.

6.11 Tabell
Regelsystemet för avdrag för resor till och från arbetet, 1993-
 Deduction rules for travelling expenses to and from work, 1993-

Beskattnings- år	Gräns för att göra avdrag	Avdrag vid resor med egen bil
Tax year	Lowest level for deduction	Deductions for car travelling
1993-1994	4 000	13 kr/mil
1995-1997	6 000	13 kr/mil
1998-2000	7 000	15 kr/mil
2001-2004	7 000	16 kr/mil
2005	7 000	17 kr/mil
2006	7 000	18 kr/mil
2007	8 000	18 kr/mil
2008	8 000	18,50 kr/mil
2009-2011	9 000	18,50 kr/mil
2012-	10 000	18,50 kr/mil

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

6.12 Tabell
Avdrag för resor till och från arbetet
1993-2013
 Deduction for travelling expenses to and from work 1993-2013

Beskatt- ningsår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnkr	Medelbelopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1993	1 291	8 821	6,8
1994	1 153	8 926	7,7
1995	805	7 341	9,1
1996	815	7 637	9,4
1997	872	8 256	9,5
1998	880	9 653	11,0
1999	904	10 117	11,2
2000	934	10 480	11,2
2001	957	11 670	12,2
2002	925	11 390	12,3
2003	934	11 605	12,4
2004	948	11 886	12,5
2005	1 005	13 299	13,2
2006	1 025	14 583	14,2
2007	993	14 097	14,2
2008	1 008	15 012	14,9
2009	937	13 690	14,6
2010	934	13 796	14,8
2011	952	14 272	15,0
2012	911	13 471	14,8
2013	902	13 513	15,0

Källa: Skatteverket, Taxeringsutfallet.

Beskattningsåret 2013, som den senaste statistiken avser, var avdraget i genomsnitt 15 000 kronor. För 156 000 personer översteg avdraget 25 000 kronor (6.13 Tabell).

6.13 Tabell
Antal reseavdrag fördelade efter storlek beskattningsåret 2013
 Number of deductions for travelling expenses to and from work tax year 2013

Avdrag, tkr	Antal Number		Belopp, mnkr
	tusental	andel, %	
Deduction, KSEK	thousands	share, %	Amount, MSEK
0-2	52	6	61
2-4	98	11	292
4-6	86	10	426
6-8	90	10	626
8-10	74	8	666
10-12	70	8	766
12-15	90	10	1 208
15-20	112	12	1 948
20-25	74	8	1 666
25-30	51	6	1 390
30-40	58	6	1 985
40-	47	5	2 481
Summa (Total)	902	100	13 516

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

Cirka 16 procent av inkomsttagarna gör reseavdrag (6.14 Tabell). Vanligast är reseavdrag i pendlingslänen Halland och Uppsala. Det genomsnittliga avdraget för dem som gör avdrag är högst i Södermanlands och Uppsala län. Antal kvinnor och män som gjorde reseavdrag 2013 var 393 524 respektive 508 355. Det genomsnittliga avdraget för samtliga var 15 000 kronor, för kvinnor var det något lägre med 13 300 kronor och för män något högre med 16 300 kronor.

6.14 Tabell Reseavdraget i olika län beskattningsåret 2013

Deduction for expenses for travelling between home and place of work in the different counties in 2013

Län County	Antal som gjort avdrag (Number of persons with deductions)			Andel (%) med reseavdrag* (Share (%) with deductions)			Genomsnittligt avdragsbelopp, tkr (Average amount deducted, KSEK)		
	Totalt (total)	varav kvinnor (women)	varav män (men)	Totalt (total)	varav kvinnor (women)	varav män (men)	Totalt (total)	varav kvinnor (women)	varav män (men)
Stockholm	113 636	43 231	70 405	8,6	6,6	10,7	15,7	14,3	16,6
Uppsala	45 822	19 742	26 080	21,9	18,8	25,0	17,9	15,3	19,8
Södermanland	31 146	13 285	17 861	19,8	17,0	22,5	19,1	16,6	20,9
Östergötland	40 179	17 537	22 642	15,8	14,0	17,4	14,5	12,9	15,7
Jönköping	33 689	14 464	19 225	16,6	14,6	18,5	13,2	12,1	14,1
Kronoberg	19 502	8 813	10 689	17,8	16,5	18,9	13,6	12,1	14,9
Kalmar	24 674	11 093	13 581	18,3	16,7	19,9	14,4	12,8	15,7
Gotland	5 651	2 887	2 764	16,9	17,1	16,8	13,1	12,0	14,2
Blekinge	15 447	6 842	8 605	18,0	16,3	19,6	13,6	12,3	14,6
Skåne	127 915	57 583	70 332	17,8	16,0	19,7	14,9	13,2	16,2
Halland	39 626	18 484	21 142	22,0	20,5	23,5	14,6	13,1	16,0
Västra Götaland	177 397	78 694	98 703	18,5	16,5	20,5	14,6	12,9	15,9
Värmland	29 578	14 101	15 477	18,9	18,1	19,8	14,6	13,1	16,0
Örebro	28 577	12 389	16 188	17,1	14,9	19,2	14,3	12,7	15,6
Västmanland	25 837	11 204	14 633	17,4	15,4	19,3	16,3	14,1	17,9
Dalarna	29 688	13 377	16 311	18,6	17,0	20,1	14,1	12,6	15,4
Gävleborg	26 710	11 539	15 171	16,7	14,7	18,7	14,6	12,9	16,0
Västernorrland	25 420	11 504	13 916	18,1	16,6	19,5	13,1	11,8	14,1
Jämtland	11 803	5 611	6 192	15,7	15,0	16,4	14,7	13,2	16,2
Västerbotten	25 116	10 754	14 362	15,7	13,7	17,6	13,7	12,1	14,9
Norrbotten	24 466	10 390	14 076	16,2	14,2	18,0	15,9	14,0	17,2
Riket (Total)	901 897	393 524	508 355	15,9	14,0	17,8	15,0	13,3	16,3

*Andelstal i relation till "aktiva personer" mätt som antalet personer med lön, sjukpenning och arbetslöshetskassa m.m.

Källa: SCB, Taxeringsregistret.

6.5.3 Fler kvinnor än män pensionssparar samt nya regler from 2015

Från att tidigare ha ökat har antalet som privat pensionssparar under 2000-talet stabiliserats kring 2 miljoner, en liten minskning har skett mellan 2012 och 2013.

Beskattningsåret 2013 gjordes avdrag för pensionssparande med ett totalt belopp på 11,6 miljarder kronor (6.15 Tabell). Detta innebär att 37 procent av personerna i aktiv ålder kompletterar sin lagstadgade pension med ett eget pensionssparande. Beloppet som dessa drog av uppgick i snitt till 5 900 kronor. Antalet

personer som pensionssparar har fördubblats sedan 1991. Pensionsspararna sparar dock i genomsnitt mindre än 1991. Avdraget för pensionssparande begränsades 1995 från ett helt till ett halvt basbelopp. Fr.o.m. beskattningsåret 2008 begränsades avdraget till 12 000 kronor per år som en del i finansieringen av avskaffandet av förmögenhetsskatten. För beskattningsåret 2015 har det fasta avdragsbeloppet sänkts från 12 000 kronor till 1 800 kronor. Näringsidkare och andra som helt saknar rätt till tjänstepension får dock liksom tidigare dra av ett större belopp.

6.15 Tabell
Avdrag för pensionssparande 1991- 2013
 Deduction for savings for individual
 private pension 1991-2013

Beskatt- ningsår	Antal personer, tusental	Totalt belopp, mnr	Medel- belopp, tkr
Year	Number of persons, thousands	Total amount, MSEK	Average amount, KSEK
1991	966	9 076	9,4
1992	1 018	8 242	8,1
1993	1 070	8 795	8,2
1994	1 235	10 551	8,5
1995	1 363	9 144	6,7
1996	1 478	9 797	6,6
1997	1 576	10 415	6,6
1998	1 678	11 053	6,6
1999	1 803	12 185	6,8
2000	1 903	12 861	6,8
2001	1 959	13 048	6,7
2002	2 027	13 035	6,4
2003	2 041	12 523	6,1
2004	2 004	12 414	6,2
2005	1 981	12 519	6,3
2006	1 998	12 852	6,4
2007	2 057	13 424	6,5
2008	2 058	10 804	5,2
2009	2 043	11 051	5,4
2010	2 035	11 378	5,6
2011	2 014	11 416	5,7
2012	1 976	11 413	5,8
2013	1 951	11 586	5,9
varav kvinnor	1 050	5 958	5,7
män	902	5 627	6,2

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Det är vanligare att kvinnor pensionssparar än män (6.16 Tabell). I åldrarna 20-64 år pensionssparar 39 procent av kvinnorna mot 33 procent av männen. Men sparandet är genomsnittligt sett lägre bland de kvinnor som gör pensionsavdrag.⁶ Pensionssparandet börjar tidigt. Av dem som har förvärvsinkomster och är under 25 år pensionssparar 3 procent med i genomsnitt 3 100 kronor.

6.5.4 Skatteberäkningen grundas på fastställd förvärvsinkomst

Den fastställda förvärvsinkomsten utgör bas för skatteberäkningen av skatt på arbete. Skatten tas ut som kommunal och statlig inkomstskatt. Dessutom tas för personer i aktiv ålder ut en allmän pensionsavgift. Fr.o.m. år 2006 motsvaras dock den allmänna pensionsavgiften av en lika stor skattereduktion. För att få den beskattningsbara förvärvsinkomsten görs grundavdrag. Den beskattningsbara förvärvsinkomsten utgör den bas på vilken den statliga och kommunala inkomstskatten tas ut. För dem som har inkomster från aktivt förvärvsarbete tillkommer fr.o.m. år 2007 en skattelättnad i form av ett s.k. jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget ges i form av en skattereduktion.

6.17 Tabell visar skatternas och avgifternas storlek vid vissa inkomstnivåer år 2015. I tabellen anges också hur stor arbetsgivaravgift som normalt betalas vid respektive nivå.

⁶ Mer detaljerade uppgifter om storleken på pensionsavdraget för kvinnor och män återfinns i 7.43 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel

6.16 Tabell

Avdraget för pensionssparande fördelat på ålder och kön 2013 (exkl. dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2013 by age and gender (excl. deceased persons' estates)

Ålder Age	Kvinnor Women			Män Men			Samtliga All		
	Antal	Andel,%*	Genomsnitt, tkr	Antal	Andel,%*	Genomsnitt, tkr	Antal	Andel,%*	Genomsnitt, tkr
	Number	Share, %	Mean value, KSEK	Number	Share, %	Mean value, KSEK	Number	Share, %	Mean value, KSEK
0-24	14 545	3	2,7	16 646	4	3,5	31 191	3	3,1
25-34	158 621	29	4,0	150 856	26	4,6	309 477	27	4,3
35-44	282 702	48	5,0	251 539	42	5,6	534 241	45	5,3
45-54	307 362	51	6,0	256 633	41	6,6	563 995	46	6,3
55-64	259 247	47	7,2	198 347	35	7,8	457 594	41	7,5
65-	27 054	3	5,9	27 554	3	8,2	54 608	3	7,1
Samtliga (Total)	1 049 531	27	5,7	901 575	24	6,2	1 951 106	26	5,9
varav i åldern 20-64 år (of which by age 20-64 years)	1 022 231	39	5,7	873 746	33	6,2	1 895 977	36	5,9

* Andel av personer med förvärsinkomst.

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

6.17 Tabell

Skatt på arbete för löntagare* i aktiv ålder 2015, per inkomstintervall

Tax paid for wage earners of active ages at different income levels (SEK) 2015*

Inkomst och skatt Income and tax	Lönenivå, kr Wage level, SEK									
	50 000	100 000	150 000	200 000	250 000	300 000	350 000	400 000	500 000	1 000 000
Grundavdrag (Basic deduction)	-20 100	-30 100	-33 200	-28 200	-23 200	-18 200	-13 200	-13 100	-13 100	-13 100
Beskattningsbar inkomst (Taxable income)	29 900	69 900	116 800	171 800	226 800	281 800	336 800	386 900	486 900	986 900
Kommunal inkomstskatt (31,86%) (Local incometax)	9 565	22 361	37 364	54 958	72 553	90 147	107 742	123 769	155 759	315 709
Statlig inkomstskatt (Central gov. income tax)	0	0	0	0	0	0	0	0	11 340	129 880
Allmän pensionsavgift (General pension contr.)	3 500	7 000	10 500	14 000	17 500	21 000	24 500	28 000	32 800	32 800
Skattereduktion allmän pensionsavgift (Tax reduction for general pension contr.)	-3 500	-7 000	-10 500	-14 000	-17 500	-21 000	-24 500	-28 000	-32 800	-32 800
Skattereduktion för aktiv arbetsinkomst (Tax reduction for incomes from active work)	-6 065	-9 645	-12 609	-15 984	-19 359	-22 733	-26 108	-26 486	-26 486	-26 486
S:a direktdebiterad skatt (Direct income tax)	3 500	12 716	24 755	38 974	53 194	67 414	81 634	97 283	140 613	419 103
Arbetsgivaravg. (31,42%)* (General payroll tax)	15 710	31 420	47 130	62 840	78 550	94 260	109 970	125 680	157 100	314 200
Skatt+arbetsgivaravg. (Total tax on labour)	19 210	44 136	71 885	101 814	131 744	161 674	191 604	222 963	297 713	733 303
Arbetsgivarkostnad (Total wage cost for the employer)	65 710	131 420	197 130	262 840	328 550	394 260	459 970	525 680	657 100	1 314 200
Behållen lön efter skatt (Remaining wage after taxes being paid)	46 500	87 284	125 245	161 026	196 806	232 586	268 366	302 717	359 387	580 897

*Inga avdrag ingår samt en kommunal skattesats av 31,99 % (vilket är medelskattesats för primärkommuner och landsting)

(no deductions, local tax rate = 31,99 % (equal to the average charge for municipalities and county councils))

**Avgiftsuttaget varierar med personernas ålder. Den avgiftssats som använts i tabellen avser den som tillämpas för åldersgruppen 26-65 år. För ungdomar upp till 26 år är avgiftsuttaget lägre (se tabell 6.35).

Källa: Skatteverket.

6.5.5 Grundavdraget är ”puckelformat”

Någon form av grundavdrag har funnits i skattelagstiftningen sedan lång tid tillbaka. Grundavdraget har varit lika stort vid den statliga och kommunala taxeringen sedan år 1991 utom 1994 då grundavdraget tillfälligt slopades vid den statliga taxeringen. Grundavdraget har tidigare utgått från en grundnivå som därefter trappats upp för att sedan åter trappas ned till samma grundnivå.

Fr.o.m. beskattningsåret 2003 har skett en differentiering så att avdraget blir större i låga inkomstlägen än i de högre. Grundnivån i boten är 0,423 prisbasbelopp (avrundning uppåt till närmaste hundratal kronor). I de höga inkomstlägena är nivån 0,293 prisbasbelopp. Däremellan varierar grundavdraget och är som högst 0,77 prisbasbelopp. Grundnivån uttryckt i kronor vid den statliga och kommunala beskattningen beskattningsåren 1991-2015 framgår av sammanställningen i 6.18 Tabell. Uttryckt i kronor är grundavdraget år 2015 18 900 kronor vid låga inkomstnivåer och 13 100 kronor vid höga inkomstnivåer.

6.18 Tabell Grundavdragets grundnivå, maxnivå och slutnivå beskattningsåren 1991-2015

Basic deduction; standard level, maximum and end level in SEK 1991-2015

Inkomstår Income year	Grundavdrag, kr Basic deduction, SEK
1991	10 300 - 18 500 - 10 300
1992	10 700 - 19 400 - 10 700
1993	11 000 - 19 800 - 11 000
1994*	8 800 - 17 800 - 8 800
1995	8 900 - 18 100 - 8 900
1996	8 600 - 18 000 - 8 600
1997	8 700 - 18 000 - 8 700
1998	8 700 - 18 100 - 8 700
1999	8 700 - 18 100 - 8 700
2000	8 700 - 18 200 - 8 700
2001	10 000 - 19 500 - 10 000
2002	11 200 - 20 900 - 11 200
2003	16 400 - 25 900 - 11 400
2004	16 700 - 26 400 - 11 600
2005	16 700 - 28 800 - 11 600
2006**	16 800 - 30 600 - 11 700
2007	17 100 - 31 100 - 11 900
2008	17 400 - 31 600 - 12 100
2009	18 200 - 33 000 - 12 600
2010	18 000 - 32 700 - 12 500
2011	18 200 - 33 000 - 12 600
2012	18 700 - 33 900 - 12 900
2013	18 900 - 34 300 - 13 100
2014	18 800 - 34 200 - 13 100
2015	18 900 - 34 300 - 13 100

* 1994 medgavs inte grundavdrag vid den statliga taxeringen.

**Grundavdraget inom stödområde A var år 2006 högre än i övriga landet.

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

Reglerna för grundavdrag i olika inkomstlägen innebär att grundavdraget blir ”puckelformat” (se 6.19c Diagram). Beskattningsåret 2015 är grundavdraget för personer under 65 år 18 900 kronor vid fastställd förvärvsinkomst under 44 000 kronor och 13 100 kronor vid fastställd förvärvsinkomst över 350 600 kronor. I inkomstlägena däremellan varierar grundavdraget med ett högsta värde på 34 300 kronor vid fastställd förvärvsinkomst mellan 121 100 och 138 300 kronor (6.19a Tabell). Puckeln har ursprungligen tillkommit i syfte att låg- och medelinkomsttagare ska få lägre skatt än om grundavdraget ges med samma belopp oberoende av inkomstnivån.

Personer över 65 år får fr.o.m. 2009 genom ett särskilt tillägg ett högre grundavdrag än andra inkomsttagare. Detta s.k. förhöjda grundavdrag förstärktes år 2010, 2011, 2013, 2014 samt 2015. Grundavdragsbeloppet för personer över 65 år uppgår 2015 till hela den fastställd förvärvsinkomst upp till 49 400 kronor och trappas sedan upp i inkomstintervallet 49 500-121 100 kronor. För inkomster mellan 121 200 och 167 800 kronor är avdraget konstant 67 300 kronor. Avdraget trappas sedan av för inkomster mellan 167 900 och 553 300 kronor. För inkomster över 553 400 kronor är det förhöjda avdraget konstant 31 900 kronor (6.19b Tabell).

6.19a Tabell Beräkning av ordinarie grundavdrag (personer under 65 år) i olika inkomstlägen år 2015

Calculation of normal basic deduction (for persons under 65 years) at different levels of earned tax year 2015

Fastställd förvärvsinkomst, kr Earned income, SEK	Grundavdrag Basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp (The regulatory system in terms of price bases)	
- 0,99 PBB	0,423 PBB
0,99 PBB - 2,72 PBB	0,225 PBB + 0,2 FFI
2,72 PBB - 3,11 PBB	0,77 PBB
3,11 PBB - 7,88 PBB	1,081 PBB - 0,10 FFI
7,88 PBB -	0,293 PBB
Beskattningsåret 2015, kr (Tax year 2015, SEK)	
-44 000	18 900
44 100 - 121 000	18 900 upp till 34 300
121 100 - 138 300	34 300
138 400 - 350 600	34 300 ner till 13 100
350 600 -	13 100

Anm: PBB=Prisbasbelopp, FFI=Fastställd förvärvsinkomst. Prisbasbeloppet för 2015 är fastställt till 44 500kr. Avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i den övre delen av tabellen inte direkt kan översättas till de krontal som anges i den nedre delen av tabellen.

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

6.19b Tabell

Beräkning av förhöjt grundavdrag för personer över 65 år i olika inkomstlägen år 2015

Calculation of enhanced basic deduction for individuals over 65 years at different levels of earned tax year 2015

Fastställd förvärsinkomst, kr Earned income, SEK	Förhöjt grundavdrag Enhanced basic deduction
Regelsystemet uttryckt i prisbasbelopp (The regulatory system in terms of price bases)	
- 1,11 PBB	1,11 PBB
1,11 - 2,72 PBB	0,834 PBB+0,249 FFI
2,72 PBB - 3,77 PBB	1,511 PBB
3,77 PBB - 5,40 PBB	1,888 PBB-0,1 FFI
5,40 PBB - 12,43 PBB	1,834 PBB-0,09 FFI
12,43 PBB -	0,715 PBB
Inkomståret 2015, kr (Income year 2015, SEK)	
- 49 400	49 400
49 500 - 121 100	49 500 upp till 67 300
121 200 - 167 800	67 300
167 900 - 240 300	67 300 ner till 60 000
240 400 - 553 200	60 000 ner till 31 900
553 300 -	31900

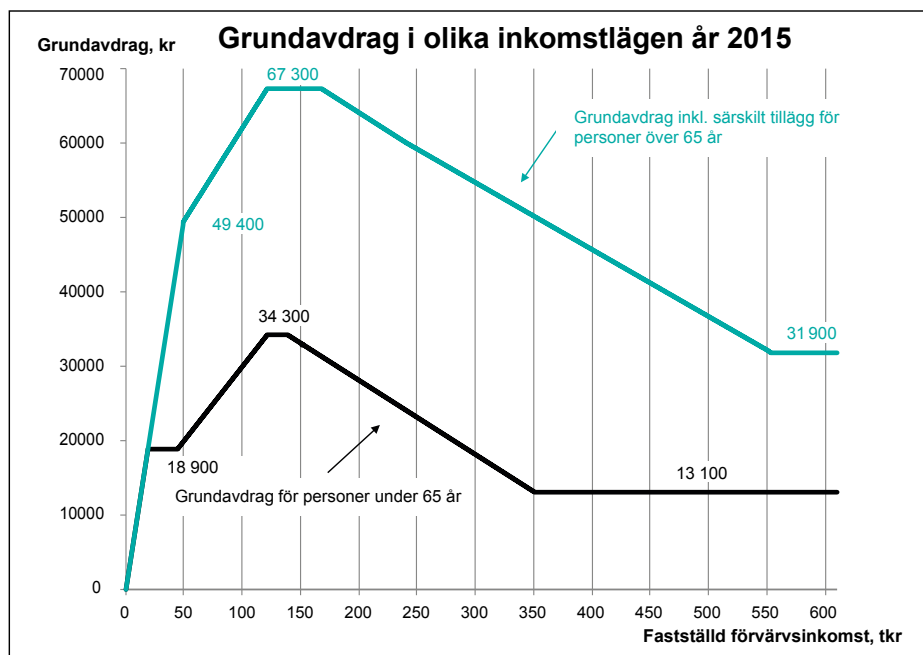
Anm: PBB=Prisbasbelopp, FFI=Fastställd förvärsinkomst. Prisbasbeloppet för 2015 är fastställt till 44 500 kr. Avrundningsreglerna medför att de formella gränserna i den övre delen av tabellen inte direkt kan översättas till de krontal som anges i den nedre delen av tabellen.

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

6.19c Diagram

Grundavdrag och förhöjt grundavdrag 2015

Normal and enhanced basic deduction 2015

Källa: Egna beräkningar

6.5.6 Kommunal och statlig inkomstskatt

Fysiska personer betalar kommunal och statlig inkomstskatt på den beskattningsbara förvärvsinkomsten. Samtliga skattebetalare med beskattningsbar förvärvsinkomst betalar kommunal inkomstskatt. Statlig inkomstskatt tas ut först när förvärvsinkomsten blir högre och överstiger den s.k. brytpunkten.

Genomsnittlig kommunal inkomstskatt 31,99 procent 2015

Fram t.o.m. 1999 bestod kommunala inkomstskatten av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting samt församlings-skatt. I och med kyrkans skiljande från staten har församlingskatten ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som skatt. Kommunala inkomstskatten består därför fr.o.m. år 2000 av skatteuttag för kommunen och för landstinget.

Kommunala inkomstskattesatsen varierar mellan kommuner, men landets genomsnittliga kommunalskattesats är 31,99 procent beskattningsåret 2015.

Statlig inkomstskatt i två skikt fr.o.m. 1999

Åren 1991-1994 utgick, utöver den kommunala inkomstskatten, statlig inkomstskatt om ytterligare 20 procent på den del av den beskattningsbara inkomsten som överstiger skiktgränsen för statlig skatt. Åren 1995-1998 fanns en s.k. värnskatt i form av en temporär höjning av den statliga inkomstskatten från 20 till 25 procent. Skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1991-2015 redovisas i 6.20 Tabell.

År 1999 togs den s.k. värnskatten bort och ersattes av en statlig inkomstskatt som tas ut i två skikt. I det första skiktet är den statliga skatten 20 procent och gäller för år 2015 för inkomster över 430 200 kronor. I det andra skiktet tas

6.20 Tabell

Skiktgräns för statlig inkomstskatt, 1991-2015

Income level at which central government income tax is to be paid, 1991-2015

Beskattningsår Tax year	Inkomstnivå, kr Income level, SEK				Skattesats Tax rate	
	Beskattningsbar inkomst Taxable income		Dito uttryckt som taxerad förvärvsinkomst (se anm) Do. in terms of assessed income		nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level
	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level	nedre skiktet lower level	övre skiktet upper level		
1991	170 000		180 300		20%	
1992	186 600		197 300		20%	
1993	190 600		203 500		20%	
1994	198 700		202 700		20%	
1995	203 900		221 600		25%	
1996	209 100		229 000		25%	
1997	209 100		231 600		25%	
1998	213 100		238 400		25%	
1999	219 300	360 000	245 000	389 500	20%	25%
2000	232 600	374 000	254 700	398 600	20%	25%
2001	252 000	390 400	271 500	411 100	20%	25%
2002	273 800	414 200	290 100	430 900	20%	25%
2003	284 300	430 000	301 000	447 200	20%	25%
2004	291 800	441 300	308 800	458 900	20%	25%
2005	298 600	450 500	313 000	465 200	20%	25%
2006	306 000	460 600	317 700	472 300	20%	25%
2007	316 700	476 700	328 600	488 600	20%	25%
2008	328 800	495 000	340 900	507 100	20%	25%
2009	367 600	526 200	380 200	538 800	20%	25%
2010	372 100	532 700	384 600	545 200	20%	25%
2011	383 000	548 300	395 600	560 900	20%	25%
2012	401 100	574 300	414 000	587 200	20%	25%
2013	413 200	591 600	426 300	604 700	20%	25%
2014	420 800	602 600	433 900	615 700	20%	25%
2015	430 200	616 100	443 300	629 200	20%	25%

Anm: Brytpunkten uttryckt i fastställd förvärvsinkomst har beräknats utifrån beskattningsbar inkomst med tillägg för grundavdrag och avdrag för allmän egenavgift för icke-pensionär.

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

ytterligare fem procent ut i skatt. Det gäller år 2015 för inkomster över 616 100 kronor. Som ett reallöneskydd index uppräknas skiktgränserna för statliga skatten mellan åren med inflationen plus två procentenheter. I praktiken har dock skiktgränsernas nivåer många år kommit att fastställas genom separata beslut. Mellan 2004 och 2014 har den nedre skiktgränsen uttryckt i beskattningsbar inkomst justerats upp från 291 800 kronor till 430 200 kronor dvs. med 138 400 kronor. Sett över denna tidsperiod är detta mer än vad som följer av uppräkningsregeln. Uppjusteringen fördelar sig på 131 000 kronor för indexregeln, 5 500 kronor för att tekniskt kompensera för begränsningen av avdragsrätten för den allmänna pensionsavgiften och 9 400 kronor i extra höjning för att få ned andelen inkomsttagare som har inkomster över brytpunkten.⁷ Uppräkningen av den övre skiktgränsen är sett över samma tidsperiod lägre än vad som följer av indexregleringen.

Jobbskatteavdrag i fem steg 2007-2014

Beskattningsåret 2007 infördes en skattelättnad i form av en skattereduktion för personer som har inkomster från aktivt förvärvsarbete. Jobbskatteavdraget förstärktes i ytterligare fyra steg beskattningsåren 2008, 2009, 2010 och 2014. Syftet med jobbskatteavdraget är att göra det lönsamt att arbeta och att därigenom öka arbetskraftsdeltagandet. Jobbskatteavdraget är högre för dem som fyllt 65 år än för övriga åldrar. Skattereduktionen är utformad så att större delen av skattelättnaden tillfaller låg- och medelinkomsttagare. För att jobbskatteavdraget ska hålla takt med prisutvecklingen är det knutet till prisbasbeloppet. Beskattningsåret 2013 uppgick skattereduktionen till nästan 86 miljarder kronor (6.21 Tabell).

6.21 Tabell Jobbskatteavdraget beskattningsåren 2007-2013, mnkr

Tax deduction for persons having income from active work tax years 2007-2013, MSEK

År Year	Skattereduktion, mnkr Tax reduction, MSEK
2007	40 475
2008	53 467
2009	65 195
2010	76 812
2011	80 359
2012	83 604
2013	85 795

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

6.22 Tabell visar hur stor skattesänkning jobbskatteavdraget ger vid olika arbetsinkomster beskattningsåret 2015. Dessutom visas skattesänkningen som procent av arbetsinkomsten. Den skattesänkning som redovisas i tabellen gäller för personer som har hela sin inkomst från arbete samt är under 65 år. Av tabellen framgår att det ekonomiska utbytet av att gå från t.ex. heltidsarbetslöshet till heltidsarbete med en årsinkomst på 250 000 kronor ökar, på grund av jobbskatteavdraget, med 19 359 kronor. Den genomsnittliga skatten, räknat i antal procentenheter, sjunker mest för låginkomsttagare. Därefter minskar skillnaden gradvis för högre inkomster.

6.22 Tabell Skattesänkning i kronor till följd av jobbskatteavdraget för personer som inte fyllt 65 år med inkomster från aktivt förvärvsarbete, beskattningsåret 2015

Tax deduction (SEK) for persons less than 65 years having incomes from active work, tax year 2015

Arbetsinkomst per år, kr Income from active work per year, SEK	Jobbskatteavdrag, kr Tax reduction, SEK	Jobbskatteavdrag i procent av inkomsten Tax reduction as percentage of income
100 000	9 645	9,6
150 000	12 609	8,4
200 000	15 984	8,0
250 000	19 359	7,7
300 000	22 733	7,6
350 000	26 108	7,5
400 000	26 486	6,6
500 000	26 486	5,3
1 000 000	26 486	2,6

Anm: Egna beräkningar. I beräkningen har använts en kommunalskattesats på 31,99 procent.

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet.

6.5.7 Marginalskatt och marginaleffekter

I kapitel 1 beskrivs olika marginalskattebegrepp. Det marginalskattebegrepp som används nedan – den synliga marginalskatten – inkluderar den inkomstskatt och de egenavgifter som träffar en viss inkomstökning som en person får. Ett annat mer omfattande marginalskattebegrepp är den s.k. skattekillen som utöver den inkomstskatt och de egenavgifter som är direkt synliga för personen även inkluderar arbetsgivaravgifter och konsumtionsskatter.

Ett annat begrepp som förekommer i diskussionerna är marginaleffekten. Marginaleffekten brukar utöver marginalskatten beakta

⁷ I tabellbilagan (7.41 Tabell) redovisas upjusteringen fördelad på respektive år.

de effekter en inkomstökning ger på olika inkomstberoende bidrag och avgifter. De man vanligen tänker på är bostadsbidrag, barnomsorgsavgifter, underhållsbidrag, återbetalning av studielån och socialbidrag.

Högsta marginalskatten 56,99 procent

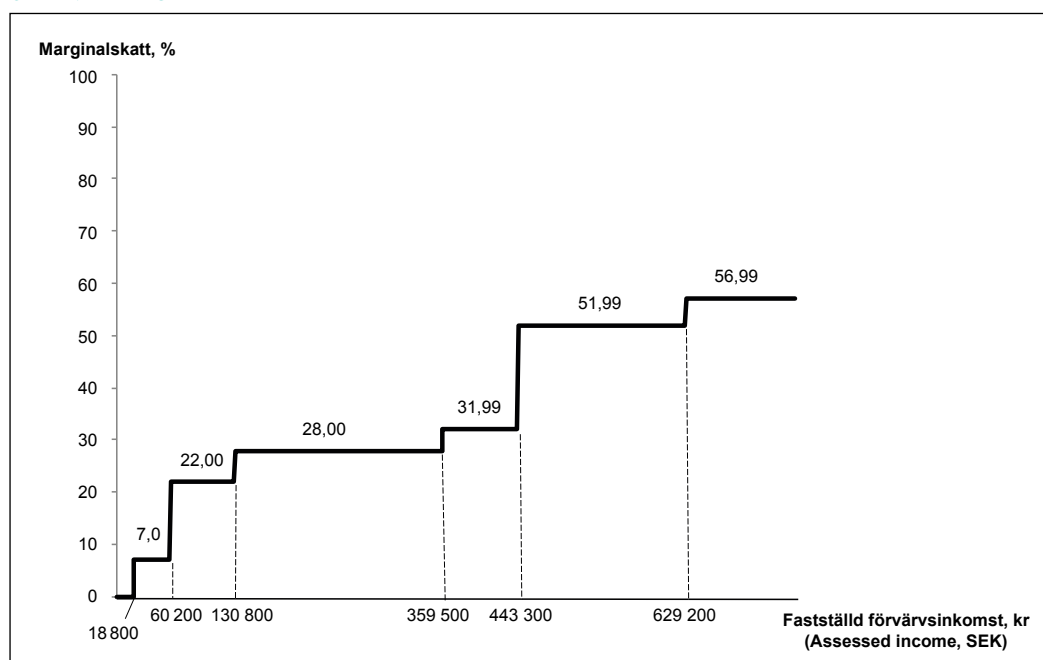
Den sammanlagda marginalskatt som uppstår i olika inkomstlägen år 2015 för en person med inkomst från aktivt förvärvsarbete illustreras

i 6.23 Diagram. I beräkningarna har tagits hänsyn till grundavdraget, en kommunalskattesats på 31,99 procent (= medelutdebiteringen), den statliga inkomstskatten, den allmänna pensionsavgiften samt skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdraget. Genom att den allmänna pensionsavgiften fr.o.m. 2006 i princip motsvaras av en lika stor skattereduktion påverkar den numera marginalskatten endast i de allra lägsta inkomstskikten.

6.23 Diagram

Marginalskatt i olika inkomstlägen beskattningsåret 2014. Personer i aktiv ålder (under 65 år) med inkomst från aktivt förvärvsarbete (har jobbskatteavdrag)

Marginal tax rate at different income levels in 2014. Persons of active ages (less than 65 years) having incomes from active work

Anm: I diagrammet bortses från den effekt som uppträder vid uttag av allmän pensionsavgift vid den inkomstgräns som man överskrider gränsen för deklarationsplikt. Beräkningarna har utgått från de formella gränserna uttryckt i PBB gällande grundavdrag och jobbskatteavdrag.

Källa: Egna beräkningar.

Den som har inkomster under 18 800 kronor betalar ingen skatt. På inkomster mellan 18 800 - 60 200 kronor ska ett belopp motsvarande allmän pensionsavgift om 7 procent betalas men övrig skatt "kvittas bort" mot skattereduktionerna för allmän pensionsavgift och jobbskatteavdrag.

Marginalskatten på inkomster däröver beror på skattesatserna för kommunal och statlig skatt och hur dessa samvarierar med storleken på grundavdrag och jobbskatteavdrag i olika inkomstlägen. På inkomster mellan 60 200 - 130 800 kronor är marginalskatten 22,00 procent och på inkomster mellan 130 800 - 359 500 kronor är den 28,00 procent dvs. lägre än den genomsnittliga kommunala inkomstskattesatsen. På inkomster mellan 359 500 - 443 300

kronor är marginalskatten lika med kommunala inkomstskattesatsen 31,99 procent. I inkomstskiktet mellan 443 300 och 629 200 kronor betalas utöver kommunalskatt även statlig inkomstskatt med 20 procent och marginalskatten hamnar på 51,99 procent. När gränsen för statlig inkomstskatt övre skikt överskrids, vilket inträffar vid inkomster på 629 200 kronor, blir marginalskatten 56,99 procent.

14 procent över brytpunkten 2013, 20 procent män och 8 procent kvinnor

I utredningsskedet för den stora skattereformen i början av 1990-talet föreslogs att skiktgränsen vid genomförandet 1991 skulle sättas vid en inkomst på 200 000 kronor och man räknade då med att tio procent av skattebetalarna skulle

hamna över brytpunkten. Vid riksdagsbehandlingen och beslutet om skattereformen sänktes gränsen. Skiktgränsen fastställdes med inriktning att 15 procent av skattebetalarna skulle betala statlig skatt. Inkomstskattereglerna har därefter ändrats i olika avseenden.

Utfallet år 2013 för samtliga inkomsttagare över 20 år (inkl. pensionärer) var att 14 procent, 20 procent män och 8 procent kvinnor, eller en miljon personer hade inkomster över skiktgränsen för statlig inkomstskatt. Bland helårs- och

heltidsanställda hade 27 procent inkomster över nedersta skiktgränsen (6.24 Tabell samt 6.42 Tabell i tabellbilagan). Bland heltidsanställda män var det 34 procent och bland heltidsanställda kvinnor 19 procent. Tabell 6.24 visar att andelen män som ligger över skiktgränsen för statlig inkomstskatt varit högre än andelen kvinnor sedan 1991 när den infördes.

6.24 Tabell

Procentandelen inkomstagare över skiktgränsen för statlig inkomstskatt

Share of persons with income level above the threshold for central government income tax

Beskattningsår Tax year	Andel, procent Share in %					
	Samtliga över 20 år (inkl. pensionärer)			Heltidsanställda 20–64 år		
	All persons above 20 years			Full-time employees 20–64 years		
	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1991	34	9	21	53	24	42
1992	28	6	17	43	16	33
1993	27	7	17	47	19	35
1994	30	9	19	52	24	40
1995	25	6	15	42	15	31
1996	26	7	16	44	19	34
1997	28	9	18	47	23	37
1998	29	9	19	48	22	38
1999	30	10	20	48	23	37
2000	30	10	20	47	24	38
2001	28	9	18	44	22	35
2002	25	8	17	41	20	32
2003	25	8	16	39	20	31
2004	24	9	16	40	20	31
2005	25	9	17	42	22	34
2006	26	10	18	43	24	35
2007	29	11	20	45	25	36
2008	28	10	19	45	23	36
2009	21	7	14	36	17	28
2010	22	8	15	36	18	28
2011	23	8	16	37	19	29
2012	21	8	15	34	18	27
2013	20	8	14	34	19	27
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	7	1	4	12	3	8
2000	9	2	5	14	4	10
2001	9	2	5	13	4	10
2002	8	2	5	13	4	9
2003	8	2	5	12	4	9
2004	8	2	5	12	3	8
2005	8	2	5	13	5	9
2006	8	2	5	13	6	10
2007	9	2	6	14	5	10
2008	9	2	5	14	5	10
2009	7	2	5	13	5	9
2010	7	2	5	12	4	9
2011	8	2	5	13	5	10
2012	7	2	5	12	4	9
2013	7	2	5	12	5	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna och HEK.

Åren 2000-2002 har extra höjningar av den nedre skiktgränsen gjorts i syfte att få ned andelen som betalar statlig skatt. Åren 2004-2006 har däremot uppräknigen av skiktgränsen begränsats i förhållande till indexeringen. År 2009 har skiktgränsen höjts med 18 100 kronor utöver indexeringen.

Marginal effekter av inkomstprövade system

För att ge en uppfattning om effekterna av några av de inkomstprövade systemen vid sidan av inkomstskatten redovisas i 6.25 Tabell antal berörda hushåll och vilka belopp som omsätts när det gäller barnomsorgsavgifter, återbetalning av studielån och bostadsbidrag år 2013.

6.25 Tabell

Vissa inkomstberoende system vid sidan av skattesystemet 2013

Some means tested systems outside the tax system 2013

	Antal, tusental Number thousands	Belopp, mdkr Amounts, BSEK
Barnomsorgsavgift (Day care fee)		
Ensamstående hushåll (Singles)	98	0,6
varav kvinnor (women)	76	0,4
varav män (men)	21	0,2
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	451	5,4
Summa hushåll (Total households)	549	6,0
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	1 000	
Återbetalning av studielån m.m. (Repayment of study loan)		
Berörda individer (Affected persons)	1 097	12,4
varav kvinnor (women)	663	7,2
varav män (men)	434	5,2
Bostadsbidrag till barnfamiljer och unga (Accommodation allowances for families with children and young people)		
Ensamstående hushåll (Singles)	202	3,6
varav kvinnor (women)	137	2,8
varav män (men)	65	0,8
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	63	1,4
Summa hushåll (Total households)	265	5,0
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	329	
Bostadsbidrag till pensionärer (BTP) (Accommodation allowances for pensioners)		
Ensamstående hushåll (Singles)	385	11,5
varav kvinnor (women)	280	8,3
varav män (men)	104	3,2
Gift/sambohushåll (Cohabiting)	36	1,1
Summa hushåll (Total households)	420	12,6
Antal "berörda vuxna" (Number of affected adults)	456	

Källa: SCB, HEK.

Antalet hushåll som betalar barnomsorgsavgifter var år 2013 cirka 549 000 och det belopp som betalades var 6 miljarder kronor. En för riket gemensam maxtaxa i barnomsorgen infördes år 2002 vilket har lindrat marginaleffekterna. Barnomsorgstaxorna hade tidigare skiftande utformning mellan kommunerna. Återbetalning av studielån m.m. gjordes av nästan 1,1 miljon personer. Det återbetalda beloppet var 12,4 miljarder kronor. Reglerna för återbetalning har varierat över tiden. För studielån tagna fr.o.m. hösten 2001 gäller att

lånet ska betalas tillbaka under längst 25 års tid, eller till och med det år man fyller 60 år. Återbetalningstiden blir kortare om skulden är liten. Det lägsta belopp man betalar per år är 15 procent av prisbasbeloppet (6 675 kronor för år 2015). Beloppet som betalas tillbaka kan minskas om inkomsten är låg. För studielån som är tagna mellan 1989 och vårterminen 2001 gäller att återbetalning ska göras med fyra procent av inkomsten om denna överstiger en viss undre gräns.

Bostadsbidrag till ungdomar och barnfamiljer berörde cirka 265 000 hushåll som fick 5 miljarder kronor i bostadsbidrag. För barnfamiljer gäller att bostadsbidraget minskas med 20 procent av inkomsten över viss nivå. För ungdomar minskas bostadsbidraget med en tredjedel av inkomsten som överstiger viss nivå.

Bostadsbidraget till pensionärer berörde cirka 420 000 hushåll och uppgick till 12,6 miljarder kronor.

6.6 Mer om kommunala inkomstskatten

I detta avsnitt behandlas kommunala inkomstskatterna översiktligt. Huvudkällan till de uppgifter om kommunala inkomstskatterna som redovisas nedan är Statistiska centralbyråns tabeller och databaser under ämnet ”Offentlig ekonomi”.

6.6.1 Kommunala inkomstskatten proportionell

Kommuner och landsting har rätt att ta ut skatt samt att bestämma skattesatsens storlek. Fram till år 2000 bestod den totala skattesatsen av tre olika delar; skattesats för kommuner, skattesats för landsting och skattesats för kyrkliga kommuner. I och med kyrkans skiljande från staten

utgörs den totala skattesatsen fr.o.m. år 2000 av summan av skattesatsen för kommunen och skattesatsen för landstinget.

Den tidigare församlingsskatten har ersatts av en kyrkoavgift som inte är att betrakta som en skatt. Förändringen sammanhänger med att Svenska kyrkan frigjordes från staten den 1 januari år 2000. Kyrkoavgiften inkluderar en avgift till begravningsverksamheten. De som inte tillhör Svenska kyrkan eller bor i en kommun som är huvudman för begravningsverksamheten betalar en separat begravningsavgift.⁸

Kommunal inkomstskatt betalas sedan mitten av 1980-talet endast av fysiska personer. Den kommunala inkomstskatten är proportionell, dvs. den utgår med samma procentuella andel av den beskattningsbara förvärvsinkomsten oavsett inkomstens storlek. Alla skattebetalare betalar skatt till den kommun och det landsting där de är folkbokförda.

6.6.2 Utveckling av kommunalskatten

Utvecklingen av de kommunala skattesatserna i medeltal åren 1960-2015 redovisas i 6.26 Tabell. Den genomsnittliga kommunala inkomstskattesatsen i landet uppgår år 2015 till 31,99 procent. För att få en riktig bild av utvecklingen före och efter år 2000 måste församlingsskatten exkluderas.

⁸ Den kyrkoavgift inkl. begravningsavgift, som erläggs av dem som tillhör Svenska kyrkan, är år 2015 i genomsnitt 1,24 procent av den kommunalt beskattningsbara inkomsten. Den obligatoriska begravningsavgiften, som betalas av alla i landet, har beräknats till 0,22 procent i genomsnitt.

6.26 Tabell

Kommunala medelskattesatser vissa år under perioden 1960-2015

Mean local tax rates, certain years 1960-2015

År	Antal kommuner	Folkmängd, tusental	Medelskattesats*, %					Skatteunderlag***
			Mean local tax rate, %					
			Total kommunal	Total exkl. församlings-skatt	Primär-kommun	Lands-ting**	För-samlingar	
Year	Number of municipalities	Population, thousands	Total	Total excl.	Municipalities	County councils	Parishes	Kr per invånare
			Total	Total excl. parishes				SEK per inhabitant
1960	1 031	7 471	14,63	13,86	10,85	4,38	0,77	..
1965	995	7 695	17,25	16,45	12,18	5,95	0,80	..
1970	848	8 014	21,00	20,18	14,18	8,06	0,82	9 601
1975	278	8 177	25,23	24,35	15,23	10,21	0,88	14 689
1980	279	8 303	29,09	28,09	16,68	12,61	1,00	27 821
1985	284	8 343	30,38	29,28	17,20	13,30	1,10	41 797
1990	284	8 527	31,16	30,01	17,31	13,96	1,15	65 642
1995	288	8 816	31,50	30,33	20,20	11,05	1,17	92 260
2000	289	8 861	30,38	30,38	20,57	9,87	.	109 796
2005	290	9 011	31,60	31,60	20,84	10,81	.	143 531
2006	290	9 048	31,60	31,60	20,83	10,82	.	147 381
2007	290	9 113	31,55	31,55	20,78	10,84	.	152 373
2008	290	9 183	31,44	31,44	20,71	10,79	.	157 764
2009	290	9 256	31,52	31,52	20,72	10,86	.	165 397
2010	290	9 341	31,56	31,56	20,74	10,87	.	173 027
2011	290	9 416	31,55	31,55	20,73	10,88	.	173 718
2012	290	9 483	31,60	31,60	20,59	11,07	.	176 054
2013	290	9 556	31,73	31,73	20,62	11,17	.	180 028
2014	290	9 645	31,86	31,86	20,65	11,26	.	185 792
2015	290	9 747	31,99	31,99	20,70	11,35	.	190 264

* Med total skattesats avses den procentuella andel av den beskattningsbara inkomsten som en skattebetalare betalar i kommunal inkomstskatt. Genomsnittliga skattesatser, medelskattesatser, är beräknade som vägda medelvärden med det kommunala skatteunderlaget som vikter. Från och med år 2000 ingår inte längre någon församlingsskatt i den kommunala skattesatsen, eftersom församlingarna inom Svenska kyrkan inte längre är kommuner.

** Exklusive kommuner utanför landsting, s.k. landstingsfria kommuner.

*** Skatteunderlaget avser den kommunalt beskattningsbara förvärsinkomsten två år före aktuellt år (=senast kända taxeringsutfall) dividerat med den totala folkmängden.

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

År 1990 beslutade riksdagen om kommunalt skattestopp. Den successiva ökningen av kommunala inkomstskattesatsen sedan decennier tillbaka stoppades upp åren 1990-1994. Inom ramen för skattestoppet gjordes dock skatteväxling mellan kommuner och landsting i samband med ändrat huvudmannskap för viss verksamhet. Skattestoppet hävdades år 1995 med vissa reservationer. Åren 1997-1999 fanns

bestämmelser som innebar att höjningar av kommunala inkomstskatten i särskilda fall skulle reducera det generella statsbidraget med hälften av den ökning i skatteintäkterna som skattehöjningen medförde. Den tillfälliga lagen om reducering av statsbidraget vid skattehöjningar upphörde att gälla i och med utgången av 1999.

6.6.3 Kommunala inkomstskatten varierar med 5,51 procentenheter

Det totala kommunala skatteuttaget varierar mycket mellan olika kommuner och olika delar av landet (se 6.27 tabell). Skillnaden mellan den kommun som år 2014 har lägst total kommunal skatt (Vellinge kommun i Skåne 29,19 procent) och den som har högst skatt (Dorotea kommun i Lappland 34,70 procent) uppgår till 5,51 procentenheter.

6.27 Tabell Högsta och lägsta kommunalskatten 2015, procent

Highest and lowest local income tax rates in 2015, percent

Kommun	Procent
Local authority area	Percent
Dorotea	34,70
Dals-Ed	34,69
Bräcke	34,59
Ragunda	34,42
Bengtstors	34,40
Vännäs	34,40
Hofors	34,37
Ockelbo	34,27
Vilhelmina	34,20
Orust	34,19
Sollentuna	30,20
Lomma	29,93
Stockholm	29,78
Örkelljunga	29,75
Täby	29,73
Staffanstorps	29,48
Danderyd	29,45
Solna	29,22
Kävlinge	29,20
Vellinge	29,19

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

Av landets 290 kommuner hade 9 stycken en kommunal inkomstskattesats under 30 procent. Utdebitering på 33,50 procent och däröver fanns i 70 kommuner. Ser man till hur stor andel av befolkningen (6.28 Diagram) som bor i kommuner med olika skattesats finner man att kommuner med skattesats under 30 procent omfattar 12,4 procent av befolkningen och 12,9 procent bor i kommuner med utdebitering 33,50 procent eller mer.

6.6.4 Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng

Förvärvsinkomsterna och därmed det kommunala beskattningsunderlaget varierar över landet. Skattekraft är ett mått som används som beteckning på skatteunderlaget från kommunens egna invånare. I genomsnitt för riket var skattekraften år 2015 190 264 kronor per invånare. Av kommunerna hade Danderyd i Stockholms län den högsta skattekraften med 176 procent av riksgenomsnittet och Årjäng i Värmlands län den lägsta med 73 procent av riksgenomsnittet.⁹

6.6.5 Kommunala inkomstskatten vidarebefordras från staten till kommunerna

Kommunalskatten fastställs av kommunfullmäktige men tas administrativt in av staten tillsammans med annan inkomstskatt. Kommunal inkomstskatten vidarebefordras sedan från staten till kommunerna. År 1993 infördes nuvarande system för hur staten betalar ut kommunalskatte medel till kommunerna. Utbetalningen grundas på det senast kända skatteunderlaget som räknas upp med av regeringens bestämda faktorer som motsvarar den beräknade ökningen av skatteunderlaget de två efterföljande åren.

Den prognostiserade utvecklingen följs upp och när det slutliga taxeringsutfallet är känt görs en slutreglering. Fr.o.m. 1998 reviderades systemet för utbetalning av skattemedel till kommuner och landsting genom att slutavräkningen ändrades från en individuell slutavräkning på kommun- eller landstingsnivå till en kollektiv slutavräkning. Detta innebär att skillnaden mellan preliminära och slutliga kommunal- och landstingsskatte medel på riksnivå regleras med ett enhetligt belopp per invånare i kommunen och landstinget.

6.6.6 Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting

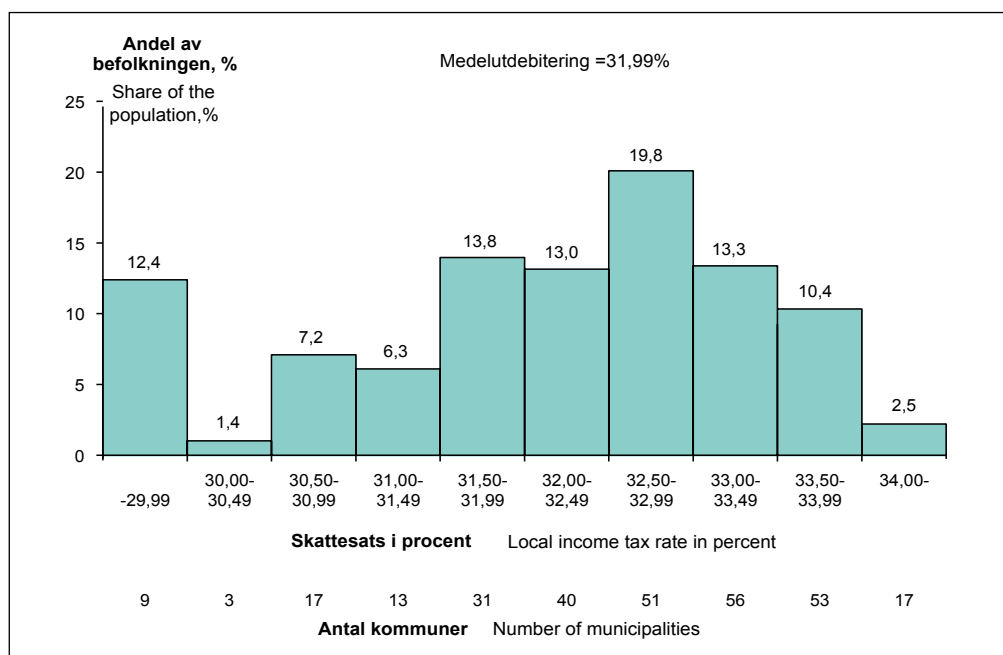
Det finns ett särskilt system för kommunalekonomisk utjämning. Syftet med utjämnningen är att åstadkomma likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner och landsting att bedriva sin verksamhet. Utjämnningen görs inom ramen för ett delsystem för kommuner och ett för landsting. Delsystemen som är likartat uppbyggda består vardera av fem olika delar; inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift.

⁹ Uppgifter om skattesatser och skattekraft för enskilda kommuner finns på SCB:s hemsida under ämnesområdet Offentlig ekonomi.

6.28 Diagram

Folkmängden fördelad efter total kommunal skattesats 2015

Population by total local income tax rate 2015

Källa: SCB, Befolkning samt Offentlig ekonomi

Inkomstutjämningen syftar till att utjämna för skillnader i skatteintäkter mellan kommuner och mellan landsting. Inkomstutjämningen finansieras i huvudsak av staten. Kommuner och landsting garanteras genom ett inkomstutjämningsbidrag 115 procent av en uppräknad medelskattekraft. Kommuner och landsting som har en skattekraft över den s.k. garantinivån

betalar en inkomstutjämningsavgift till staten. Kostnadsutjämningen syftar till att utjämna för strukturella behovs- och kostnadsskillnader, t.ex. skillnader i andelen barn eller andelen äldre. Systemet ska däremot inte utjämna för kostnader som beror på skillnader i vald servicenivå, avgiftssättning och effektivitet.

6.29 Tabell

Kommunalekonomisk utjämning för kommuner och landsting utjämningsåret 2015, mdkr

Economic equalization for municipalities and county councils year 2015, BSEK

	Kommuner Municipalities	Landsting County councils	Totalt Total
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)			
Statsbidrag (State grant)	64,6	28,5	93,1
Kommunal avgift (Municipal fee)	-4,2	-0,4	-4,6
Inkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)			
Bidrag (Contribution)	6,4	2,0	8,4
Avgifter (Fees)	-6,4	-2,0	-8,4
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisationsystem)			
Strukturbidrag (Structural grant)	1,9	0,6	2,5
Införandebidrag (Introduction grant)	0,8	0,5	1,3
Regleringspost (Regulation amount)	-0,4	-4,2	-4,6
Summa (Sum)	64,2	25,9	90,1

Källa: SCB. Offentlig ekonomi.

Det utjämningsbelopp som omfördelas år 2015 uppgår till totalt 90 miljarder kronor. Av beloppet avser 64 miljarder kronor kommunerna och 26 miljarder kronor landstingen (6.29 Tabell).

Nedanstående exempel, 6.30 Tabell, för Sollentuna och Dorotea visar hur den kommunalekonomiska utjämningen fungerar i det enskilda fallet år 2015. Värdena i sammanställningen avser kronor per invånare.

6.30 Tabell

Exempel på utjämning av inkomster och kostnader 2015, Sollentuna och Dorotea, kr/invånare

Examples of equalization of revenues and costs 2015, Sollentuna and Dorotea, SEK per capita

	Sollentuna	Dorotea
Inkomstutjämning (Equalisation of revenues)		
Statsbidrag (State grant)	–	+13 205
Kommunal avgift (Municipal fee)	-2 686	–
Inomkommunal kostnadsutjämning (Intramunicipal equalisation of costs)		
Bidrag (Contribution)	+3 213	+11 370
Avgift (Fee)	–	–
Övriga poster i utjämningsystemet (Other items of the equalisation system)		
Strukturbidrag (Structural grant)	–	+2 269
Införandebidrag	+747	–
Regleringspost (Regulation amount)	+39	+39
Summa utfall av utjämningsystemet, kr/inv (Total outcome of the system, per capita SEK)	+1 235	+26 805

Källa: SCB, Offentlig ekonomi.

Sollentuna är en kommun som har en skattekraft som ligger 27 procent över riksgenomsnittet (dvs. över den garanterade nivån på 115 procent) och får betala en avgift till inkomstutjämningen. Doroteas skattekraft ligger 15 procent under riksgenomsnittet och får via ett inkomstutjämningsbidrag en utfyllnad upp till den garanterade nivån på 115 procent av medelskattekraften. Båda kommunerna har strukturella förhållanden som ligger sämre till än snittet vilket innebär att de får ett bidrag inom ramen för kostnadsutjämningsystemet. Kostnadsstrukturen i Dorotea är dock betydligt mer oförmånlig än i Sollentuna. Dorotea får därutöver ett strukturbidrag. Sammantaget får Sollentuna ett bidrag på 1 235 kronor per invånare och Dorotea ett bidrag på 26 805 kronor per invånare.

6.7 Socialavgifter

Socialavgifterna är i ekonomisk mening till viss del avgifter, som till denna del grundar förmåner i form av rätt till sjukpenning, pensioner m.m. Till resterande del är dessa avgifter i ekonomisk mening att betrakta som skatter eftersom de inte finansierar förmåner som är relaterade till personens inkomst.

6.7.1 Olika former av socialavgifter

En av grundtankarna i skattereformen i början 1990-talet var att all arbetsersättning oavsett vilken form den har och all inkomst av näringsverksamhet skulle beläggas med någon typ av socialavgifter eller motsvarande skatt. För att uppnå detta tas socialavgifter ut i olika former. Den första typen är de avgifter som betalas in av arbetsgivarna och som kallas för arbetsgivaravgifter. Egenföretagarnas motsvarande avgifter kallas för egenavgifter. Den andra formen är den allmänna pensionsavgift som betalas direkt av både anställda och egenföretagare.

En tredje typ är den särskilda löneskatten som är att betrakta som en renodlad skatt. Den särskilda löneskatten tillkom i samband med skattereformen i syfte att ge inkomsterna en mer likformig beskattning. Nivån på den särskilda löneskatten sattes att motsvara skatdelen av socialavgifterna såsom avgifterna var utformade vid tiden för skattereformen. Särskild löneskatt betalas på vissa förvärvsinkomster som inte är förmånsgrundande, på vissa försäkringsersättningar och på pensionskostnader.

Avgifter till premiepensionssystemet inte att betrakta som skatt

År 1998 beslutade riksdagen om ett reformerat ålderspensionssystem. Ett inslag i det nya pensionssystemet är den s.k. premiepensionen. Avsättningen av medel i premiepensionssystemet registreras på enskilda konton där pensionsspararna själv väljer vem som ska förvalta sparandet.

För att kunna jämföra skatterna i EU-länderna fastlägger Eurostat (EU:s statistikorgan) principer för hur skatter ska redovisas. Eurostat har beslutat att pensionssystem, av den karaktär som premiepensionssystemet har, inte ska ingå som en del i offentliga sektorns skatteintäkter. Omläggningen innebär att de avgifter som betalas till premiepensionssystemet inte längre anses tillhöra den offentliga sektorn utan hushållssektorn. I redovisningen av totala socialavgifterna har därför fr.o.m. 1999 avräknats ett belopp motsvarande de årliga avgifterna till premiepensionssystemet.

Socialavgifterna 570 miljarder kronor 2013

År 2013 uppgick socialavgifterna inkl. den särskilda löneskatten totalt till 570 miljarder kronor vilket innebär att de svarade för 57,5 procent av de skatter som tas ut på arbete (6.31 Tabell).

6.31 Tabell

Socialavgifter för olika huvudgrupper 2002-2013, mnkr

Compulsory social security contributions by main group 2002-2013, MSEK

Beskattningsår Tax year	Avgiftsslag Main group						Andel av BNP As percentage of GDP
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions for self-employed	Egenavgifter Social sec. contributions	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs	Avgår avgifter till premiepensions-systemet Deduction for the premium pension system	Summa sociala avgifter Total social sec. contributions	
2002	309 508	7 692	68 137	27 540	-18 392	394 485	15,4%
2003	316 338	7 756	70 296	27 023	-17 525	403 888	15,1%
2004	323 006	8 031	72 115	28 385	-17 821	413 715	14,7%
2005	333 151	8 790	74 178	29 605	-20 287	425 437	14,6%
2006	349 813	9 536	77 329	29 601	-22 321	443 959	14,3%
2007	374 386	11 061	81 088	31 014	-23 920	473 629	14,4%
2008	393 827	11 958	85 162	32 499	-25 111	498 334	14,7%
2009	375 501	11 464	86 845	32 583	-25 350	481 044	14,6%
2010	386 255	10 928	89 175	33 080	-26 424	493 014	14,0%
2011	406 363	10 882	93 500	36 268	-28 877	518 135	14,2%
2012	421 144	10 502	97 561	37 450	-29 994	536 663	14,6%
2013	454 339	11 535	97 941	36 863	-31 048	569 630	15,1%

Källa: Skatteverket: informationslagret, taxeringsutfallet, ESV, riksbokföringen samt SCB, nationalräkenskaperna.

6.7.2 Underlag och avgiftssatser

År 2015 gäller i korthet följande för beräkning av underlaget för socialavgifterna.

- Avgiftspliktigt underlag för arbetsgivaravgifterna är löntagarens bruttoersättning inkl. skattepliktiga förmåner och exkl. kostnadsavdrag. Om den utbetalda ersättningen till en person är mindre än 1 000 kronor under ett år är denna avgiftsfri.
- Underlaget för egenföretagarnas egenavgifter är i huvudsak nettointäkten av näringsverksamhet.
- Underlaget för den särskilda löneskatten är sådan näringsverksamhet där skattebetalaren inte själv är aktiv (s.k. passiv näringsverksamhet). Särskild löneskatt tas också ut på vissa försäkringssättningar som inte kan anses ersätta förlorad arbetsinkomst (t.ex. avtalsreglerad avgångsersättning) och på bidrag

till vinstandelsstiftelse. Vidare tas ut särskild löneskatt på de kostnader som en arbetsgivare har för pensionsutfästelser till anställda samt på egenföretagares pensionsförsäkringspremier.

- För den allmänna pensionsavgiften som fastställs i samband med personernas egen inkomstdeklaration är det avgiftspliktiga underlaget inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp (år 2015=468 867 kronor).¹⁰ Inkomster därutöver är avgiftsfria och berättigar inte heller till pensionsförmåner.
- Under 2015 har riksdagen beslutat om förändrade arbetsgivaravgifter för unga.

Av 6.32 Tabell framgår avgiftsuttagets sammansättning sett över en längre tidsperiod.

¹⁰ Inkomstbasbeloppet används för beräkning av det s.k. taket för pensionsgrundande inkomst och beräkning av den allmänna pensionsavgiften. Uppräkningen av inkomstbasbeloppet utgår från ett inkomstindex som har koppling till utvecklingen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst. För beskattningsåret 2015 är inkomstbasbeloppet 58 100 kronor.

6.32 Tabell

Avgiftssatser för socialavgifter för olika huvudgrupper i procent av avgiftspliktig ersättning/inkomst

Compulsory social security contributions by main group as percentages of earnings liable for charges

År Year	Avgiftsslag Main group			
	Arbetsgivaravgifter Employers' social sec. contributions	Egenavgifter Social sec. contributions for self-employed	Allmänna egenavgifter General social sec. contributions	Särskild löneskatt Special tax on certain earned income and pension costs
1990	38,97	34,19	-	-
1991*	38,02	34,75	-	22,20
1992	34,83	33,85	-	21,85
1993	31,00	29,55	0,95	17,69
1994	31,36	29,75	1,95	17,89
1995	32,86	31,25	3,95	21,39
1996	33,06	31,25	4,95	21,39
1997	32,92	31,25	5,95	22,42
1998	33,03	31,25	6,95	24,26
1999	33,06	31,25	6,95	24,26
2000	32,92	31,11	7,00	24,26
2001-2003	32,82	31,01	7,00	24,26
2004	32,70	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2005	32,46	30,89	7,00	24,26(16,16)**
2006	32,28	30,71	7,00	24,26(16,16)**
2007-2008	32,42	30,71	7,00	24,26
2009	31,42	29,71	7,00	24,26
2010	31,42	29,71/28,97***	7,00	24,26
2011-2014	31,42	28,97	7,00	24,26
2015	31,42****	28,97*****	7,00	24,26

* Genomsnitt för året. Olika avgifter gällde före och efter halvårsskiftet.

** Procentsatsen inom parentes åren 2004-2006 avser särskilda bestämmelser för personer som omfattas av det nya pensionssystemet dvs. personer som är födda 1938 eller senare och är över 65 år (dvs. för år 2004 personer födda 1938, år 2005 personer födda 1938-1939, år 2006 personer födda 1938-1940). Fr.o.m. 2007 tas särskild löneskatt inte längre ut på arbetsinkomster för de som är över 65 och omfattas av nya pensionssystemet (dvs. år 2014 åldrarna 66-76 år). Däremot betalas liksom tidigare en ålderspensionsavgift för denna åldersgrupp. Fr.o.m. år 2008 är den särskilda löneskatten slopad även för dem som omfattas av det äldre pensionssystemet.

*** Ändrat avgiftsuttag vid halvårsskiftet.

**** Förändrade arbetsgivaravgifter för unga i olika steg

Källa: Skatteverket + budgetpropositionen

Arbetsgivar- och egenavgifter efter ändamål

Arbetsgivar- och egenavgifterna är sammansatta av olika delavgifter avsedda för olika ändamål (6.33 Tabell). Det finns sex avgifter som tillsammans utgör "socialavgifterna". Därutöver finns en allmän löneavgift utan koppling till ett specifikt ändamål. Avgiftsuttaget domineras av

avgifter för finansiering av sjukförsäkring och ålderspension. Avgiftsnivån har totalt sett varit oförändrad de senaste åren (för anställda 31,42 %). Det finns emellertid avvikelser från den generella avgiftsnivån för vissa åldersgrupper samt vissa nedsättningar av arbetsmarknads- och regionalpolitiska skäl.

6.33 Tabell

Avgiftssatser för arbetsgivaravgifter och egenavgifter efter ändamål åren 2012-2015

Compulsory social security contribution rates by purpose 2012-2015

Ändamål Purpose	Arbetsgivaravgifter, % Employers' social security contributions, %				Egenavgifter, % Social sec. contributions for self-employed, %			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
	Sjukförsäkringsavgift (<i>Health insurance</i>)	5,02	4,35	4,35	4,35	5,11	4,44	4,44
Föräldraförsäkringsavgift (<i>Parental insurance</i>)	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60	2,60
Ålderpensionsavgift (<i>Old age pension</i>)	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21	10,21
Efterlevandepensionsavgift (<i>Survivor's pension</i>)	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17	1,17
Arbetsmarknadsavgift (<i>Labour market</i>)	2,91	2,91	2,91	2,64	0,37	0,37	0,37	0,10
Arbetseskadeavgift (<i>Occupational injuries</i>)	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30	0,30
Summa socialavgifter (Total social sec. contrib.)	22,21	21,54	21,54	21,27	19,76	19,09	19,09	18,82
Allmän löneavgift (<i>General wage fee</i>)	9,21	9,88	9,88	10,15	9,21	9,88	9,88	10,15
Summa socialavgifter och allmän löneavgift (Total social sec. contrib. and general wage fee)	31,42	31,42	31,42	31,42	28,97	28,97	28,97	28,97

Källa: Skatteverket

Särskild löneskatt

Särskild löneskatt tas ut på inkomster som inte grundar rätt till socialförsäkringsförmåner t.ex. vissa försäkringsersättningar. Nivån på den särskilda löneskatten är schablonmässigt beräknad baserat på de avgifter som gällde vid tiden för skattereformen i början av 1990-talet. Skattesatsen är 24,26 procent av underlaget. Denna procentsats tillämpas på inkomster av passiv näringsverksamhet och på vissa försäkringsersättningar och på pensionsutfästelser.

Allmän pensionsavgift

De allmänna egenavgifter för löntagare och företagare som fastställs i samband med den egna inkomstdeklarationen har varierat i sammansättning över åren (6.34 Tabell). Fr.o.m. år 1998 finns bara en pensionsavgift. Avgiftsunderlaget för denna är fr.o.m. år 2000 inkomster upp till 8,07 inkomstbasbelopp och avgiftssatsen är 7,00 procent av avgiftsunderlaget. Den högsta avgiften år 2015 blir med dessa regler 32 800 kronor vilket inträffar vid en förvärvsinkomst på 468 867 kronor. Inkomster därutöver berättigar inte till pensionsförmåner.

6.34 Tabell

Allmänna egenavgifter i procent av avgiftspliktig inkomst

General social security contributions by purpose, rates in percent of earnings liable for charges

År Year	Avgift efter ändamål, procent Charges by purpose, percent			
	Allmän sjukförsäkringsavgift	Allmän arbetslöshetsförsäkringsavgift	Allmän pensionsavgift	Samtliga allmänna egenavgifter
	General health insurance	General unemployment insurance	Pension contribution	Total general social sec. contributions
1993	0,95			0,95
1994	0,95	1,00		1,95
1995	2,95	-	1,00	3,95
1996	3,95	-	1,00	4,95
1997	4,95	-	1,00	5,95
1998-1999	-	-	6,95	6,95
2000-	-	-	7,00	7,00

Källa: Skatteverket

Fram t.o.m. 1999 var pensionsavgiften avdragsgill. År 2000 inleddes en reform av förvärvsinkomstbeskattningen som innebar att de förvärvsarbetande genom en skattereduktion successivt kommit att kompenseras för effekterna av den allmänna pensionsavgift som infördes under 1990-talets budgetsanering.

Fr.o.m. 2006 är compensationen fullt genomförd och avdragsrätten är i sin helhet ersatt av en skattereduktion. Detta innebär att den allmänna pensionsavgift som fastställs numera i normalfallet motsvaras av en lika stor fastställd skattereduktion. Det kan kanske vid en första anblick te sig underligt att fastställa en avgift samtidigt som reduktion ges med ett lika stort belopp. Konstruktionen har att göra med uppdelningen av skatteuttaget mellan socialavgifter och inkomstskatt och dithörande beräkningar av storleken på avsättningarna till pensionssystemet.

Arbetsgivar-avgiftssatserna olika för olika åldersgrupper

Beskrivningen av avgiftssatserna ovan avser de regler som normalt sett gäller. Det finns emellertid avvikelser för vissa åldersgrupper. Reglerna innebär därför att avgiftsuttaget på arbetsinkomster varierar beroende på den anställdes eller egenföretagarens ålder. Följande gäller för 2015 (6.35 Tabell).

Förändring av arbetsgivaravgifterna skedde i olika steg under året och därför är tabellen uppdelad i jan-maj, maj-juli samt augusti och framåt. För anställda mellan 27-65 år betalas ”normal” avgiftssats vilket innebär 31,42 procent. I syfte att stimulera efterfrågan på yngre arbetskraft tas för anställda som vid årets ingång inte fyllt 26 år ut en lägre avgift än den normala. Arbetsgivaravgiften för denna åldersgrupp uppgår 2015 till 25,46 procent och består av ålderspensionsavgift och en fjärdedel av de övriga avgifterna.

6.35 Tabell

Arbetsgivar-avgiftssatser i olika åldersgrupper 2015, Anställda Compulsory social security contributions by age groups 2015. Employees

Ålder		Arbetsgivaravgift, avgiftssats		Arbetsgivaravgift, avgiftssats		
Ages		Social security contribution, rates		Social security contribution, rates		
Personer som under år 2015 fyller	Födelsår	Ålderspensionsavgift	Övriga avgifter	Total avgift jan-maj	Total avgift maj-juli	Total avgift aug -
Persons who reach following age during the year 2015	Year of birth	Old age pension	Other social security contributions			
23år	1992-	10,21%	15,25%	15,49%	10,21%	25,46%
24-25år	1990-1991	10,21%	15,25%	15,49%	15,49%	25,46%
26år	1989	10,21%	21,27%	15,49%	31,42%	31,42%
27-65år	1950-1988	10,21%	21,27%	31,42%	31,42%	31,42%
66-76år	1938-1949	10,21%	-	10,21%	10,21%	10,21%
77år -	-1937	-	-	-	-	-

Källa: Skatteverket

För personer över 65 år som är kvar i arbetslivet gäller olika regelsystem beroende på om man omfattas av det nya eller det gamla pensionssystemet. De som omfattas av det nya pensionssystemet tjänar in pensionsrätt även i de fall de fortsätter att arbeta efter att personen fyllt 65 år. En successiv infasning i det nya systemet sker över åren. År 2014 omfattas personer i åldersgruppen 66-76 år av det nya pensionssystemet. För personer i detta åldersintervall avgiftsbeläggs arbetsinkomsten med ålderspensionsavgift på 10,21 procent. För förvärvsaktiva personer som är 77 år eller mer, och som därför omfattas av det gamla pensionssystemet, är avgiftsuttaget helt slopat.

6.7.3 Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade

Utöver den differentiering av arbetsgivaravgifterna efter ålder som tillkommit för att stimulera arbetsmarknaden finns vissa andra undantag från de grundläggande reglerna för avgiftsuttaget som tillkommit av arbetsmarknadspolitiska och regionalpolitiska skäl. Dels finns en nedsättning inom stödområde A, dels en nedsättning för egenföretagare. Sedan 2014 finns även ett avdrag för forskning och utveckling vid beräkningen av arbetsgivaravgifterna för personer som arbetar med forskning eller utveckling.

Regional nedsättning i stödområde A

I stödområde A ges en nedsättning om 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 852 000 kronor vilket innebär en maximal nedsättning om 85 200 kronor. Nedsättningen omfattar inte offentliga arbetsgivare, transportverksamhet och jordbruk. I stödområde A ingår särskilt utsatta kommuner och delar av kommuner i Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Väster-norrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län. Nedsättningen är begränsad till belopp och faller under EU-kommissionens förordning om stöd av mindre betydelse, s.k. försumbart stöd. Värdet på nedsättningen kan beräknas till 0,7 miljarder kronor.

Sänkta egenavgifter för egenföretagare

I syfte att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt har enskilda näringsidkare fr.o.m. 2010 fått göra ett avdrag med 5 procent av underlaget för inkomst av näringsverksamhet. Den 1 januari 2014 förstärktes nedsättningen genom att avdraget vid avgiftsberäkningen höjdes med 2,5 procentenheter till 7,5 procent av avgiftsunderlaget och det maximala avdragsbeloppet med 5000 kronor till 15 000 kronor per år. Nedsättningen gäller för näringsidkare i åldern 26-64 år. En förutsättning är dock att överskottet av näringsverksamheten överstiger 40 000 kr. Avdraget får inte medföra att egenavgifterna understiger ålderspensionsavgiften. Beskattningsåret 2013 fick 176 000 egenföretagare ett nedsättningsbelopp med sammanlagt 1,3 miljarder kronor.

Avdrag för forskning och utveckling fr.o.m. 2014

Arbetsgivare kan i vissa fall göra avdrag från arbetsgivaravgifter för ersättning till personer som arbetar med forskning och utveckling. Avdrag får göras med 10 procent av avgiftsunderlaget. Sammanlagt får avdraget uppgå till högst 230 000 kronor per koncern och månad. I underlaget för beräkningen av avdraget, får endast ingå ersättning till personer som vid ingången av beskattningsåret fyllt 26 år men inte 64 år. Under 2014 är det ungefär 1 500 per månad som gjort avdrag med totalt 40 miljoner kr månatligen.¹¹

6.8 Beskattning av tjänstegruppliv

Särskild premieskatt betalas på premie för grupplivförsäkring och för utbetalt belopp som motsvarar ersättning på grund av sådan försäkring. Beskattningen av tjänstegruppliv i dess nuvarande form kom till i samband med skattereformen i början av 1990-talet som en del av de basbreddningar som syftade till en mer likformig och neutral beskattning av löneförmåner.

Tidigare hade förmånen av tjänstegruppliv inte beskattats. Istället för att direkt förmånsbeskatta personerna valdes som teknisk lösning att ta ut skatten av svenska försäkringsföretag, utländska försäkringsföretag ifråga om verksamhet som bedrivs här i landet och i vissa fall av arbetsgivare och näringsidkare. Skatten på tjänstegruppliv har satts att motsvara genomsnittlig kommunalskattesats och uttaget av särskild löneskatt. År 2013 gav beskattningen av tjänstegruppliv skatteinkomster på 678 miljoner kronor.

6.9 Andra nedsättningar m.m.

6.9.1 Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten

I syfte att stimulera byggmarknaden har under vissa perioder under 1990-talet och början av 2000-talet funnits en skattereduktion, s.k. rotavdrag, när man anlitat någon för att reparera, bygga om eller bygga till sitt hus. Rotavdraget har varit kopplat till arbetskostnaden.

Åren 1993-1999 gavs rotavdrag med vissa kortare avbrott. Skattereduktionen för ägare till villor, fritidshus och bostadsrättslägenhet var 30 procent av arbetskostnaden (inklusive moms) upp till viss nivå. För hyreshus och bostadsrättsföreningar gällde särskilda regler för rotavdrag. Rotavdrag har också givits för arbeten utförda mellan 15 april 2004 och 30 juni 2005. Sammantaget har rotavdrag under dessa år uppgått till 14,1 miljarder kronor (6.36 Tabell) varav 6,6 miljarder kronor till fysiska personer och 7,5 miljarder kronor till juridiska personer.

¹¹ Skatteverket, Informationslagret, egna bearbetningar.

6.36 Tabell

"Slutfacit" för rotavdraget åren 1993-1999 samt 2004-2005

Special tax deduction for housing improvements, 1993-1999 and 2004-2005

	Antal beslut			Skattereduktion, mnkr		
	Number of decisions			Tax reduction, MSEK		
	1993-1999	2004-2005	Totalt	1993-1999	2004-2005	Totalt
Fysiska personer (<i>Individuals</i>)	978 645	465 585	1 444 230	4 399	2 174	6 573
Juridiska personer (<i>Legal entities</i>)	52 150	17 942	70 092	6 192	1 331	7 523
Summa (Total)	1 030 795	483 527	1 514 322	10 591	3 505	14 096

Källa: Skatteverkets debiteringssammandrag.

6.9.2 Skattereduktion för rut- och rotarbeten

Omfattade typer av arbeten

Den 1 juli 2007 infördes regler som innebär att privatpersoner kan ansöka om skattereduktion när man anlitar någon att utföra rotarbeten. Fram till början av december 2008 omfattade reduktionen enbart rotarbeten t.ex. städning, snöskottning, gräsklippning, barnpassning. Skattereduktion för rotarbeten kan fås även i de fall man betalar för arbete som utförs i föräldrarnas hushåll. Från 8 december 2008 utvidgades reduktionen till att även omfatta rotarbeten dvs. reparation, underhåll, om- och tillbyggnad av ägd bostad. Se 6.37 Tabell för regelsystemets utveckling från år 2007 och framåt. Syftet med rut- och rotavdraget är att skapa fler arbeten och samtidigt göra fler jobb vita.

6.37 Tabell

Översikt regelsystemet för rut- och rotarbeten – typ av arbeten och utförare

Overview of regulations for household services and house repairs, by kind of works and performers

Period	Omfattning	
	Typ av arbeten	Utförare
2007 juli-dec	Rutarbeten	Näringsidkare (F-skatt)
2008	Rutarbeten	Näringsidkare (F-skatt)
2009	Rut och rot-arbeten	jan-juni: Näringsidkare (F-skatt)
		juli-dec: Näringsidkare och privatpersoner
2010-	Rut- och rotarbeten	Näringsidkare och privatpersoner

Källa: Skatteverket, informationslagret

Omfattade utförare

Skattereduktion för rut- och rotarbeten gavs perioden fram till juli 2009 enbart i de fall utföraren hade F-skattsedel. Fr.o.m. 1 juli 2009 ges reduktion även i de fall arbetet utförs av person som inte är näringsidkare. I detta fall tillgodoräknas skattereduktion med ett belopp som motsvarar de arbetsgivaravgifter som köparen redovisat i en förenklad skattedeclaration. I de fall utföraren har F-skatt gäller att skattereduktionen är 50 procent av arbetskostnaden inklusive moms.

Skattereduktionen är dock begränsad till högst 50 000 kronor per sökande och år. Om utföraren har F-skattsedel innebär detta att reduktion ges för arbetskostnader upp till 100 000 kronor per år. Den 16 juni 2015 beslutade riksdagen att den särskilda bestämmelsen om skattereduktion för hjälp med läxor och annat skolarbete slopas. De nya reglerna gäller för arbete som utförs från och med den 1 augusti 2015.

Hur köparen får reduktionen

För arbeten utförda t.o.m. juni 2009 har köparen fått reduktionen genom att själv ansöka hos Skatteverket. Från 1 juli 2009 har införts den s.k. fakturamodellen vilket innebär att om arbetet utförs av näringsidkare drar näringsidkaren av hälften av arbetskostnaden redan på fakturan – näringsidkaren får sedan begära utbetalning från Skatteverket med den del av arbetskostnaden som köparen inte har betalat. Köps arbetet av en utförare som inte är näringsidkare lämnar köparen en förenklad skattedeclaration. Den arbetsgivaravgift som enligt den förenklade skattedeclarationen betalts av köparen får köparen tillgodoräkna sig direkt i samband med att man lämnar den förenklade skattedeclarationen.

Volymer

Under 2013 fick 555 000 personer skattereduktion för rutarbeten med sammanlagt 2,6 miljarder kronor vilket innebär i genomsnitt 4 700 kronor per köpare (6.38 Tabell). Av de som fick skattereduktion för rutarbeten var andelen kvinnor 59 procent och andelen män var 41 procent för personer mellan 20-64 år. Antalet

personer som fick reduktion för rotarbeten uppgick till 1 037 000 med ett sammanlagt belopp på 14,9 miljarder kronor vilket innebär i genomsnitt ca 14 400 kr per köpare. Av de som fick skattereduktion för rotarbeten var andelen kvinnor 40 procent och andelen män var 60 procent för personer mellan 20-64 år.

6.38 Tabell

Skattereduktion för rut- och rotarbeten

Tax deduction for household services and house repairs

År Year	Personer med skattereduktion Persons with deduction				Reduktionens storlek Size of reduction			
	Antal, tusental Number of persons with reduction, thousands	Andel av be- folkningen* Share of the population	Andel kvinnor Women	Andel män Men	Totalt, mnkr Total reduction, MSEK	Andel kvinnor Women	Andel män Men	Genomsnittlig reduktion, tkr Average reduction, KSEK
Skattereduktion för hushållstjänster "rutavdrag" (Tax reduction for purchase of household services)								
2007 juli- december	46	0,6%			120			2,6
2008	92	1,3%			442			4,8
2009	186	2,5%			753			4,1
2010	321	4,3%	62%	38%	1 317	58%	42%	4,1
2011	412	5,5%	62%	38%	1 761	59%	41%	4,3
2012	479	6,3%	62%	38%	2 156	59%	41%	4,5
	555				2 590			4,7
varav i åldersgruppen								
20-64 år	344	6,2%	59%	41%	1 887	59%	41%	5,5
65- år	210	11,2%	66%	34%	703	61%	39%	3,3
Skattereduktion för renoveringsarbeten "rotavdrag" (Tax reduction for house repairs and maintenance)								
2009	644	8,8%			9 600			14,9
2010	850	11,4%	40%	60%	12 416	40%	60%	14,6
2011	923	12,3%	40%	60%	13 282	40%	60%	14,4
2012	958	12,6%	40%	60%	13 716	40%	60%	14,3
	1 037				14 942			14,4
varav i åldersgruppen								
20-64 år	737	13,2%	40%	60%	11 592	41%	59%	15,7
65- år	300	16,0%	39%	61%	3 350	39%	61%	11,2

*Det finns ett litet antal personer under 20 år som fått reduktion. Andelstalen i tabellen har beräknats exkl. personer under 20 år.

Källa: SCB, Inkomster och skatter.

6.9.3 Sjöfartsstöd

Sjöfartsstöd lämnas bl.a. till rederier med svenskregistrerade fartyg som används i utrikes- trafik av betydelse för den svenska utrikeshandeln eller den svenska tjänsteexporten. Stödet motsvarar den preliminärskatt och arbetsgi-

varavgift som betalats för de sjömän som är anställda. Sjöfartsstödet tillgodoförs redarna genom kreditering på redarnas skattekonto. År 2014 uppgick krediteringen för sjöfartsstöd till 1 415 miljoner kronor.

Tabellbilaga:

- 6.39 Tabell Fastställd förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på inkomstintervall. Befolkningen 18 år eller äldre. Beskattningsåret 2013
- 6.40 Tabell Fastställd förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper. Befolkningen 18 år eller äldre. Beskattningsåret 2013
- 6.41 Tabell Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2015 fördelat på orsak
- 6.42a Tabell Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2013. Samtliga 20 år eller äldre
- 6.42b Tabell Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2013. Heltidsanställda 20-64 år
- 6.43 Tabell Avdraget för pensionssparande 2013 fördelat på intervall och kön (exkl. dödsbon)

6.39 Tabell

Fastställd förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete, beskattningsår 2013, fördelat på inkomstintervall, befolkningen 18 år eller äldre

Assessed income from work and direct tax on labour, distributed by income intervals. Population aged 18 years or older, tax year 2013

Taxerad förvärvs- inkomst, tkr Assessed inc. from work, KSEK	Antal personer Number of persons	Fastställd förvärvs- inkomst mnkr Assessed inc. from work, MSEK	Skatt på arbete (mnkr) i form av Taxes on labour (MSEK) in form of			Skattereduktion (mnkr) för Tax reduction (MSEK) for		Summa, mnkr Total, MSEK
			Statlig inkomst- skatt Central gov. inc. tax	Kommunal inkomst- skatt Local inc. tax	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Allmän pensions- avgift Pension contribution	Arbets- inkomster Incomes from work	
0	424 216	0	0	0	2	-1	0	1
-20	223 450	2 047	0	3	16	-5	0	13
20-40	176 053	5 261	0	558	315	-300	-216	356
40-60	170 395	8 487	0	1 480	495	-495	-669	811
60-80	143 856	10 056	0	1 959	570	-570	-727	1 232
80-100	246 755	22 526	0	4 185	664	-664	-711	3 475
100-120	325 550	35 710	0	7 236	806	-806	-754	6 482
120-140	318 961	41 497	0	8 685	1 037	-1 037	-838	7 847
140-160	344 563	51 747	0	11 505	1 341	-1 341	-1 009	10 495
160-180	391 339	66 585	0	15 659	1 943	-1 943	-1 319	14 339
180-200	373 737	70 973	0	17 467	2 171	-2 171	-1 809	15 658
200-220	368 292	77 320	0	19 949	2 783	-2 783	-2 523	17 425
220-240	361 125	83 045	0	22 358	3 544	-3 544	-3 321	19 037
240-260	358 827	89 652	0	25 038	4 459	-4 459	-4 224	20 814
260-280	361 331	97 568	0	28 070	5 491	-5 491	-5 226	22 844
280-300	374 332	108 551	0	31 871	6 520	-6 520	-6 214	25 657
300-320	371 221	115 007	0	34 267	7 140	-7 140	-6 791	27 476
320-340	340 595	112 312	0	33 823	7 055	-7 055	-6 584	27 239
340-360	298 412	104 363	0	31 675	6 603	-6 603	-6 020	25 656
360-400	472 829	179 074	0	54 557	11 323	-11 323	-9 659	44 899
400-500	664 521	293 752	2 562	89 747	18 056	-18 056	-13 673	78 637
500-1000	559 522	356 322	24 989	109 125	16 148	-16 148	-11 623	122 491
1000-	63 027	97 320	16 880	29 727	1 861	-1 861	-1 344	45 264
Samtliga (All)	7 732 909	2 029 177	44 432	578 945	100 341	-100 314	-85 255	538 150
Icke folkbokförda (not registered in Sweden)	179 863	10 426	387	2 859	489	-488	-508	2 739
Totalt (Total)	7 912 772	2 039 603	44 819	581 804	100 830	-100 802	-85 763	540 889
varav för följande kategorier, endast folkbokförda (by categories, only registered)								
1. Pensionärer (Pensioners)	1 950 840	432 015	5 688	106 220	2 894	-2 894	-4 636	107 272
2. 18-24 år (18-24 years)	896 456	92 272	75	24 216	6 283	-6 269	-6 357	17 949
3. Egenföretagare (Self-employed)	144 140	34 292	441	9 819	2 201	-2 201	-1 987	8 274
4. Löntagare (Employees)	3 922 261	1 396 635	37 927	419 571	87 062	-87 056	-72 033	385 471
5. Övriga (Others)	819 212	73 964	301	19 119	1 901	-1 895	-242	19 184

Anm: Kategorierna i tabellen är avgränsade på följande sätt. Ingen under 18 år är med. Grupp 1 består av ålderspensionärer. De är således 65 år eller äldre. Grupp 2 är ungdomar i åldern 18-24 år. Inget krav finns på inkomst. Grupp 3 och 4 är personer med minst 10 000 kr i förvärvsinkomst (definierad som summan av lön och inkomst av aktiv näringsverksamhet). Är lönen större än inkomst av aktiv näringsverksamhet så förs man till löntagare. I annat fall till företagare. Om förvärvsinkomst saknas eller är under 10 000 kr så ingår man i gruppen övriga.

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

6.40 Tabell

Fastställd förvärvsinkomst och direkt skatt på arbete fördelat på åldersgrupper, befolkningen 18 år eller äldre, beskattningsåret 2013

Assessed income from work and direct tax on labour distributed by age groups. Population aged 18 years or older. Tax year 2013

Ålder	Antal personer	Fastställd förvärvsinkomst, mnkr	Skatt på arbete (mnkr) i form av			Skattereduktion (mnkr) för		Summa, mnkr
			Taxes on labour (MSEK) in form of			Tax reduction (MSEK) for		
			Statlig inkomstskatt	Kommunal inkomstskatt	Allmän pensionsavgift	Allmän pensionsavgift	Arbetsinkomster	Total, MSEK
Age	Number of persons	Assessed inc. from work, MSEK	Central gov. inc. tax	Local inc. tax	Pension contribution	Pension contribution	Incomes from work	
Personer 18 år eller äldre								
<i>(All persons 18 years or more)</i>								
18–24	896 456	92 272	75	24 216	6 283	-6 269	-6 357	17 949
25–34	1 212 553	281 988	2 381	81 799	19 126	-19 119	-16 005	68 181
35–44	1 240 968	404 471	11 063	120 912	25 242	-25 239	-20 161	111 817
45–54	1 279 638	445 162	14 885	133 984	26 501	-26 499	-21 348	127 523
55–64	1 152 454	373 269	10 340	111 814	20 295	-20 294	-16 748	105 408
65–74	1 065 772	274 032	5 057	70 990	2 860	-2 860	-4 262	71 786
75–	885 068	157 982	631	35 230	34	-34	-374	35 486
Samtliga								
<i>(All)</i>								
	7 732 909	2 029 177	44 432	578 945	100 341	-100 314	-85 255	538 150
Tillkommer personer under 18 år								
<i>(To be added for persons under 18 years old)</i>								
-17	1 795 767	1 797	0	148	38	-36	116	115
Totalt alla åldrar								
<i>(Sum all ages)</i>								
	9 528 676	2 030 974	44 432	579 093	100 379	-100 350	-85 139	538 265

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret.

6.41 Tabell

Uppräkningen av skiktgränsen för statlig inkomstskatt åren 1999-2015, fördelat på orsak, kr
Adjustment of level at which central government income tax is to be paid, distributed by cause, 1999-2015 SEK

Beskattningsår	Nivå fastställd förvärsin- komst	Nivå beskatt- ningsbar inkomst	Uppräkning av beskattningsbar inkomst på grund av			
			Adjustment of taxable income due to			
Tax year	Level assessed income	Level taxable income	Indexering	Teknisk höjning*	Justering av skikt- gränsen därutöver	Total nominell uppräkning
			Indexation	Technical adjustment*	Adjustment of level in addition	Total nominal adjustment
Nedre skiktgränsen						
(Lower level)						
1999	245 000	219 300				
2000	254 600	232 600	+5 300	+4 400	+3 600	+13 300
2001	271 500	252 000	+6 900	+4 500	+8 000	+19 400
2002	290 100	273 800	+11 800	+5 000	+5 000	+21 800
2003	301 000	284 300	+10 500	0	0	+10 500
2004	308 800	291 800	+10 300	0	-2 800	+7 500
2005	313 000	298 600	+7 000	+2 700	-2 900	+6 800
2006	317 700	306 000	+7 600	+2 800	-3 000	+7 400
2007	328 600	316 700	+10 700	0	0	+10 700
2008	340 900	328 800	+12 100	0	0	+12 100
2009	380 200	367 600	+20 700	0	+18 100	+38 800
2010	384 600	372 100	+4 500	0	0	+4 500
2011	395 600	383 000	+10 900	0	0	+10 900
2012	414 000	401 100	+18 100	0	0	+18 100
2013	426 300	413 200	+12 100	0	0	+12 100
2014	433 900	420 800	+7 600	0	0	+7 600
2015	443 300	430 200	+9 400	0	0	+9 400
Total förändring 2004–2015	+134 500	+138 400	+131 000	+5 500	+9 400	+145 900
(Total change 2004–2015)						
Övre skiktgränsen						
(Upper level)						
1999	389 500	360 000				
2000	398 600	374 000	+8 700	+5 300	0	+14 000
2001	411 100	390 400	+11 100	+5 300	0	+16 400
2002	430 900	414 200	+18 300	+5 500	0	+23 800
2003	447 200	430 000	+15 800	0	0	+15 800
2004	458 900	441 300	+15 600	0	-4 300	+11 300
2005	465 200	450 500	+10 600	+3 000	-4 400	+9 200
2006	472 300	460 600	+11 400	+3 200	-4 500	+10 100
2007	488 600	476 700	+16 100	0	0	+16 100
2008	507 100	495 000	+18 300	0	0	+18 300
2009	538 800	526 200	+31 200	0	0	+31 200
2010	545 200	532 700	+6 500	0	0	+6 500
2011	560 900	548 300	+15 600	0	0	+15 600
2012	587 200	574 300	+26 000	0	0	+26 000
2013	604 700	591 600	+17 300	0	0	+17 300
2014	615 700	602 600	+11 000	0	0	+11 000
2015	629 200	616 100	+13 500	0	0	+13 500
Total förändring 2004–2015	+170 300	+174 800	+193 100	+6 200	-13 200	+186 100
(Total change 2004–2015)						

* Som kompensation för effekterna av den avdragsbegränsning för den allmänna pensionsavgiften som genomförts dessa år.

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK

6.42a Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2013, samtliga personer 20 år eller äldre

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2013, all persons aged 20 years or older

Beskattningsår Tax year	Antal, tusental Number, thousands			Andel, procent Share in %		
	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All
	Samtliga 20- år (All ages 20-)					
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1991	1 052	308	1 360	34	9	21
1992	876	213	1 088	28	6	17
1993	839	230	1 068	27	7	17
1994	930	284	1 214	30	9	19
1995	791	193	984	25	6	15
1996	821	231	1 052	26	7	16
1997	888	292	1 180	28	9	18
1998	934	286	1 220	29	9	19
1999	941	331	1 272	30	10	20
2000	952	337	1 289	30	10	20
2001	892	319	1 212	28	9	18
2002	816	277	1 093	25	8	17
2003	799	290	1 089	25	8	16
2004	793	299	1 092	24	9	16
2005	830	306	1 136	25	9	17
2006	856	345	1 202	26	10	18
2007	952	374	1 326	29	11	20
2008	947	353	1 300	28	10	19
2009	731	260	991	21	7	14
2010	752	279	1 031	22	8	15
2011	784	302	1 086	23	8	16
2012	743	301	1 044	21	8	15
2013	704	298	1 003	20	8	14
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	237	44	281	7	1	4
2000	267	56	323	9	2	5
2001	272	60	332	9	2	5
2002	257	54	311	8	2	5
2003	251	54	305	8	2	5
2004	246	51	297	8	2	5
2005	259	64	322	8	2	5
2006	266	77	343	8	2	5
2007	293	80	374	9	2	6
2008	291	74	366	9	2	5
2009	254	72	326	7	2	5
2010	254	69	323	7	2	5
2011	282	81	363	8	2	5
2012	260	73	333	7	2	5
2013	256	73	329	7	2	5

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

6.42b Tabell

Antal personer och procentandel över skiktgränsen för statlig inkomstskatt ("brytpunkten") åren 1991-2013, heltidsanställda 20-64 år

Number of persons and share of persons with income level above the threshold for central government income tax 1991-2013, full-time employees 20-64 years

Beskattningsår Tax year	Antal, tusental Number, thousands			Andel, procent Share in %		
	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All	Män Men	Kvinnor Women	Samtliga All
	Heltidsanställda 20-64 år (Full-time employees 20-64 years)					
Nedre skiktgränsen (Lower level)						
1991	789	230	1 019	53	24	42
1992	625	147	772	43	16	33
1993	598	162	760	47	19	35
1994	679	210	889	52	24	40
1995	577	138	715	42	15	31
1996	610	170	780	44	19	34
1997	657	218	874	47	23	37
1998	683	210	893	48	22	38
1999	684	236	920	48	23	37
2000	715	248	963	47	24	38
2001	673	238	911	44	22	35
2002	612	209	820	41	20	32
2003	591	219	810	39	20	31
2004	588	224	812	40	20	31
2005	628	239	867	42	22	34
2006	635	263	898	43	24	35
2007	700	284	984	45	25	36
2008	718	265	983	45	23	36
2009	544	196	739	36	17	28
2010	538	214	752	36	18	28
2011	580	235	814	37	19	29
2012	538	229	767	34	18	27
2013	527	242	768	34	19	27
Övre skiktgränsen (Upper level)						
1999	174	31	205	12	3	8
2000	203	42	246	14	4	10
2001	204	45	250	13	4	10
2002	190	42	231	13	4	9
2003	185	42	227	12	4	9
2004	178	38	216	12	3	8
2005	194	48	242	13	5	9
2006	197	61	258	13	6	10
2007	217	61	278	14	5	10
2008	221	56	276	14	5	10
2009	191	55	246	13	5	9
2010	181	52	232	12	4	9
2011	207	65	273	13	5	10
2012	186	56	242	12	4	9
2013	188	61	249	12	5	9

Källa: SCB, Inkomstfördelningsundersökningarna samt HEK.

6.43 Tabell

Avdraget för pensionssparande 2013 fördelat på intervall och kön (exkl.dödsbon)

Deduction for savings for individual private pension 2013 by size of deduction and gender

tkr KSEK	Antal inkomsttagare i nedanstående klasser av pensionssparande		
	Kvinnor Women	Män Men	Samtliga Total
-2	124 289	97 847	222 136
2-4	355 778	277 635	633 413
4-6	127 969	108 585	236 554
6-8	174 286	146 807	321 093
8-10	48 753	41 076	89 829
10-<12	35 985	34 619	70 604
Exakt 12	181 128	191 614	372 742
>12-16	255	389	644
16-20	133	237	370
20-24	121	219	340
24-30	178	354	532
30-40	261	554	815
40-	395	1 639	2 034
Samtliga (All)	1 049 531	901 575	1 951 106

Källa: SCB, Taxeringsregistret (IoT).

Utskärdes skattskulda bestod af följande: 58 8 beviljningsförändringar, 10000 för deklarationsblankettens ofullständiga tillhandahållande särskild.

Formulär nr 1

Deklaration enligt denna blankett avlämnas till ledning för taxeringen till valig inkomst och försäkringsavgift samt till ledning för öfriga taxeringar för inkomst, som skall läsa rum å summa ort.

Deklarationsblankett nr 1

Allmän självdeklaration att avlämnas år 19 för taxering i kommun av:

Personliga för- och tillnamn:

Titel: Yrke (eller titel och anställning):

Äktenskapen och hemvist därutöver:

Namn:

Stad:

Köpe:

S. kon. köping:

Församling (i stad):

Kommunalsambället:

Kvarter:

tomtnr:

g. guld, hemman och ort:

Stadsliga nr:

Legitimeringsnr:

Adressnr: vikt:

Uppgifterna avse kalenderåret 19 (räkenskapsåret fr. o. m. den 19 t. o. m. den 19).

De förklarar till nummer (1, 2, 3 o. s. v.), som förekomma i denna blankett och dertill afseende bilaga, att de sja till särskilda Ansvaringar för ifrågasatta självdeklarationsblanketterna. Belopp, som uppgivas i självdeklaration, skola utföras i samma kronor, så att överskjutande förtal bortfalla.

	Inkomst har ej inkomst	Taxeringsmyndighetens anteckningar
	Kronor	Kronor
A. Inkomst av jordbruksfastighet (se 1).		
Inkomst (specifiteras å bilaga) i penningar och naturaförändrar från följande fastigheter:		
i		
Fastighets namn och nummer:		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
Fastighets namn och nummer:		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
Inkomst under A		
B. Inkomst av annan fastighet.		
Inkomst (specifiteras å bilaga) i penningar och naturaförändrar från följande fastigheter:		
i		
Fastighetens beteckning:		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
Fastighetens beteckning:		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
C. Inkomst av fränsel från fastighet		
Inkomst: kr.		
Fördrags ranta å gäld, som hänföra sig till fränselranta:		
Inkomst under B		
C. Inkomst av rörelse (även såsom delägare i enkelt bolag).		
Inkomst (specifiteras å bilaga) i penningar och naturaförändrar från ochomkända företag (även hantverk, s. k. fria yrken samt rätt till royalty o.d., som ej utgår av fastighet; se 22):		
i		
Företags namn		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
Företags namn		
kommun	utföres (se 22) med	
Nettoinktet därav enligt bilaga nr		
i		
Inkomst under C		
D. Inkomst såsom delägare i vanligt handelsbolag, kommanditbolag eller rederi.		
Under året har jag varit delägare för:		
Företags namn		
Företagets hela inkomst utgjorde kr. ; därav belöper på min andel		
Inkomst under D (se 49)		

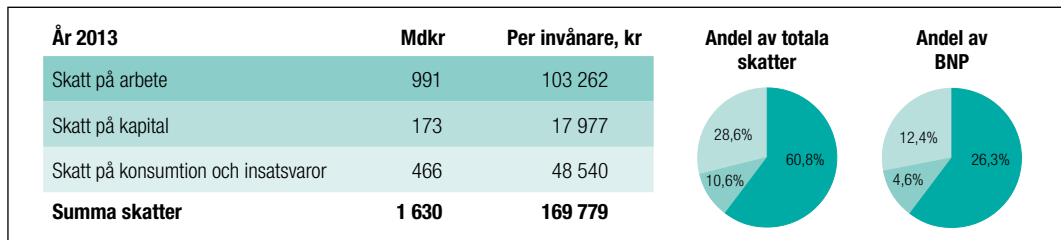
Den till kommunal inkomstskatt skattepliktiga inkomsten inom denna kommun för här ovan under D angivna företag utgjorde i sin helhet kr. På min andel belöper kr.

* 270—28024. Svensk författningssamling 1928, Nr 288 och 289.

Kommunalskattelagen infördes 1928 och är alltjämt gällande. Trots en mängd ändringar och tillägg har grundstrukturen bibehållits. Införandet av kommunalskattelagen innebär inte några principiella ändringar av de materiella skattereglerna. Viktigast var att kontantprincipen blev lagfäst. Tidigare hade inkomst även om den inte var bokföringsmässigt beräknad ofta beskattats när den uppkommit.

Källa: Carsten Welinder, Kommunalskattelagen 50 år, Svensk Skattetidning 1978 sid 535-544.

Skatt på kapital

- Individerna hade vid slutet av 2013 finansiella tillgångar på 6 445 miljarder kronor plus pensionssparande på 4 282 miljarder kronor och skulder på 3 406 miljarder kronor, vilket motsvarar en finansiell nettoförmögenhet på 316 000 kr per invånare. Permanenta småhus och fritidshus har ett sammanlagt taxeringsvärde på 2 772 miljarder kronor.
- De olika kapitalskatterna uppgick år 2013 till 172,6 miljarder kronor eller ca 18 000 kronor per invånare.
- Kapitalskatterna motsvarade 4,6 procent av BNP och utgjorde 10,6 procent av totala skatteuttaget.
- Skatten på företagets vinster, bolagsskatten, uppgick 2013 till 89,0 miljarder kronor och svarade därmed för drygt hälften av kapitalskatterna.

7.1 Historik

Beskattning av kapital förekom tidigt, främst i samband med krig eller speciella krissituationer. Hit hör t.ex. de förmögenhetsskatter som utgick på 1570- och 1610-talen för att lösa in Älvsborgs fästning efter krig med Danmark liksom Karl XII:s förmögenhetsskatter på 1710-talet. Även år 1800 fanns en typ av förmögenhetsskatt när man ville lösa en samhällsekonomisk kris. År 1861 infördes en proportionell skatt med en procent på behållen inkomst av kapital och arbete. År 1903 ersattes denna av en progressiv inkomstskatt. År 1911 infördes förmögenhetsskatt samordnad med den statliga inkomstskatten. I samband med skattereformen 1990-1991 separerades skatt på inkomst av kapital från beskattningen av arbetsinkomster. Skatt på inkomst av kapital bildar således ett eget inkomstslag som numera beskattas fristående

och enbart med en proportionell skattesats.

Arvsskatt i form av arvslottsbeskattning infördes 1895 som ersättning för en tidigare kvarlåtenskapsskatt. Gåvoskatten tillkom 1915. Arvs- och gåvoskatten avskaffades i december 2004. Förmögenhetsskatten avskaffades fr.o.m. 2007.

7.2 Skatt på kapital idag

Skatt på kapital kan ses som skatt på avkastningen på kapitalinnehav. Ägande av kapital delas upp i reala och finansiella tillgångar som kan ägas direkt av hushållen eller indirekt via investeringsfonder¹ och investmentföretag. Kapitalbeskattningen består av fastighetsavgift och fastighetsskatt, skatt på avkastningen på individernas kapitalinnehav, avkastningsskatt på pensionsmedel och kapitalförsäkringar samt skatt på företagets vinster. Kapitalskatterna betalas i vissa delar direkt av hushållen. Andra delar av kapitalskatterna betalas administrativt via företagen men belastar slutligt hushållen. Exempel på det senare är avkastningsskatten på pensionsmedel som betalas av försäkringsbolagen men är en skatt på hushållens pensionssparande. Ett annat exempel är fastighetsavgiften på hyreshus som betalas av fastighetsägaren men belastar hushållen via hyran. Den del av kapitalbeskattningen som avser företagets vinster, bolagsskatten, behandlas mer i detalj i kapitel 9.

Redovisningen i detta kapitel baseras i första hand på inkomster och skatter hänförliga till beskattningsåret 2013. Kapitalskatterna inklusive bolagsskatten uppgick 2013 till 172 miljarder kronor varav 89 miljarder kronor avseende bolagsskatt. I 7.1 Tabell ges en översikt av intäkterna från kapitalskatterna.

¹ Begreppet investeringsfonder används som samlingsnamn för värdepappers- och specialfonder.

7.1 Tabell

Översikt över kapitalbeskattningen beskattningsåren 2004-2013 (inkl. bolagsskatten), mnkr

Overview of taxes on capital tax years 2004-2013 (incl. company profit tax), MSEK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Statlig fastighetsskatt på småhus/tomt och bostadsdel i hyreshus* (<i>State real estate tax on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	17 583	18 366	16 893	16 504	935	931	610	623	621	644
Kommunal fastighetsavgift på småhus och bostadsdel i hyreshus* (<i>Local real estate fee on one- and two-dwelling buildings and apartments</i>)	–	–	–	–	12 382	13 966	14 361	14 689	15 724	15 684
Statlig fastighetsskatt på lokaler, industrier m.m. (<i>State real estate tax on premises, industries etc.</i>)	6 420	6 398	7 836	9 097	10 569	10 323	11 284	12 088	12 198	15 022
Skatt på kapitalinkomst, netto** (<i>Net tax on income from capital</i>)	11 776	22 719	37 144	49 335	26 081	25 175	34 430	28 648	27 626	32 901
Expansionsfondsskatt, netto (<i>Alternative tax for self-employed on funds retained for expansion</i>)	162	211	279	372	220	-254	113	128	97	-600
Kupongskatt för utomlands boende (<i>Tax on dividends to non-residents</i>)	2 480	2 819	3 880	6 340	5 520	3 089	3 064	4 580	3 772	4 145
Avkastningsskatt på pensions- och kapitalförsäkringskapital (<i>Tax on pension- and capital insurance fund earnings</i>)	11 303	11 939	11 077	12 706	15 157	12 428	11 829	11 856	9 872	6 667
Stämpelskatt (<i>Stamp duty</i>)	7 118	7 828	9 471	9 414	9 423	8 064	8 968	7 989	8 913	8 913
Förmögenhetsskatt för individer (<i>Recurrent tax on wealth for individuals</i>)	5 141	4 781	5 871	–	–	–	–	–	–	–
Förmögenhetsskatt för företag (<i>Recurrent tax on wealth for companies</i>)	142	175	192	–	–	–	–	–	–	–
Arvsskatt (<i>Inheritance tax</i>)	2 074	870	110	15	14	2	9	4	-4	-4
Gåvoskatt (<i>Gift tax</i>)	478	223	9	8	2	0	0	0	0	0
Skattereduktion för gåva									-153	-210
Bolagsskatt (<i>Company profit tax</i>)	71 510	91 986	99 217	104 612	83 042	86 519	106 631	102 773	89 474	88 960
Totalt exkl. bolagsskatt (Total excl. company profit tax)	64 676	76 328	92 764	103 790	80 304	73 723	84 668	80 604	78 665	83 163
Totalt inkl. bolagsskatt (Total incl. company profit tax)	136 186	168 314	191 981	208 402	163 346	160 242	191 299	183 377	168 139	172 584
Dito som andel av BNP (Share of GDP)	4,9%	5,8%	6,2%	6,3%	4,8%	4,9%	5,5%	5,0%	4,6%	4,7%

*Skattereduktion för fastighetsskatt/fastighetsavgift och för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet² är från-
dragen i det redovisade beloppet.

**Skatt på kapitalinkomst omfattar individers skatt på räntor och utdelningar efter avdrag för skuldräntor samt med tillägg
för kapitalvinster (netto för förluster) vid försäljning av värdepapper, fastigheter m.m.

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet, Ekonomistyrningsverket (ESV) Statsbudgetens utfall

Av 7.1 Tabell framgår att intäkterna av skat-
ten på kapital har varierat kraftigt mellan
åren. Detta beror framför allt på variationer i
hushållens kapitalvinster och bolagens vinster.

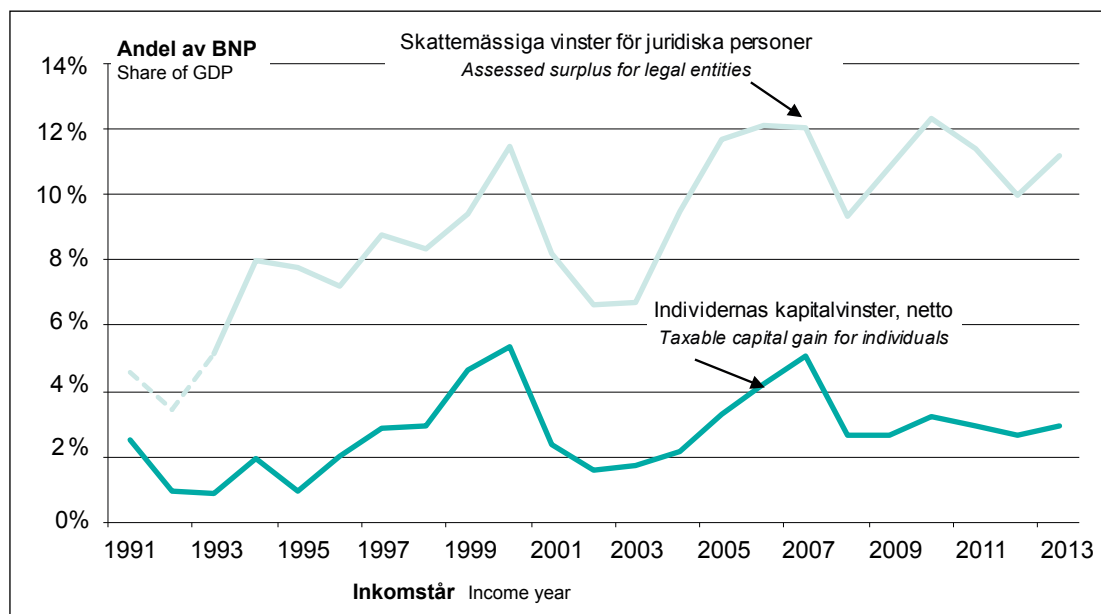
7.2 Diagram visar vinsterna för individer och
företag som andel av BNP under en längre
period (obs. diagrammet avser underlaget som
beskattas; inte skatten).

² Avseende beskattningsår 2012 infördes en skattereduktion för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet.
Skattereduktion ges med 25 procent av gåvobeloppet och får uppgå till högst 1 500 kr/år. Det innebär att maximal skattere-
duktion ges vid lämnade gåvor på 6 000 kr/år.

7.2 Diagram

Skattemässiga kapitalvinster för individer och skattemässiga vinster för juridiska personer sett över en längre period

Taxable capital gain for individuals and assessed surplus for legal entities during a longer time span

Källa: Skatteverket. Taxeringsutfallet

En mer detaljerad redogörelse för beskattningen av kapital följer nedan.

7.3 Tillgångar och skulder

Det finns en strävan att olika former av kapitalplaceringar ska ha en likvärdig beskattning för att motverka sådan skatteplanering som uppstår om olika sätt att placera kapital beskattas olika hårt. Denna ambition gör att kapitalbeskattning förekommer i flera olika former beroende på typ av tillgång/skuld och kapitalförvaltare.

Kapital brukar delas in i realkapital (bl.a. fastigheter) och finansiellt kapital (t.ex. sparande i bank och värdepapper och pensions sparande). Beskattningen av bostäder är att se som en integrerad del av kapitalinkomstbeskattningen. Nivån på fastighetsskatten har ursprungligen valts bl.a. i perspektiv av att uppnå en likformighet mellan hushållens alternativa sparformer. Fastighetsavgiften på bostäder, som infördes 2008, innebär att även andra överväganden kommit med i bilden.

7.3 Tabell

Olika typer av kapitalplaceringar vid slutet av 2013

Capital form and capital base at the end of 2013

Kapitalplacering	Kapitalunderlag, mdkr	Per invånare, tkr
Capital form	Capital base, BSEK	Per inhabitant, KSEK
Rikets fastighetsbestånd* till taxeringsvärde (enligt 2013 års taxering). (Real estate at assessed value, 2013)	7 381	769
Hushållens finansiella tillgångar exkl. pensions sparande (Financial assets for households excl. insurance technical reserves)	6 445	671
"Indirekt sparande i form av pensions sparande och kapitalförsäkringar (tjänstepension, privat pensions kapital) (Indirect savings in form of insurance technical reserves for households)"	4 282	446
Hushållens finansiella skulder (Total liabilities for households)	3 406	355

* Småhus, hyreshus, lantbruk, industrier, täkter och elproduktionsenheter

Källor: SCB Rikets fastigheter, SCB Finansräkenskaper

7.4 Fastighetsskatt och fastighetsavgift

Fastighetsskatt med den principiella utformning den har idag introducerades i samband med skattereformen 1991. Fastighetsskatten tas ut i procent av ett fastställt taxeringsvärde. Småhusen hade tidigare, från mitten av 1950-talet, beskattats som en särskild egen förvärvskälla enligt en schablonmetod som innebar att en schablonberäknad avkastning beroende på taxeringsvärdet togs upp på inkomstsidan och att avdrag gavs för räntekostnader kopplade till fastighetsinnehavet. Från 2008 har den statliga fastighetsskatten på bostäder ersatts av en kommunal fastighetsavgift. Fastighetsavgiften tas ut med ett fast maxbelopp som är indexbundet. Vid låga taxeringsvärden tas ut en lägre avgift som – liksom fastighetsskatten – är satt i relation till taxeringsvärdet.

Fastigheter beskattas även för den vinst/förlust som ägaren gör när fastigheten säljs. Om det är individer som säljer sker beskattningen av vinsten som inkomst av kapital. Dessa vinster beskrivs i avsnittet 7.5. Om det är ett bolag eller annan juridisk person kommer vinsten/förlusten vid försäljning in i resultatet av verksamheten som beläggs med bolagsskatt.

7.4.1 Fastställande av taxeringsvärde

Taxeringsvärdena fastställs genom s.k. fastighetstaxering. Taxeringsvärdet ska motsvara 75 procent av fastighetens marknadsvärde två år före fastighetstaxeringen. Med marknadsvärde

menas i detta sammanhang det sannolika försäljningspriset vid en försäljning på den allmänna marknaden. Detta sannolika försäljningspris grundas på analys av statistik över gjorda försäljningar och marknadsvärderingar som Skatteverket genomför tillsammans med Lantmäteriet. Underlaget för fastighetstaxeringarna är dels uppgifter om fastigheternas beskaffenhet dels s.k. värdeområden som bestäms så att värdeförhållandena inom ett område är likartade. Fastigheter som inte är skatte- eller avgiftspliktiga får inget taxeringsvärde.

Fastighetstaxering förekommer i två former – *allmän* fastighetstaxering respektive *förenklad* fastighetstaxering. Allmän fastighetstaxering innebär en grundlig genomgång av modellerna för värdering samt indelningen i värdeområden. Det främsta syftet med den förenklade fastighetstaxeringen är att anpassa taxeringsvärdena till förändringarna i fastighetspriserna. Några ändringar i sättet att värdera fastigheterna görs i princip inte i samband med en förenklad fastighetstaxering. För nytillkomna fastigheter som tillkommit mellan fastighetstaxeringarna eller fastigheter där något särskilt har hänt (t.ex. nybyggnad, rivning, brand m.m.) görs en s.k. särskild fastighetstaxering för att fastställa taxeringsvärde. Skatteverket genomför fastighetstaxeringar varje år efter ett rullande schema för olika typer av taxeringsenheter, främst småhus, hyreshus, lantbruk, industri och elproduktion (7.4 Tabell).

7.4 Tabell

Tidsschema för fastighetstaxeringarna

Time schedule for general real estate assessment by type of assessed unit

År	Typ av taxeringsenhet			
Year	Småhusenhet	Hyreshusenhet	Lantbruksenhet	Industri- och elproduktionsenheter
	One- or two-dwelling buildings	Apartment buildings	Unit for agriculture and forestry	Industries and electric power units
2011			Allmän	
2012	Förenklad			
2013		Allmän		Allmän
2014			Förenklad	
2015	Allmän			
2016		Förenklad		
2017			Allmän	
2018	Förenklad			
2019		Allmän		Allmän
2020			Förenklad	

7.4.2 Fastighetsskatt och fastighetsavgift 31 miljarder år 2013

7.5 Tabell visar underlaget för fastighetsskatt/fastighetsavgift samt fastställd skatt/avgift beskattningsåret 2013 fördelat på olika typer av taxeringsenheter. Privatpersoner står som ägare

i första hand till småhus. Fastighetsskatten på hyreshus bärs av hushållen via hyran. Fastighetsskatten på lokaler och industrier inverkar på företagens vinster (och därmed på intäkterna av bolagsskatten) och påverkar priserna på företagens produkter.

7.5 Tabell Fastighetsskatt och fastighetsavgift beskattningsår 2013 med fördelning på typ av taxeringsenhet

Real estate tax and local real estate fee tax year 2013 by type of unit

Typ av taxeringsenhet	Beskattningsunderlag, mdkr	Statlig fastighetsskatt, mnkr	Kommunal fastighetsavgift, mnkr	Total skatt och avgift, mnkr	Andel av total skatt och avgift
Type of unit	Taxable value, BSEK	State real estate tax, MSEK	Local real estate fee, MSEK	Total tax and fee, MSEK	Share of total tax and fee
Bostäder (Accommodations):					
Småhus/ägarlägenhet/tomt inkl. bostadshus på lantbruk (<i>One- and two-dwelling buildings</i>)	1 856	504	13 300	13 804	44,0%
Hyreshus bostadsdel (<i>Apartment buildings</i>)	916	140	2 592	2 732	8,7%
Skattereduktion vid låg inkomst (<i>Tax reduction at low income</i>)			-208	-208	-0,7%
Delsumma bostäder (Subsum accommodations)	2 772	644	15 684	16 329	52,1%
Övriga fastigheter (Other real estate):					
Hyreshus lokaldel (<i>Premises</i>)	742	7 418		7 418	23,7%
Industrier* (<i>Industries</i>)	418	2 090		2 090	6,7%
Elproducerande vattenkraftverk (<i>Hydro-electric power plant</i>)	195	5 459		5 459	17,4%
Elproducerande vindkraftverk (<i>Electricity-producing wind turbines</i>)	28	55		55	0,2%
Delsumma övriga taxeringsenheter (Subsum other real estate units)	1 382	15 022		15 022	47,9%
Summa (Total)	4 154	15 667	15 684	31 351	100,0%

*Inklusive värmekraftverk.

Källa: Skatteverket Taxeringsutfallet

Beskattningsåret 2013 gav fastighetsskatt och fastighetsavgift 31,4 miljarder kronor i intäkter. Av detta var 16,3 miljarder kronor hänförligt till bostäder och 15,0 miljarder kronor till öv-

riga fastigheter (lokaler, industrier, vatten- och vindkraftverk). Beloppet för bostäder fördelar sig med 13,8 miljarder på småhus och 2,7 miljarder kronor på hyreshus.

7.4.3 Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper

Fastighetsavgift på småhus och hyreshus

Fastighetsskatten på småhus och hyreshus ersattes år 2008 med en kommunal fastighetsavgift (7.6 Tabell). Den kommunala fastighetsavgiften är indexerad genom knytning till förändringen av inkomstbasbeloppet. Statlig fastighetsskatt finns kvar för obebyggd tomtmark och hus som är under uppförande.

Fastighetsavgiften för *småhus* hade införandeåret 2008 en fast maxavgift på 6 000 kr för varje färdigbyggt småhus. Men om 0,75 procent av taxeringsvärdet gav en lägre avgift betalades istället detta belopp. Införandeåret innebar

detta att alla som hade småhus med taxeringsvärde på 800 000 kr eller mer betalade samma avgift. Indexeringen medför för inkomståret 2015 ett maxbelopp på 7 262 kr (inträffar vid taxeringsvärde över 968 000 kr).

Den fasta maxavgiften för *lägenhet i flerbostadshus* var införandeåret 2008 1 200 kr per lägenhet dock högst 0,4 procent av taxeringsvärdet. Från och med 2013 har fastighetsavgiften för flerbostadshus sänkts till 0,3 procent. Samtidigt sänkts takbeloppet till 1 027 kr för 2008, vilket motsvarar 1 243 kr per lägenhet år 2015. Syftet med sänkningen är att stimulera nyproduktion av bostäder.

7.6 Tabell

Fastighetsskatt och fastighetsavgift för bostäder. Skattesatser och maxavgift 1994-2015

Real estate tax and real estate fee for accommodations. Tax rates (%) and maximum fee. 1994-2015

År Year	Småhus inkl. mangårdsbyggnad på lantbruk One and two-dwelling buildings	Hyreshus, bostadsdel Apartment buildings, dwellings
Statlig fastighetsskatt <i>State real estate tax</i>		
1994-1995	1,5%	1,5%
1996-1997	1,7%	1,7%
1998	1,5%	1,5%
1999	1,5%	1,3%
2000	1,5%	1,2%
2001-2006	1,0%	0,5%
2007	1,0%	0,4%
Kommunal fastighetsavgift <i>Local real estate fee</i>		
2008	6 000 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 200 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2009	6 362 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 272 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2010	6 387 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 277 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2011	6 512 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 302 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2012	6 825 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 365 kr per lägenhet eller 0,4% av taxvärdet om lägre
2013	7 074 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 210 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre
2014	7 112 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 217 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre
2015	7 262 kr eller 0,75% av taxvärdet om lägre	1 243 kr per lägenhet eller 0,3% av taxvärdet om lägre

Nybyggda bostäder har haft avgiftsnedläggning i tio år. De första fem åren har varit helt befriade från fastighetsavgift och följande fem år har betalats halv avgift. I syfte att stimulera nybyggnation av bostäder har från 2013 införts en avgiftsbefrielse i 15 år för byggnader som färdigställs 2012 eller senare.

För pensionärer finns en begränsningsregel som innebär att högst 4 procent av inkomsten ska betalas i fastighetsavgift för permanentbostad i småhus.

Totalt fanns 2014 i landet 2,1 miljoner småhus med byggnadsvärde på minst 50 000 kr. Av dessa hade 62,6 procent ett taxeringsvärde över 800 000 kr (7.7 Tabell).

7.7 Tabell

Antal bebyggda småhusenheter (1-2 familjshus och fritidshus, byggnadsvärde minst 50 tkr), 2014

Number of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use (value of building at least 50 KSEK), 2014

	Taxeringsvärdeklass, tkr Interval assessed value, KSEK					Totalt Total	Medelvärde, tkr Average value, KSEK
	-400 800	401- 800	801- 2000	2001- 3500	3500-		
Småhus helårsbostad One- and two-dwelling buildings for permanent use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	181	378	717	327	100	1 702	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	50	227	955	838	490	2 559	1 503
Fritidshus Buildings for seasonal use							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	116	123	139	36	13	427	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	30	71	176	93	66	435	1 019
Samtliga All							
Antal taxeringsenheter, tusental (<i>Number of units, thousands</i>)	296	501	856	363	113	2 129	
Taxeringsvärde, mdkr (<i>Assessed value, BSEK</i>)	79	298	1 130	931	555	2 994	1 406

Källa: SCB Fastighetstaxeringar

Det genomsnittliga småhuset för permanentboende har ett taxeringsvärde på 1 503 000 kr. Fritidshusen har ett genomsnittligt taxeringsvärde på 1 019 000 kr.

Fastighetsskatt på lokaler och industrier

Sedan 1996 tas fastighetsskatt också ut på kommersiella lokaler, industrifastigheter och elpro-

duktionsenheter. Skattesatsen för kommersiella lokaler är 1,0 procent och för industrienheter 0,5 procent. För elproduktionsenheter i form av vattenkraft har skattesatsen varierat över åren och uppgår fr.o.m. 2011 till 2,8 procent av taxeringsvärdet.

7.8 Tabell

Skattesatser för fastighetsskatt på lokaler, industrier och elproduktionsenheter 1996-2015

Tax rate (%) on real estate for commercial premises, industries and electricity producing units 1996-2015

År Year	Kommersiella lokaler Commercial premises	Industrienheter * Industries	Vattenkraftverk Hydro-electric power stations	Vindkraftverk Wind turbines
1996	1,00	0,50	0,50	***
1997	1,00	0,50	3,42**	***
1998	1,00	0,50	2,21**	***
1999-2005	1,00	0,50	0,50	***
2006	1,00	0,50	1,70	***
2007	1,00	0,50	1,70	0,20
2008-2010	1,00	0,50	2,20	0,20
2011-	1,00	0,50	2,80	0,20

*inkl. värmekraftverk och t.o.m. 2006 även vindkraftverk

** Inkomståret 1997 infördes en särskild fastighetsskatt på markvärdet för vattenkraftverk på 3,42 procent. Denna skatt ersatte en tidigare produktionsskatt på el från vattenkraftverken. Den särskilda fastighetsskatten på markvärdet för vattenkraftverk sänktes till 2,21 procent 1998 och till 0,50 procent från 1999 dvs. till samma skattesats som för industrienheter.

***Samma skattesats som industrienheter i övrigt

7.5 Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder

7.5.1 Skatt på finansiella kapitalinkomster

I samband med skattereformen 1991 fick beskattningen av inkomster från kapital den utformning den har idag – ibland kallad den duala eller den skandinaviska modellen. Det innebär att man beskattar inkomster av kapital separerat från den generella inkomstbeskattningen. Inkomsträntor, utdelningar samt kapitalvinster vid försäljning av aktier, andelar, fastigheter, bostadsrätter och övrig lös egendom förs i individbeskattningen samman till ett eget inkomstslag ”inkomst av kapital”. I inkomstslaget kapital beskattas även inkomster av uthyrning av privatbostad. För näringsidkare görs s.k. räntefördelning för att få en riktig fördelning av beskattningen av näringsidkares egna kapital mellan inkomstslagen kapital och nä-

ringsverksamhet. Avdrag i inkomstslaget kapital får göras på skuldräntor för lån på fastighet och andra lån, tomträttsavgäld, kapitalförluster samt vissa förvaltningskostnader.

Skatten på kapitalinkomsten är proportionell med 30 procent. Om inkomsterna är större än utgifterna utgår skatt på nettobeloppet. Är däremot utgifterna större än inkomsterna fås på motsvarande sätt en skattereduktion. Dock finns en begränsning som innebär att skattereduktionen i de fall underskottet överstiger 100 000 kr endast görs med 21 procent för den överskjutande delen.

Individernas inkomster av kapital växlar stort beloppsmässigt mellan åren. Under de senaste tio åren har underlaget varierat mellan 38 och 193 mdkr och den fastställda skatten från 12 till 56 mdkr (se 7.10 Tabell). Det är i första hand kapitalvinsterna (dvs. de vinster som uppkommer vid försäljning av tillgångar) som orsakar variationerna.

7.9 Tabell

Hushållssektorns finansiella förmögenhetsstruktur 1970-2014, procentuella andelar av BNP
Households, financial wealth structure 1970-2014, percentage of GDP

	Tillgångar Assets					Summa Total	Skulder Liabilities	Finansiell förmögenhet Net financial wealth
	Sedlar, mynt och inlåning Currency and deposits	Obligationer Bonds	Aktier och andelar Shares and other equity	Försäkringssparande m.m. Insurance technical reserves	Övrigt (främst bostadsrättsandelar) Other assets (incl. tenant ownership rights)			
Äldre definition/statistik (Old definition/statistics)								
1970	48,2	5,0	7,5	24,7	..	85,4	46,5	38,9
1975	45,2	5,9	8,3	19,1	..	78,5	51,5	26,9
1980	39,8	8,2	5,3	16,4	..	69,7	54,3	15,3
1985	36,8	9,0	15,0	21,4	..	82,2	54,2	28,1
1990	35,8	6,7	17,4	25,1	..	85,0	63,2	21,8
Ny definition* (New definition)								
1995	28,8	9,3	22,1	36,9	8,3	105,5	46,4	59,1
2000	22,9	4,7	48,7	62,7	15,9	154,9	51,0	104,0
2001	25,1	4,0	40,9	66,4	19,1	155,5	58,6	96,8
2002	25,8	3,9	27,3	59,4	20,7	136,9	59,7	77,2
2003	26,3	4,0	32,7	62,7	22,7	148,5	62,5	86,0
2004	25,7	4,0	36,5	67,8	24,1	158,1	65,4	92,7
2005	30,2	4,4	43,6	74,5	28,7	177,8	69,6	108,2
2006	28,4	4,6	50,0	73,0	31,1	187,1	72,6	114,5
2007	31,8	5,4	42,6	67,5	32,3	179,6	75,0	104,5
2008	34,0	5,2	27,8	62,8	31,3	161,1	77,7	83,4
2009	36,3	5,6	38,6	77,8	38,0	196,3	86,2	110,1
2010	36,4	4,3	66,7	93,4	44,7	245,5	86,4	159,1
2011	35,6	4,1	49,0	91,6	44,0	224,3	82,3	142,0
2012	38,0	3,8	54,3	92,6	47,6	236,3	84,4	151,9
2013	38,9	3,7	60,7	97,7	51,7	252,7	85,9	166,8
2014	39,1	3,6	65,4	109,3	56,4	273,8	86,9	186,9

*Finansräkenskapsstatistiken har anpassats till ENS 95, en EU-förordning som likriktar sektorsavgränsningar och definitioner i det europeiska nationalräkenskapssystemet. Revideringen av statistik för tidigare år täcker perioden tillbaka till 1995. En av de större förändringarna i förhållande till tidigare definition är att det kollektiva försäkringssparandet (som följer av kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter) nu tas med bland hushållssektorns tillgångar.

Källa: SCB, Finansräkenskaper

7.10 Tabell

Taxeringsunderlag och skatt på inkomst av kapital för fysiska personer beskattningsåren 2004-2013, mdkr

Assessed tax base and assessed tax on income from capital for individuals 2004-2013, BSEK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	I snitt per år Average per year
Inkomstränta/utdelningar/positiv räntefördelning* (Income from interest and dividends)	41,3	43,4	59,6	78,8	98,5	76,0	73,1	89,0	103,4	94,0	75,7
Skuldränta/negativ räntefördelning (Interest on debts)	-64,1	-62,7	-66,1	-83,5	-106,4	-81,0	-73,1	-102,7	-110,0	-98,7	-84,8
Netto räntor/utdelningar (Net interest)	-22,8	-19,4	-6,5	-4,7	-7,8	-5,0	0,0	-13,7	-6,6	-4,6	-9,1
Kapitalvinst (Capital gain)	68,2	99,7	134,4	172,4	101,8	94,0	119,5	114,6	103,4	117,9	112,6
Kapitalförlust (Capital loss)	-7,1	-4,8	-4,2	-4,2	-11,3	-7,1	-5,6	-7,7	-6,7	-6,0	-6,5
Nettokapitalvinst (Net capital gain)	61,1	94,9	130,2	168,2	90,5	86,9	113,9	106,9	96,7	111,9	106,1
Förvaltningskostnader m.m. (Administration cost)	-0,3	-0,4	-0,4	-0,4	-0,3	-0,4	-0,4	-0,5	-0,5	-0,6	-0,4
Summa inkomst av kapital (Total income from capital)	38,0	75,1	123,2	163,1	82,3	81,6	113,5	92,8	89,5	106,7	96,6
Nettoskatt på inkomst av kapital (Net tax on income from capital)	11,8	22,6	37,1	49,3	26,1	25,2	34,4	28,6	27,6	32,9	29,6

* I detta underlag ingår även överskott vid uthyrning av privatbostad och fr.o.m. 2008 även ränta på uppskovsbelopp för fastigheter

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet

7.5.2 Sammansättningen har ändrats över tiden

Hushållens finansiella tillgångar har ändrat sammansättning över åren. 7.9 Tabell visar hushållens finansiella tillgångar och skulder uttryckt som andel av bruttonationalprodukten. Jämfört med 1970- och 1980-talen har hushållen numera betydligt mer av sitt finansiella kapital placerat i aktier, fondandelar och försäkringssparande.

Beskattningen av hushållens kapitalinkomster påverkas av förändringen. Med förskjutningen av sparandet från bank till värdepapper blir beskattning av värdetegringar, kapitalvinster, en mer central komponent i kapitalbeskattningen än tidigare. Avkastningsskatten på avsatta pensionsmedel och kapitalförsäkringar, som infördes i samband med skattereformen 1991, är en annan beståndsdel i kapitalbeskattningen som blivit viktigare. Denna skatt syftar till att göra beskattningen mer likformig mellan det direkta sparandet och försäkringssparandet i pensioner. För att upprätthålla likformigheten i beskattningen av hushållens olika tillgångstyper med den sammansättning som numera finns har utbyggnaden av systemet med kontrolluppgifter från banker m.fl. varit väsentlig (se beskrivning i kapitel 6).

7.5.3 Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden

7.10 Tabell visar taxeringsunderlag och skatten på kapitalinkomst för fysiska personer (individer och dödsbon) beskattningsåren 2004-2013. Det bör observeras att beloppen i tabellen avser beskattningsmässiga skatteunderlag. Både *intäktsräntor/utdelningar* och *skuldräntor* har ändrats över åren men på det hela taget parallellt varför förändringen av nettot dem emellan är förhållandevis begränsat. Kapitalvinsterna (netto för förluster) har under denna tioårsperiod varierat mellan som lägst 61,1 miljarder kronor år 2014 och som högst 168,2 miljarder kronor år 2007.

År 2013 blev det sammanlagda nettot av dessa olika underlag 96,6 mdkr och fastställd skatt på detta underlag 29,6 mdkr.

Underlagen för inkomståret 2013 framgår mer i detalj i 7.11 Tabell. Där kan man även se hur inkomsten av kapital fördelar sig mellan könen.

I delsumman inkomstränta ingår den schablonintäkt som beräknas på *uppskovsbelopp vid bostadsbyte*. Även överskott vid uthyrning av privatbostad (*villa, lägenhet eller fritidshus*) beskattas som inkomst av kapital. Från den hyra man får vid uthyrning görs ett schablon-

7.11 Tabell

Inkomst av kapital 2013 mer i detalj, taxeringsmässiga begrepp, antal och belopp

Assessed income from capital 2013 in more detail, assessment concepts, numbers and amounts

Skatteunderlag Tax base	Antal och könsfördelning Number and gender			Belopp och könsfördelning Amount and gender			Genomsnitt, tkr Average amount, KSEK
	Antal, tusental Number of persons, thousands	Men share	Women share	Belopp, mdkr Amount, BSEK	Men share	Women share	
Ränta, utdelning m.m. (<i>Income from interest and dividend</i>)	4 304	50,0%	50,0%	79,8	73,5%	26,5%	18,5
Schablonintäkt (<i>Imputed income</i>)	4 452	64,9%	35,1%	8,5			1,9
Uthyrning privatbostad (<i>Letting of private residence</i>)	49	65,4%	34,6%	1,3	67,2%	32,9%	25,8
Positiv räntefördelning (Positive interest adjustment for self-employed)	93	66,6%	33,4%	5,7	73,8%	26,2%	61,5
Delsumma inkomstränta m.m. (Sub sum income from interest etc)		50,5%	49,5%	95,3	73,4%	26,6%	
Utgiftsränta (<i>Interest on debts</i>)	5 174	51,5%	48,5%	-98,2	56,0%	44,0%	-19,0
Negativ räntefördelning (<i>Negative interest adjustment for self-employed</i>)	41	71,6%	28,3%	-0,5	76,4%	23,6%	-11,1
Delsumma skuldräntor m.m. (Sub sum interest on debt etc)		51,6%	48,4%	-98,7	56,1%	43,9%	
Kapitalvinst (<i>capital gain</i>)	1 380	52,6%	47,4%	117,9	57,1%	43,0%	85,5
Kapitalförlust (<i>capital loss</i>)	358	60,1%	39,7%	-6,0	31,4%	68,4%	-16,8
Delsumma kapitalvinst netto (Sub sum net capital gain)	1 738	54,2%	45,8%	111,9	58,5%	41,6%	64,4
Förvaltningskostnad (<i>Administration cost</i>)	56	60,6%	39,3%	-0,6	61,5%	38,2%	-10,6
Totalt sammanlagt netto (Net capital income)	7 802	49,9%	50,1%	107,9	71,0%	29,1%	13,8
varav överskott (<i>of which surplus</i>)	3 644	48,6%	51,4%	188,8	63,8%	36,3%	51,8
varav underskott (<i>of which deficit</i>)	4 157	51,0%	49,0%	-80,9	54,7%	45,3%	-19,5

Källa: Skatteverket. Sammandrag över taxeringar.

avdrag med 4 000 kr. För att stimulera till uthyrning har detta schablonavdrag har höjts i flera steg under åren 2009-2013 och uppgår sedan år 2013 till 40 000 kr.³ Det deklarerade överskottet vid uthyrning av privatbostad uppgick 2013 till 1,3 mdkr.

Möjligheten att genom reglerna för *räntefördelning* beskatta en del av näringsinkomsterna som avkastning på kapitalet, istället för som förvärsinkomst, utnyttjades 2013 av 93 000 näringsidkare. Totalt beskattades 5,7 mdkr som "positiv räntefördelning" i inkomstslaget kapital istället för inkomstslaget näringsverksamhet. *Utgiftsräntorna* uppgick 2013 till 98,2 mdkr. Under perioden 2000-2013 har hushållen nästan tredubblat sina lån – från 1 137 miljarder kronor år 2000 (50 % av BNP) till 3 238 mdkr år 2013 (85,9 % av BNP). Hur utgiftsräntorna utvecklas över åren beror också på utvecklingen

av räntesatserna för upplåning (tabellbilaga 7.25 Diagram).

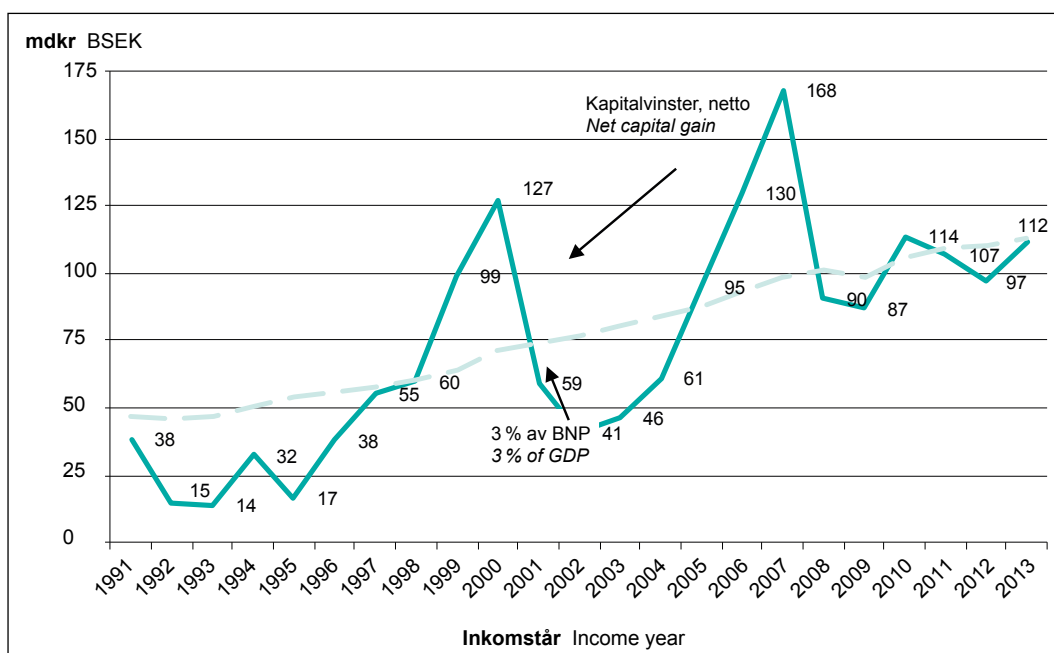
Kapitalvinsterna har varierat kraftigt mellan åren beroende på läget på fastighetsmarknaden och börsutvecklingen. Åren 2001-2003 var kapitalvinsterna låga som en följd av den börsnedgång som inleddes år 2000 (tabellbilaga 7.26 Diagram). År 2007 noterades högsta nivån sedan den fristående kapitalinkomstbeskattningen infördes. Sett mer långsiktigt har hushållens ändrade sparbetende, som innebär att man i ökad utsträckning sparar i värdepapper, betydelse för utvecklingen av kapitalvinsterna. 7.12 Diagram visar hur kapitalvinsterna (netto för förluster, efter kvotering) förändrats sedan 1991. Man brukar som en sorts tumregel säga att kapitalvinsterna sett över en längre tidsperiod ligger i storleksordningen 3 procent av bruttonationalprodukten.

³ Utöver schablonavdraget får avdrag göras för villa med 20 procent av betald hyra och för bostadsrätt/hyresrätt med den avgift man själv betalar till bostadsrättsföreningen och som motsvarar den del av bostadsrätten/hyresrätten som hyrts ut.

7.12 Diagram

Kapitalvinster för fysiska personer jämfört med 3 procent av BNP åren 1991-2013

Net capital gain for individuals compared to 3 per cent of GDP 1991-2013

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet

7.5.4 Mer om kapitalvinsterna

Statistik över kapitalvinsternas sammansättning har tidigare bara funnits vissa år i samband med specialundersökningar gjorda av SCB. Från 2007 har deklaraionsblanketten gjorts om och det går att löpande skapa statistik över kapi-

talvinsternas sammansättning utifrån redovisningen på deklaraionsblanketten. 7.13 Tabell visar kapitalvinsterna (netto för förluster) 2007-2013 med uppdelning på försäljning av värdepapper, bostäder och näringsfastigheter.

7.13 Tabell

Sammansättning av fysiska personers kapitalvinster 2007-2013

Composition of net capital gains for individuals 2007-2013

År Year	Nettovinst före kvoterings och kvittningar Net capital gain before quotas and offsets					Avgår pga kvotering och kvittning Reductions due to quota and offsets	Taxeringsmässigt skatteunderlag Assessed tax base
	Fonder/ aktier/ andelar fåmansföretag m.m. Mutual funds, shares	Onoterade fonder, valuta, övriga tillgångar m.m. Non-quoted funds, currency, other assets etc.	Försäljning av småhus, bostadsrätt, återfört uppskov Sale of houses and tenant ownership rights incl. reversed deferral amounts	Försäljning av näringsfastighet Sale of business property	Sammanlagt för alla typer före kvotering och kvittning Total all kinds before quota and offsets		
	Antal personer, tusental*						
	Number of persons, thousands						
2007	2 202	47	252	24	2 384		
2008	1 881	46	205	20	2 049		
2009	1 651	51	214	19	1 832		
2010	1 742	43	226	21	1 923		
2011	2 035	40	220	19	2 198		
2012	1 549	47	223	18	1 734		
2013	1 565	53	272	24	1 787		
	Belopp, mdkr						
	Amount, BSEK						
2007	82,4	2,5	97,8	17,6	200,3	-32,1	168,2
2008	22,1	0,9	67,3	13,9	104,2	-13,7	90,5
2009	20,0	-0,6	72,6	11,9	103,8	-16,9	86,9
2010	32,7	-0,3	87,0	16,4	135,8	-21,9	113,9
2011	31,4	0,3	78,9	15,0	125,6	-18,7	106,9
2012	26,3	0,5	74,3	13,3	114,4	-17,7	96,7
2013	66,1	3,5	95,2	13,7	178,5	-66,6	111,9

* Personer kan för samma typ av tillgång ha redovisat i både vinst- respektive förlustrutan på deklaraionsblanketten. I antalsredovisningen i denna tabell har hänsyn tagits till "snittmängden" för att undvika dubbelräkning av antalet personer.

Källa: Skatteverket, underlag för taxeringsutfallet och specialbearbetningar

År 2013 redovisade 1,8 miljoner personer kapitalvinst eller kapitalförlust. Antalet personer som redovisade kapitalvinst/förlust på fonder/aktier var 1,6 miljoner och vinst/förlust vid försäljning av bostad (inklusive återförda uppskov) 272 000.

Vinsterna före kvotering var 2013 178,5 miljarder kronor. Nettovinsterna för fonder, aktier och andelar i fåmansföretag svarade för 66,1 miljarder kronor och nettovinsterna vid försäljning av bostäder (inkl. återförda uppskov) 95,2 miljarder kronor. Efter de kvoteringar och kvittningar som görs för att få fram det taxeringsmässiga skatteunderlaget (dvs. det underlag som skattesatsen 30 % tillämpas på) blev kapitalvinsterna 2013 111,9 miljarder kronor vilket motsvarar 3,0 procent av BNP.

Investeringsparkonto – ny sparform från 2012

En ny schablonbeskattad sparform benämnd ”investeringsparkonto” infördes från 2012. Syftet med investeringsparkontot är att ge individerna möjlighet att på ett enkelt sätt spara i finansiella instrument som aktier och fonder. Ett investeringsparkonto är en schablonbeskattad sparform, vilket betyder att skatten inte baseras på den faktiska avkastningen utan på en årlig skatt beräknad på värdet av tillgångarna på kontot, precis som avkastningsskatten för pensions- och kapitalförsäkringar.

Kontoinnehavaren ska kunna sätta in pengar på kontot, handla med finansiella instrument och omplacera dessa utan att behöva redovisa varje kapitalvinst och kapitalförlust i sin inkomstdeklaration. Inte heller ränta och utdelning behöver redovisas. Syftet är att göra det enklare för den enskilde att äga finansiella instrument.

Skatten på investeringsparkontot ska beräknas utifrån ett så kallat kapitalunderlag. Underlaget baseras på ett framräknat värde på tillgångarna på kontot vid fyra tillfällen under året samt överföringar och inbetalningar som görs till kontot under året. Schablonintäkten räknas fram genom att underlaget multipliceras med statslåneräntan. Intäkten ska tas upp som en kapitalinkomst och beskattas med den

vanliga skattesatsen för kapitalinkomster, dvs. 30 procent. Det är institutet som tillhandahåller investeringsparkontot som ska beräkna och rapportera schablonintäkten till Skatteverket. Som man kan se i 7.14 Tabell har användandet av investeringsparkonto ungefär dubblats för varje år det har varit i bruk.

Vinst vid försäljning av fastigheter

Av den nominella vinst som räknas fram vid försäljning av privatbostäder (småhus och bostadsrätter) tas endast en viss del upp till beskattning. Denna del brukar kallas den skattepliktiga vinsten och på denna tillämpas skattesatsen 30 procent. Detta innebär att den faktiska skattesatsen i förhållande till framräknad vinst i praktiken är lägre än 30 procent. Regeln om att endast del av vinsten är skattepliktig har sin grund i de avvägningar som gjordes i samband med slopandet av de s.k. takreglerna som infördes i samband med skattereformen i början av 1990-talet. T.o.m. år 2000 togs hälften av den framräknade vinsten upp till beskattning vilket innebar att skatten, som andel av den nominella vinsten, var 15 procent. År 2001 skärptes kapitalvinstbeskattningen vid försäljning av privatbostäder genom att den andel av vinsten som var skattepliktig höjdes till två tredjedelar. Skatten som andel av nominella vinsten har åren 2001-2007 varit 20 procent. I samband med att fastighetsskatten fr.o.m. 2008 ersattes av fastighetsavgift, höjdes skatten på den framräknade kapitalvinsten från 20 till 22 procent. För kapitalvinst vid försäljning av närings- och hyresfastigheter är beskattningsunderlaget 90 procent av vinsten.

Den som sålt en permanentbostad och därefter köpt en annan bostad har vissa möjligheter att skjuta upp beskattningen av en eventuell kapitalvinst i samband med försäljningen av ursprungsbostaden. Fram t.o.m. 2007 fick hela vinsten skjutas upp om priset på den nya bostaden var minst lika högt som för den sålda bostaden. Från 2008 har satts ett tak för nya uppskov. Nya uppskov har åren 2008-2009 varit maximerade till 1,6 miljoner kronor per bostad. År 2010 har taket för nya uppskov sänkts ytterligare till 1,45 miljoner kronor. I

7.14 Tabell

Investeringsparkonto, antal och belopp för schablonintäkt mnkr, 2012-2014

Investment savings account, number and flat-rate amount MSEK, 2012-2014

År	Antal	Schablonintäkt, mnkr	Genomsnitt per KU
Year	Number	Flat-rate amount, MSEK	Average amount
2012	222 664	714	3 209
2013	493 221	2 024	4 103
2014	891 550	5 467	6 132

7.15 Tabell

Kvarstående uppskov för privatbostäder i Skatteverkets uppskavsregister per december 2005-2014

Remaining deferrals for private residences according to the records of the Tax Agency in December 2005-2014

Tidpunkt Time	Antal återstående uppskov Number of remaining deferrals	Återstående uppskavsbelopp, mdkr Remaining deferral amounts, BSEK
2005 december	362 479	126,3
2006 december	424 891	149,0
2007 december	523 145	187,4
2008 december	550 694	216,5
2009 december	575 410	233,3
2010 december	585 712	241,7
2011 december	597 132	249,9
2012 december	606 850	256,6
2013 december	613 042	261,3
2014 december	617 506	267,5

Anm: Utläsning av uppskavsstocken har gjorts i december respektive år efter det att inkomstbeskattningen är fastställd. Värdena för december 2014 avser beskattningsåret 2013.

Källa: Skatteverket

december 2013 hade 618 000 individer ett kvarstående uppskov i Skatteverkets register. Den uppskjutna vinsten för dessa var totalt 267,5 miljarder kronor.

År 2009 infördes en årlig skatt på uppskovet. Praktiskt sker detta genom att den som har uppskov påförs en schablonintäkt i inkomstslaget kapital som är 1,67 procent av uppskavsbeloppet. Skatten tas ut med 30 procent av schablonintäkten (motsvarar en skatt på 0,5 procent av uppskavsbeloppet). Ett uppskavsbelopp

av den storlek som fanns i december 2014 – 267,5 miljarder kronor – innebär att de som har uppskov får skatta för en schablonintäkt på 4,5 miljarder kronor ($267,5 * 1,67\%$) vilket innebär att de betalar en skatt på 1,3 miljarder kronor ($4,5 * 30\%$) på sina uppskavsbelopp.

Det genomsnittliga uppskavsbeloppet låg 2014 på 433 000 kr. 19 462 individer hade uppskov på 1,45 miljoner kronor eller mer (7.16 Tabell).

7.16 Tabell

Kvarstående uppskov för privatbostäder december 2014 efter uppskovets storlek och individens ålder

Remaining deferrals for private residences December 2014 by size of deferral amount and age of the individual

	Antal uppskov Number of remaining deferrals	Uppskavsbelopp, mdkr Remaining deferral amounts, SEK	Genomsnitt, tkr Mean value, SEK
Uppskovets storlek, tkr (Size of deferral, KSEK)			
-100	89 052	5,8	65
100 -500	331 346	88,4	267
500 -1 000	150 141	103,9	692
1 000 -1 450	27 505	27,5	1 000
1 450 -1 600	8 326	12,3	1 478
>1600-	11 136	24,6	2 207
Totalt (Total)	617 506	262,4	425
Ålder för den som har uppskovet (Age of person with the deferral)			
-34	53 355	15	283
35 -44	182 864	74	405
45 -54	156 711	70	446
55 -64	111 284	50	448
65 -74	78 452	39	500
75-	34 806	19	559
Dödsbon	34	0	271
Totalt (Total)	617 506	267,5	433

Källa: Skatteverket

Omsättning och prisutveckling för privatbostäder

Kapitalvinsterna vid försäljning av privatbostäder är beroende av volymen sålda bostäder och prisutvecklingen. Under femårsperioden 2010-2014 har i genomsnitt per år genomförts ca 62 000 marknadsmässiga köp av permanentbostäder och fritidshus (tabellbilaga 7.27 Tabell). Det motsvarar 3,2 procent av småhusbeståndet. Därutöver försäljs också en del småhus genom icke marknadsmässiga köp. Ägarförhållanden ändras också genom arv och gåva. Under 2014 var det totalt 103 627 småhus som bytte ägare.

7.17 Tabell Småhus – typ av ägarbyten 2014 One- and two-dwelling buildings – change of ownership 2014

Typ av ägarbyte Change of ownership	Permanent- bostad Owner occupied	Fritidshus Seasonal	Summa Total
Antal köp till marknadspris (Number of purchases for market price)	54 884	10 670	65 554
Antal med köpeskillning under marknadspris, bl.a. släktköp (Number of purchases under market price)	5 963	1 053	7 016
Antal överlåtelse utan köpeskillning, t.ex. arv, gåva (Number of transfers without payment, e.g. heritage and gift)	23 951	7 106	31 057
Samtliga lagfarter (All transfers)	84 798	18 829	103 627

Källa: SCB Fastighetsprisstatistik

Antalet försålda bostadsrätter (exkl. nyproduktion) har under perioden 2010-2014 uppgått till i genomsnitt 98 000 per år (tabellbilaga 7.28 Tabell).

Den totala köpeskillningen för de försålda privatbostäderna (småhus+bostadsrätter) uppgick till i genomsnitt 267 miljarder kr per år under perioden 2010-2014 (exkl. nyproducerade bostadsrätter). Under 2014 uppgick den totala köpeskillningen för privatbostäderna till ca 324 miljarder kronor.

Utvecklingen av priserna på småhus har varierat i olika perioder (tabellbilaga 7.29 Tabell). En viktig orsak har varit läget på kreditmarknaden och konjunkturläget. Sett från 1990 fram t.o.m. 2014 har priserna på småhus ökat betydligt snabbare än KPI. Mellan 1990 och 2014 ökade priserna på permanentbostäder med 192 procent och fritidshus med 229 procent. Under samma period ökade KPI med 51 procent.

7.6 Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital

Skattebasen för finansiellt kapital som störst i övre medelåldern

Inkomsterna från räntor, utdelningar samt kapitalvinster ökar med individens ålder och är som störst i övre medelåldern (7.18 Diagram). Mest skuldyngda är hushållen i åldersgruppen 35-44 år med genomsnittliga skuldräntor på 22 000 kr. Mest kapitalvinster och ränteinkomster har åldersgruppen 65-74 år.

Den direkta skatten som betalas av individerna har en klar livscykelprofil

Den skatt på kapital som direktdebiteras hushållen består i första hand av fastighetsavgift för småhus, skatt på räntor, utdelningar och kapitalvinster. Sammantaget uppgick dessa skatter netto 2013 till 45,3 miljarder kronor. 7.19 Diagram visar hur stora dessa skatter i genomsnitt är i olika åldersgrupper. Genomsnittet för hela befolkningen är 4 521 kr.

Skatten på kapital som debiteras individerna har en klar livscykelprofil. I ungdomsåren är skatten på kapital liten. I trettioårsåldern börjar man köpa fastigheter och skuldsätter sig. Därefter kommer individerna in i en konsolideringsfas och skatten som tas ut på deras kapital ökar. För pensionärerna kan noteras en nedgång i fastighetsavgift beroende på att man byter boendeform. Man bör dock hålla i minnet att de som bor i hyreslägenhet eller bostadsrätt belastas med fastighetsavgift indirekt via den hyra de betalar vilket inte kommer med i diagrammet.

Kapitalavkastningen och skatten på kapital för individer är starkt koncentrerad till höginkomsttagare (se tabellerna 7.22 samt 7.24 i tabellbilagan). Av totala antalet inkomsttagare 2013 hade 6,5 procent förvärvsinkomster över en halv miljon kronor. Dessa inkomsttagare står för 36,6 procent av de skatter som tas ut på individernas kapital.

7.7 Kupongskatt för bosatta i utlandet

Kupongskatt utgår på utdelning på aktier i svenska aktiebolag och andelar i svenska aktiefonder. Den är en definitiv källskatt och erläggs med 30 procent av utdelningen till i utlandet bosatta personer och av vissa med dem likställda utdelningsberättigade. Från huvudregeln om 30 procent kupongskatt förekommer undantag. Till följd av ingångna avtal med

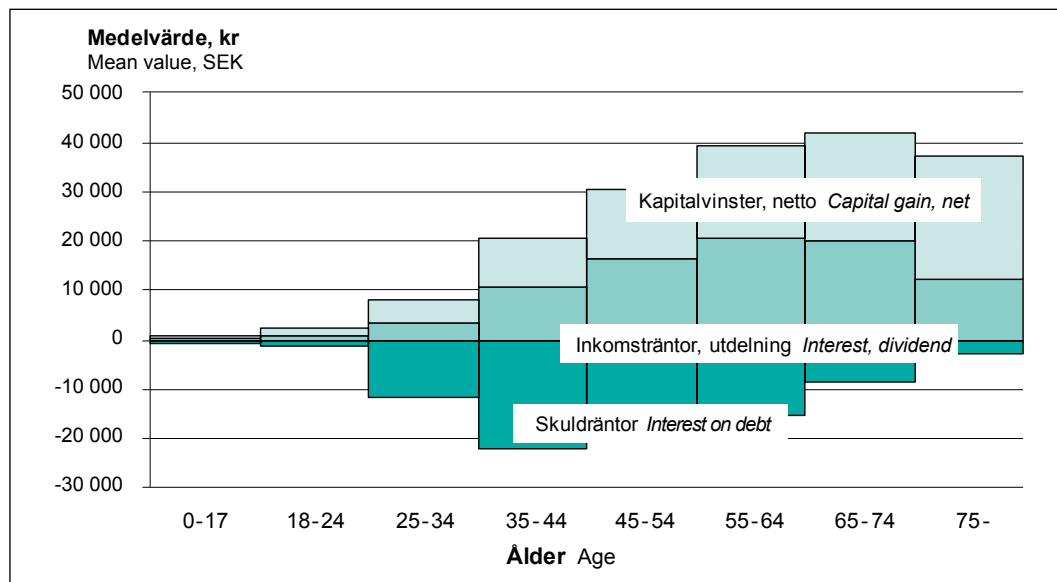
olika länder kan kupongskatten sättas ned med varierande skattesatser för att undvika dubbelbeskattning med hänsyn till beskattningen

i hemlandet. Kupongskatten resulterade 2014 i skatteinkomster på 4,2 miljarder kronor.⁴

7.18 Diagram

Genomsnittligt underlag ("skattebas") för beskattning av finansiellt kapital i olika åldersgrupper år 2013, kr per invånare

Average net income from financial capital ("tax base") for individuals by age group in 2013, SEK per capita

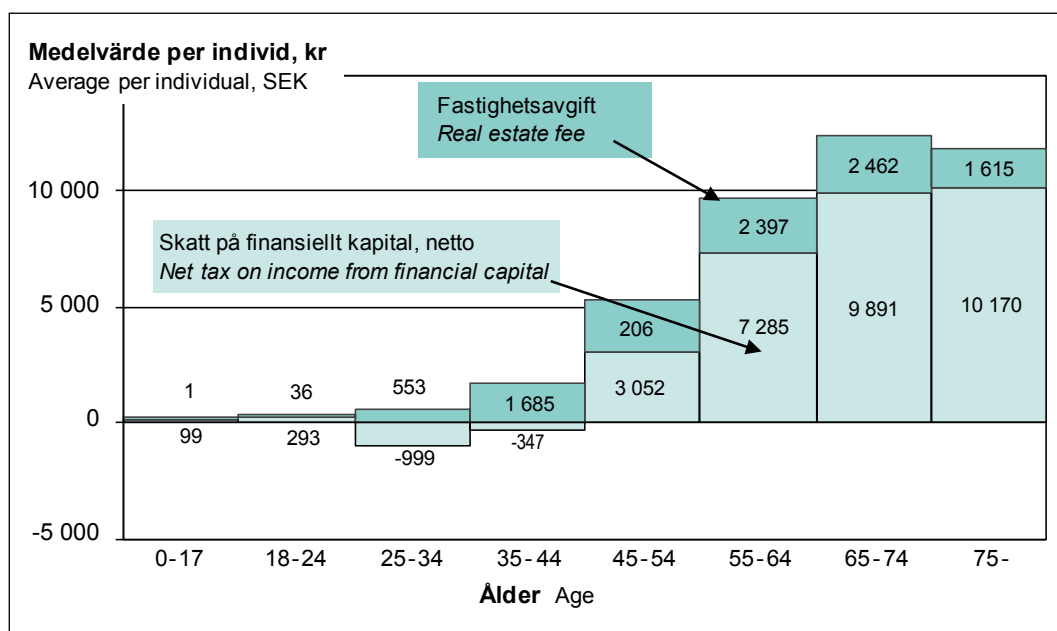
Anm: Sifferunderlaget till diagrammet återfinns i 7.21 Tabell i tabellbilagan till detta kapitel.

Källa: SCB, inkomst- och taxeringsregistret

7.19 Diagram

Direkt skatt på kapital för individer i olika åldersgrupper år 2013, medelvärden, kr

Average direct taxes on capital for individuals by age group in 2013 in SEK per capita

Anm: Underlaget till diagrammet återfinns i tabell 7.23 (i tabellbilagan till detta kapitel)

Källa: SCB, Inkomst- och taxeringsregistret

⁴ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget –del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2014, ESV 2015:24

7.8 Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.

Avkastningsskatt tas ut på kapital avsatt för tjänstepension, kapital i form av privat pensions sparande och på kapitalförsäkringar. Skatten betalas in av dem som förvaltar de avsatta medlen dvs. av försäkringsföretag, banker, pensionsstiftelser, företag och pensionsparinstitut. Om en individ har köpt en utländsk kapital- eller pensionsförsäkring betalar individen själv skatten. Avkastningsskatten infördes i samband med skattereformen 1991. Syftet med skatten är att göra beskattningen av kapitalavkastning mer likformig mellan privatpersoners direkta sparande i bank etc. och försäkringssparande i pensions- och kapitalförsäkringar.

Det totala kapitalunderlaget uppskattas vid ingången av 2015 uppgå till 3 492 miljarder kronor.⁵ Av detta underlag beräknas pensionskapitalet svara för 3 213 miljarder kronor och kapitalförsäkringskapitalet för 279 miljarder. En uppskattning av fördelningen av pensionskapitalet på privat pensionskapital och tjänstepensionskapital visar att det privata pensionskapitalet står för runt en femtedel och tjänstepensionskapitalet för ca fyra femtedelar av det samlade pensionskapitalet.

Genom avkastningsskatten begränsas i princip den del av tillväxten (avkastningen) av pensionskapitalet som kommer den pensionsförsäkrade till godo.

Avkastningsskatten baseras på en schablonmässigt beräknad avkastning som beräknas utifrån kapitalunderlaget. Skatteunderlaget beräknas genom att kapitalunderlaget multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan. *Pensionsförsäkringskapital* beskattas sedan med en skattesats på 15 procent. Avkastningen på *kapitalförsäkringar* beskattades till och med 2011 med 27 procent. För att skapa neutralitet i beskattningen med den nya sparformen investeringssparkonton har skattesatsen för kapitalförsäkringar och avtal om tjänstepension som är jämförbara med kapitalförsäkringar från 2012 höjts till 30 procent.

Beskattningsåret 2013 debiterades totalt 6,7 miljarder kronor i avkastningsskatt (se 7.1 Tabell).

7.9 Stämpelskatt

Stämpelskatt är en avgift som tas ut vid förvärv av fast egendom (lagfart) eller tomträtter.

Skatten beräknas på köpeskillingen men om köpeskillingen understiger taxeringsvärdet så beräknas stämpelskatten på taxeringsvärdet.

Vid förvärv som görs av privatpersoner, stiftelser och ideella föreningar samt bostadsrättsföreningar tas stämpelskatt ut med 1,5 procent av egendomens värde. Förvärvas egendomen av andra juridiska personer (bolag m.fl.) har skatten tidigare tagits ut med 3 procent men denna skattesats är från 2011 höjd till 4,25 procent.

Även vid inteckning av fast egendom tas ut stämpelskatt. Vid inteckning är skatten 2 procent av inteckningsbeloppet för fast egendom och tomträtt, 1 procent för luftfartyg och näringsverksamhet samt 0,4 procent för skepp.

År 2013 inbringade stämpelskatten 9,3 miljarder kronor.⁶

7.10 Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet

Som ett led i att stärka den ideella sektorn infördes 2012 en skattereduktion för privatpersoners penninggåvor till ideell verksamhet. För att skattereduktion ska ges måste verksamheterna ansöka om och bli godkända som gåvomottagare av Skatteverket utifrån vissa bestämda kriterier. Varje gåva ska uppgå till minst 200 kr för att räknas in i underlaget för reduktionen. Om det sammanlagda underlaget understiger 2 000 kr/år fås ingen skattereduktion. Skattereduktion ges med 25 procent av gåvobeloppet och får uppgå till högst 1 500 kr/år. Det innebär att maximal skattereduktion ges vid lämnade gåvor på 6 000 kr/år. Beskattningsåret 2013 medgavs skattereduktion för gåvor med 210 miljoner kronor (se 7.1 Tabell).

7.11 Bolagsskatt

Inkomståret 2009 sänktes den statliga inkomstskatten för juridiska personer, eller som den populärt kallas "bolagsskatten" eller "skatt på företagsvinster", från 28 till 26,3 procent och 2013 sänktes den ytterligare till 22 procent. Skatteunderlaget, den fastställda förvärvsinkomsten⁷, räknas fram som det bokföringsmässiga resultatet korrigerat för skattemässiga jus-

⁵ Källa: Beräkningskonventioner 2014. Rapport från skatteeconomiska enheten i Finansdepartementet.

⁶ Källa: Ekonomistyrningsverket: Rapport Utfallet för statens budget –del av ESV:s underlag för årsredovisning för staten 2013, ESV 2014:25

⁷ Detta kallades tidigare år för taxerade förvärvsinkomster.

teringar. År 2013 uppgick den totala fastställda förvävsinkomsten ”den skattemässiga vinsten” för juridiska personer till 363 miljarder kronor (se 9.8 Tabell) och skatten för dessa till 89 miljarder kronor (se 9.5 Tabell). Aktiebolagen står för en dominerande del av de juridiska personernas ekonomiska aktivitet. En stor andel av den redovisade beskattningsbara inkomsten är hänförlig till en mindre mängd mycket stora företag. 3,2 procent av de bolag som redovisade överskott svarade för 54,4 procent av bolags-skatten.

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt på sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag i princip inte får göra avdrag för vinstutdelning uppkommer dubbelbeskattning.

Företagsbeskattningen behandlas utförligare i kapitel 9.

7.12 Avskaffade skatter

7.12.1 Förmögenhetsskatten

T.o.m. 2006 togs skatt ut på förmögenhet. Sista året med skatten betalade 284 000 individer tillsammans 5,9 miljarder kronor i förmögenhetsskatt. Den skatt som debiterades varierade dock kraftigt över åren bl.a. som en följd av ändringar av skattepliktsgränsen. Sista tioårsperioden med skatten var spannet i antal personer som betalade förmögenhetsskatt från 229 000 till 713 000 personer och beloppet som debiterades varierade från 3,8 till 8,4 miljarder kronor (7.20 Tabell)

7.20 Tabell
Förmögenhetsskatt för individer åren 1997-2006 – de sista tio åren
Recurrent tax on wealth for individuals
1997-2006 – the last ten years

	Antal, tusental Number, thousands	Belopp, mnkr Amount, MSEK
Sista året 2006 (The last year 2006)	284	5 949
Genomsnitt för tioårsperioden (Average for the ten-year period)	450	5 855
Maxvärde under tioårsperioden (Maximum for the ten-year period)	713 (År 1999)	8 428 (År 1999)
Minvärde under tioårsperioden (Minimum for the ten-year period)	229 (År 2005)	3 818 (År 2002)

Källa: Skatteverket, Debiteringsstatistik

Sista året skatten gällde var gränsen för att betala skatt 1,5 miljoner kronor för ensamstående individer och 3 miljoner kronor för sambeskattade (gifta och sambor med barn). Skatten var proportionell och utgick med 1,5 procent av den del av förmögenheten som översteg gränsen.

Förmögenhetsskatt betalades även av vissa juridiska personer, i första hand ekonomiska föreningar och vissa stiftelser.⁸ Förmögenhetsskatten för dessa var år 2006 192 miljarder kronor.

En utförligare beskrivning av värderingsreglerna och förmögenhetsskattens sammansättning återfinns i Skatter i Sverige, årgång 2008.

7.12.2 Arv- och gåvoskatten

Tidigare har man i Sverige tagit ut skatt på arv och gåva. I början av 2000-talet inbringade skatten drygt 2 miljarder kronor per år. År 2004 avskaffades arvsskatten mellan makar och Riksdagen beslutade hösten 2004 att arvs- och gåvoskatten skulle tas bort helt från och med 1 januari 2005. Flodvågskatastrofen i Asien under julhelgen 2004 gjorde dock att man beslutade tidigarelägga avskaffandet till den 17 december 2004. Även om skatterna slopats kommer det fortfarande in smärre belopp från dem (se 7.1 Tabell). Detta rör sig om gåvor och arv från tiden innan skatternas avskaffande.

Den svenska arvsskatten var utformad som en arvslottsbeskattning dvs. den beräknades utifrån storleken på det arv som tillföll varje arvtagare. Skatten var beroende både av släktskap (skatteklass) och av arvslottens storlek. Innan arvsskatten avskaffades mellan makar gällde för arv som tillföll make eller sambo (skatteklass 1) att det fanns ett grundavdrag på 280 000 kr. För arvslott till barn/barnbarn (skatteklass 1) var grundavdraget 70 000 kr. För belopp som låg utöver dessa fribelopp var skatten 10 procent upp till 300 000 kr, 20 procent på belopp mellan 300 000-600 000 kr och 30 procent på det som översteg 600 000 kr. På en arvslott på 500 000 kr betalades således ett barn eller barnbarn 56 000 kr.

För en mer utförlig beskrivning av reglerna för arvs- och gåvoskatten under dess sista år hänvisas till Skatter i Sverige, årgång 2005.

⁸ För dessa uppgick fribeloppet till 25 000 kr och skattesatsen till 1,5 promille.

Tabellbilaga:

7.21 Tabell	Avkastning på finansiellt kapital år 2013 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
7.22 Tabell	Avkastning på finansiellt kapital år 2013 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
7.23 Tabell	Skatt på kapital år 2013 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.
7.24 Tabell	Skatt på kapital år 2013 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.
7.25 Tabell	Villaränta 1990 och framåt, för rörlig ränta respektive femårig bunden
7.26 Tabell	Generalindex på Stockholms fondbörs
7.27 Tabell	Normala köp av småhus åren 1982-2014, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser
7.28 Tabell	Normala överlåtelser av bostadsrätter 2000-2014, antal samt överlåtelserpriser, belopp i löpande priser
7.29 Tabell	Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990-2014

7.21 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2013 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2013 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Age	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0-17	1 795 767	390	235	-3	-2	619	217	131	-2	-1	345
18-24	896 456	700	1 236	-1 139	-5	792	781	1 379	-1 271	-6	883
25-34	1 212 553	3 873	5 860	-14 244	-19	-4 530	3 194	4 833	-11 747	-16	-3 736
35-44	1 240 968	13 264	12 004	-27 272	-46	-2 051	10 688	9 673	-21 976	-37	-1 652
45-54	1 279 638	20 849	17 768	-25 992	-80	12 545	16 293	13 885	-20 312	-63	9 804
55-64	1 152 454	23 424	22 064	-17 426	-138	27 923	20 325	19 145	-15 121	-120	24 230
65-74	1 065 772	21 079	23 784	-9 410	-171	35 281	19 778	22 316	-8 829	-160	33 105
75-	885 068	10 621	22 298	-2 718	-118	30 082	12 000	25 194	-3 071	-133	33 989
Samtliga	9 528 676	94 199	105 248	-98 205	-581	100 661	9 886	11 045	-10 306	-61	10 564
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	741 866	1 101	6 096	-528	-12	6 657	1 484	8 217	-712	-16	8 973
Totalt (Total)	10 270 542	95 300	111 344	-98 733	-593	107 318					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

7.22 Tabell

Avkastning på finansiellt kapital år 2013 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Yield on financial capital 2013 for individuals by assessed income from earnings and for capital of deceased persons' estates etc.

Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag	Ränteinkomster, utdelningar m.m.	Kapitalvinster netto för förluster	Skuldräntor m.m.	Avdrag för förvaltningskostnad	Summa underlag
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base	Income from interest and dividends	Capital gain net for losses	Interest on debts	Deduction for adm. cost	Sum tax base
0	2 055 402	3 032	2 702	-1 302	-36	4 395	1 475	1 315	-633	-18	2 139
1 - 20	364 989	1 034	1 574	-446	-10	2 152	2 833	4 312	-1 222	-27	5 896
20 - 40	191 977	784	2 161	-417	-13	2 516	4 084	11 257	-2 172	-68	13 101
40 - 60	174 626	602	1 498	-448	-6	1 645	3 447	8 578	-2 565	-34	9 426
60 - 80	145 252	1 226	1 524	-543	-15	2 192	8 441	10 492	-3 738	-103	15 091
80 - 100	247 377	1 101	2 273	-777	-15	2 581	4 451	9 188	-3 141	-61	10 438
100 - 120	325 869	1 401	2 876	-1 147	-14	3 117	4 299	8 826	-3 520	-43	9 562
120 - 140	319 147	1 711	3 290	-1 459	-12	3 530	5 361	10 309	-4 572	-38	11 061
140 - 160	344 686	1 810	3 712	-1 837	-12	3 673	5 251	10 769	-5 329	-35	10 656
160 - 180	391 406	2 067	4 170	-2 435	-13	3 788	5 281	10 654	-6 221	-33	9 680
180 - 200	373 783	2 205	4 185	-2 665	-15	3 710	5 899	11 196	-7 130	-40	9 926
200 - 220	368 329	2 274	4 190	-3 089	-17	3 357	6 174	11 376	-8 387	-46	9 117
220 - 240	361 155	2 288	4 134	-3 524	-18	2 880	6 335	11 447	-9 758	-50	7 974
240 - 260	358 837	2 218	3 944	-4 019	-17	2 126	6 181	10 991	-11 200	-47	5 925
260 - 280	361 339	2 128	3 605	-4 603	-15	1 116	5 889	9 977	-12 739	-42	3 086
280 - 300	374 343	2 048	3 683	-5 280	-17	434	5 471	9 839	-14 105	-45	1 159
300 - 320	371 228	2 458	3 656	-5 704	-17	392	6 621	9 848	-15 365	-46	1 059
320 - 340	340 603	2 222	3 495	-5 709	-14	-7	6 524	10 261	-16 761	-41	-18
340 - 360	298 413	2 195	3 389	-5 389	-13	182	7 356	11 357	-18 059	-44	610
360 - 400	472 833	4 590	6 208	-9 378	-31	1 388	9 707	13 129	-19 834	-66	2 938
400 - 500	664 528	12 721	12 426	-15 850	-65	9 232	19 143	18 699	-23 852	-98	13 893
500 -1000	559 527	25 757	18 131	-18 558	-121	25 209	46 034	32 404	-33 167	-216	45 054
1000-	63 027	16 330	8 421	-3 623	-74	21 053	259 095	133 609	-57 483	-1 174	334 047
Samtliga	9 528 676	94 199	105 248	-98 205	-581	100 661	9 886	11 045	-10 306	-61	10 564
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	741 866	1 101	6 096	-528	-12	6 657	1 484	8 217	-712	-16	8 973
Totalt (Total)	10 270 542	95 300	111 344	-98 733	-593	107 318					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

7.23 Tabell

Skatt på kapital år 2013 för individer efter ålder samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2013 for individuals by age group and for deceased persons' estates etc.

Ålder Age	Antal individer Number of persons	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighets- avgift	Netto- skatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighets- avgift	Netto- skatt på finansiellt kapital	varav of which		Summa direkt skatt på kapital för individer
			Skatt på kapital- överskott	Skatte- reduktion för underskott				Skatt på kapital- överskott	Skatte- reduktion för under- skott		
		Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0-17	1 795 767	2	177	178	0	179	1	99	99	0	100
18-24	896 456	32	263	554	291	295	36	293	618	325	329
25-34	1 212 553	670	-1 211	2 494	3 706	-541	553	-999	2 057	3 056	-446
35-44	1 240 968	2 091	-430	6 273	6 703	1 660	1 685	-347	5 055	5 401	144
45-54	1 279 638	2 823	3 905	10 008	6 104	6 728	2 206	3 052	7 821	4 770	5 258
55-64	1 152 454	2 762	8 396	12 237	3 841	11 158	2 397	7 285	10 618	3 333	9 682
65-74	1 065 772	2 624	10 542	12 508	1 966	13 165	2 462	9 891	11 736	1 845	12 353
75-	885 068	1 429	9 001	9 575	574	10 430	1 615	10 170	10 818	649	11 784
Samtliga (All)	9 528 676	12 433	30 643	53 827	23 185	43 075	1 305	3 216	5 649	2 433	4 521
Andel % (Share, %)		29%	71%	125%	54%						
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	741 866	128	2 061	2 127	66	2 189	173	2 778	2 867	89	2 951
Totalt (Total)	10 270 542	12 561	32 704	55 954	23 251	45 264					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

7.24 Tabell

Skatt på kapital år 2013 för individer efter taxerad förvärvsinkomst samt för dödsbon m.m.

Taxes on capital 2013 for individuals by assessed earned income and for deceased persons' estates etc.

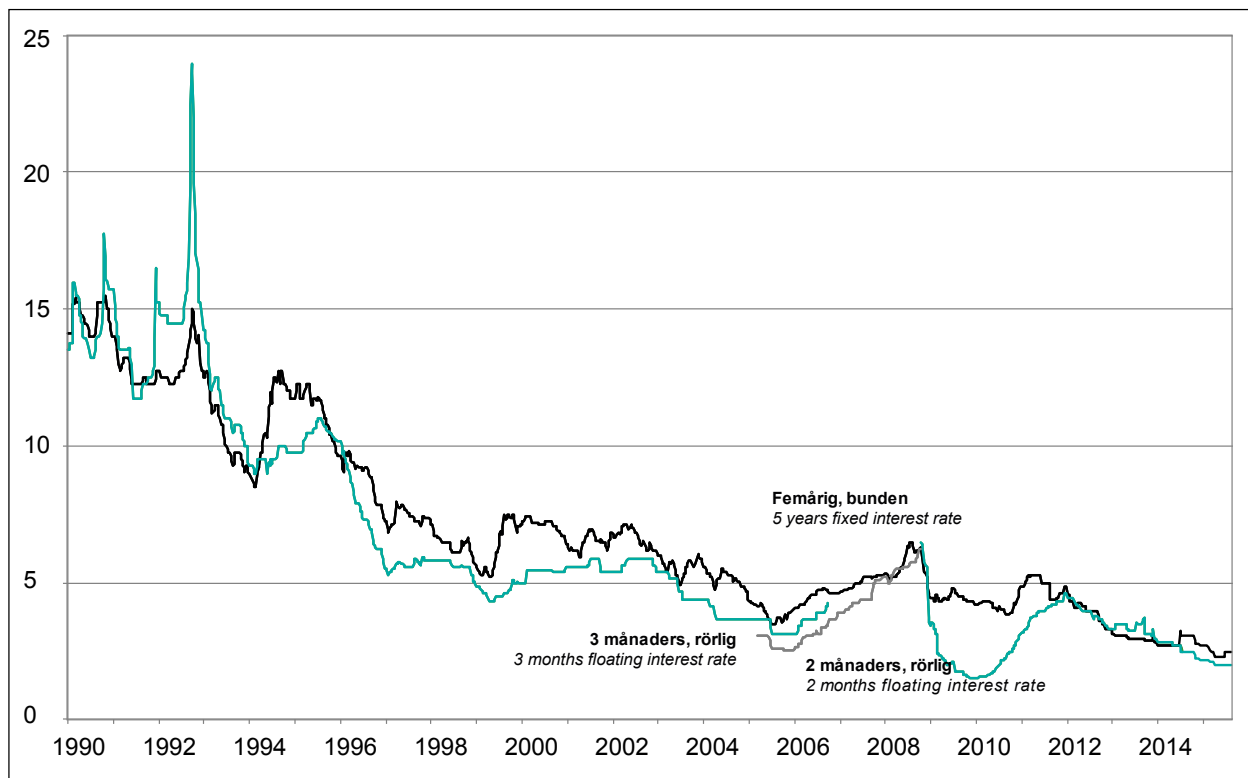
Taxerad förvärvsinkomst, tkr	Antal individer	Totalbelopp, mnkr Total amount, MSEK					Medelvärden per individ, kr Mean value all individuals, SEK				
		Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapitalöverskott	Skatte-reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer	Fastighetsavgift	Nettoskatt på finansiellt kapital	varav Skatt på kapitalöverskott	Skatte-reduktion för underskott	Summa direkt skatt på kapital för individer
Assessed income from work, KSEK	Number of persons	Real estate fee	Net tax income from financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax	Real estate fee	Net tax income från financial capital	Tax on capital surplus	Tax reduction for capital deficit	Sum direct capital tax
0	2 055 402	169	1 518	1 613	95	1 687	82	739	785	-46	821
1–20	364 989	71	725	750	26	796	195	1 986	2 055	-71	2 181
20–40	191 977	58	827	853	26	886	302	4 308	4 443	-135	4 615
40–60	174 626	69	552	598	46	621	395	3 161	3 424	-263	3 556
60–80	145 252	76	700	783	83	776	523	4 819	5 391	-571	5 342
80–100	247 377	173	806	973	167	979	699	3 258	3 933	-675	3 958
100–120	325 869	250	959	1 236	278	1 209	767	2 943	3 793	-853	3 710
120–140	319 147	327	1 073	1 436	362	1 400	1 025	3 362	4 499	-1 134	4 387
140–160	344 686	394	1 104	1 570	466	1 499	1 143	3 203	4 555	-1 352	4 349
160–180	391 406	508	1 143	1 770	626	1 652	1 298	2 920	4 522	-1 599	4 221
180–200	373 783	560	1 116	1 798	682	1 676	1 498	2 986	4 810	-1 825	4 484
200–220	368 329	597	1 013	1 808	795	1 609	1 621	2 750	4 909	-2 158	4 368
220–240	361 155	608	868	1 775	907	1 476	1 683	2 403	4 915	-2 511	4 087
240–260	358 837	605	641	1 688	1 047	1 245	1 686	1 786	4 704	-2 918	3 470
260–280	361 339	610	343	1 553	1 210	953	1 688	949	4 298	-3 349	2 637
280–300	374 343	650	135	1 522	1 387	785	1 736	361	4 066	-3 705	2 097
300–320	371 228	675	120	1 615	1 495	795	1 818	323	4 350	-4 027	2 142
320–340	340 603	653	2	1 485	1 483	656	1 917	6	4 360	-4 354	1 926
340–360	298 413	609	58	1 446	1 388	667	2 041	194	4 846	-4 651	2 235
360–400	472 833	1 051	425	2 781	2 356	1 476	2 223	899	5 882	-4 983	3 122
400–500	664 528	1 714	2 766	6 482	3 717	4 480	2 579	4 162	9 754	-5 593	6 742
500–1000	559 527	1 734	7 541	11 462	3 921	9 275	3 099	13 477	20 485	-7 008	16 577
1000–	63 027	273	6 207	6 829	622	6 480	4 331	98 482	108 350	-9 869	102 813
Samtliga (All)	9 528 676	12 433	30 643	53 827	23 185	43 075	1 305	3 216	5 649	-2 433	4 521
Tillkommer för dödsbon och icke folkbokförda (To be added for deceased persons' estate and persons not in the national registration)											
	741 866	128	2 061	2 127	66	2 189	173	2 778	2 867	-89	2 951
Totalt (Total)	10 270 542	12 561	32 704	55 954	23 251	45 264					

Källa: SCB. Inkomst- och taxeringsregistret

7.25 Diagram

Villaränta 1990-2015, för rörlig ränta respektive femårig bunden, procent

Lending rate for family houses, 1990-2015, showing floating interest rate and interest rate for five-year fixed-term loan, percent

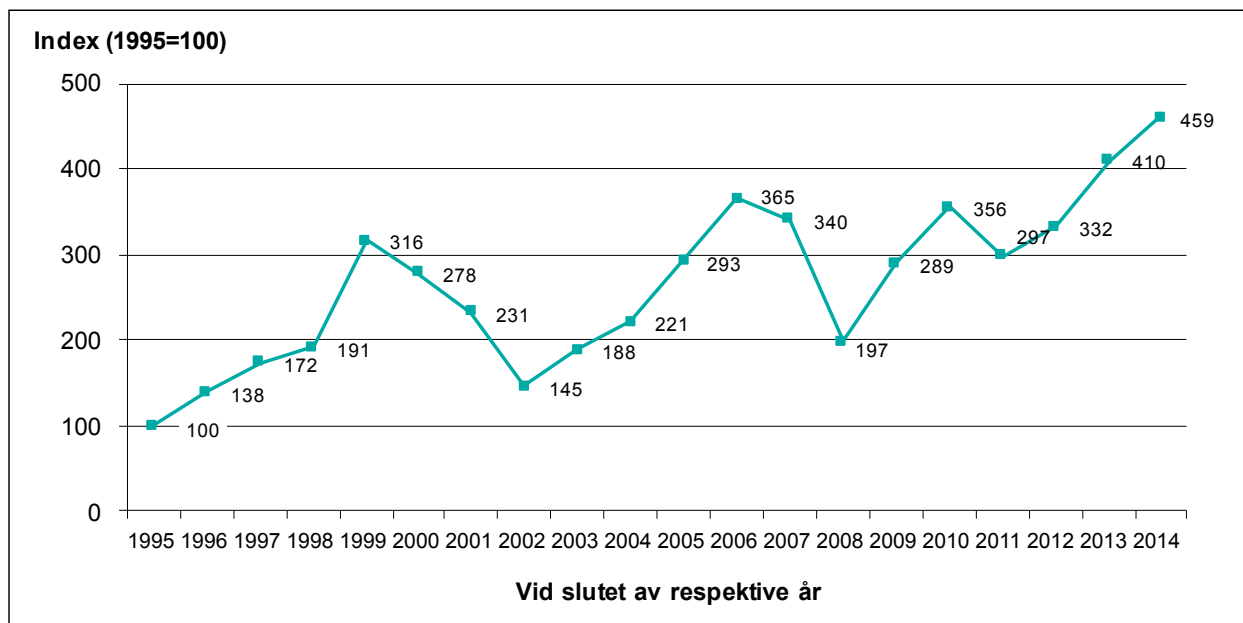

Källa: Boverket, Swedbank

7.26 Diagram

Generalindex på Stockholms fondbörs, aktieindex 29/12 1995=100

The Stockholm Stock Exchange share index, index 29/12 1995=100

Källa: Affärsvärldens hemsida: www.affarsvarlden.se

7.27 Tabell

Normala köp av småhus åren 1982-2014, antal samt köpeskilling, belopp i löpande priser

Normal purchases of one- and two-dwelling buildings and buildings for seasonal use 1982-2014, numbers and purchase price, amounts in current prices

År Year	Antal försäljningar Number of sales			Köpeskilling, medelvärde, tkr Purchase price, mean value, KSEK		Total köpeskilling, mdkr Total purchase price, BSEK		
	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa	Permanent- bostad	Fritidshus	Permanent- bostad	Fritidshus	Summa löpande priser
	Owner oc- cupied	Seasonal	Total	Owner occupied	Seasonal	Owner oc- cupied	Seasonal	Total current prices
2000	50 946	9 857	60 803	951	596	48,4	5,9	54,3
2001	50 674	9 367	60 041	1 049	637	53,2	6,0	59,1
2002	51 615	9 442	61 057	1 113	679	57,4	6,4	63,9
2003	54 253	9 231	63 484	1 223	792	66,4	7,3	73,7
2004	56 248	9 699	65 947	1 340	838	75,4	8,1	83,5
2005	59 224	10 226	69 450	1 455	916	86,2	9,4	95,5
2006	58 751	9 654	68 405	1 625	1 084	95,5	10,5	105,9
2007	64 221	10 629	74 850	1 782	1 140	114,4	12,1	126,6
2008	56 983	9 090	66 073	1 878	1 213	107,0	11,0	118,0
2009	51 865	8 755	60 620	1 911	1 337	99,1	11,7	110,8
2010	53 869	9 328	63 197	2 022	1 408	108,9	13,1	122,1
2011	51 437	8 948	60 385	2 050	1 417	105,4	12,7	118,1
2012	49 534	8 826	58 360	2 102	1 370	104,1	12,1	116,2
2013	51 431	9 393	60 824	2 235	1 463	114,9	13,7	128,7
2014	54 884	10 670	65 554	2 364	1 533	129,7	16,4	146,1
Genomsnitt per år (Annual average):								
1982-1989	52 872	12 909	65 781	405	207	21,4	2,7	24,1
1990-1999	52 063	10 980	63 043	642	365	33,4	4,0	37,5
2000-2004	52 747	9 519	62 266	1 140	708	60,2	6,7	66,9
2005-2009	58 209	9 671	67 880	1 725	1 131	100,4	10,9	111,4
2010-2014	52 231	9 433	61 664	2 157	1 442	112,6	13,6	126,2

Anm: Statistiken över antalet försäljningar av småhus omfattar "vanliga köp" vilket innebär att släktköp och andra speciella köp som inte är representativa för marknadsvärdet är exkluderade.

Källa: SCB Fastighetsprisstatistik

7.28 Tabell

Normala överlåtelse av bostadsrätter 2000-2014, antal samt överlåtelsepriser, belopp i löpande priser. Exkl. nyproduktion.

Normal purchases of condominium apartments 2000-2014, numbers and purchase price, amounts in current prices. Excl. sale of production of new apartments

År	Antal försäljningar	Överlåtelsepris Purchase price		Total köpeskilling, mdkr
		Medelvärde, tkr	Medianpris, tkr	
Year	Number of sales	Mean price, KSEK	Median price, KSEK	Total purchase price, BSEK
2000	72 392	390	173	28,2
2001	72 096	441	225	31,8
2002	76 297	526	295	40,1
2003	81 161	571	360	46,3
2004	84 787	671	455	56,9
2005	89 848	776	530	69,7
2006	92 697	933	650	86,5
2007	99 455	1 117	795	111,1
2008	89 899	1 080	800	97,1
2009	94 717	1 193	880	113,0
2010	98 203	1 312	995	128,8
2011	92 628	1 350	1 030	125,0
2012	94 141	1 411	1 110	132,8
2013	100 151	1 538	1 250	154,0
2014	103 613	1 714	1 420	177,6
Genomsnitt per år (Annual average):				
2000-2004	77 347	526		40,7
2005-2009	93 323	1 023		95,5
2010-2014	97 747	1 465		143,7

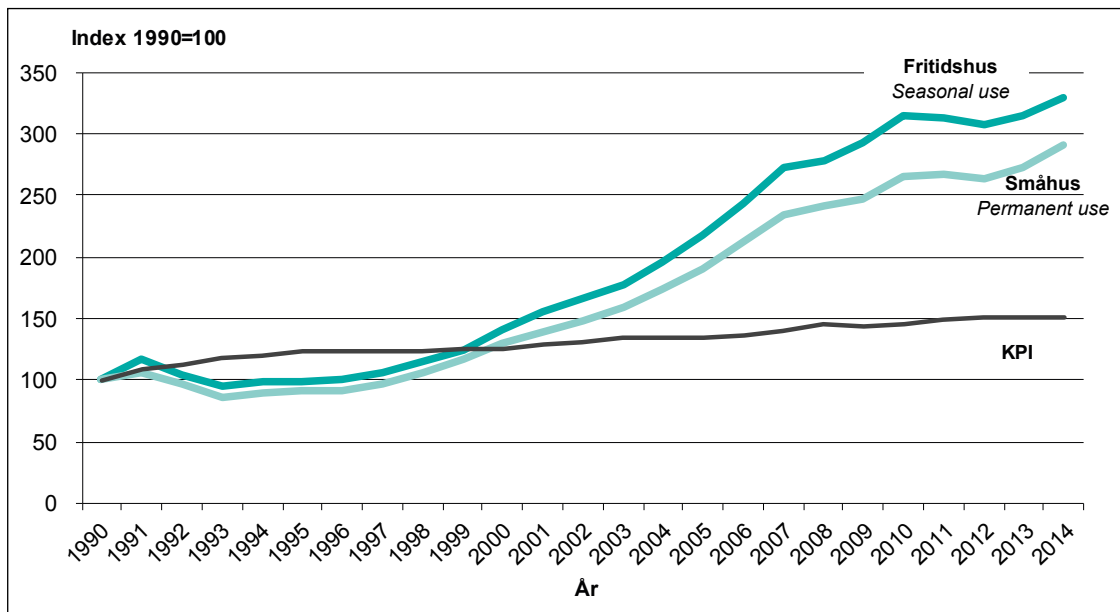
Anm: Underlag för beräkningarna av försäljningspriserna är de kontrolluppgifter som bostadsrättsföreningarna lämnar till Skatteverket i samband med en överlåtelse/försäljning av en bostadsrätt. Statistiken omfattar således endast begagnatmarknaden och inte nyproduktion. I denna redovisning ingår alla försäljningar oavsett lägsta pris upp till ett högsta pris på 20 miljoner kronor. Dock ingår inga överlåtelse som skett genom arv, gåva, bodelning eller liknande. Dessutom ingår bara försäljningar som gjorts av fysiska personer och där hela lägenheten sålts. Det bör påpekas att det är vanskligt att med stöd av siffrorna dra någon slutsats om prisutvecklingen på bostadsrätter. För att kunna göra detta krävs ett bättre mått än enbart medel- eller medianpris vilket inte tar hänsyn till storlek, belägenhet eller andra faktorer som påverkar marknadspriset. Ett kvadratmeterpris går dock inte att beräkna eftersom uppgift om storlek/yta saknas i underlaget.

Källa: SCB:s databaser, boende, byggande, bebyggelse

7.29 Diagram

Prisutvecklingen på småhus och fritidshus 1990-2014, index 1990=100

Real estate price index for one- and two-dwelling buildings 1990-2014, index 1990=100

Källa: SCB, Fastighetsprisstatistik

Ordinarie inkomster:

Grundskatt	kronor	480,000: —
Kavalleriregementenas hästvakansspanmål	»	280,000: —
Afgifter för persedelunderhållet vid rusthållsinfanteriet	»	38,000: —
Trosspassevolansafgift	»	19,000: —
Tillfälliga rotevakansafgifter	»	150,000: —
Soldatvakansafgift	»	19,000: —
Båtsmansvakansafgift	»	150,000: —
Arrendemedel	»	2,100,000: —
Mantalspenningar	»	750,000: —
Bötesmedel	»	400,000: —
Kontrollstämpelmedel	»	60,000: —
Fyr- och båkmedel	»	1,500,000: —
Telegrafmedel	»	6,500,000: —
Jernvägstrafikmedel	»	7,000,000: —
Skogsmedel	»	7,500,000: —
Extra uppbörd	»	100,000: —

säger 27,046,000: —

Bevillningar:

Tullmedel	kronor	49,000,000: —
Postmedel	»	13,340,000: —
Bevillningsafgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	300,000: —
Stämpelmedel	»	6,500,000: —
Bränvinstillverkningskatt	»	20,500,000: —
Hvitbetssockertillverkningsafgift	»	11,000,000: —
Bevillning af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	8,500,000: —
Tilläggsbevillning till bevillningen af fast egendom samt af inkomst för år 1902	»	7,650,000: —
Inkomstskatt för år 1903	»	10,500,000: —

säger 127,290,000: —

summa kronor 154,336,000: —

Kongl. Maj:t föreslår vidare enligt ofvan nämnda protokoll öfver finansärenden för den 11 innevarande månad:

 Transport kronor 154,336,000: —

*Vid sekelskiftet fanns två punktskatter eller acciser,
en på brännvin och en på socker.
Dessa två punktskatter stod för ca 20 procent av statens inkomster.*

Skatt på konsumtion och insatsvaror

År 2013	Mdkr	Per invånare, kr	Andel av totala skatter	Andel av BNP
Skatt på arbete	991	103 262		
Skatt på kapital	173	17 977		
Skatt på konsumtion och insatsvaror	466	48 540		
Summa skatter	1 630	169 779		

- De olika skatterna på konsumtion och insatsvaror inbringade år 2013 sammanlagt 466 miljarder kronor eller utslaget per invånare 48 540 kr
- Skatt på konsumtion och insatsvaror utgjorde 28,6 procent av det totala skatteuttaget och motsvarade 12,4 procent av BNP.

8.1 Inledning

8.1.1 Moms och punktskatter

Med skatt på konsumtion och insatsvaror avses sådana skatter som utgår på produktion, import, försäljning och konsumtion av varor och tjänster. De består av dels den generella mervärdesskatten, som tas ut på nästan all omsättning av varor och tjänster, dels ett antal skatter som tas ut på specifika varor och tjänster.

En vedertagen term sedan 1940-talet för de sistnämnda skatterna är punktskatter. Historiskt har dessa funnits i Sverige i mer än 400 år. Punktskatterna är ett uttryck för den rådande samhällsstrukturen och har långt in i modern tid, tillsammans med tullavgifterna, varit den dominerande inkomstkällan för staten. Punktskatter skiljer sig från mervärdesskatten på så sätt att de oftast är baserade på kvantitet istället för pris.

Differentierade mervärdesskattesatser eller punktskatter på specifika varor eller tjänster är i vissa fall ett uttryck för en ambition att styra efterfrågan. Förändringar i skattesatserna slår dock inte nödvändigtvis igenom fullt ut på konsumentpriserna. Hur stor del av skatten som övervältras på konsumenten beror på hur

efterfrågan påverkas av prisförändringar, dvs. på priskänsligheten (se vidare kapitel 1).

Skatt på konsumtion och insatsvaror är ofta så kallade indirekta skatter. Med detta menas skatter som normalt sett belastar konsumenterna men tas ut och betalas in av producenterna eller säljarna (se vidare kapitel 1). Det finns i regel en administrativ fördel med detta. Antalet skattskyldiga som ska hanteras av skatteadministrationen blir betydligt färre än de som är avsedda att träffas av skatten. Alla punktskatter behöver dock inte vara indirekta skatter. Definitionsmässigt har det ingen betydelse vem som redovisar och betalar in skatten. Ett exempel på en punktskatt som betalas direkt av dem som belastas av den är fordonsskatten.

8.1.2 Harmonisering inom EU

Inom EU finns en strävan att skapa vissa gemensamma regler inom skatteområdet. Framförallt har inriktningen varit att harmonisera de indirekta skatterna. När den s.k. inre marknaden infördes 1993 avskaffades i princip alla gränskontroller för handel mellan medlemsstaterna. Detta innebär att inga indirekta skatter, importavgifter eller tullar längre får tas ut vid gränspassage.

För att den gemensamma marknaden ska fungera så effektivt som möjligt och för att säkerställa medlemsländernas skatteintäkter har man inom EU beslutat om ett antal direktiv, som sammantaget innebär att mervärdesskatten och punktskatterna på alkohol, tobak samt energi harmoniseras. Harmoniseringen innebär att skattebaserna definierats på ett enhetligt sätt och att miniminivåer fastställts. Det finns dock

inga restriktioner vad avser maximala skattesatser.

För de EU-harmoniserade punktskatterna har det även införts ett gemensamt europeiskt datoriserat transport- och kontrollsystem (Excise Movement Control System, EMCS).

De EU-gemensamma reglerna för mervärdesskattesatten beskrivs ytterligare i avsnitt 8.2.3.

Beskattningsförfarandet när det gäller EU-harmoniserade punktskatterna beskrivs i avsnitt 8.3.2.

8.1.3 Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter

Skatterna på konsumtion och insatsvaror uppgick år 2013 till sammanlagt 466 miljarder kronor eller 12,4 procent av den beräknade bruttonationalprodukten (BNP) för det året. Av denna skatteuppbörd hänför sig 74 procent till mervärdesskatten (momsen) och resterande 26 procent till punktskatterna.

8.1 Tabell

Skatter på konsumtion och insatsvaror 2004-2013, mnkr

Taxes on consumption and input goods 2004-2013, MSEK and percent

Skatteslag	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Andel av total, %
Tax base											Share of total
Mervärdesskatt (VAT)	238 103	253 252	267 333	287 737	303 432	306 225	326 236	338 014	334 405	344 305	74
Punktskatter (Excise duties)	102 399	107 043	110 208	114 791	118 471	121 340	125 000	122 559	121 953	121 701	26
Totalt (Total)	340 502	360 295	377 542	402 528	421 902	427 564	451 236	460 572	456 358	466 006	100
Andel av BNP, % (Share of GDP)	12,1	12,4	12,2	12,2	12,5	13,0	12,8	12,6	12,4	12,4	

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

I och med skattereformen 1990-91 breddades underlaget för momsens vilket medförde att skatten på konsumtion och insatsvaror som andel av de totala skatterna ökade till omkring en fjärdedel. De senaste åren har denna andel ökat ytterligare och ligger nu på närmare 30 procent. Momsens andel av konsumtionsskatterna har de senaste åren legat på cirka 70 procent.

8.2 Mervärdesskatt (moms)

Mervärdesskatten (momsen) föregicks av en allmän varuskatt (omsättningsskatt) som endast togs ut i detaljistledet och uppgick till fyra procent av försäljningspriset. Omsättningsskatten ersattes år 1969 av momsens. Vid införandet var momsskattesatsen tio procent men höjdes redan efter två år till 15 procent. Moms utgår på värdet av skattepliktig omsättning av varor och tjänster. Varje enskild transaktion som innefattar försäljning eller uttag av varor och tjänster räknas som omsättning.

8.2.1 Moms betalas på det egna mervärdet

Enligt huvudregeln föreligger skattskyldighet för omsättning av en momspliktig vara eller tjänst inom landet som sker i en ekonomisk verksamhet, dvs. av en beskattningsbar person. Dessutom föreligger skattskyldighet för skat-

tepliktig import av varor från land utanför EU samt för s.k. gemenskapsinterna förvärv inom EU. Med det sistnämnda menas skattepliktig införsel av vara mellan två momspliktiga parter från en medlemsstat till en annan (se vidare avsnitt 8.2.3). Export av varor till länder utanför EU är momsbefriad.

Momsen tas ut på privat och offentlig konsumtion av varor och tjänster. Momsen tas ut i varje led i produktions- och distributionskedjan för en vara eller tjänst. Den som är skattskyldig betalar skatt på den omsättning som sker i ledet och har rätt till avdrag för den skatt som påförts av eller betalats till leverantör i tidigare led. I varje led betalar sålunda den skattskyldiga verksamheten moms till staten på det egna mervärdet (moms på mervärdet = utgående moms - ingående moms). Därav följer benämningen mervärdesskatt. Summan av all påförd moms i alla leden övervältras på slutkonsumenten eller användaren av varan eller tjänsten. Den totala momsens påverkas inte av antalet led i kedjan.

Efterföljande exempel visar schematiskt hur företag i olika led tar ut moms från nästa led och drar av momsens från det föregående ledet samt betalar in mellanskillnaden till staten. I exemplet används skattesatsen 25 procent.

8.2 Tabell

Totala skatter relaterade till skatt på konsumtion och insatsvaror, 1989/90-2013, mdkr och procent

Total tax revenue and revenues from taxes on consumption and input goods, 1989/90-2013, BSEK and percent

Budgetår	Totala skatter*	Skatt på konsumtion och insatsvaror	därav moms**	Andel skatt på konsumtion och insatsvaror av totala skatter, %
Fiscal year	Total tax revenue	Taxes on consumption and input goods	VAT	Taxes on consumption and input goods share of total tax revenue, %
89/90	726	169	100	23,3
90/91	762	191	123	25,1
91/92	750	190	120	25,3
92/93	731	187	118	25,6
1993	760	195	123	25,6
1994	815	188	116	23,1
1995	869	188	116	21,6
1996	933	259	176	27,8
1997	982	253	169	25,8
1998	1 038	267	181	25,8
1999	1 101	278	192	25,3
2000	1 166	290	201	24,9
2001	1 161	303	210	26,1
2002	1 161	316	219	27,2
2003	1 217	329	228	27,0
2004	1 281	341	238	26,6
2005	1 355	360	253	26,6
2006	1 425	378	267	26,5
2007	1 483	403	288	27,1
2008	1 491	422	303	28,3
2009	1 450	428	306	29,5
2010	1 521	451	326	29,7
2011	1 554	461	338	29,6
2012	1 568	456	334	29,1
2013	1 617	466	344	28,8

* Uppgifterna om totala skatter är reviderade från och med 1993 p.g.a. omläggning av nationalräkenskaperna. Skillnaden i totala skatter för år 2008 mellan 8.2 Tabell och den inledande tabellen i kapitel 8 beror på skillnader i definitioner mellan nationalräkenskaperna och Skatteverkets statistik.

**Beloppen avser till och med 1995 nettomomsen efter avräkning för statens, kommunernas och landstingens kompensation för betald moms. Från och med 1996 ingår inga sådana kompensationer. Till och med 1997 avser beloppen betalda skatter. Från och med 1998 avser beloppen debiterade skatter periodiserade till det år inkomsten uppstod.

Källa: SCB, Nationalräkenskaperna, Ekonomistyrningsverket och Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Trävarufirman A säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning		
Trävaror	500	Utgående moms	125
Moms 25 %	125	Ingående moms	0
Fakturasumma	625	Till staten (125-0)	125

Möbelfabriken B säljer till möbelfabriken C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Ingående moms	125
Fakturasumma	1 750	Till staten (350-125)	225

Möbelfabriken C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143

Kunden D	2 469	Summa	493
-----------------	--------------	--------------	------------

8.2.2 Nästan alla varor och tjänster är skattepliktiga

I princip alla varor och tjänster är skattepliktiga sedan skattereformen 1990-1991. Det finns dock sådant som fortfarande är undantaget från skatteplikt, bl.a. köp och hyra av fastighet, sjukvård, tandvård och social omsorg, utbildning i offentlig regi, bank-, finansierings- och försäkringstjänster samt viss kulturverksamhet. Producenterna av de uppräknade varorna och tjänsterna har inte rätt att dra av den ingående momsen. Detta innebär att priset som konsumenten betalar påverkats av den moms producenten betalat till tidigare led. Det finns således en s.k. dold moms även i priset för varor och tjänster som är undantagna från skatteplikt. Ett fåtal varor och tjänster är dock s.k. kvalificerat undantagna från moms. Detta innebär att den som omsätter sådan vara eller tjänst har rätt

till återbetalning av moms på inköp i verksamheten, vilket medför att konsumentpriset inte påverkas av någon moms. Så är fallet för t.ex. receptbelagda läkemedel och flygbränsle.

Huvudregeln är att moms utgår med 25 procent av beskattningsunderlaget. Skattesatsen är sålunda en påläggsprocent på priset före moms. Detta motsvarar 20 procent av priset inklusive moms. Minimnivån i EU för ”normalskatt-satsen” är 15 procent. Det tillåts dock två lägre skattesatser med en minimnivå på fem procent. I Sverige beskattas bland annat livs-

medel och hotelltjänster med en skattesats på tolv procent. Nyhetstidningar och entréavgifter till exempelvis bio- och teaterföreställningar beskattas med sex procent, liksom böcker och tidskrifter samt persontransporter. Som framgår av tabell 8.3 har skattesatsstrukturen förändrats ett flertal gånger sedan skattereformen 1991. Den senaste förändringen gäller restaurang- och cateringtjänster, som från och med 2012 beskattas med 12 procent. Tidigare var momsen på sådana tjänster 25 procent.

8.3 Tabell

Skattesatser för mervärdesskatt från 1991 och framåt, procent

VAT rates for 1991 and further, percent

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997– 2000	2001	2002– 2006	2007– 2011	2012–
Generellt (<i>General</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25	25
Receptbelagda läkemedel, flygbränsle m.m. (<i>Pharmaceuticals sold on prescription, aviation fuel etc.</i>)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Livsmedel m.m. (<i>Food etc.</i>)	25	18	21	21	21	12	12	12	12	12	12
Restaurang (<i>Restaurants</i>)	25	18	21	21	25	25	25	25	25	25	12
Hotell och camping (<i>Hotel and camping</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	12	12
Personbefordran (<i>Passenger transport</i>)	25	18	21	12	12	12	12	6	6	6	6
Transport i skidliftar (<i>Transport in ski lifts</i>)	25	18	21	12	12	12	12	12	12	6	6
Dagstidningar (<i>Newspapers</i>)	0	0	0	0	0	6	6	6	6	6	6
Bio (<i>cinemas</i>)	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6	6
Konserter, opera, balett m.m. (<i>concerts, opera and ballet etc.</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Idrott (<i>sports</i>)	-	-	-	-	-	-	6	6	6	6	6
Inträde djurparker (<i>Entrance fee zoological gardens</i>)	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6	6
Böcker och tidskrifter (<i>Books and magazines</i>)	25	25	25	25	25	25	25	25	6	6	6

Källa: Skatteverket

8.2.3 Omvänd skattskyldighet

I vissa fall tillämpas i momssystemet så kallad omvänd skattskyldighet. Detta innebär att det är köparen och inte säljaren som är skattskyldig. Det är alltså köparen som ska redovisa och betala moms när denne köpt en vara eller tjänst. Omvänd skattskyldighet gäller exempelvis vid s.k. gemenskapsinterna förvärv, dvs. vid köp av varor från ett annat EU-land, vid köp av vissa tjänster från andra länder och även vid omsättning av vissa specifika varor och tjänster mellan företag inom landet.

Gemenskapsinterna förvärv (GIF)

Som tidigare nämnts i avsnitt 8.1.2 medförde införandet av den s.k. inre marknaden inom EU att mervärdesskatt inte längre får tas ut vid gränsen när varor förs mellan två medlems-

länder. Beskattningen sker dock fortfarande i huvudsak enligt den s.k. destinationsprincipen, som innebär att momsen tillfaller destinationslandet för varan. Sveriges medlemskap i EU medförde därför att ett nytt förfarande fick införas vid införsel av varor från annat EU-land. Förfarandet innebär att beskattningen av gemenskapsinterna förvärv sker inom det ordinarie mervärdesskattesystemet istället för som tidigare genom en särskild gränsuppbörd. Detta görs genom tillämpning av omvänd skattskyldighet på så sätt att köparen får redovisa en förvärvsskatt i sin skattedeklaration. Avdrag får sedan göras för denna skatt enligt samma regler som vid inköp inom landet.

I nedanstående exempel visas hur momsen tas ut från olika led när inköp sker från ett annat EU-land.

Trävarufirman Holzmann & Sohn i Tyskland säljer till möbelfabriken B

Faktura till B	Momsredovisning
Trävaror	500
Fakturasumma	500

Möbelfabriken B säljer till möbelfären C

Faktura till C	Momsredovisning		
Bokhylla	1 400	Utgående moms	350
Moms 25 %	350	Utgående moms (förvärvsskatt, 25% av 500)	125
Fakturasumma	1 750	Ingående moms	125
		Till staten (350+125-125)	350

Möbelfären C säljer till kunden D

Kontantpris till D	Momsredovisning		
Bokhylla	2 469	Utgående moms	493
(inkl moms 493)		Ingående moms	350
		Till staten (493-350)	143

Kunden D	2 469	Summa	493
-----------------	--------------	--------------	------------

Den som omsätter varor med leverans till annat EU-land, som föranleder beskattning hos köparen enligt ovan beskrivna regler, ska varje månad lämna en periodisk sammanställning. I denna ska uppgifter lämnas om bl.a. värdet av leveranserna och köparens registreringsnummer till moms. En periodisk sammanställning ska i vissa fall även lämnas då ett företag för över eller låter föra över varor mellan EU-länder utan att omsättning föreligger.

Inköp av tjänster från andra länder

Omvänd skattskyldighet gäller även den som köper tjänster från en utländsk företagare och är momsregistrerad i Sverige. Detta gäller de flesta tjänster. Några undantag finns dock, t.ex. vissa kulturella och idrottsliga aktiviteter samt vetenskapliga tjänster.

Omsättning av vissa varor och tjänster

Omvänd skattskyldighet tillämpas också vid omsättning av vissa varor och tjänster mellan företag.

Sedan 2007 tillämpas omvänd skattskyldighet inom byggsektorn. Den omvända skattskyldigheten gäller när en byggtreprenör köper vissa byggtjänster från en underentreprenör, dvs. det gäller situationer där byggföretag säljer tjänster till ett annat byggföretag som i sin tur säljer sådana tjänster.

Sedan 2013 ska även företag som bedriver handel med avfall och skrot av vissa metaller tillämpa omvänd skattskyldighet. Bestämmelsen gäller bara vid handel mellan företag.

Syftet med dessa regler är att försvåra möjligheterna att utnyttja momssystemet för fusk och ekonomisk brottslighet.

8.2.4 Distansförsäljning mellan EU-länder

Det finns särskilda bestämmelser om s.k. distansförsäljning. Dessa bestämmelser gäller främst postorder- och internetförsäljning till privatpersoner från ett EU-land till ett annat. Närmare bestämt krävs för att det ska vara fråga om distansförsäljning att ett företag i ett EU-land säljer varor till en person, som inte är skattskyldig, i ett annat EU-land och att säljaren står för transporten. Så länge försäljningen från ett företag i ett annat EU-land till Sverige inte överstiger 320 000 kr redovisas skatten i säljarens hemland. Om gränsen överskrids ska företaget registrera sig i Sverige och betala moms enligt svenska regler för den försäljning som sker här. Är det fråga om försäljning av alkohol, tobak eller mineralolja gäller inte beloppsgränsen. För dessa varor föreligger skatteplikt i köparens hemland från första kronan.

8.2.5 Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning

Momsen redovisas i en momsdeklaration. Det finns tre olika redovisningsperioder som bestäms utifrån beskattningsunderlaget. Verksamheter med ett beskattningsunderlag som uppgår till högst 1 miljon kronor per beskattningsår redovisar momsen en gång per år. Verksamheter med en omsättning över 1 miljon men under 40 miljoner kronor per år redovisar momsen kvartalsvis. Verksamheter med ett beskattningsunderlag över 40 miljoner kronor redovisar momsen månadsvis. Verksamheter som redovisar momsen för en längre period än en månad kan på begäran redovisa momsen för en kortare period.

Tidigare kunde verksamheter med en omsättning understigande 1 miljon kronor redovisa momsen i inkomstdeklarationen. Denna redovisningsform ersattes år 2013 av den årliga momsdeklarationen.

Under år 2014 uppgick antalet skattedeklarationer med moms till totalt 4,0 miljoner. Antalet verksamheter registrerade för moms uppgår till 1 miljon (se 8.4 Tabell).

8.4 Tabell

Antalet verksamheter registrerade för moms juni 2015

Number of enterprises registered for VAT in June 2015

Verksamheter	Beskattningsunderlag större än 40 mnkr	Beskattningsunderlag högst 40 mnkr		Helårsredovisning	Totalt
		1 månads redovisning Monthly reporting	3 månaders redovisning 3 month reporting		
Enterprise registered	Turnover greater than 40 MSEK	Turnover of maximum 40 MSEK		Whole year accounting period	Total period
Juridiska personer (Legal entities)	15 269	156 645	204 167	66 201	442 282
Fysiska personer (Private individuals)	837	63 696	109 164	397 481	571 178
Totalt (Total)	16 106	220 341	313 331	463 682	1 013 460

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

Beskattningsunderlaget är inte detsamma som omsättningen. Ett exempel på en transaktion som beskattas utan att vara omsättning är varuförvärv från annat EG-land. På motsvarande sätt är försäljning av varor till ett annat EG-land undantaget från moms samtidigt som det naturligtvis är en del av omsättningen. Cirka tre fjärdedelar av alla verksamheter har en omsättning som är mindre än en miljon kronor (8,5 Tabell).

8.5 Tabell

Antalet verksamheter efter omsättningens storlek 2014

Number of enterprises by turnover 2014

Omsättning	Antal företag	Andel i procent
Turnover	Number of enterprises	Share in percent
–1 mnkr	710 444	74
1–10 mnkr	199 622	21
10–50 mnkr	41 212	4
50–100 mnkr	6 874	1
100 mnkr–1 mdkr	7 376	1
1 mdkr–	969	0,1
Totalt (Total)	966 497	100

Anm: Antalet verksamheter avser alla som redovisat något momsrelaterat belopp i momsdeklarationen avseende 2014. I omsättningen ingår momspliktig och momsfri omsättning inom Sverige samt omsättning till utlandet.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt

8.2.6 Momsuppbörden

Skatteverket är beskattningsmyndighet för all omsättning av varor och tjänster inom landet samt från och med 2015 även för import av varor från land utanför EU. Före 2015 hade Tullverket ansvaret för moms på import. I redovisningen av momsen före 2015 görs

därför en uppdelning mellan inbetalningar till Skatteverket respektive Tullverket.

Inom momssystemet görs även utbetalningar. Sådana görs i de fall en skattskyldig under en redovisningsperiod deklarerar en större ingående än utgående moms. Utbetalningar i särskild ordning görs även till utländska verksamheter som påförts moms i samband med förvärv från svenska skattskyldiga.

Skillnaden mellan inbetalningar och utbetalningar av moms redovisas som inkomst i statsbudgeten. Utöver de betalningar som redovisas i 8.6 Tabell påverkas statsbudgeten av den avräkning som statliga myndigheter får för den moms de betalar i sin verksamhet. Denna uppgick år 2013 till 28,6 miljarder kronor. För kommuner och landsting finns ett liknande kompensationsystem för betald moms. Finansieringen av detta system sker genom en minskning av de generella statsbidragen till kommunerna. Kompensationen till kommunerna uppgick år 2013 till 51,0 miljarder kronor. Syftet med kompensationserna till statliga myndigheter, kommunerna och landstingen är att eliminera momsens konkurrensnedvridande effekter. Momsen ska inte påverka valet mellan att utföra tjänster i egen regi eller att upphandla tjänster från utomstående entreprenörer.

8.6 Tabell

Redovisning av mervärdesskatt 2004-2013, mdkr

VAT revenues and expenditures 2003-2012, BSEK

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Inbetalningar (Ingoing payments)										
Tullverket (<i>Customs authorities</i>)	43,7	44,4	48,6	52,7	55,2	49,2	58,6	60,0	56,4	50,7
Skatteverket (<i>Tax Agency</i>)	345,8	374,8	488,9	432,8	459,3	444,0	462,6	490,5	486,4	498,1
Summa (Sum total)	389,5	419,1	537,5	485,5	514,4	493,2	521,2	550,6	542,8	548,8
Utbetalningar (Outgoing payments)										
Skatteverket (<i>Tax Agency</i>)	156,4	170,9	275,5	203,6	216,4	190,9	200,8	219,0	214,0	203,8
Övriga utbetalningar* (<i>Other payments</i>)	1,0	1,2	1,7	1,8	1,9	2,2	1,2	1,0	1,0	0,9
Summa (Total)	157,4	172,1	277,2	205,4	218,4	193,1	202,0	220,0	215,0	204,6
Mervärdesskatt redovisad i inkomstdeklarationen (<i>VAT reported in annual income tax returns</i>)	5,7	5,7	6,6	7,2	7,1	6,1	7,0	7,3	6,5	-
Övriga betalningar** (<i>Other payments</i>)	0,3	0,5	0,3	0,4	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Nettouppbörd (Net payments)	238,1	253,3	267,3	287,7	303,4	306,2	326,2	338,0	334,4	344,3

* Övriga utbetalningar avser till största delen återbetalningar av moms till ej skattskyldiga utländska företag.

** I övriga betalningar ingår moms redovisad i inkomstdeklaration, indrivning av restförd moms, återbetalningar till utländska företag m.m.

Källa: Skatteverket, statistikdatabasen GIN-skatt, och Ekonomistyrningsverket

8.2.7 Redovisning efter skattesats

I skattedeklarationen redovisas den utgående momsen efter skattesats. Den ingående momsen, som är avdragsgill, redovisas däremot inte efter skattesats. En sammanställning av omsättningen och momsen efter skattesats för 2014 visas i 8.7 Tabell. Den allra största delen

av den utgående momsen hänför sig till sådan skattepliktig omsättning som beskattas med 25 procent. Av den totala utgående momsen redovisas 379 miljarder kronor av köparna, dvs. momsen redovisas enligt någon av de regler om omvänd skattskyldighet som tillämpas inom momssystemet (avsnitt 8.2.3).

8.7 Tabell

Omsättning och moms efter skattesats 2014, mdkr

Total turnover and VAT revenues according to tax rate 2014, BSEK

	Omsättning	Utgående moms	Ingående moms	Nettouppbörd
	Turnover	Output tax	Input tax	Net collection of taxes
Skattesats 25% (<i>Tax rate 25%</i>)	4 534	1 133		
Skattesats 12% (<i>Tax rate 12%</i>)	708	85		
Skattesats 6% (<i>Tax rate 6%</i>)	161	10		
Utgående moms på inköp (<i>omvänd skattskyldighet</i>) (<i>Output tax on purchases [Purchaser liable to VAT]</i>)		379		
Skattefri omsättning (<i>Turnover, tax free</i>)	1 087			
Omsättning till annat EG-land (<i>Turnover, other EC countries</i>)	845			
Exportomsättning (<i>Turnover, export</i>)	969			
Totalt (Total)	8 303	1 607	1 302	305

Anm: Uppgifterna om omsättning efter skattesats är framräknade från redovisad utgående skatt. Till skillnad mot 8.6 Tabell ingår inte tullmoms och återbetalningar till utländska företag.

Källa: SCB

8.2.8 Momsuppbörden per bransch

I 8.8 Tabell har den momsuppbörd som administreras av Skatteverket fördelats efter bransch. Varuhandeln svarar för 40 procent av netto-uppbörden, medan tillverkningsindustrin totalt sett redovisar en negativ nettomoms. Som tidigare förklarats betalar varje skattskyldig moms på det mervärde som denne tillfört i produktions- och distributionskedjan. Tabellen nedan avspeglar dock inte helt detta mervärde, vilket förklaras av att moms endast betalas på omsättning som sker inom landet. När varor exporteras, dvs. omsätts utanför landet, upphör

beskattningskedjan. Detta innebär att det exporterande företaget endast drar av den moms som betalats för det mervärde som uppstått i tidigare led, utan att redovisa någon utgående moms. För det exporterande företaget betyder det att en negativ nettomoms redovisas för just denna affärstransaktion. Totalt sett innebär det dock endast att en utjämning sker av den moms som redovisats i tidigare led. Denna utjämning framgår dock inte av tabellen om tidigare led finns i en annan bransch än det exporterande företaget.

8.8 Tabell
Moms fördelad efter bransch 2014, mnkr
VAT according to corporate sector 2014, MSEK

Bransch Corporate sector	Utgående moms Output tax		Ingående moms Input tax	Netto Net
	På omsättning	På inköp (omvärd skattskyldighet)		
	On turnover	On purchases (Purchaser liable to VAT)		
A Jordbruk, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	28 785	943	28 055	1 673
B Utvinning av mineral (<i>Mines and quarries</i>)	5 051	536	7 287	-1 700
C Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	164 784	106 137	292 405	-21 484
D Försörjning av el, gas, värme och kyla (<i>Electricity, gas, steam and hot water plants</i>)	53 742	14 912	51 037	17 617
E Vattenförsörjning; avloppsrening, avfallshantering och sanering (<i>Water works; Sewage plants, waste-disposal plants</i>)	10 173	1 942	10 359	1 756
F Byggverksamhet (<i>Construction industry</i>)	92 012	41 545	96 940	36 617
G Handel; reparation av motorfordon och motorcyklar (<i>Trade; repair establishments for motor vehicles and motorcycles</i>)	451 280	126 578	457 159	120 699
H Transport och magasinering (<i>Transport and storage companies</i>)	61 683	10 323	63 618	8 388
I Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	18 951	370	15 824	3 497
J Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication companies</i>)	85 066	22 602	71 496	36 172
K Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Financial institutions and insurance companies</i>)	41 320	14 737	52 360	3 697
L Fastighetsverksamhet (<i>Real estate companies</i>)	49 251	3 754	35 573	17 432
M Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Professional, scientific and technical companies</i>)	93 252	21 236	75 899	38 589
N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster (<i>Administrative and support service companies</i>)	39 917	2 489	21 730	20 676
O Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Public authorities and national defence</i>)	2 654	7 905	411	10 148
P Utbildning (<i>Educational establishments</i>)	6 646	524	3 230	3 940
Q Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Human health and social work establishments</i>)	7 967	572	5 329	3 210
R Kultur, nöje och fritid (<i>Establishments for arts, entertainment and recreation</i>)	5 683	404	5 657	430
S Annan serviceverksamhet (<i>Other service companies</i>)	9 040	317	4 959	4 398
Utan bransch/konkurser (<i>Without corporate sector/bankruptcy</i>)	812	834	2 508	-862
Totalt (Total)	1 228 069	378 660	1 301 836	304 893

Källa: SCB

8.3 Punktskatter

8.3.1 Allmänt om punktskatter

Punktskatter är skatter på specifika varor och tjänster. Till skillnad från de flesta andra typer av skatter har punktskatterna ofta dubbla syften. Förutom det fiskala syftet, att ge inkomster till statskassan, används de ofta som ett ekonomiskt styrmedel. Inom områden där resursanvändningen eller konsumtionen har negativa effekter, t.ex. för miljön eller folkhälsan, kan punktskatterna användas som ett instrument för att korrigera marknaden. Korrigeringen sker på ett ekonomiskt effektivt sätt om skatten avspeglar de s.k. externa kostnader som konsumtionen medför. De negativa aspekterna blir på så sätt inkluderade i priset för den aktuella varan eller tjänsten, och därmed också beaktade när producenterna och konsumenterna fattar sina beslut.

Punktskatternas dubbla funktion gör att de inte enbart är intressanta ur ett statsfinansiellt perspektiv. De bör även betraktas utifrån sin funktion som ekonomiskt styrmedel. Därför presenteras i detta avsnitt även statistik som speglar utvecklingen av de områden som skatterna är avsedda

att påverka, t.ex. energiförbrukning, klimatpåverkande utsläpp och alkoholin köp.

Energi- och miljöskatterna utgör en stor andel av de totala punktskatterna

I tabellen nedan visas utvecklingen av punktskatterna sedan 1994 fördelad på de viktigaste grupperna. De energi- och miljörelaterade punktskatterna svarade år 2014 tillsammans för 55 procent av den totala punktskatteuppbörden, vilket är en något högre andel än år 1994. Alkohol- och tobaksskatterna utgjorde år 2014 20 procent av de totala punktskatterna, vilket är en något lägre andel än 1994. Fordonsbeskattningens andel har däremot ökat under perioden, från 7 procent till 14 procent. Övriga punktskatters andelar har samtidigt minskat. Importskatternas fiskala betydelse för svenska staten har helt upphört även om de fortfarande redovisas som inkomst i statsbudgeten. Dessa skatter tillfaller nämligen EU:s gemensamma budget efter avdrag med tio procent för respektive medlemsstats administrationskostnader.

En mer detaljerad redovisning av de enskilda skatterna lämnas i respektive avsnitt nedan.

8.9 Tabell

Samtliga punktskatter efter grupp 1994-2014, mnkr

Revenues from different groups of excise duties 1994-2014, MSEK

År	Skatt på energi	Andra miljörelaterade skatter	Alkohol- och tobaksskatter	Skatt på vägtrafik	Skatt på import	Lotteri- och spelskatt samt överskott från statlig spelverksamhet	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm	Totalt
Year	Energy taxes	Environment taxes	Alcohol and tobacco taxes	Tax on road traffic	Import tax	Lottery- and gambling taxes, profits from government owned gambling companies	Tax on advertising, concession fees for TV networks etc	Total
1994	40 383	517	18 933	5 788	5 505	5 039	1 036	77 200
1995	41 432	578	19 007	5 801	4 981	4 895	1 231	77 924
1996	48 031	593	18 669	6 871	3 625	4 134	1 516	83 439
1997	48 617	662	17 644	6 449	3 808	5 288	1 580	84 048
1998	51 348	634	17 583	6 903	3 765	4 796	1 770	86 799
1999	52 040	671	18 116	7 250	3 530	3 345	1 695	86 649
2000	52 464	1 132	18 737	7 691	3 806	4 182	1 756	89 767
2001	54 921	1 615	19 127	7 641	3 643	4 823	1 712	93 481
2002	58 304	1 511	19 531	8 188	3 476	4 511	1 409	96 930
2003	62 211	1 646	19 279	8 327	3 461	4 549	1 365	100 837
2004	63 525	1 457	18 509	8 781	3 787	4 950	1 391	102 399
2005	65 373	1 362	18 211	11 022	4 649	4 897	1 530	107 043
2006	66 281	1 387	19 515	11 784	5 160	4 737	1 343	110 208
2007	66 628	1 374	21 062	13 086	5 884	5 000	1 185	114 219
2008	68 532	1 165	21 512	16 027	5 874	4 905	455	118 471
2009	69 577	735	23 106	16 376	5 151	5 875	519	121 340
2010	72 531	640	23 022	16 400	5 674	6 170	564	125 000
2011	69 830	579	23 632	15 724	5 660	6 442	692	122 559
2012	69 330	550	24 222	15 603	5 255	6 493	500	121 953
2013	68 993	417	23 468	16 502	5 221	6 612	488	121 701
2014	66 174	478	24 324	16 807	5 807	6 112	442	120 143

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Skatteverket, Ekonomistyrningsverket och Vägverket

8.10 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter 31 december 2014

Number of enterprises registered for excise duties December 31 2014

Skatteslag	Antal skattskyldiga
Type of tax	Number of tax payers
El (<i>Electricity</i>)	1 270
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	3
Olja, gasol och metan, upplagshavare (<i>Oil, liquified petroleum gas and methane, warehousekeepers</i>)	227
Olja, gasol och metan, varumottagare (<i>Oil, liquified petroleum gas and methane, consignees</i>)	60
Bensin, upplagshavare (<i>Petrol, warehousekeepers</i>)	42
Bensin, varumottagare (<i>Petrol, consignees</i>)	16
Svavel, lagerhållare (<i>Sulphur, stockholders</i>)	62
Svavel, upplagshavare (<i>Sulphur, warehousekeepers</i>)	127
Råttalolja, lagerhållare (<i>Crude tall oil, stock holders</i>)	18
Alkohol, upplagshavare (<i>Alcohol, warehousekeepers</i>)	1 043
Alkohol, varumottagare (<i>Alcohol, consignees</i>)	432
Tobak, upplagshavare (<i>Tobacco, warehousekeepers</i>)	47
Tobak, varumottagare (<i>Tobacco, consignees</i>)	8
Naturgrus (<i>Natural gravel</i>)	460
Deponering av avfall (<i>Deposition of waste</i>)	112
Bekämpningsmedel (<i>Pesticides</i>)	32
Trafikförsäkringsavgift (<i>Third party liability insurances</i>)	48
Reklam (<i>Advertising</i>)	4 820
Lotteri (<i>Lottery</i>)	1

Källa: Skatteverket

Begränsat antal registrerade skattskyldiga för punktskatter

Jämfört med övriga skatter på arbete och kapital är antalet registrerade skattskyldiga för punktskatter få. Totalt uppgår de till 8 000, varav över hälften är registrerade för reklamskatt. För övriga punktskatter uppgår antalet skattskyldiga till endast några hundra eller i vissa fall några enstaka.

I 8.11 Tabell visas antalet skattskyldiga för vissa punktskatter efter storleken på den totala skatteuppbörden. Ett fåtal skattskyldiga svarar i allmänhet för merparten av uppbörden av respektive punktskatt. Extremfallet är tobaksskatten där en skattskyldig svarar för mer än 90 procent av skatteuppbörden.

8.11 Tabell

Antalet registrerade skattskyldiga för vissa punktskatter fjärde kvartalet 2013 efter nettouppbörd, mnkr

Number of enterprises registered for certain excise duties in the fourth quarter 2013 according to duty paid, MSEK

Mnkr MSEK	Skatt på Tax on			
	Olja, gasol och metan Oil, liquefied petroleum gas and methane	Bensin Petrol	Alkohol Alcohol	Tobak Tobacco
-1	477	56	2 261	170
1-5	63	11	110	20
5-10	11	3	29	1
10-25	28	0	39	0
25-50	14	3	31	1
50-100	5	5	8	0
100-	15	13	3	6
Totalt (Total)	613	91	2 481	198

Källa: Skatteverket

8.3.2 Förfaranderegler inom EU

Uppskovsförfarandet

För varor som ingår i det harmoniserade punktskatteområdet – mineraloljor, alkohol och tobak – gäller, som tidigare beskrevs i avsnitt 8.1.2, gemensamma förfaranderegler inom EU. Reglerna innebär att varorna kan cirkulera fritt mellan medlemsländerna utan gränskontroller och beskattningseksekvenser. Beskattningen inträder först när varan blir tillgänglig för konsumtion, dvs. i normalfallet när varan levereras till detaljistledet. För detta ändamål har det skapats en s.k. uppskavsordning med aktörerna: registrerad avsändare, godkänd upplagshavare och registrerad varumottagare (8.12 Tabell).

Uppskovsförfarandet bygger på att punktskattepliktiga varor tillverkas, bearbetas och förvaras på vissa i förväg godkända platser, s.k. skatteupplag, som förestås av en godkänd upplagshavare. Varorna kan flyttas mellan dessa

skatteupplag eller till en registrerad varumottagare under det att skattskyldigheten skjuts upp.

De gemensamma förfarandereglerna bygger på den tidigare beskrivna destinationsprincipen för beskattning av konsumtion, dvs. att skatten tillfaller destinationslandet. Det finns dock ett undantag från destinationsprincipen. Varor som privatpersoner medför för eget bruk från ett medlemsland till ett annat beskattas i inköpslandet. För mineraloljeprodukter gäller att skatt då även tas ut i Sverige.

EUs gemensamma kontrollsystem EMCS

Inom EU används sedan 2010 ett gemensamt datoriserat system för dokumenthantering och kontroll vid varuförflyttningar enligt uppskovsförfarandet (Excise Movement Control System, EMCS). Genom systemet får de europeiska beskattningsmyndigheterna information i realtid om förflyttningar av varor som omfattas av uppskavsordningen, vilket motverkar skatteundrandragande och bedrägerier.

8.12 Tabell

Antal registrerade avsändare, upplagshavare och registrerade varumottagare för harmoniserade punktskatter 2014

Number of registered consignors, authorized warehousekeepers and registered consignees for harmonized excise duties 2014

Vara Goods	Registrerad avsändare Registered consignor	Godkänd upplagshavare Warehouse keepers	Registrerad varumottagare Registered consignee
Olja, gasol och metan (Oil, liquidified petroleum gas and methane)	228	227	60
Alkohol (Alcohol)	1 046	1 043	432
Tobak (Tobacco)	47	47	8
Bensin (Petrol)	42	42	16
Totalt (Total)	1 363	1 359	516

Källa: Skatteverket

8.3.3 Energiskatter

Energiskatt är en samlingsbeteckning för punktskatter på ett antal bränslen och elektrisk kraft. De olika energiskatterna kan lite grovt delas in i fiskala och resursstyrande skatter. Till resursstyrande skatter räknas koldioxid- och svavel-skatterna. Den allmänna energiskatten betraktas normalt som en fiskal skatt, trots att även den till viss del har fått en resursstyrande utformning.

Den första energiskatten infördes i Sverige år 1929, då bensin och motoralkoholer började beskattas. Skatt på dieselolja för fordonsdrift infördes 1937. Konsumtionsskatt på el har funnits sedan 1951. År 1957 infördes den allmänna energiskatten. I samband med skattereformen åren 1990 och 1991 omstrukturerades energibeskattningen. Bland annat infördes nya skattekompener i form av koldioxidskatt och

svavelskatt på bränslen. År 1993 genomfördes en energiskattereform, som bl.a. innebar att tillverkningsindustrin befriades från energiskatten på bränslen och el samt fick reducerad koldioxidskatt. Motiven för införande av energiskatter var till en början främst fiskala. Under de senaste decennierna har dock de energi- och miljömässiga aspekterna börjat väga allt tyngre. Exempelvis har koldioxidskatten fått ökad tyngd i förhållande till den allmänna energiskatten i syfte att öka den allmänna miljöstyrningen.

Energi- och koldioxidskattesatserna räknas varje år upp med hänsyn till prisutvecklingen. Uppräkningen baseras på förändringen i konsumentprisindex mellan juni månad andra året före beskattningsåret och juni månad året före beskattningsåret.

8.13 Tabell

Energiskatter 1994-2014, mnkr

Revenues from energy taxes 1994-2014, MSEK

År	Bensinskatt*	Allmän energiskatt	Särskild skatt på elkraft från kärnkraftverk	Skatt på viss elkraft**	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Skatt på råttolja	Summa energiskatt
Year	Petrol tax*	General energy tax	Nuclear power tax	Tax on electricity from certain sources**	CO ₂ tax	Sulphur tax	Tax on crude oil	Total energy tax
1994	22 030	10 239	137	817	6 943	217	-	40 383
1995	1 711	27 456	133	908	11 078	146	-	41 432
1996	-2	30 371	974	1 423	15 053	212	-	48 031
1997	-	34 212	1 478	194	12 599	134	-	48 617
1998	-	36 900	1 537	-	12 796	115	-	51 348
1999	-	37 552	1 553	-	12 811	104	20	52 040
2000	-	38 389	1 726	-	12 245	75	30	52 464
2001	-	36 512	1 841	-	16 457	81	29	54 921
2002	-	36 979	1 796	-	19 373	131	24	58 304
2003	-	36 474	1 824	-	23 753	136	24	62 211
2004	-	35 357	1 860	-	26 193	93	22	63 525
2005	-	37 664	1 804	-	25 810	74	21	65 373
2006	-	38 244	3 198	-	24 743	80	16	66 281
2007	-	38 246	3 238	-	25 088	56	1	66 628
2008	-	38 791	3 975	-	25 745	20	1	68 532
2009	-	40 064	3 394	-	26 085	39	-5	69 577
2010	-	41 152	3 997	-	27 334	48	0	72 531
2011	-	40 583	3 852	-	25 368	27	0	69 830
2012	-	40 118	3 939	-	25 244	29	0	69 330
2013	-	40 911	4 038	-	24 031	14	0	68 993
2014	-	38 989	3 841	-	23 334	10	0	66 174

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Bensinskatten är från och med 1996 inkluderad i den allmänna energiskatten (From 1996 the petrol tax is included in the general energy tax).

** Den särskilda produktionsskatten på elkraft ersattes 1997 av en särskild fastighetsskatt (The tax on electricity from certain sources was in 1997 replaced by a real estate tax).

Källa: Ekonomistyrningsverket

Energiskatt på bränslen

Bränslen beskattas med flera olika skatter. Förutom allmän energiskatt och koldioxidskatt påförs svavelhaltiga bränslen en särskild svavelskatt. Storleken på det totala skattebeloppet styrs av många faktorer, såsom bränslets miljömässiga egenskaper, till vad det används och av vem.

Den allmänna principen är att skatt ska utgå på allt bränsle som används till uppvärmning eller för motordrift. Biobränslen och torv för uppvärmningsändamål undantas dock normalt från energi- och koldioxidskatt.

Tidigare beskattades även hushållsavfall som förbrändes för uppvärmning som ett bränsle. Denna skatt slopades 2010.

Koldioxid- och svavelskatterna beräknas utifrån en enhetlig grund. Koldioxidskatten

är proportionell mot de koldioxidutsläpp som uppstår vid förbränning och motsvarar 112 öre per kilo utsläppt koldioxid. Svavelskatten uppgår för kol och torv till 30 kr per kilo utsläppt svavel och för olja till 27 kr per kubikmeter för varje tiondels viktprocent svavel i oljan.

Den allmänna energiskatten baseras inte på energivärdet eller efter någon annan enhetlig princip. Den allmänna energiskatten på bensin och dieselolja styrs dock av en miljöklassning, som bland annat bygger på bränslets innehåll av vissa kemiska ämnen och av dess kokpunkt. Eldningsolja miljöklassas inte på samma sätt. Anledningen är att förbränningen i dagens värmepannor är så effektiv att den miljömässiga skillnaden är liten mellan olika slags oljor. För att dieseloljan ska kunna skiljas från eldningsolja färgmärks den senare, lågbeskattade oljan.

8.14 Tabell

Allmänna energi- och miljöskattesatser för bränslen exkl. moms 2015

General energy and environmental duties for fuel excl. VAT 2015

Bränsleslag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Bensin, kr/l (Petrol, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	3,25	2,60	5,85
alkylatbensin (alkylate based petrol)	1,46	2,60	4,06
miljöklass 2 (environmental class 2)	3,28	2,60	5,88
annan bensin (other petrols)	4,07	2,60	6,67
Olja (Oil)			
för drift av motordrivet fordon samt av fartyg för privat ändamål (utan märkämnerna), kr/l (for operation of motor-driven vehicle or vessel used for private purposes, SEK/l)			
miljöklass 1 (environmental class 1)	1,833	3,218	5,051
miljöklass 2 (environmental class 2)	2,113	3,218	5,331
miljöklass 3 alt. saknar miljöklass (environmental class 3 or not classified)	2,259	3,218	5,477
för andra ändamål, t.ex. uppvärmning (med märkämnerna), kr/m ³ (for other purposes, SEK/m ³)			
	850	3 218	4 068
Gasol, kr/ton (Liquefied petroleum gas, SEK/metric ton)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	3 385	3 385
för annat ändamål (for other purposes)			
	1 092	3 385	4 477
Naturgas och metan, kr/1000 m³ (Natural gas and methane, SEK/1000 m³)			
för drift av motorfordon, fartyg eller luftfartyg (for operation of motor-driven vehicle, vessel or aircraft)			
	0	2 409	2 409
för annat ändamål (for other purposes)			
	939	2 409	3 348
Kol och koks, kr/ton (Coal and petroleum coke, SEK/metric ton)			
	646	2 800	3 446
Råttalolja, kr/m ³ (Crude tall oil, SEK/m ³)	4 068	-	4 068

Anm: Ovannämnda bränslen samt torvbränslen kan också belastas med svavelskatt. För petroleumkoks, kol- och torvbränsle tas skatt ut med 30 kr per kg svavel i bränslet. För flytande bränslen tas svavelskatt ut med 27 kr per m³ för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

För företag inom tillverkningsindustrin, växthusnäringen samt jordbruks-, skogsbruks- och vattenbruksnäringarna är skatten på andra bränslen än bensin och dieselolja för drift av fordon reducerad. För dessa företag är energiskatten reducerad till 30 procent och koldioxidskatten till 60 procent av annars gällande skatt. Det innebär att koldioxidskatt utgår med cirka 68 öre per kilo utsläppt koldioxid (8.15 Tabell). Industrianläggningar som omfattas av EU:s handel med utsläppsrätter av koldioxid medges skattebefrielse med 70 procent av koldioxidskatten och 100 procent av energiskatten.

För den energiintensiva industrin finns möjligheter till ytterligare nedsättning av koldioxidskatten som utgår på det bränsle som används i tillverkningsprocessen. Sådan nedsättning

medges, efter ansökan till beskattningsmyndigheten, om koldioxidskatten överstiger en viss andel av de framställda produkternas försäljningsvärde.¹

För råttallolja som används som bränsle gäller särskilda regler. Trots att råttallolja är ett biobränsle omfattas det inte av undantaget från energibeskattnings. Motivet för detta är näringspolitiskt. Syftet är att hålla ner efterfrågan på råttallolja som bränsle. En ökad efterfrågan skulle driva upp priset, vilket i sin tur skulle medföra problem för den delen av den kemiska industrin som använder råttallolja som råvara.

Bränslen som används för att producera elektrisk kraft belastas inte med energi- eller koldioxidskatt. Beskattningsen av elektrisk kraft sker istället i konsumtionsledet.

8.15 Tabell

Energi- och miljöskatter för bränslen som förbrukas inom industri, växthusnäring samt jord-, skogs- och vattenbruk, exkl. moms 2014

Energy and environmental duties for some special fuels in manufacturing, commercial greenhouses and farming excl. VAT 2014

Bränsleslag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Total skatt
Type of fuel	Energy tax	CO ₂ tax	Total tax
Olja (med märkämmen) kr/m ³ (<i>Oil [low tax] SEK/m³</i>)	255,0	1 930,8	2 185,8
Gasol, kr/ton (<i>Liquefied petroleum gas</i>)	327,6	2 031,0	2 358,6
Naturgas och metan, kr/1000 kbm (<i>Natural gas and methane</i>)	281,7	1 445,4	1 727,1
Kolbränslen och petroleumkoks, kr/ton (<i>Coal and petroleum coke</i>)	193,8	1 680,0	1 873,8
Råttallolja, kr/m ³ (<i>Crude tall oil</i>)	2 185,8	0,0	2 185,8

Anm: Eventuellt svavelinnehåll beskattas med samma skattesatser oavsett vem som förbrukar bränslet, dvs. petroleumkoks, kol- och torvbränsle beskattas med 30 kr per kg svavel i bränslet, och flytande bränslen beskattas med 27 kr per kbm för varje tiondels viktprocent svavel.

Källa: Skatteverket

Skatt på elkraft

Elektrisk kraft beskattas, som nämns ovan, vid leverans till slutanvändare. Skatten är differentierad beroende på var i landet den konsumeras och, i likhet med energiskatten på bränslen, vem som konsumerar den.

Utöver den energiskatt som tas ut i användarledet vid konsumtion utgår även effektskatt på kärnkraftsreaktorer. Denna fasta skatt

bestäms utifrån kärnkraftsreaktorns termiska effekt och utgår från och med 1 augusti 2015 med 14 770 kr per megawatt och månad. Före denna tidpunkt uppgick skatten till 12 648 kr per megawatt och månad. Tidigare betalades även en produktionsskatt på elkraft från vattenkraftverk. Denna är numera ersatt av en särskild fastighetsskatt (se kapitel 7).

¹ Överstiger den koldioxidskatt som belastar ett företag inom dess näringar 1,2 % av försäljningsvärdet får det överskjutande skattebeloppet sättas ned ytterligare. Möjligheterna till nedsättning begränsas dock av EU:s minimiskattesatser för vissa mineraloljor.

8.16 Tabell

Skattesatser för elkraft 2015, öre/kWh

Excise duties for electric power 2015, öre/kWh

Ändamål	Södra Sverige*	Norra Sverige**
Purpose	Southern Sweden	Northern Sweden
Hushåll och icke-industriell verksamhet (<i>Households and non-industrial activity</i>)	29,4	19,4
Industri, växthus, jord- och skogsbruk (<i>Industry, commercial greenhouses and farming</i>)	0,5	0,5

* Med "Södra Sverige" avses alla kommuner som inte ingår i det område som beskrivs som "norra Sverige" nedan.

** Med "Norra Sverige" avses samtliga kommuner i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län samt kommunerna

Sollefteå, Ånge, Örnsköldsvik, Ljusdal, Malung, Mora, Orsa, Älvdalen och Torsby.

Källa: Skatteverket

Sveriges tillförsel och användning av energi

Den svenska energitillförseln var 2013 565 tWh inklusive nettoimport (export) av el om -10 tWh (8.17 Tabell). Kärnkraft stod för den största andelen följt av oljeprodukter, biobränslen och vattenkraft.

Sedan 1970 har energitillförselns sammansättning förändrats kraftigt. Tillförseln av råolja och oljeprodukter har minskat kraftigt sedan början av 1980-talet. Oljan har främst ersatts av kärnkraft, biobränslen, torv och avfall. Kärnkraften stod år 2013 för 189 TWh av den totalt

tillförda energin medan biobränslen, torv och avfall bidrog med 129 TWh, vilket är en ökning med 200 procent sedan år 1970. Vattenkraften producerade 61 TWh el och vindkraften 10 TWh el under 2013. Vindkraftens elproduktion har ökat kraftigt under de senaste åren och har mer än tredubblats sedan 2010. Den tillförda energin från kol och koks har i stort sett varit oförändrad sedan 1970-talet. Tillförseln av naturgas har ökat till 11 TWh år 2013 sedan den introducerades 1986.²

8.17 Tabell

Sveriges energitillförsel efter energislag 2013, tWh

Energy supply in Sweden according to source 2013, tWh

Energislag	TWh
Source of energy	TWh
Kärnkraft (<i>Nuclear power</i>)	189
Råolja och oljeprodukter (<i>Crude oil and oil products</i>)	134
Biobränslen, torv m m (<i>Biofuel, peat e.a.</i>)	129
Vattenkraft (<i>Hydroelectric power</i>)	61
Kol och koks (<i>Coal and coke</i>)	22
Naturgas, stadsgas (<i>Natural gas</i>)	11
Värmepumpar i fjärrvärmeverk (<i>Heat pumps in district heating plants</i>)	4
Vindkraft (<i>Wind power</i>)	10
Nettoimport av el (<i>Net import of electricity</i>)	-10
Totalt (Total)	565

Anm: Energitillförseln från kärnkraftverken har beräknats inkl. energiomvandlingsförluster.

TWh = Terrawatt-timmar, d.v.s. 10 upphöjt till 12 watt-timmar.

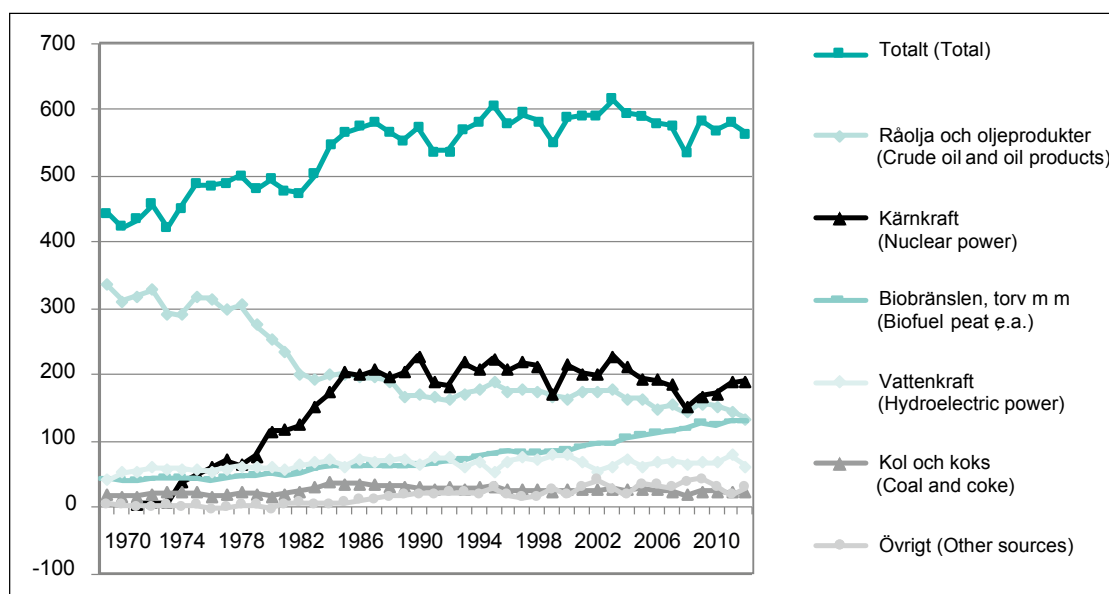
Källa: Statens Energimyndighet, Energiläget i siffror 2014

² Energimyndigheten, Energiläget 2013 och Energiläget 2015

8.18 Diagram

Sveriges energitillförsel efter energislag 1970-2013, tWh

Energy supply in Sweden according to source 1970-2013, tWh

Källa: Statens Energimyndighet, Skatteverkets bearbetning

I 8.19 Tabell visas den slutliga energianvändningen efter energislag och samhällssektor. Skillnaden mellan den totala energitillförseln i föregående tabell och den totala energianvändningen uppgår till 190 TWh och utgörs av distributions- och omvandlingsförluster och användning för icke energiändamål. Den största delen består av omvandlingsförluster i kärnkraftverken som uppgick till 123 TWh år 2013.³

El och oljeprodukter står för 33 respektive 26 procent av den slutliga energianvändningen,

medan biobränslen och fjärrvärme uppgår till 19 respektive 14 procent. Övriga energislag har mindre betydelse. Bostäder och service förbrukar 39 procent av den totala energin, industrin förbrukar 38 procent, medan resterande 23 procent förbrukas av transportsektorn. I bostadssektorn är el det viktigaste energislaget. I industrin är biobränslen det viktigaste energislaget, något större än el. Inom transportsektorn kommer nästan all energianvändning från oljeprodukter.

8.19 Tabell

Slutlig energianvändning efter energislag och samhällssektor 2013, tWh

Final energy consumption according to energy source and community sector 2013, tWh

Energislag	Bostäder, service m.m.	Industri	Transporter	Totalt
Energy source	Housing, service e.a	Industry	Transports	Total
El (Electricity)	71,0	51,0	2,8	124,7
Petroleumprodukter (Petroleum products)	12,5	10,1	73,3	96,0
Biobränsle, torv mm (Biofuel, peat e.a.)	14,7	55,3	-	70,0
Fjärrvärme (District heating)	46,8	4,2	-	51,0
Kol, koks (Coal, coke)	0,0	14,2	-	14,2
Naturgas och stadsgas (Natural gas and gasworks gas)	1,6	3,6	0,6	5,7
Övriga bränslen (Other fuels)	0,0	5,4	-	5,4
Biodrivmedel (Biological motor fuels)	-	-	8,4	8,4
Totalt (Total)	146,6	143,8	85,0	375,4

Anm: Den slutliga energianvändningen inkluderar ej distributions- och omvandlingsförluster.

Källa: Statens energimyndighet, Energiläget i siffror 2014

³ Energimyndigheten, Energiläget 2015

Energiskatternas fördelning

Av de totala energiskatternas 66,2 miljarder kronor hänför sig större delen till skatter på bensin och olja (8.20 Tabell). Transportsektorn som står för den största förbrukningen av oljeprodukter svarar alltså för en stor del av den totala skatten.

8.20 Tabell

Energiskatter efter energi- och skatteslag 2014, mnkr

Revenues from energy taxes according to energy source and nature of tax 2014, MSEK

Energislag	Energiskatt	Koldioxidskatt	Svavelskatt	Totalt
Energy source	Energy tax	CO ₂ tax	Sulphur tax	Total
Bensin (<i>Petrol</i>)	10 656	8 490		19 146
Oljeprodukter (<i>Oil products</i>)	8 312	14 263		22 574
Råttalolja (<i>Crude tall oil</i>)	0			
Övriga bränslen (<i>Other fuels</i>)	301	582		883
Samtliga bränslen (<i>All fuels</i>)			10	10
Elkraft (<i>Electricity</i>)	19 719			19 719
Produktionsskatt el från kärnkraftverk (<i>Nuclear power tax</i>)	3 841			3 841
Totalt (Total)	42 830	23 334	10	66 174

Källa: Ekonomistyrningsverket

8.21 Tabell

Exempel på elpris 2015 (nätavgifter tillkommer), öre/kWh och procent

Example of electricity price 2015 (supply network fees are not included), öre/kWh and percent

	Öre/kWh	Procent
	Öre/kWh	Percent
Elpris exkl skatt (<i>Electricity price, excl tax</i>)	18,6	31
Energiskatt (<i>Energy tax</i>)	29,4	49
Moms (<i>VAT</i>)	12,0	20
Konsumentpris (Consumer price)	60,0	100

Källa: Skatteverket

8.22 Tabell

Exempel på bensinpris (95 oktan blyfri) 2015, kr

Example of petrol price (95 octane, lead-free) 2015, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	4,22	34
Energiskatt (<i>Energy tax</i>)	3,25	26
Koldioxidskatt (<i>CO₂ tax</i>)	2,60	21
Moms (<i>VAT</i>)	2,52	20
Pris per liter (Price per litre)	12,59	100

Källa: Skatteverket

Av de olika skatteslagen svarar den allmänna energiskatten för 42,8 miljarder kronor, vilket motsvarar två tredjedelar av den totala energiskatten. Koldioxidskatten uppgår till totalt 23,3 miljarder kronor. Svavelskatten, vilken uppgår till totalt 10 miljoner kronor, motsvarar endast 0,02 procent av den totala energiskatten.

Skatter och andra styrmedel i det internationella miljöarbetet

Det finns på FN:s initiativ en global klimatkonvention med åtgärder för att förhindra klimatförändringen. Klimatkonventionen ligger till grund för det så kallade Kyotoprotokollet som trädde i kraft i februari 2005. Kyotoprotokollet är en överenskommelse mellan ett stort antal länder om en gemensam minskning av utsläppen av växthusgaser, till vilka bland annat koldioxid räknas. Hittills har klimatkonventionen undertecknats av 194 länder medan Kyotoprotokollet har skrivit på av 192.

Kyotoprotokollet är indelat i olika åtagandeperioder. Under den första åtagandeperioden som löpte mellan åren 2008 och 2012 skulle industriländerna minska sina utsläpp med 5,2 procent jämfört med 1990 års utsläppsnivå.

Ambitionsnivån för utsläppsminskningarna den andra åtagandeperioden kommer att bestämmas i en översyn som ska ske i mitten av denna period. EU har inför detta varit pådrivande för att skärpa utsläppsminskningarna ytterligare. Medlemsländerna i EU har enats om att minska sina utsläpp av växthusgaser med 30 procent till år 2020 under förutsättning att andra industriländer förbinder sig till jämförbara minskningar. I avvaktan på en global uppgörelse åtar sig EU att minska utsläppen med minst 20 procent till år 2020. Sverige har som nationellt mål att minska klimatutsläppen

med 40 procent till år 2020 och en vision att till år 2050 inte ha några nettoutsläpp alls.

För att minska klimatutsläppen används bland annat ekonomiska styrmedel. Ett viktigt sådant är energi- och koldioxidbeskattningen. Hur stor roll beskattningen i framtiden kommer att få för styrningen mot ett effektivare resursutnyttjande är ännu osäkert. Utöver skatterna har det på senare år införts ett antal alternativa styrmedel.

Ett exempel på ett sådant styrmedel är systemet med elcertifikat som skapats till stöd för elproduktion med förnybar energi. Systemet fungerar på så sätt att producenterna av förnybar el tilldelas ett antal certifikat. Elanvändarna måste sedan köpa dessa certifikat motsvarande en viss andel av konsumtionen. Inkomsterna från certifikaten tillfaller producenterna, som på så sätt får en extra ersättning för produktionen av den förnybara elen. I systemet ingår också en handel med elcertifikat, vilket medför att det skapas ett marknadsbaserat pris och på sikt en stimulans till effektivare produktion av förnybar el.

Ett annat system för begränsning av koldioxidutsläpp är den marknad för handel med utsläppsrätter som 2005 startade i EU. Systemet fungerar så att varje medlemsland får en utsläppskvot att fördela bland de anläggningar som berörs av systemet.⁴ Innehavarna av utsläppsrätterna kan sedan antingen välja att utnyttja sin rätt till utsläpp eller att sälja den på den marknad som inrättats. Tanken med detta är att utsläppsbegränsningarna ska ske där det kan göras till lägsta kostnad. Den utsläppsrättsinnehavare som kan minska sina utsläpp till ett lägre pris än vad utsläppsrätten är värd, säljer sin rätt. Den som å andra sidan inte kan reducera sina utsläpp till en kostnad under marknadspriset för en utsläppsrätt kan istället köpa en sådan, om så skulle behövas. Handeln med utsläppsrätter är således tänkt att styra koldioxidutsläppsreduceringarna på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Sveriges utsläpp och upptag av växthusgaser

I 8.23 Diagram visas de svenska utsläppen och upptaget av växthusgaser under perioden 1990-2013 uttryckt i koldioxidekvivalenter⁵. Utsläppen uppgick till 55,8 miljoner ton år 2013, vilket

är en minskning med 16 miljoner ton sedan 1990. I redovisningen ingår även det nettoupptaget som sker genom att koldioxid från luften tas upp av vegetationen och binds i biomassan. Nettoupptagets storlek beror bland annat på hur marken används inom jord- och skogsbruk. År 2013 beräknades nettoupptaget av koldioxid till 41,6 miljoner ton.

Variationen i utsläpp mellan åren beror till viss del på förändringar i nederbörds mängd och vintertemperatur samt på konjunkturläget. Utsläppsnivåerna 2009 och 2010 var på olika sätt extrema. Under 2009 var det mycket låga utsläpp till följd av den ekonomiska krisen och 2010 var utsläppen mycket höga till följd av en kall vinter, begränsad kärnkraftsproduktion och en ekonomisk återhämtning efter finanskrisen. Trots kraftiga variationer mellan enskilda år finns en tydlig trend att utsläppen minskar. De största minskningarna av utsläppen, i absoluta tal räknat, har skett främst till följd av att oljeeldning för uppvärmning av bostäder och lokaler har ersatts med eldning av biobränsle.

Koldioxid står för cirka 80 procent av de totala utsläppen av växthusgaser. Energisektorn, inklusive transporter, står för 87 procent av de totala koldioxidutsläppen.

Utsläppsförändringarna varierar dock mellan olika samhällssektorer. Transportsektorn står för en tredjedel av utsläppen, vilket är en minskning med 5 procent sedan 1990. Den nedåtgående trenden beror på att andelen energieffektiva bilar har ökat och att trafikökningen har avstannat. Utsläppen från förbränning inom tillverkningsindustrin och byggsektorn har minskat med 31 procent sedan 1990. Minskningen beror till största delen på en övergång från oljeanvändning till el och biobränslen. Utsläppen av växthusgaser från sektorn industriprocesser och produktanvändning uppvisar också en nedåtgående trend med en minskning motsvarande 6 procent sedan 1990. Även inom jordbrukssektorn har det skett en minskning sedan 1990, bland annat på grund av minskat antal djur och minskad deponering av organiskt avfall. Mellan 1990 och 2013 minskade utsläppen med 12 procent. Mellan 2012 och 2013 skedde dock en ökning med 4,4 procent till följd av ökad användning av mineralgödsel.⁶

⁴ Systemet omfattar utsläpp av koldioxid från större förbränningsanläggningar inom industrin, kraft- och värmeverk, oljeraffinaderier samt anläggningar som producerar och bearbetar järn, stål, glas, glasfiber, cement, keramik, papper och pappersmassa.

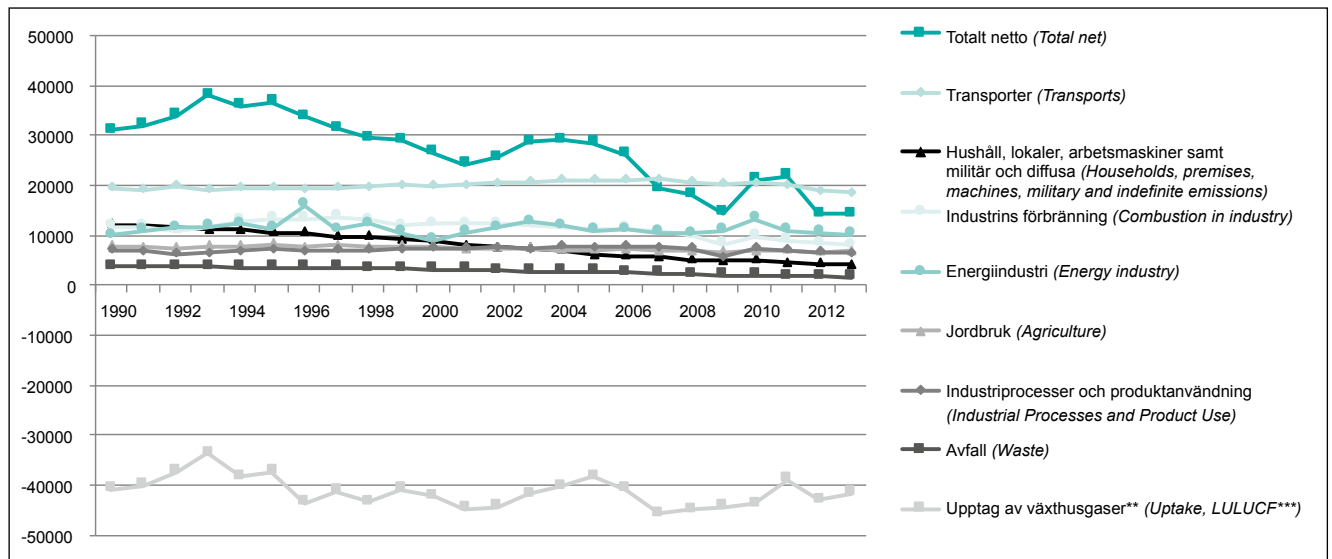
⁵ Koldioxidekvivalent är en gemensam mättenhet för utsläpp av olika växthusgaser.

⁶ <http://naturvardsverket.se/upload/sa-mar-miljon/statistik-a-till-o/vaxthusgaser/2015/rapport-nir-2015-preliminar.pdf>

8.23 Diagram

Nationella utsläpp och upptag av växthusgaser i Sverige 1990-2013 uttryckt i koldioxidkvalivalenter*, tusen ton

Emissions and uptakes of greenhouse gases in Sweden 1990-2013, Co₂ equivalents, thousand tonnes

*Koldioxidkvalivalent är en gemensam måttenhet för utsläpp av olika växthusgaser. I statistiken räknas som växthusgas förutom koldioxid även metan, dikväveoxid (lustgas) och sex olika fluorerade gaser

** Markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk

*** Land-use, land-use change and forestry

Källa: Naturvårdsverket

8.3.4 Andra miljörelaterade skatter

Vid sidan av energiskatterna finns ett antal skatter som är mer eller mindre miljörelaterade. Skatt på bekämpningsmedel betalas av den som yrkesmässigt tillverkar eller importerar ämnen som är avsedda att skydda mot skador förorsakade av växter, djur, bakterier eller virus. Naturgrusskatten infördes med syftet att bidra till en bättre hushållning av naturgrus eftersom tillgången är begränsad. Skatten uppgår till 13 kr per ton naturgrus som tas ut. Avgifter till Kemikalieinspektionen betalas för den prövning och tillsyn som görs av dem som tillverkar eller importerar vissa kemiska produkter. Denna avgift redovisades tidigare i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från 2006 behandlas den som en skatt. Avfallsskatten

infördes för att öka lönsamheten för återanvändning och återvinning av avfall och genom detta åstadkomma en minskad mängd deponerat avfall. Skatten är för närvarande 435 kr per ton avfall som deponeras. Skatt mot försurning tas inte ut genom något särskilt förfarande. Den är en överföring av en del av energiskatten till en särskild inkomsttitel i statsbudgeten. En miljöskatt som tagits bort är skatten på inrikesflyg som upphörde 1996. Ett av motiven till avskaffandet var att skatten inte ansågs överensstämma med EU:s regler om beskattning av mineraloljeprodukter.

Skatten på gödselmedel slopades år 2010. Skatten betalades av den som tillverkade eller importerade ämnen som enligt lagen var att betrakta som gödsel.

8.24 Tabell

Miljöskatter 1994-2014, mnkr

Revenues from environment taxes 1994-2014, MSEK

År	Skatt på gödsel och bekämpningsmedel	Skatt på naturgrus	Avgifter till Kemikalieinspektionen*	Skatt på avfall	Särskild skatt mot förorening	Miljöskatt på inrikes flyg	Totalt
Year	Fees on fertilizers and biocides	Natural gravel tax	fees to The Swedish Chemicals Agency*	Tax on waste	Acidification tax	Fees on domestic flights	Total
1994	183	-	..	-	63	271	517
1995	332	-	..	-	69	177	578
1996	343	58	..	-	64	128	593
1997	427	121	56	-	58	-	662
1998	389	129	59	-	58	-	634
1999	399	145	62	-	65	-	671
2000	434	125	56	816	56	-355	1 132
2001	428	126	63	945	54	-	1 615
2002	366	114	64	907	60	-	1 511
2003	437	189	62	902	56	-	1 646
2004	370	202	67	765	53	-	1 457
2005	406	200	66	635	55	-	1 362
2006	376	251	67	646	48	-	1 387
2007	386	261	66	609	51	-	1 374
2008	455	254	71	333	52	-	1 165
2009	249	189	69	189	40	-	735
2010	85	173	35	289	57	-	640
2011	87	184	45	205	59	-	579
2012	93	165	44	198	51	-	550
2013	92	146	2	119	57	-	417
2014	105	141	43	140	49	-	478

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Avgifter till Kemikalieinspektionen redovisades t.o.m.2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Fees to The Chemicals agency were earlier accounted as public fees. From the fee is accounted as a tax on consumption and intermediate goods)

Källa: Ekonomistyrningsverket

8.3.5 Skatt på alkoholdrycker och tobak

Alkohol- och tobaksskatterna har både folkhälsopolitiska och statsfinansiella syften. Beskattningen av alkohol och tobak går så långt tillbaka i tiden som slutet av 1500-talet

respektive mitten av 1600-talet. Motiven för beskattning var länge i första hand finansiella. Alkoholskatterna fick en uttalat hälsopolitisk betydelse först i samband med att motbokssystemet avskaffades år 1955.

8.25 Tabell

Alkohol- och tobaksskatter 1994-2014, mnkr

Revenues from alcohol and tobacco taxes 1994-2014, MSEK

År	Skatt på öl	Skatt på vin	Skatt på spritdrycker	Skatt på mel-lanklassprodukter	Summa alkoholskatt	Systembolagets överskott*	Tobaksskatt	Privatinförsel av alkohol och tobak**	Summa alkohol- och tobaksskatt
Year	Tax on beer	Tax on wine	Tax on ethyl alcohol	Tax on intermediate products	Total tax on alcohol	Profits on alcohol monopoly retailing*	Tobacco tax	Private import of alcohol and tobacco**	Alcohol and tobacco taxes total
1994	3 228	2 971	5 376	-	11 575	77	7 281	-	18 933
1995	3 162	2 901	5 483	-	11 546	215	7 246	-	19 007
1996	3 406	3 233	4 907	-	11 546	39	7 084	-	18 669
1997	2 079	3 094	4 686	-	9 859	90	7 695	-	17 644
1998	2 142	2 998	4 674	148	9 962	115	7 506	-	17 583
1999	2 430	3 313	4 723	133	10 599	122	7 396	-	18 116
2000	2 399	3 483	4 888	125	10 895	50	7 792	-	18 737
2001	2 381	3 635	4 861	127	11 004	80	8 043	-	19 127
2002	2 593	3 300	5 028	163	11 085	80	8 366	-	19 531
2003	2 599	3 330	4 794	234	10 957	80	8 242	-	19 279
2004	2 504	3 331	4 210	203	10 247	80	8 181	-	18 509
2005	2 549	3 407	3 921	187	10 064	90	8 056	-	18 211
2006	2 710	3 645	4 151	181	10 687	210	8 617	1	19 515
2007	2 773	3 818	4 249	183	11 023	296	9 742	1	21 062
2008	3 131	3 902	4 163	192	11 387	201	9 926	-1	21 512
2009	3 271	4 255	4 436	194	12 156	345	10 604	1	23 106
2010	3 219	4 411	4 324	177	12 132	302	10 588	0	23 022
2011	3 186	4 505	4 348	173	12 211	159	11 261	1	23 632
2012	3 237	4 593	4 326	175	12 330	90	11 799	3	24 222
2013	3 329	4 709	3 996	178	12 212	116	11 136	5	23 468
2014	3 509	5 039	4 073	158	12 780	150	11 376	19	24 324

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

*Systembolagets överskott redovisades under perioden 2003-2005 i statsbudgeten bland övriga utdelningar på statens aktier. Före och efter denna period redovisades och redovisas överskottet som skatt på konsumtion och insatsvaror. (The profit from the alcohol monopoly was during the period 2003-2005 accounted as dividend on state owned shares. Before and after that timed period the profit is accounted together with other excise duties)

**Skatt på privatinförsel av alkohol och tobak redovisades tidigare som en importskatt (tabell 6.40) (Taxes on alcohol and imports were earlier accounted as taxes on imports [table 6.40])

Källa: Ekonomistyrningsverket

Skatten på alkohol

Skattesatsen för alkoholhaltiga drycker är relaterad till alkoholhalten (8.26 Tabell). För exempelvis etylalkohol (sprit) är skattesatsen 511,48 kr per liter ren alkohol, dvs. ju högre alkoholhalt i drycken, desto högre skatt. Principen är densamma för beskattningen av vin och öl.

För alkoholdrycker som tas in för privat bruk (utöver viss frikvantitet) från ett land utanför EU tas skatt ut med ett bestämt belopp per volymenhet oavsett alkoholhalt. För spritdrycker är skattesatsen 259 kr per liter, för vin 35 kr per liter medan de för öl är 19 kr per liter.

8.26 Tabell

Skattesatser för alkoholhaltiga drycker 1995-2015, kr

Excise duties on alcohol 1995-2015, SEK

	Volymprocent alkohol	1995	1996	1997	1998-2001	2002-2007	2008-2013	2014	2015
	Percentage of alcohol by volume								
Sprit (skatt per liter ren alkohol) (Spirits [excise per litre pure alcohol])		474,00	485,00	494,00	501,41	501,41	501,41	506,42	511,48
Vin (skatt per liter) (Wine [Excise per litre])	2,25 - 4,50	9,00	9,21	9,20	9,34	7,58	7,58	8,11	8,84
	4,50 - 7,00	13,30	13,61	13,60	13,80	11,20	11,20	11,98	13,06
	7,00 - 8,50	18,30	18,73	18,70	18,98	15,41	15,41	16,49	17,97
	8,50 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	22,08	21,58	23,09	25,17
	15,00 - 18,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	48,33	52,68
Mellanklassprodukter (skatt per liter) (Intermediate products [Excise per litre])	1,25 - 15,00	26,20	26,81	26,80	27,20	27,20	27,20	29,10	31,72
	15,00 - 22,00	43,50	44,51	44,50	45,17	45,17	45,17	48,33	52,68
Maltdrycker* (skatt per liter och procentenhet alkohol) (Beer [excise per litre and percentage unit of alcohol])	2,80 - 3,50	0,91	1,21	1,45	1,47	1,47	1,66	1,78	1,94
	>3,50	2,33	2,38	1,45	1,47	1,47	1,66	1,78	1,94

* T.o.m. 961231 var gränsen 2,25 %.

Källa: Skatteverket

Försäljningen av alkohol

Den beskattade försäljningen av alkohol har varierat en hel del under de senaste decennierna. År 1988 såldes alkohol motsvarande 6,4 liter ren alkohol per person och år. Under den efterföljande tioårsperioden minskade försäljningen till som lägst 5,8 liter. Från denna nivå steg försäljningen till 6,9 liter år 2003. Efterföljande år minskade försäljningen återigen till 6,5 liter per år. Minskningen berodde till stor del på att det svenska undantaget från EU:s införselbestämmelser upphörde, samtidigt som grann-

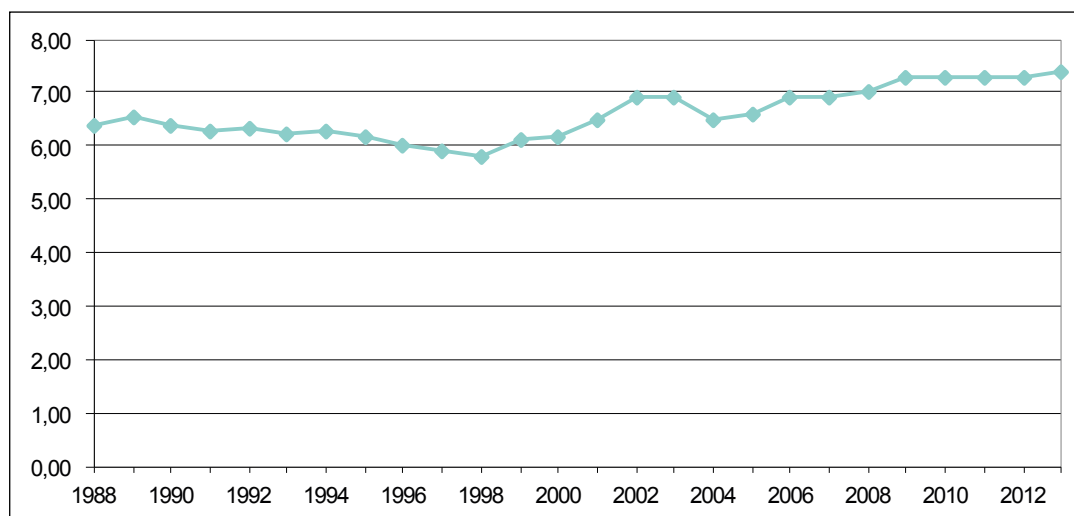
länderna Finland och Danmark kraftigt sänkte beskattningen av spritdrycker. De senaste åren har dock försäljningen återigen ökat. Totalt såldes år 2013 alkohol motsvarande 7,4 liter ren alkohol per person.

Alkoholförsäljningens fördelning på olika drycker har förändrats en hel del under den senaste tjuugoårsperioden. Både starkölsförsäljningen och vinförsäljningen har mer än fördubblats sedan 1988, medan försäljningen av spritdrycker under samma tid har minskat med cirka en tredjedel.

8.27 Diagram

Försäljning av alkohol 1988-2013, liter 100% alkohol per invånare över 15 år

Sales in alcohol 1988-2013, litres 100% alcohol per head of pop. aged 15 and more

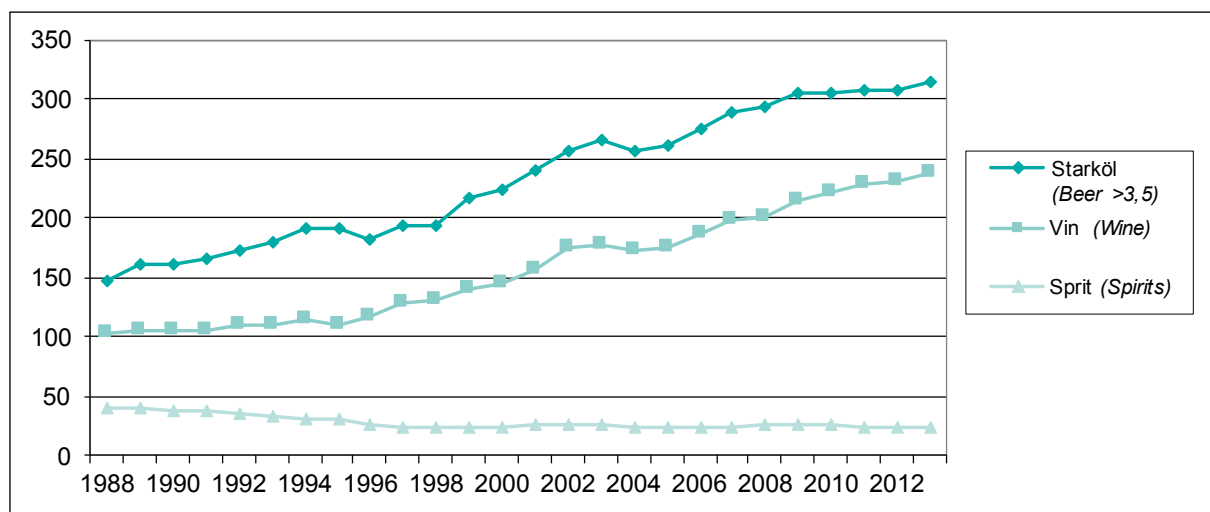

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

8.28 Diagram

Försäljning av alkoholhaltiga drycker åren 1988-2013, miljoner liter

Sales in alcoholic beverages 1988-2013, millions of litres

Anm: Statistiken omfattar Systembolagets och restaurangernas försäljning av alkoholdrycker. Den totala alkoholförsäljningen har omräknats till 100 % alkohol.

Källa: Statens Folkhälsoinstitut, Skatteverkets bearbetning

8.29 Tabell

Exempel på spritpris (700 ml, 40 %), 2015, kr

Example of liquor price (700 ml, 40 %) 2015, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	63,99	18
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	143,21	62
Moms (<i>VAT</i>)	51,80	20
Konsumentpris (Consumer price)	259,00	100

Källa: Skatteverket

8.30 Tabell

Exempel på vinpris (750 ml, alkoholhalt 12 %), 2015, kr

Example of wine price (750 ml, 12 % alc. by volume), 2015, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	45,12	56
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	18,88	24
Moms (<i>VAT</i>)	16	20
Konsumentpris (Consumer price)	80	100

Källa: Skatteverket

8.31 Tabell

Exempel på starkölspris (500 ml, 5,2 volym % alkohol), 2015, kr

Example of beer price (500 ml, 5,2 % alc. by volume), 2015, SEK

	Kr SEK	Procent Percent
Pris exkl skatt (<i>Price excl tax</i>)	7,76	48
Alkoholskatt (<i>Alcohol tax</i>)	5,04	32
Moms (<i>VAT</i>)	3,20	20
Konsumentpris (Consumer price)	16,00	100

Källa: Skatteverket

Skatten på tobaksvaror

Principerna för beskattning av tobaksvaror skiljer sig mellan de olika produkterna. Snus, rök- och tuggtobak beskattas per viktenhet medan cigarrer och cigariller beskattas med en styckeskatt. Skatten på cigarrer består av två komponenter, en fast styckeskatt per cigarett och en procentandel av detaljhandelspriset inklusive moms. Skattesatsstrukturen för cigarrer ändrades från 2011 så att styckeskatten numera utgör den dominerande delen av skatten. Samtidigt infördes en indexering av skatten så att den fortsättningsvis kommer att anpassas till konsumentprisindex.

8.32 Tabell

Skattesatser för tobak 1995-2015

Excise duties on tobacco 1995-2015

	Cigaretter (Cigarettes)			Cigarrer och cigariller per styck (öre)	Tobak (kr/kg)	Snus kr/kg	Tuggtobak kg/kg
	Per styck (kr)	Procent på detaljhandelspris	Minimiskatt per styck (öre)				
	(Each [SEK/kg])	(% of retail trading price)	(minimum duty each [öre])				
1995	0,75	-	-	35	384	75	123
1996	0,53	15,2	-	35	384	75	123
1997	0,66	16,4	-	44	489	96	156
1998-01--1998-07	0,85	17,8	-	56	630	123	201
1998-08--2002-12	0,20	39,2	-	56	630	123	201
2003	0,20	39,2	84	56	630	123	201
2004-2005	0,20	39,2	86	56	630	123	201
2006	0,20	39,2	98	56	770	123	201
2007	0,28	39,2	1,14	1,12	975	246	402
2008	0,31	39,2	1,24	1,12	1 560	336	402
2009	0,31	39,2	1,27	1,12	1 560	336	402
2010	0,31	39,2	1,29	1,12	1 560	336	402
2011	1,27	1	-	1,12	1 560	336	402
2012	1,40	1	-	1,24	1 718	382	444
2013	1,41	1	-	1,25	1 735	386	449
2014	1,41	1	-	1,25	1 732	385	448
2015	1,51	1	-	1,33	1 841	432	476

Anm: 1998a avser t.o.m. 980731, 1998b avser fr.o.m. 980801.

Källa: Skatteverket

8.33 Tabell

Exempel på tobakspris (ett cigarettpaket), 2015, kr

Example of tobacco price (a packet of cigarettes), 2015, SEK

	Kr	Procent
	SEK	Percent
Priset exkl skatt (<i>Price excluding tax</i>)	17,20	29
Fast tobaksskatt (<i>Fixed tobacco tax</i>)	30,20	50
Värderelaterad tobaksskatt (<i>Value related tobacco tax</i>)	0,60	1
Moms (<i>VAT</i>)	12,00	20
Detaljhandelspris (<i>Retail trade price</i>)	60,00	100

Källa: Skatteverket

8.3.6 Skatt på vägtrafik

Fordonsbeskattningen har i likhet med andra punktskatter utformats med hänsyn till flera faktorer. Förutom de statsfinansiella motiven har miljöhänsyn och trafiksäkerhetsaspekter påverkat bestämmelserna om beskattning av fordon. Totalt omfattar fordonbeskattningen ett antal skatter och avgifter på registrering, innehav och användning av fordon.

Från 1950- till slutet av 1990-talet fanns också en försäljningsskatt på motorfordon. Syftet med denna var från början att hämma bilens snabba utveckling. Senare utformades skatten som ett styrmedel för att gynna fordon med bättre miljöegenskaper. Skattens avskaffande berodde på en vilja att stimulera en förnyelse av den svenska fordonsparken.

8.34 Tabell

Skatt på vägtrafik 1994-2014, mnkr

Revenues from taxes on road traffic 1994-2014, MSEK

År	Fordonsskatt	Försäljnings- skatt på motor- fordon	Vägavgifter	Trängsel- skatt	Skatt på trafikför- säkringspremier	Totala skatter på vägtrafik
Year	Vehicle tax	Sales tax	Road user charges	Congestion tax	Tax on premiums on third party liability insurances	Total tax on road traffic
1994	4 065	1 723	-	-	-	5 788
1995	4 049	1 752	-	-	-	5 801
1996	5 471	1 400	-	-	-	6 871
1997	6 242	207	-	-	-	6 449
1998	6 103	270	530	-	-	6 903
1999	6 421	230	600	-	-	7 250
2000	6 868	258	565	-	-	7 691
2001	7 017	-23	646	-	-	7 641
2002	7 429	15	743	-	-	8 188
2003	7 686	0	641	-	-	8 327
2004	8 062	0	720	-	-	8 781
2005	10 297	2	722	-	-	11 022
2006	10 572	2	718	492	-	11 784
2007	10 349	3	748	345	1 641	13 086
2008	11 288	0	782	687	3 270	16 027
2009	11 682	0	891	785	3 018	16 376
2010	11 875	0	778	799	2 948	16 400
2011	11 237	0	778	802	2 907	15 724
2012	11 191	0	771	812	2 828	15 603
2013	11 492	0	752	1 493	2 765	16 502
2014	11 576	0	753	1 676	2 801	16 807

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

Fordonsskatten betalning för rätten att trafikera allmän väg

Den årliga fordonsskatten på innehav av fordon infördes redan 1922. Genom skatten skulle fordonsägarna få svara för den kostnad för vägunderhåll och vägförstöring som fordonen orsakade. Under många år var också fordonsskatten specialdestinerad för detta ändamål. Numera kan fordonsskatten ses som en betalning för rätten att trafikera allmän väg. Fordonsskatten tas ut med belopp som varierar med bl.a. fordonsslag, fordonsvikt, drivmedelsslag och antal hjulaxlar (lastbilar och bussar).

År 2006 infördes en ny princip för beskattning av fordon. Beskattningen sker utifrån

fordonets drivmedel och koldioxidutsläpp. Koldioxidkomponenten i beskattningen är olika beroende på om bilen drivs av bensin, diesel eller kan drivas med alternativa drivmedel⁷. Syftet är att öka miljöstyrningen av fordonsskatten. Denna koldioxidbaserade fordonsskatt omfattar endast nyare personbilar, lätta lastbilar och lätta bussar.

I vissa glesbygdskommuner ges ett avdrag på fordonsskatten med 384 kr per skatteår. För nya miljöbilar betalas ingen fordonsskatt de första fem åren.

⁷ Med alternativa drivmedel avses etanol, E85, naturgas eller biogas.

8.35 Tabell

Exempel på fordonsskattesatser 2015, kronor/år

Examples of motor vehicle tax rates 2015, SEK/year

Fordonsslåg	Drivmedel	Koldioxidutsläpp, gram CO ₂ / km	Skattevikt, kg	Fordonsskatt
Type of vehicle	Fuel	Carbon dioxide emission, gram CO ₂ / km	Tax weight, kg	Vehicle tax
Nya systemet med koldioxidbaserad fordonsskatt				
Personbil (<i>Passenger car</i>)	bensin (petrol)	214	-	2 626
Personbil skattepliktig före 2008 (<i>Passenger car liable to tax before 2008</i>)	diesel (diesel)	174	-	4 638
Personbil skattepliktig efter 2007 (<i>Passenger car liable to tax after 2007</i>)	diesel (diesel)	174	-	4 388
Personbil (<i>Passenger car</i>)	etanol (ethyl alcohol)	214	-	1 493
Gamla systemet med viktbaserad fordonsskatt				
Personbil (<i>Passenger car</i>)	bensin (petrol)	-	1 650	2 627
Personbil (<i>Passenger car</i>)	diesel (diesel)	-	1 650	6 811
Dragbil (<i>Lorry with attachment for semitrailer</i>)	diesel (diesel)	-	19 000	7 211
Lastbil (<i>Lorry</i>)	diesel (diesel)	-	16 000	6 711
Släpvagn (<i>Trailer</i>)	-	-	20 000	4 670
Buss (<i>Bus</i>)	diesel (diesel)	-	16 000	9 171
Trafiktraktor (<i>Road tractor</i>)	bensin eller diesel (petrol or diesel)	-	6 000	4 115

Källa: Skatteverket

Vägavgift för tyngre fordon

För tyngre fordon som trafikerar det svenska vägnätet finns en särskild vägavgift. Avgiften gäller för lastbilar och lastbils ekipage med en totalvikt på minst 12 ton och varierar beroende på vilken avgasklass fordonet tillhör. För år 2015 är vägavgiften för fordonskombinationer som uppfyller de högsta avgaskraven och har högst tre axlar 6 819 kr, för fordonskombinationer med fler axlar är avgiften 11 366 kr. I motsvarande mån är fordonsskatten sänkt för dessa lastbilar. Avgifterna ingår i ett europeiskt system, Eurovinjettsystemet, med för närvarande fem länder anslutna: Belgien, Danmark, Luxemburg, Nederländerna och Sverige. Bakgrunden till systemet är att flera länder med omfattande genomfartstrafik inte anses få de väggkostnader som denna medför täckta genom beskattningen av drivmedel. Tyskland deltog tidigare i vägavgiftssamarbetet men har numera infört ett eget kilometerbaserat system.

Trängselskatter i Stockholm

Den 1 augusti 2007 infördes trängselskatt för biltrafik i Stockholm. Införandet föregicks av en försöksperiod under första halvåret 2006.

De totala skatteinkomsterna uppgick 2014 till 846 miljoner kronor. Skatten är differentierad

beroende på vilken veckodag och tid på dygnet som bilresan företas. Vissa fordonstyper är undantagna från trängselskatt, t ex utryckningsfordon och tyngre bussar. Tidigare fanns också ett undantag för miljöbilar.

Trängselskatter i Göteborg

År 2013 infördes även trängselskatt i Göteborg enligt ett system liknande det i Stockholm. De totala skatteinkomsterna uppgick 2014 till 830 miljoner kronor.

Skatt på trafikförsäkringspremier

Sedan 2007 finns en skatt på trafikförsäkringspremier. Skattesatsen är 32 procent av premien och 22 procent av trafikförsäkringsavgiften. Syftet med skatten är att överföra en större del av samhällets kostnader för trafikskadades sjukersättning till trafikförsäkringen. Genom att hela skadekostnaden hanteras av försäkringsbolagen premieras försäkringstagare med lågt riskbeteende. Detta bedöms i sin tur ge samhällsekonomiska vinster i form av ökad trafiksäkerhet, förbättrad och mer effektiv rehabilitering samt minskade skadekostnader.

8.36 Tabell

Antalet fordon efter fordonsslag 2015, tusental

Number of motor vehicles according to type of vehicle 2015, thousands

Fordonsslag Type of vehicle	I trafik In traffic	Avställda Not in use	Totalt Total
Personbilar (Passenger cars)			
bensin, (petrol)	3 371	925	7 296
diesel (diesel)	1 375	130	1 505
ej bensin eller diesel (nor petrol or diesel)			14
Totalt personbilar (Passenger cars total)	4 746	1 055	5 801
varav alternativa drivmedel* (of which alternative fuel*)	312	10	322
Bussar (Buses)			
ej diesel, (not diesel)	3,0	0,5	3,5
diesel (diesel)	11,6	4,3	16,1
Totalt bussar (Buses total)	14,6	4,8	19,6
Lastbilar (Lorries)			
ej diesel (not diesel)	74	76	150
diesel (diesel)	538	137	675
Totalt lastbilar (Lorries total)	612	213	825
Motorcyklar (Motor bicycles)			
	307	211	518
Traktorer (Tractors)	326	124	450
Släpvagnar (Trailers)	1 091	243	1 334
Totalt (Total)	7 097	1 851	8 948

Anm: Uppgifterna avser antalet den 12 oktober 2015

*Avser fordon som drivs av antingen bensin eller diesel och samtidigt kan drivas med alternativa drivmedel (etanol, E85, naturgas eller biogas). Dessa kan inte särskiljas från övriga bensin och dieseldrivna fordon och ingår därför även i statistiken för dessa. (Vehicles which are either driven by petrol or diesel and in the same time can be driven by alternative fuel [ethyl alcohol, E85, natural gas or fossil gas]. These fuels can not be separated from other petrol or diesel driven vehicles and are therefore included those figures).

Källa: Transportstyrelsen

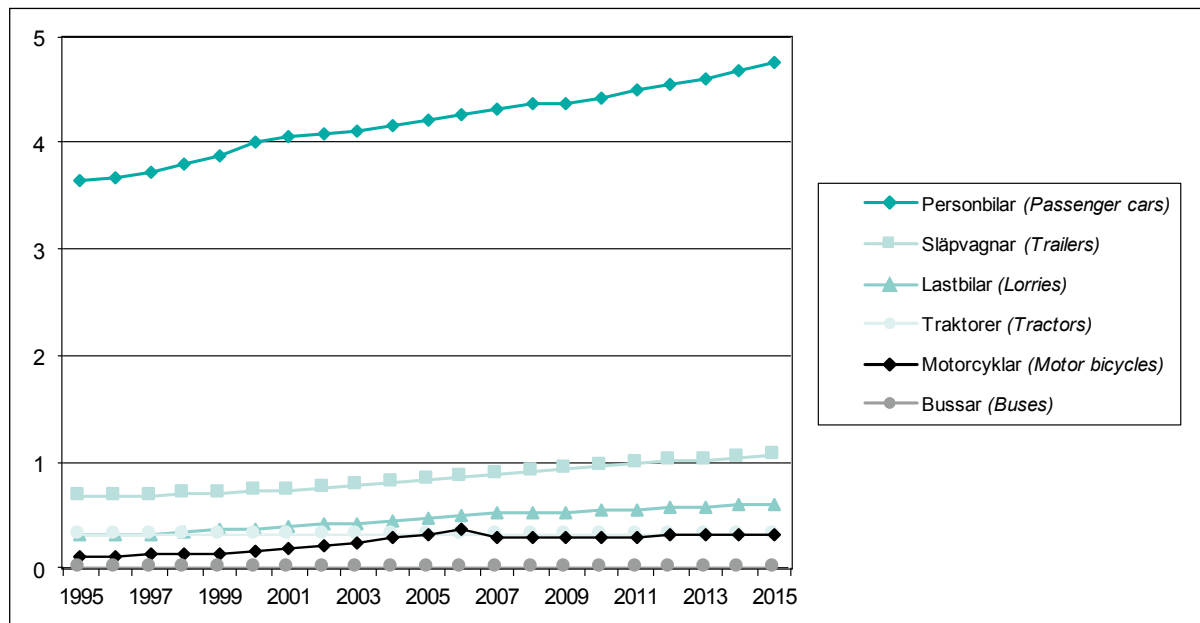
Två tredjedelar av alla fordon är personbilar

Totalt finns 8,9 miljoner fordon i Sverige. Av dessa utgör personbilar två tredjedelar. Sedan 1998 har antalet personbilar ökat med en tredjedel. Totalt sett har antalet skattepliktiga fordon ökat med 39 procent under samma tid.

8.37 Diagram

Antalet fordon i trafik efter fordonsslag 1998-2014, miljoner

Number of motor vehicles in traffic according to type of vehicle 1998-2014, Millions

Anm: Uppgifterna avser antalet den 30 juni.

Källa: Transportstyrelsen, Skatteverkets bearbetning

8.38 Tabell

Skatt per år i samband med fordonsanvändning 2015, kr

Annual taxes on vehicles 2015, SEK

	Kr
	SEK
Fordonsskatt (Vehicle tax)	2 626
Energi- och koldioxidskatt på bensin (Energy and CO ₂ tax on petrol)	7 020
Moms på bensin (VAT on petrol)	3 046
Totalt (Total)	12 692
Skatt kr/mil (Tax SEK/10 km)	8,46

Anm: Beräkningen avser en bensindriven personbil som släpper ut 214 g CO₂/km, bensinförbrukning 0,8 l/mil (miljöklass 1), bensinpris 12,69 kr/lit och årlig körsträcka 1 500 mil. (Petrol-powered passenger car with carbon dioxide emission 214 gram CO₂/km, petrol consumption 0,8 litre per 10 km (environmental class 1), petrol price 12,69 SEK per litre and annual driving distance 15 000 km.)

Källa: Skatteverket

8.3.7 Importskatter

Sedan Sveriges inträde i EU år 1995 tas tull och importavgifter bara ut på import från tredje land, dvs. länder utanför EU. Tull utgör tillsammans med särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter vad som brukar benämnas EU:s traditionella egna medel. De i Sverige och

andra medlemsstater erlagda tullarna överförs till EU efter avdrag med 10 procent för kostnaderna för uppbörden. I regel utgår tull som värdetullar, dvs. den står i ett visst förhållande till varans värde. Endast vissa varor är belagda med tullar som utgår efter kvantitet.

⁸ Lotteriinspektionen, Spelmarknadens utveckling i Sverige och internationellt 2013

8.39 Tabell
Importskatter 1994-2014, mnkr
 Revenues from import taxes 1994-2014, MSEK

År	Tullmedel	Särskilda jordbrukstullar och sockeravgifter	Övriga skatter m m på import	Avgifter till EUs omstrukturingsfond för sockerindustrin	Total skatt på import
Year	Customs duties	Certain agricultural duties	Other import taxes	Fees to the EU fund for restructuring of the sugar industry	Import tax total
1994	5 074	0	431	-	5 505
1995	4 447	385	149	-	4 981
1996	3 179	255	191	-	3 625
1997	3 467	343	-2	-	3 808
1998	3 356	403	6	-	3 765
1999	3 143	372	16	-	3 530
2000	3 449	349	9	-	3 806
2001	3 338	298	8	-	3 643
2002	3 217	254	5	-	3 476
2003	3 209	239	13	-	3 461
2004	3 504	281	3	-	3 787
2005	4 307	340	2	-	4 649
2006	4 704	233	-	224	5 160
2007	5 099	294	-	491	5 884
2008	5 212	277	-	385	5 874
2009	4 764	251	-	136	5 151
2010	5 412	261	-	0	5 674
2011	5 399	262	-	0	5 660
2012	4 995	260	-	0	5 255
2013	4 976	244	-	0	5 221
2014	5 737	70	-	0	5 807

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (To 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

Källa: Ekonomistyrningsverket

Trots kraftigt ökad import har det efter Sveriges inträde i EU år 1995 endast skett små förändringar av den totala importskatten. Orsaken till detta är, förutom EU:s utvidgning, att tullsatserna successivt har sänkts.

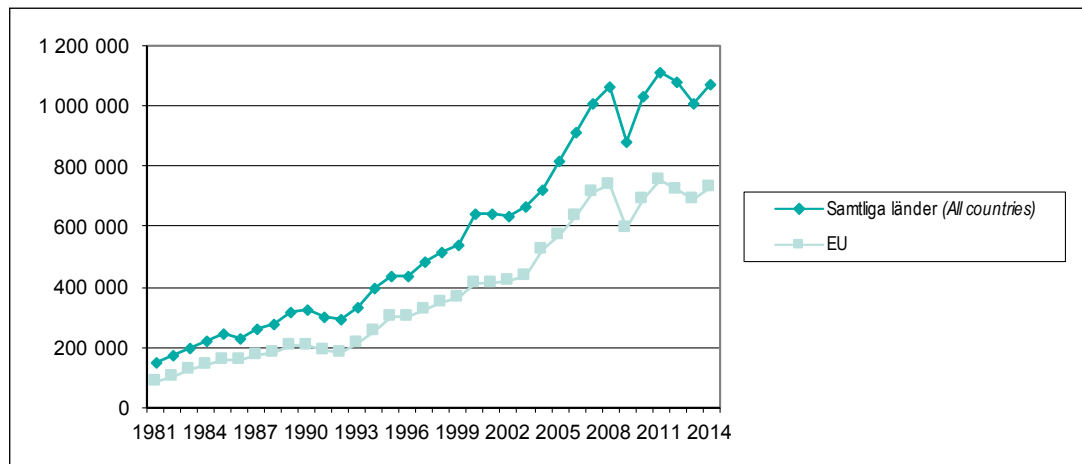
Under 2009 minskade importen, och därmed den totala importskatten, kraftigt. Orsaken

till detta var den internationella finanskrisen. Under de efterföljande åren har det skett en återhämtning av importen, dock med en mindre minskning år 2013.

8.40 Diagram

Importvärdet efter handelspartner åren 1981-2014, mnkr

Import value by region of origin 1981-2014, MSEK

Anm: I data ingår ej den icke-varufördelade EU-handeln vilket medför att uppgifterna avviker från totalsiffran i SCB:s statistik.

T.o.m. 1994 redovisades importen efter ursprungsland. Fr.o.m. 1995 redovisas den efter avsändningsland. Med EU avses samtliga nuvarande medlemsländer.

Källa: SCB, utrikeshandelsstatistiken, Skatteverkets bearbetning

8.3.8 Skatt på lotterier och spel

Lotteriskatt

Lotteriskatten omfattar lotterier och penningvinster vid vinstsparande i bank. Lotterier anordnade av ideella organisationer och AB Svenska spel är undantagna från lotteriskatt. Svenska spels andel av den totala spelomsättningen i Sverige uppgick under 2013 till 49 procent.⁸ Detta innebär att nästan hälften av de pengar svenska folket spelar för inte omfattas av lotteriskatt. Istället redovisar AB Svenska spel, som helstatligt bolag, in sitt överskott till statsbudgeten.

Lotteriskatten utgår med 36 procent av behållningen i svenskt lotteri när vinsten utgörs

av pengar. Skatten på vinstsparande tas ut med 30 procent av vinsten på sådant sparande i bank eller sparkassa. Samma skattesats gällde för lotterivinstskatten.

Skatt på spel

Skatt på spel erläggs sedan år 1973 av dem som har tillstånd att anordna roulettspel enligt lotterilagen. Till och med 1994 beskattades även bingospel och mellan 1998 och 2000 varuspelsautomater. Skatten på roulettspel utgår med ett visst belopp som är beroende av antalet spelbord. För t.ex. tillstånd som innebär rätt till spel på ett spelbord är beloppet 2 000 kr för varje månad.

8.41 Tabell

Lotteriskatt och överskott från spelverksamhet 1990-2014, mnkr

Revenues from lottery tax and profits from government owned gambling companies 1990-2014, MSEK

	Lotteriskatt	Skatt på spel	Inlevererat överskott från AB Svenska Spel	Lotteriavgifter*	Totalt
	Lottery tax	Tax on gambling	Delivered profits from AB Svenska Spel	Lottery fees*	Total
1990	1 494	88	2 365	1	3 948
1991	2 175	98	3 433	2	5 708
1992	2 994	110	3 212	2	6 317
1993	3 076	117	1 593	2	4 788
1994	3 190	124	1 713	12	5 039
1995	3 223	57	1 594	20	4 895
1996	2 267	48	1 798	21	4 134
1997	1 078	44	4 142	24	5 288
1998	1 183	63	3 526	24	4 796
1999	1 201	103	2 018	24	3 345
2000	1 199	96	2 862	24	4 182
2001	1 198	40	3 561	24	4 823
2002	1 149	36	3 297	30	4 511
2003	1 184	33	3 300	32	4 549
2004	1 210	31	3 677	32	4 950
2005	1 202	30	3 634	31	4 897
2006	1 243	25	3 437	33	4 737
2007	1 295	22	3 657	27	5 000
2008	1 268	21	3 587	30	4 905
2009	1 351	19	4 477	28	5 875
2010	1 360	18	4 766	25	6 170
2011	1 394	17	5 006	25	6 442
2012	1 319	16	5 137	21	6 493
2013	1 293	15	5 269	34	6 612
2014	1 305	15	4 763	29	6 112

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomstår de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Lotteriavgifter redovisades till och med 2005 i statsbudgeten som en offentligrättslig avgift. Från och med 2006 redovisas de tillsammans med skatter på konsumtion och insatsvaror (Lottery fees were earlier accounted together with other public fees. From 2006 the fees are accounted together with taxes on consumption and input goods).

Källa: Ekonomistyrningsverket

8.3.9 Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm

Skatt på annonser och reklam finansierar stödet till dagspressen

Skatt på annonser och reklam infördes i början på 1970-talet för att finansiera en ökning av det statliga stödet till dagspressen. Skatten tas ut på annons som är avsedd att offentliggöras i landet. Skattesatsen för annons i allmän nyhetstidning är tre procent av beskattningsvärdet och i övriga fall åtta procent. Skattskyldig är den som yrkesmässigt offentliggör reklam eller annons. År 1999 avskaffades reklamskatten på reklamtrycksaker. Anledningen till avskaffandet var svårigheter i tillämpningen och kontrollen av skatten på annonser och reklam.

Koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter mm

Från och med 2006 har ett antal avgifter som tidigare i statsbudgeten redovisades som offentligrättsliga avgifter tillkommit bland skatterna på konsumtion och insatsvaror. Dessa är koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden och avgifter för telekommunikation. Ingen av dessa avgifter administreras av Skatteverket. Koncessionsavgifter för TV-företag och lokalradioavgifter betalas till Radio- och TV-verket, avgifter till granskningsnämnden redovisas in till staten av denna nämnd och avgifter för telekommunikation betalas till Post- och telestyrelsen.

8.42 Tabell

Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm 1990-2014, mnkr Revenues from tax on advertising, session fees for TV networks etc. 1990-2014, MSEK

	Skatt på annonser och reklam Tax on advertising	Koncessionsavgifter för TV-företag, lokalradioavgifter m.m.* Concession fees for TV and radio networks etc.*	Övriga skatter på konsumtion och insatsvaror Other taxes on consumption and input goods	Totalt Total
1990	1 073	1 073
1991	999	999
1992	980	980
1993	973	973
1994	1 036	1 036
1995	1 072	159	..	1 231
1996	1 103	413	..	1 516
1997	1 163	417	..	1 580
1998	1 192	567	12	1 770
1999	1 037	652	6	1 695
2000	1 091	662	3	1 756
2001	955	756	0	1 712
2002	823	582	4	1 409
2003	753	586	26	1 365
2004	821	548	21	1 391
2005	875	554	100	1 530
2006	659	663	20	1 343
2007	657	528	-	1 185
2008	213	243	-	455
2009	292	227	-	519
2010	335	229	-	564
2011	390	302	-	692
2012	290	210	-	500
2013	244	244	-	488
2014	225	217	-	442

Anm: Till och med 2005 redovisas skatterna kassamässigt. Från och med 2006 tillämpas periodiserad redovisning, vilket innebär att skatterna redovisas under det inkomståret de avser. (Until 2005 the taxes were reported on cash basis. From 2006 accrual accounting is used)

* Här ingår koncessionsavgifter på televisionens område, lokalradioavgifter, avgifter till granskningsnämnden samt avgifter för telekommunikation. Dessa avgifter redovisades t.o.m. 2005 som offentligrättsliga avgifter. Från och med 2006 redovisas de som skatt på konsumtion och insatsvaror. (Included are session fees for TV and radio networks, fees to the Swedish Broadcast Commission and permission fees to the electronic communication network)

Källa: Ekonomistyrningsverket

No I.

Berednings och Taxeringslängd, hvaruti uppräknas Capite af Hemman, Vägneder, Wert och Användningar, samt Innehafvare af Besittningsrätt å Sveue-Hemman, uti N. N. Socken för år 18 . .

Den Skattskyldiges Namn och Caraktär.	Hemman, Vägneder, Wert och Användningar, m. m.	Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Sveue-Hemman.		Taxerings-Commissions undersökning.
		Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.	Stor.	Små.			
Öfversten N. N.	Öfversten N. N.	1	2	20,000				30,000												Svårheten i N. N. & S. N. Socken. Hemman för alla Hemmansvärden för skatte, som hos Berednings-Commissionen och Taxerings-Commissionen undersöks, och Taxerings-Commissions längd.
N. N. Socken Kamreraren N. N.	N. N. Socken Kamreraren N. N.	1	1	5,000				5,000												
				4,000	41,000			4,000	58,000	116	116									

[188] 1889 Öf. Tax. Com. No 4, 1889.

I bevillningsförordning 1810 infördes för första gången skyldighet att avge skriftlig självdeklaration. Den skulle innehålla i huvudsak samma uppgifter som lämnades vid mantalskrivningen, samt en summarisk uppgift om den skattskyldiges hela behållna inkomst för det föregående året. Någon rätt för taxeringsmännen att kontrollera på annat sätt än genom jämförelse med mantalslängden och eventuellt erhållna upplysningar fanns inte.

Särskilt om företagsbeskattning

9.1 Inledning

Syftet med detta kapitel är att ge en samlad bild av området företagsbeskattning, eller inkomst av näringsverksamhet som är den skattemässiga termen. Dessutom ges en övergripande beskrivning av den svenska företagsstrukturen.

Den statliga inkomstskatten för juridiska personer, populärt kallad bolagsskatten, hänförs till skatt på kapital och beskrivs översiktligt även i kapitel 7. Övriga skatter på inkomst av näringsverksamhet är hänförliga till skatt på arbete. Uppgifter om dessa skatter finns även i kapitel 6.

Under årens lopp har företagsbeskattningen genomgått ett antal förändringar vad gäller företagets möjligheter att själva reglera sitt skattemässiga resultat genom att göra olika typer av reserveringar. I och med skattereformen 1990/91 renodlades företagsbeskattningen så till vida att ett flertal reserveringsmöjligheter ändrades eller togs bort samtidigt som skattesatsen för bolag sänktes (se vidare avsnitt 9.4.1). För enskilda näringsidkare och fysiska personer som är delägare i handelsbolag varierar skattesatsen beroende på den enskilde individens kommunalskatt och övriga inkomster. Detta behandlas närmare i kapitel 6. Olika reserveringsmöjligheter som fysiska näringsidkare kan använda för att påverka det skattemässiga resultatet beskrivs närmare i avsnitten 9.5.3 (expansionsmedel), 9.5.4 (räntefördelning) och 9.5.5 (periodiseringsfond).

9.2 Grundläggande principer

9.2.1 Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten

En grundläggande princip inom företagsbeskattningen är att det skattemässiga resultatet utgår från företagets bokföringsmässiga resultat. Dessa resultat utgör utgångspunkten för beskattningen och resultaten påverkas endast av vissa skattemässiga justeringar. Ytterligare en koppling mellan beskattning och redovisning är det krav som finns att vissa skattemässiga reserveringar endast godtas om avsättningen har gjorts i räkenskaperna.

Den ursprungliga reserveringsmöjligheten som fanns efter skattereformen, skatteutjämningsreserven, även kallad SURV, togs bort från och med 1995 års taxering och ersattes med periodiseringsfonder (se vidare avsnitten 9.4.6 och 9.5.5).

En annan princip som upprätthålls inom företagsbeskattningen är att den i möjligaste mån ska vara neutral i förhållande till den företagsform som verksamheten bedrivs i.

En annan princip som upprätthålls inom företagsbeskattningen är att den i möjligaste mån ska vara neutral i förhållande till den företagsform som verksamheten bedrivs i.

9.2.2 Kvittning och rullning

Förlustutjämning sker i ett rullande system som innebär att underskott i en förvärvskälla inom inkomstslaget näringsverksamhet får dras av vid beräkningen av inkomsten av samma förvärvskälla närmast följande beskattningsår. All inkomst av näringsverksamhet som bedrivs av en skattebetalare hänförs med några få undantag till en enda förvärvskälla. Kvittningssystemet innebär att underskottsavdrag rullas vidare från ett beskattningsår till nästa till dess att full kvittning uppnåts. Det underskott som fastställs vid en taxering kan på så sätt bestå av ackumulerade underskott från flera beskattningsår, samtidigt som ett redovisat överskott kan ha reducerats av tidigare års underskott. Nedan ges ett exempel på hur ett underskott rullas vidare till dess ett överskott uppstår.

	År 1	År 2	År 3	År 4	År 5
Verksamhetens resultat aktuellt år	-100	-50	50	200	300
Inrullat underskott	-	-100	-150	-100	-
Redovisat (ackumulerat) underskott	-100	-150	-100	-	-
Redovisat överskott	-	-	-	100	300

År ett uppstår ett underskott på 100 i förvärvskällan. Detta underskott rullas vidare till år två. Även år två medför ett underskott på 50. Det ackumulerade underskottet om 150 rullas vidare till år tre. År tre uppstår ett överskott på 50 som får kvittas mot tidigare års underskott. Det återstående underskottet om 100 rullas vidare till år fyra. År fyra ger verksamheten ett överskott på 200. Detta överskott får kvittas mot det inrullande underskottet, vilket innebär att det skattemässiga resultatet uppgår till 100 samtidigt som tidigare års förluster utjämnats. År fem redovisas ett överskott på 300 som inte påverkas av tidigare års resultat.

Det finns vissa undantag från regeln om att underskott endast får kvittas mot överskott inom samma förvärvskälla. Ett av dessa undantag är nystartad verksamhet, där underskott de fem första åren får kvittas mot tjänsteinkomster. Ett annat undantag är underskott av konstnärlig och litterär verksamhet som också får kvittas mot tjänsteinkomster. Ingen tidsbegränsning gäller dock för kvittning av underskott i sådan verksamhet. Underskott som finns kvar när en förvärvskälla upphör behandlas som en realisationsförlust, vilken får kvittas mot andra kapitalinkomster.

9.1 Tabell

Antal företag fördelade efter storlek (antal anställda), 2008-2014

Number of enterprises according to size (number of employees), 2008-2014

Antal anställda Number of employees	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
							Antal Number	Andel Share
0	700 336	720 733	717 697	841 559	845 016	828 787	852 470	73,59%
1-4	171 871	176 288	183 420	196 493	207 193	213 379	219 515	18,95%
5-9	37 168	39 351	40 272	41 429	42 256	42 841	42 786	3,69%
10-19	19 803	21 085	21 041	21 551	22 231	22 309	22 844	1,97%
20-49	11 439	12 180	11 895	12 411	12 890	12 967	13 079	1,13%
50-99	3 456	3 667	3 553	3 699	3 816	3 859	3 935	0,34%
100-199	1 585	1 642	1 626	1 663	1 746	1 800	1 788	0,15%
200-499	916	963	968	1 007	984	983	1 012	0,09%
500-	850	881	877	890	896	907	920	0,08%
Summa (Total)	947 424	976 790	981 349	1 120 702	1 137 028	1 127 832	1 158 349	100,00%

Anm: Tabellen avser aktiva företag. Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, företagsregistret

Det svenska näringslivet domineras av små företag. 92,5 procent av alla företag har mindre än fem anställda och endast 0,08 procent av företagen har mer än 500 anställda. Andelarna små och stora företag har varit ganska konstant under de senaste åren.

9.3.2 Olika företagsformer

Näringsverksamhet kan bedrivas av såväl fysiska som juridiska personer. Inkomst av näringsverksamhet beskattas på olika sätt beroende på om den skattebetalaren är fysisk person, dödsbo eller juridisk person. All verksamhet som bedrivs av juridiska personer hänförs till inkomst av näringsverksamhet och den juridiska personen är skattesubjekt och beskattas själv för inkomsten. Beträffande handelsbolag, kommanditbolag och Europeiska ekonomiska intressegrupperingar (EEIG), som civilrättsligt är juridiska personer, är det dock delägarna i

9.3 Företagsstrukturen i Sverige

9.3.1 Företagens storlek

För att närmare beskriva svensk företagsstruktur och dess sammansättning görs en indelning av företag efter antalet anställda. I 9.1 Tabell ingår samtliga aktiva fysiska och juridiska personer, uppdelade efter antal anställda.

bolaget som beskattas för näringsverksamhetens resultat. EEIG är en företagsform inom Europeiska unionen (EU). En EEIG kan närmast liknas vid ett handelsbolag över nationsgränserna. Näringsverksamhet bedriven av fysisk person, även kallad enskild näringsverksamhet eller enskild firma, innebär att verksamheten bedrivs av fysisk person i eget namn. Den fysiska personen är skattesubjekt för den enskilda näringsverksamheten och redovisar dess inkomster tillsammans med sina övriga inkomster.

De vanligast förekommande företagsformerna i Sverige är enskild firma, aktiebolag, handelsbolag och ekonomisk förening.

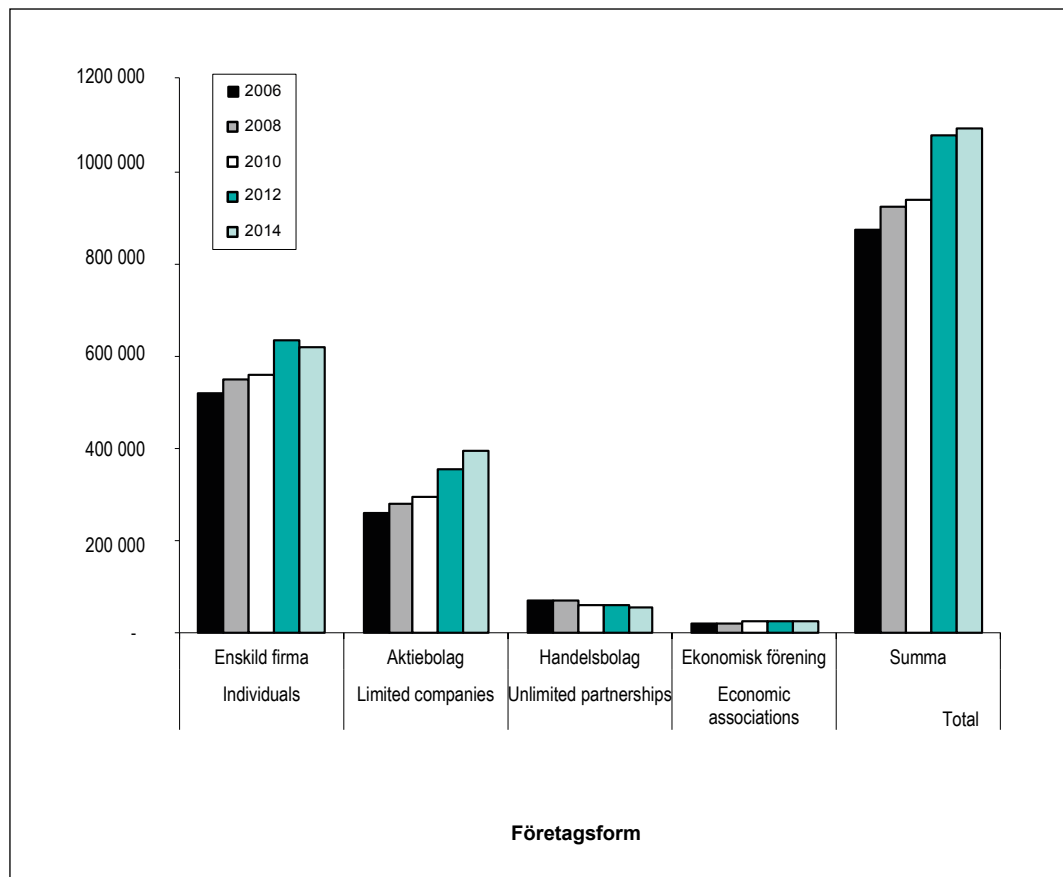
Såsom framgår av 9.2 Diagram är de enskilda firmorna och aktiebolagen de klart dominerande företagsformerna, sett till antalet företag. Antalet aktiva företag¹ har ökat något under de senaste åren. Det exakta antalet företag finns i tabellbilagan (9.28 Tabell).

¹ Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

9.2 Diagram

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2006-2014

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2006-2014

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (9.28 Tabell).

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet

Antalet män som är företagare är totalt 327 900 och antalet kvinnor som är företagare är 144 500. Andelen kvinnliga och manliga företagare som har anställda i aktiebolag är

73,2 respektive 73,4 procent. Andelen kvinnliga och manliga företagare som har anställda i sin enskilda näringsverksamhet är 12,7 respektive 15,8 procent.

9.3 Tabell

Företagare 20 år och äldre efter antal sysselsatta i företaget samt företagens juridiska form 2013, i tusental och procent

Business owners 20 years and older by number of employees in the company and by legal form 2013, thousands and percent

Antal sysselsatta Number of employees	Antal (Number)				Procent (Percent)			
	Kvinnor (Women)		Män (Men)		Kvinnor (Women)		Män (Men)	
	Företagare i eget AB	Egenföretagare	Företagare i eget AB	Egenföretagare	Företagare i eget AB	Egenföretagare	Företagare i eget AB	Egenföretagare
	Owners of limited companies	Businessman	Owners of limited companies	Businessman	Owners of limited companies	Businessman	Owners of limited companies	Businessman
1	9,5	95,1	34,6	166,6	26,7	87,2	26,6	84,1
2-4	13,1	12,4	44,8	27,1	37,1	11,3	34,5	13,7
5-9	6,3	1,3	25,2	3,6	17,8	1,2	19,4	1,8
10-19	3,2	0,2	14,3	0,6	9,1	0,2	11	0,3
20-49	1,9	0,0	7,2	0,1	5,2	0	5,5	0
50-	1,4	0,0	3,9	0,1	4	0	3	0
Totalt (Total)	35,4	109,1	129,9	198,0	100	100	100	100

Anm: Antal anställda inkluderar företagaren

Källa: Statistiska centralbyrån, Registerbaserad arbetsmarknadsstatistik (RAMS)

Vad gäller ekonomisk aktivitet är aktiebolagen helt dominerande och svarar för 87,6 procent av den totala omsättningen inom området näringsverksamhet. Enskild näringsverksamhet, handelsbolag och ekonomiska föreningar svarar tillsammans för endast 4,7 procent av omsättningen. I 9.3 Tabell ser det ut som att omsätt-

ningen för enskild näringsverksamhet har ökat med 36,5 procent mellan beskattningsåren 2012 och 2013. Den kraftiga ökningen beror dock på ändrade redovisningsregler för redovisning av moms från och med beskattningsåret 2013. Det gör att även små enskilda näringsidkare ingår i underlaget för beräkning av omsättningen.

9.4 Tabell

Total omsättning per företagsform beskattningsåren 2010-2014 enligt lämnade momsdeklarationer, mdkr och procent

Total turnover per legal form of enterprise tax years 2010-2014 on the basis of VAT tax returns, BSEK and percent

Företagsform Legal form	2010		2011		2012		2013		2014	
	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share	Omsättning Turnover	Andel Share
Enskild näringsverksamhet (Individuals)	128	1,7	130	1,6	126	1,5	172	2,1	173	2,1
Aktiebolag (Limited companies)	6 671	88,4	7 070	88,7	7 083	85,3	7 032	84,7	7 277	87,6
Handelsbolag (Unlimited partnerships)	117	1,5	117	1,5	115	1,4	114	1,4	120	1,4
Ekonomisk föreningar (Economic associations)	95	1,3	96	1,2	91	1,1	90	1,1	95	1,1
Övriga (Others)	533	7,1	555	7,0	559	6,7	583	7,0	639	7,7
Summa (Total)	7 543	100,0	7 968	100,0	7 974	100,0	7 991	96,2	8 304	100,0

Anm: Omsättningen har beräknats utifrån uppgifter i lämnade momsdeklarationer. Det innebar fram till beskattningsåret 2012 en viss underskattning för enskild näringsverksamhet, eftersom momsen vid en omsättning under en miljon kronor redovisades i inkomstdeklarationen. Från och med beskattningsåret 2013 ska all moms redovisas i momsdeklarationen.

Källa: Statistiska centralbyrån

9.4 Juridiska personers skatt

9.4.1 Förändringar vid skattereformen

I samband med skattereformen 1990-1991 genomfördes en omfattande förändring av bolagsbeskattningen. Före skattereformen var skattesatsen 52 procent. Samtidigt var möjligheterna till s.k. skattemässiga reserveringar generösa, bl.a. i form av lagernedskrivning och avsättning till resultatutjämningsfond. Utöver bolagsskatten betalade större bolag även en särskild vinstdelningsskatt, vilken uppgick till 20 procent av ett underlag beräknat på särskilt sätt. Bolagsskattesatsen sänktes 1991 till 30 procent, samtidigt som rätten till lagernedskrivning och andra resultatreglerande åtgärder slopades. Vid samma tidpunkt togs även vinstdelningsskatten bort. Skattesatsen sänktes 1995 till 28 procent, 2009 till 26,3 procent och 2013 sänktes bolagsskatten till 22 procent.

9.4.2 Dubbelbeskattning

Med ekonomisk dubbelbeskattning menar man att ett bolag (eller en ekonomisk förening) först ska betala skatt för sin vinst. Därefter ska aktie- eller andelsägarna betala skatt på den vinstutdelning som företaget lämnar. Eftersom företag inte får göra avdrag för vinstutdelningen uppkommer dubbelbeskattning. Vid 1995 års taxering var dubbelbeskattningen av svenska aktiebolag och ekonomiska föreningar i princip avskaffad. Dubbelbeskattningen infördes åter fr.o.m. den 1 januari 1995. Olika invändningar har under årens lopp riktats mot systemet med dubbelbeskattning, och i vissa delar har dessa lett till att regler införts för att lindra effekten av dubbelbeskattningen. Praktiskt sett innebär dubbelbeskattningen att en bolagsvinst beskattas med 45 procent skatt. Först beskattas hela vinsten med 22 procent bolagsskatt hos bolaget, resterande 78 procent kan delas ut och beskattas då med 30 procent kapitalskatt hos mottagaren (om denne är en fysisk person). Den totala skatten på t.ex. 100 kronor blir därmed 45,40 kronor ($22,00 + 30\% \cdot 78,00$).

9.4.3 Skatten för juridiska personer 144,5 miljarder kronor år 2013

Den totala skatt som debiteras aktiebolag och andra juridiska personer uppgick vid beskattningsåret 2013 till 144,5 miljarder kronor. Detta motsvarar en minskning med 2,5 procent jämfört med året innan. Av den samlade debiterade skatten svarar statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för 89,0 miljarder kronor, vilket motsvarar 61,6 procent. Det är en minskning med 0,6 procent jämfört med året innan. Sänkningen beror på att bolagsskattesatsen sänktes från 26,3 till 22 procent. Om den gamla skattesatsen hade varit kvar så hade årets redovisade inkomst motsvarat en bolagsskatt på 106,4 miljarder kronor. Det förklaras av att många bolag sköt upp delar av sin beskattning från 2012 till 2013 genom att 2012 öka sina avsättningar till periodiseringsfond.

Avkastningsskatten, som betalas på inestående pensionsmedel hos försäkringsbolagen, minskade med 3,2 miljarder kronor, eller 32,6 procent. Avkastningsskatten bestäms av storleken på livförsäkringsföretagens förmögenheter vid beskattningsårets ingång och den genomsnittliga statslåneräntan året närmast före. Den genomsnittliga statslåneräntan sjönk mellan 2011 och 2012. Minskningen av avkastningsskatten förklaras i huvudsak av den sjunkande statslåneräntan.

Den särskilda löneskatten på pensionskostnader minskade med 0,6 miljarder kronor till totalt 30,9 miljarder.

Fastighetsskatten för juridiska personer ökade med 2,5 miljarder kronor, till 18,1 miljarder.

Den del av momsens som tidigare redovisades i inkomstdeklarationen ingår numera i det ordinarie momssystemet, vilket betyder att ett belopp om cirka 2 miljarder inte längre redovisas bland de årliga inkomstskatterna för juridiska personer.

9.5 Tabell

Översikt av skatteutfallet för juridiska personer beskattningsåren 2007-2013, mdkr

Overview of taxes for legal entities tax years 2007-2013, BSEK

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Förändring 12-13 Change 12-13	
								mdkr BSEK	%
Statlig inkomstskatt (Central government income tax)	104,6	83,0	86,5	106,6	102,8	89,5	89,0	-0,5	-0,6
Avkastningsskatt (Yield tax)	12,3	14,6	11,8	11,3	11,2	9,7	6,5	-3,2	-32,6
Särskild löneskatt på pensionskostnader (Special tax on pension costs)	24,1	26,2	26,3	26,8	30,5	31,5	30,9	-0,6	-2,0
Fastighetsskatt (Real estate tax)	12,8	13,5	13,4	14,4	15,3	15,6	18,1	+2,5	+16,1
Moms, netto (VAT, net)	1,9	1,9	1,8	1,9	2,0	2,0	0,0	-2,0	-100,0
Skattereduktioner för investeringar och reparationer (Special tax reduction on investments and housing improvements)	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Övrigt (Other)	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa (Total)	155,7	139,2	139,8	161,0	161,8	148,3	144,5	-3,8	-2,5

Källa: Skatteverkets debiteringsstatistik

Aktiebolagen svarar för 71 procent av den totala skatten

Av de juridiska personernas totala skatt svarar aktiebolagen för den största delen, 71,0 procent. Tillsammans med banker och försäkringsbolag står aktiebolagen för 88,3 procent av skatteinkomsterna. Avkastningsskatten betalas

till största delen av försäkringsföretagen, medan den särskilda löneskatten till stor del betalas av aktiebolagen samt av myndigheter och andra offentliga organisationer, dvs. stora arbetsgivare. De totala inkomsterna av fastighetsskatt härrör i huvudsak från aktiebolag och bostadsrättsföreningar.

9.6 Tabell

Juridiska personers skatt fördelad efter juridisk form i procent, beskattningsåret 2013, mnkr Legal entities' tax by legal form in percent, tax year 2013, MSEK

Juridisk form	Antal	Statlig inkomstskatt	Avkastnings-skatt	Särskild löneskatt på pensionskostnader	Fastighets-skatt	Moms, netto	Slutlig skatt	Andel av slutlig skatt %
Legal form	Number of entities	Central government income tax	Yield tax	Special tax on pension costs	Real estate tax	VAT, net	Total tax	Share of total tax %
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	272 300	71 320	338	20 363	9 805	1 900	105 333	71,0
Bankaktiebolag och sparbanker (<i>Bank companies and savings banks</i>)	98	9 129	5	1 533	36	0	10 704	7,2
Försäkringsaktiebolag och ömsesidiga försäkringsbolag (<i>Insurance companies</i>)	286	5 931	7 949	641	312	3	14 842	10,0
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	12 474	208	1	228	69	14	548	0,4
Handelsbolag (<i>Unlimited partnerships</i>)	92 234	0	0	140	1 086	0	1 353	0,9
Utländska juridiska personer (<i>Foreign legal entities</i>)	4 475	1 359	142	181	85	2	1 773	1,2
Bostadsrätts- och samfällighetsföreningar (<i>Tenant-owners' associations etc</i>)	27 577	64	0	6	390	44	2 025	1,4
Ideella föreningar (<i>Non-profit associations</i>)	95 424	822	2	477	71	14	1 400	0,9
Stiftelser (<i>Foundations</i>)	19 799	576	785	180	53	9	1 694	1,1
Statliga och kyrkliga enheter, kommuner och andra offentliga organisationer (<i>Government owned entities</i>)	2 513	12	0	7 670	238	7	7 980	5,4
Övriga (<i>Others</i>)	255	0	471	127	15	0	617	0,4
Summa (Total)	527 435	89 421	9 693	31 546	12 161	1 992	148 268	100,0

Källa: Skatteverket, Informationslagret

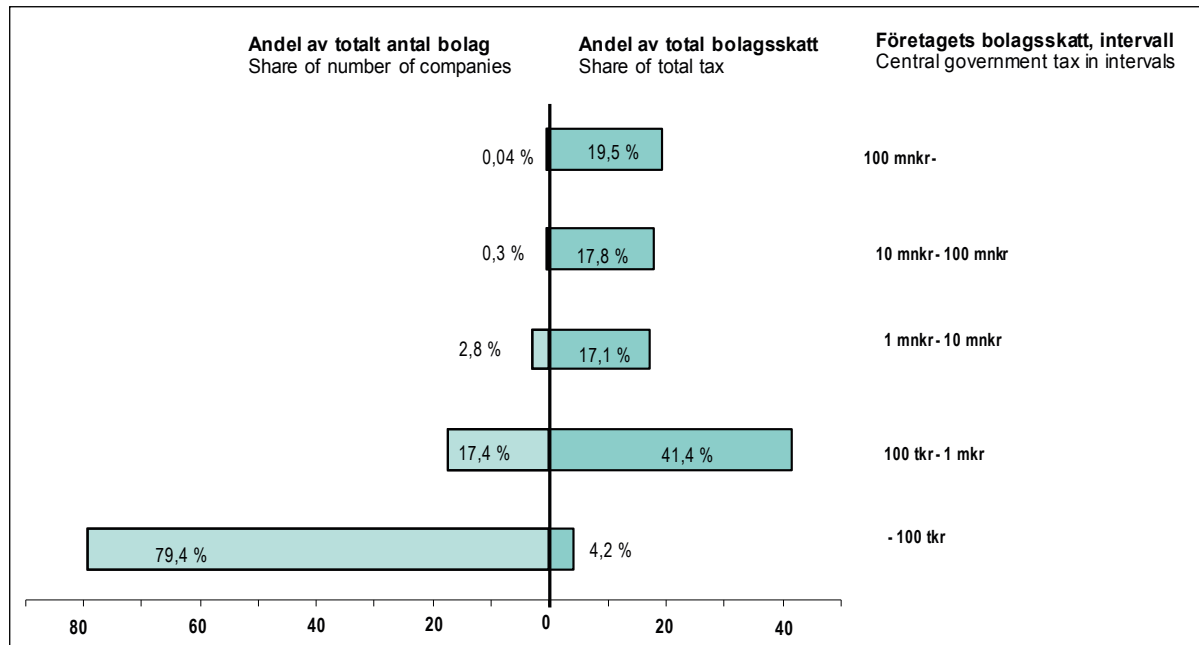
Ett fåtal stora bolag står för en mycket stor andel av den totala bolagsskatten. I 10.7 Diagram har samtliga aktiebolag, inklusive banker och försäkringsföretag, indelats i intervall efter hur mycket de betalade i bolagsskatt för beskattningsåret 2013. Av diagrammet framgår att en mycket liten andel av alla bolag, 0,04 procent, betalade 100 miljoner kronor eller mer i bolagsskatt, samtidigt som den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde 19,5 procent av den totala bolagsskatten i Sverige. Andelen bolag som betalade 100 tusen kronor eller mindre i bolagsskatt utgjorde 79,4 procent av totala antalet bolag. Den sammanlagda bolagsskatten för dessa utgjorde 4,2 procent av den totala. I bolagsskattens fördelning ser man en stor förändring jämfört med föregående år. De största

bolagens andel av den totala bolagsskatten har minskat. För beskattningsåret 2011 var det 44 procent som betalade 100 miljoner eller mer i bolagsskatt, 2012 var det 25 procent och 2013 var det endast 19,5 procent. Förändringen mellan 2011 och 2012 berodde på att fler stora bolag än små har utnyttjat möjligheten att öka avsättningarna till periodiseringsfond för att skjuta upp beskattningen till året efter då bolagsskatten sänktes från 26,3 till 22 procent. Att andelen fortsatt sjunka till beskattningsåret 2013 beror helt enkelt på att med den lägre procentsatsen för bolagsskatten blir färre företag som överstiger 100 miljoner i bolagsskatt. De exakta sifferuppgifterna finns i tabellbilagan (9.29 Tabell).

9.7 Diagram

Fördelning av statlig inkomstskatt (bolagsskatt) för aktiebolag beskattningsåret 2013, andel av total skatt och andel av totalt antal bolag

Division of taxes for limited companies tax year 2013, share of total tax and share of total number

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer. Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (9.29 Tabell).

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.4.4 Få företag står för större delen av överskottet

Av 9.8 Tabell framgår fördelningen av redovisade över- respektive underskott för samtliga aktiebolag inklusive banker, försäkringsföretag och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration för beskattningsåret 2013. Av alla bolag redovisar 50,1 procent överskott, medan 39,4 procent redovisar underskott. Reserverande 10,5 procent redovisar ett nollresultat. De senare är till största delen bolag som bildats men ännu inte påbörjat någon verksamhet eller bolag som upphört med en tidigare bedriven verksamhet.

Det tidigare beskrivna förhållandet att ett fåtal mycket stora företag betalar en stor del

av den totala bolagsskatten framgår även här. 84,7 procent av det totala taxerade överskottet är hänförligt till ett fåtal mycket stora företag, vilka tillsammans utgör 3,6 procent av antalet bolag som redovisar överskott. Fördelningen av de samlade underskotten har en liknande struktur. Som förklarats i avsnitt 9.2.2 är dock en skillnad mellan redovisade underskott och överskott att de förra i många fall är ackumulerade underskott. Ett underskott som uppstår vid taxeringen får, om det inte kan kvittas mot en vinst, rullas vidare till kommande års taxeringar för att kvittas mot eventuella framtida överskott.

9.8 Tabell

Redovisade över- och underskott (ackumulerat) i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, beskattningsåret 2013

Assessed surpluses and deficits (accumulated) for limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, tax year 2013

	Antal Number	Andel, % Share, %	Summa taxerad inkomst, mnkr Assessed income, MSEK	Andel Share
Taxerat överskott (Assessed surplus)				
1 kr- 10 tkr	18 445	13,3	58	0,0
10 tkr - 100 tkr	38 540	27,8	1 794	0,5
100 tkr - 1 mnkr	61 789	44,5	21 834	6,0
1 mnkr - 5 mnkr	15 077	10,9	31 776	8,7
5 mnkr - 10 mnkr	2 369	1,7	16 667	4,6
10 mnkr - 50 mnkr	1 996	1,4	39 341	10,8
50 mnkr - 100 mnkr	260	0,2	17 699	4,9
100 mnkr - 1 mdkr	276	0,2	73 000	20,1
1 mdkr -	38	0,0	161 264	44,4
Totalt (Total)	138 790	100,0	363 433	100,0
Taxerat underskott (ackumulerat) (Assessed deficit [accumulated])				
1kr - 10 tkr	19 197	17,6	70	0,0
10 tkr - 100 tkr	32 808	30,1	1 396	0,4
100 tkr - 1 mnkr	38 052	34,9	13 705	3,6
1 mnkr - 5 mnkr	12 411	11,4	27 270	7,2
5 mnkr - 10 mnkr	2 597	2,4	18 346	4,9
10 mnkr - 50 mnkr	3 018	2,8	64 523	17,1
50 mnkr - 100 mnkr	513	0,5	35 290	9,4
100 mnkr - 1 mdkr	532	0,5	129 124	34,3
1 mdkr -	39	0,0	87 118	23,1
Totalt (Total)	109 167	100,0	376 843	100,0
Nollresultat (Zero result)				
Totalt (Total)	29 181	100,0	0	100,0

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som lämnat en inkomstdeklaration beskattningsåret 2013.

Källa: Skatteverket, informationslagret

9.4.5 Branschvis fördelning av över- och underskott

Aktiebolagens samlade överskott uppgick beskattningsåret 2013 till 363,4 miljarder kronor. Av 9.9 Tabell framgår den branschvisa fördelningen av det sammanlagda överskottet. Bland huvudgrupperna återfinns det största överskottet bland företag inom finans- och försäkringsverksamhet. Dessa 5 530 företag, eller 4,0 procent av alla företag med överskott, redovisar ett sammanlagt överskott på 120,4 miljarder kronor, eller 33,1 procent av det totala överskottet. Inom tillverkningssektorn finns det 8 268 företag med ett sammanlagt överskott på 63,3 miljarder kronor. Bland samtliga aktiebolag med överskott är det genomsnittliga överskottet 2,6 miljoner kronor per företag. Det högsta genomsnittliga överskottet återfinns bland företag inom tillverkning av kemikalier och kemiska produkter. I genomsnitt har dessa företag ett överskott på 113,7 miljoner kronor.

Andra branscher med relativt höga genomsnittliga överskott är företag inom försäkrings- och pensionsfondsverksamhet, företag inom gruvbrytning och utvinning av mineraler och tillverkare av precisionsinstrument och medicinska instrument, med genomsnittliga överskott på 96,7, 44,0 och 30,2 miljoner kronor.

Aktiebolagens ackumulerade underskott uppgick beskattningsåret 2013 till 376,8 miljarder kronor. Företagen inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik uppvisar det största samlade underskottet, 87,1 miljarder kronor. De näst största samlade underskotten har företag inom finans- och försäkringssektorn och tillverkningsföretag. De sammanlagda underskotten uppgår för dessa till 68,0 respektive 40,1 miljarder kronor. Störst genomsnittligt underskott har företag inom tillverkning av stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle, där det genomsnittliga underskottet är 88,3 miljoner kronor.

9.9 Tabell

Redovisat resultat i aktiebolag beskattningsåret 2013 fördelat efter SNI*, mnkr

Assessed income for limited companies tax year 2013 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount
A (01-03)	Jord-, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	2 072	1 743	1 495	2 357
B (05-09)	Grubrytning och utvinning av mineraler (<i>Mining</i>)	156	6 866	131	1 281
C (10-33)	Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	8 268	63 308	5 378	40 101
Varav: (From which:)	10-12 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (<i>Food manufacturing</i>)	578	2 888	558	1 876
	13-15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (<i>Textile and clothes manufacturing</i>)	258	214	233	625
	16 Trävarutillverkning (<i>Timber manufacturing</i>)	616	797	486	2 519
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (<i>Manufacturing of paper and paper goods</i>)	107	1 381	72	1 517
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (<i>Publishing</i>)	477	548	364	663
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (<i>Coal and mineral oil</i>)	11	91	8	706
	20-21 Kemikalier och kemiska produkter (<i>Chemicals</i>)	238	27 062	166	1 911
	22-23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (<i>Plastic goods</i>)	661	2 529	336	3 260
	24-25 Metallframställning och metallvarutillverkning (<i>Metal industry</i>)	2 124	3 167	1 016	8 353
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (<i>Medical instruments</i>)	295	8 904	286	3 935
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (<i>Electric machines</i>)	228	3 721	146	1 661
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (<i>Machine manufacturing</i>)	759	7 641	510	4 280
	29-30 Transportmedel (<i>Transportation</i>)	349	2 526	288	6 476
	31-32 Möbler m m samt återvinning (<i>Furniture manufacturing</i>)	704	1 167	528	1 287
	33 Reparation av maskiner och utrustning (<i>Repairment of machines and equipment</i>)	863	672	381	1 031
D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (<i>Electricity, gas, heating and water supply</i>)	562	12 264	531	5 634
E (36-39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (<i>Water and sewage, waste handling</i>)	328	732	178	501
F (41-43)	Byggnadsverksamhet (<i>Construction</i>)	13 555	12 018	5 796	7 562
G (45-47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (<i>Wholesale and retail trade, repair business</i>)	19 061	32 955	14 744	33 019
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (<i>Motor vehicle trade and service</i>)	3 082	3 807	1 826	2 586
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (<i>Wholesale trade</i>)	9 242	21 868	6 902	20 836
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (<i>Retail trade</i>)	6 737	7 281	6 016	9 597

H (49-53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (<i>Transport, storage business and communication</i>)	4 986	4 392	2 766	13 310
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (<i>Land transport</i>)	3 682	1 742	1 848	7 160
	50 Sjötransport (<i>Sea transport</i>)	211	319	258	2 495
	51 Lufttransport (<i>Air transport</i>)	50	137	66	158
	52 Stödtjänster till transport (<i>Transport service</i>)	1 005	2 178	556	3 169
	53 Postbefordran (<i>Post service</i>)	38	17	38	
I (55-56)	Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	4 177	2 386	3 557	4 293
J (58-63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication</i>)	8 077	17 397	5 524	23 565
K (64-66)	Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Finance and insurance</i>)	5 530	120 365	6 576	68 015
Varav: (From which:)	64 Finansiella tjänster utom försäkring (<i>Finance agency</i>)	3 832	97 662	5 707	46 564
	65 Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförs. (<i>Insurance</i>)	132	12 767	118	2 439
	66 Stödtjänster till finansiell verksamhet (<i>Other financial business</i>)	1 566	9 936	2 418	8 209
L (68)	Fastighetsverksamhet (<i>Real estate service</i>)	12 848	18 703	9 781	33 483
M (69-75)	Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Law, economy, science and technology</i>)	29 243	44 393	17 484	87 095
N (77-82)	Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (<i>Rental, real estate and travel service</i>)	5 700	7 150	3 524	5 028
Varav: (From which:)	77 Uthyrning av fordon och maskiner (<i>Renting of vehicles and machines</i>)	1 244	3 410	895	1 622
	78 Arbetsförmedling och personalthyrning (<i>Employment service</i>)	1 145	977	606	656
	79 Resebyråverksamhet (<i>Travel agency</i>)	537	718	471	794
	80 Säkerhetsverksamhet (<i>Security service</i>)	205	115	141	628
	81-82 Rengöring, kontorservice och andra företagstjänster (<i>Cleaning, office service and other business service</i>)	2 569	1 931	1 411	1 329
O (84)	Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Community service</i>)	18	12	11	19
P (85)	Utbildning (<i>Education</i>)	2 210	877	1 471	1 180
Q (86-88)	Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Health care, social service</i>)	5 266	3 726	1 695	1 305
R (90-93)	Kultur, nöje och fritid (<i>Culture, pleasure and recreation</i>)	2 563	1 408	2 449	7 142
S (94-96)	Annan serviceverksamhet (<i>Other community and personal services</i>)	2 172	1 017	1 602	1 427
T (97-98)	Hushållens produktion (<i>Production in households</i>)	0	0		
U (99)	Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o dyl (<i>International organizations, embassies etc</i>)	0	0	1	0
0	SNI-saknas (<i>Companies without SNI</i>)	11 998	11 719	24 473	40 524
Totalt (Total)		138 790	363 433	109 167	376 843

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer som för beskattningsåret 2013 lämnat en inkomstdeklaration med ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, informationslagret

9.4.6 Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar

Av 9.10 Tabell framgår aktiebolagens intäkter och kostnader för beskattningsåret 2013. Aktiebolagens totala rörelseintäkter, dvs. omsättning, uppgick till 7 120,0 miljarder kronor. Rörelsekostnaderna, som framför allt består av kostnader för varor och material, uppgick till 3 703,7 miljarder kronor eller 52,0 procent av omsättningen. De därefter största kostnadsposterna är övriga externa kostnader och personalkostnader (framför allt löner och sociala avgifter), som uppgick till 1 422,8 respektive 1 288,6 miljarder kronor eller 20,0 respektive 18,1 procent av omsättningen. De bokföringsmässiga avskrivningarna utgör en förhållandevis liten del av företagets kostnader. De uppgick 2013 endast till 231,3 miljarder kronor eller 3,2

procent av omsättningen. Företagens finansiella intäkter och kostnader har ganska stor betydelse för företagets resultat även om de netto bara uppgår till 4,2 procent av omsättningen. Totalt uppgår de finansiella intäkterna till 852,6 miljarder kronor (12,0 procent av omsättningen) och de finansiella kostnaderna uppgår totalt till 552,9 miljarder kronor (7,8 procent av omsättningen).

Resultatet efter finansnetto är företagets resultat efter att man har tagit hänsyn till alla intäkt- och kostnadsposter men innan man gör några skattemässiga justeringar och eventuella andra bokslutsdispositioner. År 2013 uppgick aktiebolagens resultat efter finansnetto till 731,6 miljarder kronor, vilket motsvarar 10,3 procent av deras omsättning.

9.10 Tabell

Aktiebolagens intäkter, kostnader och rörelseresultat efter finansnetto, beskattningsåret 2013, mdkr

Income and costs for limited companies, beskattningsåret 2013, BSEK

	Belopp	Procent av omsättningen
	Amount	Percentage of turnover
Rörelseintäkter (Net sales)	7 120,0	100,0
Rörelsekostnader (Cost of sales)	-3 703,7	-52,0
Övriga externa kostnader (Other external expenses)	-1 422,8	-20,0
Personalkostnader (Expenses of personel)	-1 288,6	-18,1
Avskrivningar mm (Depreciation)	-231,3	-3,2
Övriga rörelsekostnader (Other cost of sales)	-130,3	-1,8
Ej specificerade nettointäkter (Not specified net income)	88,5	1,2
Rörelseresultat efter avskrivningar (Operating income)	431,9	6,1
Finansiella intäkter och kostnader (Financial income and expenses)	299,7	4,2
Resultat efter finansnetto (Income after financial income and expenses)	731,6	10,3

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Skatteverket, informationslagret

Möjligheter att påverka resultatet

Aktiebolagen har vissa möjligheter att justera det resultat som ska ligga till grund för beskattningen. Dels kan resultatet justeras genom att man får skjuta upp beskattningen av vissa inkomster och dels måste vissa justeringar göras på grund av att de bokföringsmässiga reglerna kan skilja sig från de skattemässiga.

Efter skattereformen 1990/91 finns egentligen bara två rena reserveringsmöjligheter av betydelse kvar, periodiseringsfonder och överavskrivningar. Avsättning till periodiseringsfonder kan från och med 2002 års taxering göras med upp till 25 procent av bolagets vinst (tidigare var gränsen 20 procent) och reserveringen kan sparas i upp till sex år innan den behöver återföras. Från och med ingången av 2005 räntebeläggs aktiebolagens avsättningar till periodiseringsfonder. Det går till så att en schablonintäkt tas upp till beskattning, beräknad till 72 procent av statslåneräntan multiplicerad med summan av de avsättningar till periodiseringsfonder som gjorts vid beskattningsårets ingång.

Beträffande avskrivningar medges skattemässigt en snabbare avskrivningstakt än vad som i de flesta fall är företagsekonomiskt motiverat, varigenom en reservering uppkommer.

Koncernbidrag utgör ytterligare en möjlighet för företag ingående i koncerner att påverka sitt resultat, men koncernbidrag utgör inte en reservering. Koncernen utgör inte skattesubjekt i Sverige utan varje enskilt bolag utgör ett självständigt skattesubjekt. För att valet av organisationsform – ett företag eller flera företag i en koncern – inte ska styras av skatteregler finns särskilda regler som medger att inkomster förs över från ett företag till ett annat genom koncernbidrag. Syftet med reglerna om koncernbidrag är att skattebelastningen för en koncern varken bör vara större eller mindre än om verksamheten hade bedrivits i ett enda bolag.

Sett till totalbelopp var det sammanlagda nettoresultatet efter finansnetto och före de skattemässiga justeringarna som vi visat ovan 731,6 miljarder kronor beskattningsåret 2013. I det beloppet ingår samtliga bolag, oavsett om de har ett taxerat överskott, underskott eller nollresultat. De bolag som har ett taxerat överskott har tillsammans ett resultat efter finansnetto på 538,2 miljarder kronor och de som har ett taxerat underskott har ett överskott efter finansnetto på 30,8 miljarder kronor. Från dessa poster sker, huvudsakligen skattemässigt betingade, justeringar för att räkna fram den taxerade inkomsten. Totalbeloppen för de olika justeringsposterna beskattningsåret 2013 framgår av 9.10 Tabell. Netto medför justeringarna en minskning av resultatet med 199,1 miljarder kronor för bolagen med överskott och en minskning av resultatet med 488,2 miljarder kronor för bolagen med underskott.

De största justeringsposterna för bolagen med ett taxerat överskott är bokförda intäkter som ej är skattepliktiga (264,4 miljarder kronor), bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (243,8 miljarder kronor) samt lämnade och mottagna koncernbidrag (88,6 respektive 41,4 miljarder kronor). Bokförda intäkter och kostnader som ej är skattepliktiga eller avdragsgilla avser exempelvis skattefria utdelningar från koncern- och intresseföretag. För bolagen med ett taxerat underskott utgörs den mest dominerande justeringsposten av underskottsavdrag från tidigare år (503,3 miljarder kronor), följd av bokförda intäkter som ej är skattepliktiga och bokförda kostnader som ej är avdragsgilla (219,4 respektive 148,3 miljarder kronor). De skattemässiga justeringar som grundar sig på olika slags överföringar mellan företag med intressegemenskap har alltså mycket större inverkan på företagets resultat än vad reserveringsmöjligheter såsom överavskrivningar och avsättningar till periodiseringsfond har.²

² På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen osäkra.

9.11 Tabell

Justeringsposter mellan rörelseresultat efter finansnetto och taxerad inkomst, beskattningsåret 2013, mnkr

Adjustment items and taxable income, tax year 2013, MSEK

	Taxerat överskott		Taxerat underskott	
	Assessed surplus		Assessed deficit	
	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %	Belopp	Andel av resultat efter finansnetto %
	Amount	Share %	Amount	Share %
Resultat efter finansnetto <i>(Net of financial income and expenses)</i>	538 247,2	100,0	30 803,4	100,0
Resultatminskning (Profit reduction/loss increase)				
Överavskrivningar <i>(Excess depreciation)</i>	22 265,3	4,1	9 005,7	29,2
Avsättning periodiseringsfond <i>(Transfer to tax allocation reserve)</i>	58 781,6	10,9	34,7	0,1
Lämnat koncernbidrag <i>(Group contribution)</i>	88 566,0	16,5	50 837,5	165,0
Bokförda ej skattepliktiga intäkter <i>(Accounted non taxable revenues)</i>	264 352,2	49,1	219 419,7	712,3
Uppskov med vinst på aktier mm <i>(Deferment of stock profit etc)</i>	1,0	0,0	0,1	0,0
Underskottsavdrag från tidigare år <i>(Deficit from previous years)</i>	19 167,9	3,6	503 340,4	1 634,0
Övriga justeringsposter, netto <i>(Other adjustments, net)</i>	99 277,9	18,4	0,0	0,0
Summa resultatminskning (Total reduction)	552 411,9	102,6	782 638,2	2 540,8
Resultatökning (Profit increase/loss reduction)				
Upplösning överavskrivningar <i>(Dissolved excess depreciation)</i>	14 465,8	2,7	10 127,6	32,9
Återföring periodiseringsfond <i>(Reversal of tax allocation reserve)</i>	53 458,5	9,9	6 437,2	20,9
Mottaget koncernbidrag <i>(Group contribution)</i>	41 363,6	7,7	32 103,9	104,2
Bokförda ej avdragsgilla kostnader <i>(Accounted non-deductible expenses)</i>	243 818,1	45,3	148 137,0	480,9
Återfört uppskov med vinst på aktier mm <i>(Reversed deferment of stock profit)</i>	213,8	0,0	3,9	0,0
Övriga justeringsposter, netto <i>(Other adjustments, net)</i>	0,0	0,0	97 599,4	316,8
Summa resultatökning (Total increase)	353 319,9	65,6	294 409,0	955,8
Totala skattemässiga justeringar <i>(Total fiscal adjustments)</i>	-199 092,0	-37,0	-488 229,2	-1 585,0
Taxerad inkomst (Income tax assessment)	339 155,2	63,0	-457 425,7	-1 485,0
Summa bolagsskatt (Total corporate income tax)	66 933,2	12,4	-	-

Anm: I uppgifterna ingår samtliga aktiebolag och utländska juridiska personer. På grund av bristfälliga och ofullständiga räkenskapsutdrag från en del företag är beloppen i tabellen något osäkra. I övriga tabeller över aktiebolagen ingår även försäkringsaktiebolag, ömsidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag och sparbanker. Eftersom dessa företag ibland använder egna räkenskapsutdrag istället för Skatteverkets standardiserade utdrag (SRU) så kan de inte inkluderas i den här tabellen.

Källa: Skatteverket, informationslagret

9.4.7 Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag (3:12-regler)

För att förhindra att inkomster från fåmansföretag som härrör från ägarens arbetsinsatser beskattas som kapitalinkomst istället för tjänsteinkomst finns det speciella regler. Dessa s.k. 3:12-regler³ innebär i korthet att utdelning från aktier eller kapitalvinst från försäljning av aktier kan komma att beskattas i både inkomstslagen kapital och tjänst.

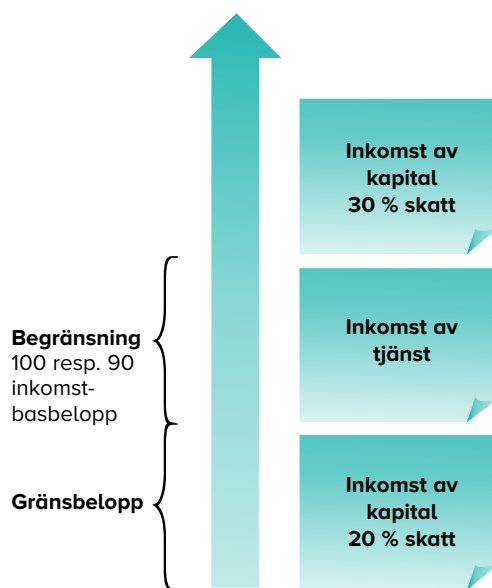
Utdelning och kapitalvinst upp till en viss gräns, det s.k. gränsbeloppet, beskattas i inkomstslaget kapital med 20 procents skatt. Detta uppnås genom att utdelningen tas upp till två tredjedelar i inkomstslaget kapital.

De som inte utnyttjar sitt gränsbelopp fullt ut i samband med utdelningen får spara resterande del till nästa år. Den delen kallas då sparad utdelningsutrymme. De får dessutom räkna upp det sparade utdelningsutrymmet med en ränta som inkomståret 2012 uppgår till 4,65 procent.

Den ägare som mottagit utdelning utöver gränsbeloppet beskattar det överskjutande beloppet som inkomst av tjänst. Beträffande kapitalvinst finns en gräns för hur mycket som kan beskattas som inkomst av tjänst. Gränsen uppgår till 100 inkomstbasbelopp (5,66 miljoner kronor för beskattningsår 2013) avseende försäljningar av andelar i ett och samma fåmansföretag under en sexårsperiod. Kapitalvinster utöver den nivån beskattas istället som inkomst av kapital, men utan kvotering. Skattesatsen blir alltså 30 procent. Från och med beskattningsåret 2012 har det även införts en begränsningsregel för utdelning. Där ligger gränsen på 90 inkomstbasbelopp för ett år (5,09 miljoner kronor för beskattningsår 2013). Utdelning däröver beskattas utan kvotering till 30 procent i inkomstslaget kapital.

Utdelning och reavinst från fåmansföretag redovisas på blankett K10. Antal inlämnade K10 har från beskattningsår 2006 till 2013 ökat från 309 000 till 420 000. Eftersom det relativt ofta förekommer att en person lämnar mer än en K10:a så var det 2013 ca 372 000 personer som lämnade denna blankett. Andelen som redovisar utdelning har under samma period varierat mellan 29,6 och 37,1 procent och andelen som redovisar kapitalvinst har varierat mellan 2,4 och 2,9 procent. För majoriteten av de lämnade blanketterna är det endast sparad utdelningsutrymme att utnyttja senare år som

Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag – principer för fördelning av inkomsterna på olika beskattningsunderlag

påverkas och ökar. Andelen som redovisar ett sparad utdelningsutrymme har under perioden 2006-2013 varierat mellan 87,3 och 92,4 procent. Antalsmässigt har det under perioden ökat från 286 000 till 374 000.

Både total utdelning och utdelning som beskattas med 20 procent har ökat de senaste åren. Mellan 2006 och 2013 har den utdelning som beskattas med 20 procent ökat från 19,6 till 45,6 miljarder kronor. Ökningen av kapitalvinster som beskattas med 20 procent har varit betydligt mindre under samma period, från 3,9 till 6,6 miljarder kronor.

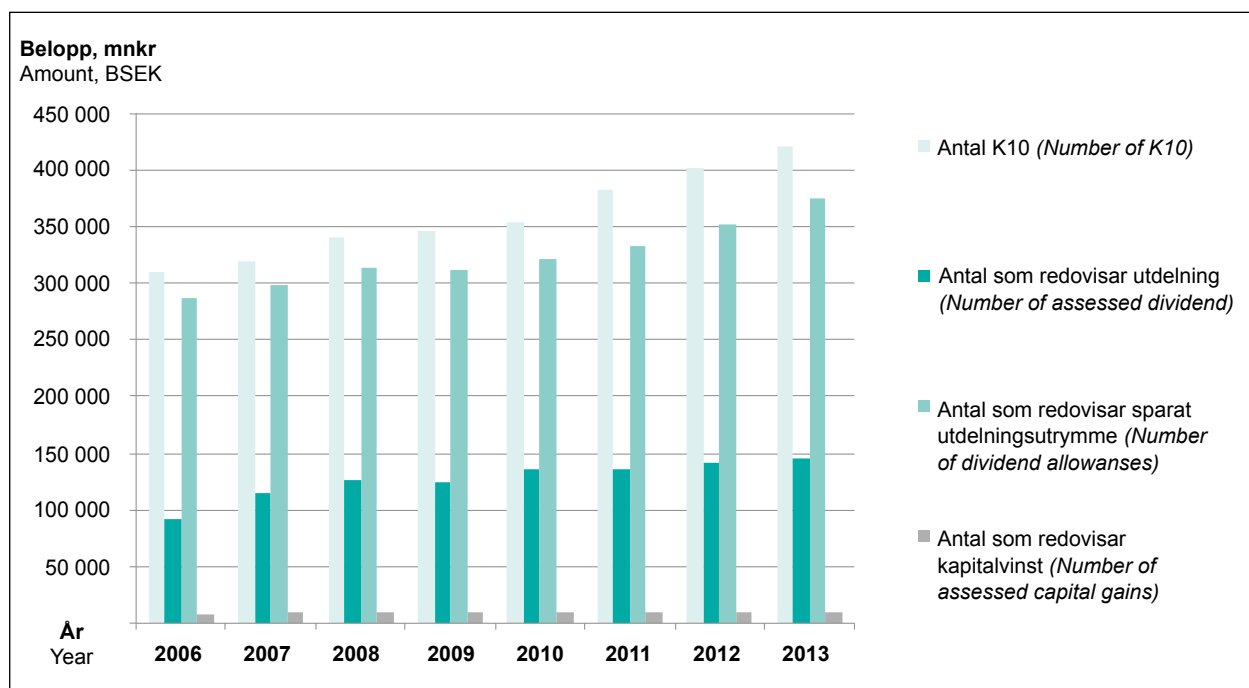
Det totala sparade utdelningsutrymmet har mellan 2006 och 2013 ökat från 204,0 till 670,1 miljarder kronor.

³ Reglerna återfanns tidigare i 3§ 12:e momentet i den gamla lagen om statlig inkomstskatt, SIL. Idag återfinns reglerna i 56 och 57 kapitlet inkomstskattelagen.

9.12 Diagram

Antal redovisningar på K10 beskattningsåren 2006-2013

Number of assessments on K10, tax years 2006-2013

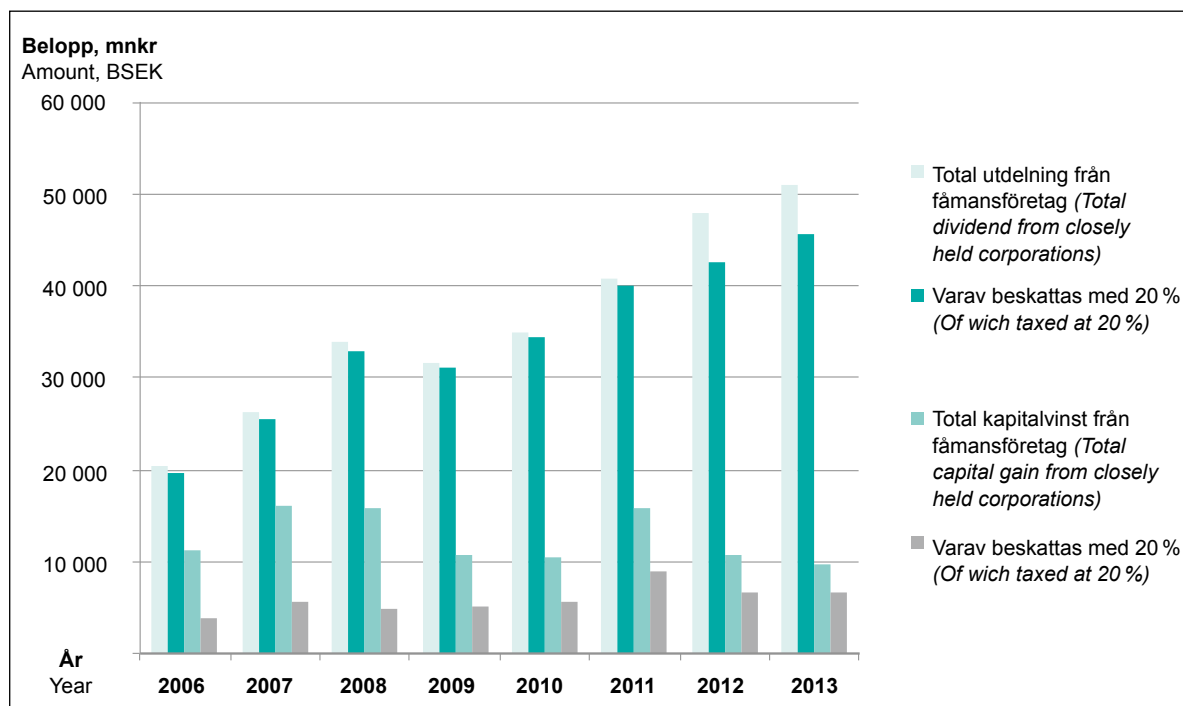
Anm: Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (9.30 Tabell)

Källa: Skatteverket, informationslagret

9.13 Diagram

Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag, totalt belopp och belopp som beskattas med 20 procent, mnkr, beskattningsår 2006-2013

Dividend and capital gain from closely held corporations, total amount and amount taxed at 20 percent, BSEK, tax years 2006-2013

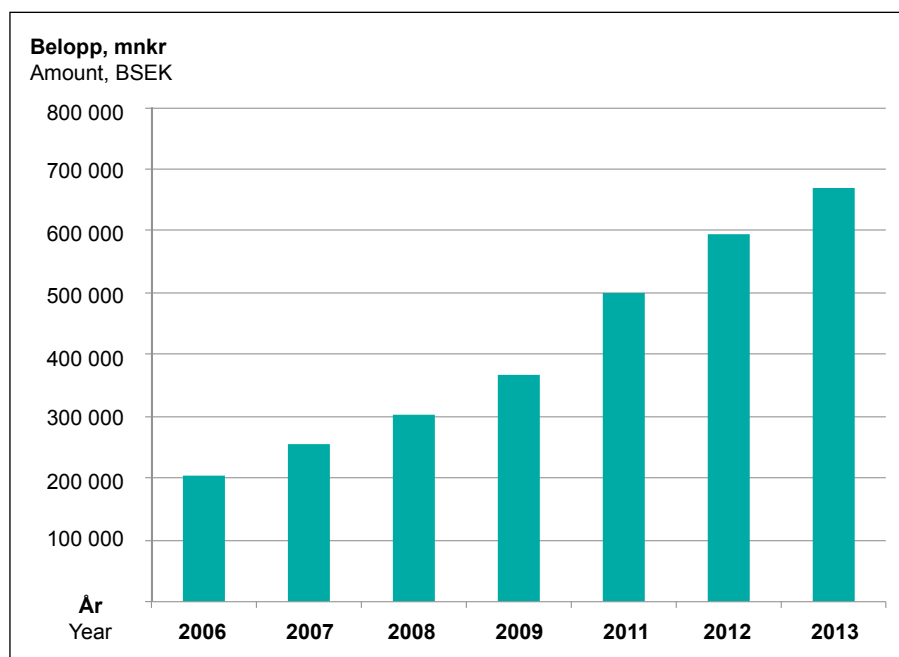
Anm: Sifferunderlaget återfinns i tabellbilagan (9.31 Tabell)

Källa: Skatteverket, informationslagret

9.14 Diagram

Sparat utdelningsutrymme från fåmansföretag i mnkr, beskattningsåren 2006-2013

Dividend allowances from closely hold corporations in BSEK, tax years 2006-2013

Anm: Uppgift saknas för beskattningsår 2010

Källa: Skatteverket, informationslagret

För att reglerna ska tillämpas för en ägare ska andelsinnehavet avse ett fåmansföretag d.v.s. ett aktiebolag eller en ekonomisk förening som har ett fåtal ägare. Ägaren ska även ha varit verksam i företaget i betydande omfattning någon gång under beskattningsåret eller något av de fem föregående beskattningsåren. Reglerna gäller även den som är närstående till en verksam delägare.

Det s.k. gränobeloppet kan beräknas på två olika sätt; med förenklingsregeln eller huvudregeln⁴. Enligt förenklingsregeln får ett schablonmässigt gränobelopp beräknas till 2,75 gånger inkomstbasbeloppet (150 150 kr år 2013). Beloppet fördelas på antalet aktier i företaget. Till det schabloniserade beloppet får man lägga till eventuellt sparutdelningsutrymme. Från och med inkomståret 2012 får de som är delägare i flera fåmansföretag bara använda förenklingsregeln i ett av dem.

Huvudregelns beräkning av gränobelopp bygger på tanken att ägaren varje år ska kunna bli kapitalinkomstbeskattad för belopp som är beroende av hur mycket kapital han eller hon har tillfört företaget (normalavkastning på insatt kapital i företaget) samt hur mycket sysselsättning företaget skapat (löneunderlagsregeln).

Totalt var det 146 000 personer som redovisade utdelning från fåmansföretag på blan-

kett K10 år 2013. Av dessa hade 93,0 procent utdelning som rymdes inom gränobeloppet och beskattade därmed hela sin utdelning som kapitalinkomst med 20 procent skatt. Resterande 7,0 procent (9 967 personer) redovisade delar av sin utdelning som inkomst av tjänst och 295 av dem redovisade även delar av utdelningen som kapitalinkomst med 30 procent skatt. Beloppsmässigt var det ännu större andel som redovisades i kapital, totalt 96,7 procent eller 49,4 miljarder kronor. Endast 3,3 procent eller 1,7 miljarder kronor av utdelningen från fåmansföretag beskattades som inkomst av tjänst.

Av den redovisade kapitalvinsten från fåmansföretag inryms 68,1 procent eller 6,6 miljarder kronor inom gränobeloppet och beskattas med 20 procent skatt i inkomstslaget kapital. 9,6 procent eller 0,9 miljarder beskattas i inkomstslaget tjänst och resterande 22,3 procent beskattas med 30 procent skatt i inkomstslaget kapital.

64,4 procent av de som redovisar utdelning från fåmansföretag använder förenklingsregeln när de beräknar gränobeloppet. Inkluderar man de som bara beräknar ett sparutdelningsutrymme så ökar andelen till 72,7 procent.

⁴ Eftersom reglerna anses vara komplicerade infördes 2006 en förenklingsregel.

9.15 Tabell

Redovisad utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag, beskattningsår 2013, antal och belopp

Assessed dividend and capital gain from closely held corporations, tax year 2013, number and amounts

	Beskattas i kapital med 20 %				Beskattas som tjänst				Beskattas i kapital med 30 %			
	Taxed as capital income at 20 %				Taxed as labor income				Taxed as capital income at 30 %			
	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel
	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share
Utdelning (Dividend)	145 645	100,0%	45 628	89,3%	9 967	6,8%	1 692	3,3%	295	0,2%	3 772	7,4%
Förenklingsregeln (The simplification rule)	93 781	64,4%	13 646	29,9%	5 845	58,6%	960	56,7%	147	49,8%	2 099	55,6%
Huvudregeln (The general rule)	51 864	35,6%	31 981	70,1%	4 122	41,4%	733	43,3%	148	50,2%	1 674	44,4%
Kapitalvinst (Capital gain)	10 311	100,0%	6 574	68,1%	2 966	28,8%	926	9,6%	515	5,0%	2 149	22,3%
Summa (Total)	-	-	52 201	91,6%	-	-	2 618	4,6%	-	-	2 149	3,8%
Sparat utdelningsutrymme (Dividend allowances)	374 284	100,0%	670 086	100,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
Förenklingsregeln (The simplification rule)	284 389	76,0%	181 506	27,1%	-	-	-	-	-	-	-	-
Huvudregeln (The general rule)	89 895	24,0%	488 579	72,9%	-	-	-	-	-	-	-	-

Källa: Skatteverket, Informationslagret

75,2 procent av alla inlämnade K10-blanketter avseende beskattningsår 2013 lämnades av män och 24,8 procent av kvinnor. 35,2 procent av männen och 33,0 procent av kvinnorna redo-

visade utdelning på blanketten. Hur stor andel av utdelning och kapitalvinst som beskattades i kapital respektive tjänst för män och kvinnor framgår av 9.16 Tabell.

9.16 Tabell

Redovisad utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag fördelad på kön, beskattningsår 2013, antal och belopp

Assessed dividend and capital gain from closely held corporations distributed on gender, tax year 2013, number and amounts

	Beskattas i kapital med 20 %				Beskattas som tjänst				Beskattas i kapital med 30 %			
	Taxed as capital income at 20 %				Taxed as labor income				Taxed as capital income at 30 %			
	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel	Antal	Andel	Belopp, mnkr	Andel
	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share	Number	Share	Amount, MSEK	Share
Utdelning (Dividend)	145 645	100,0%	45 628	100,0%	9 967	100,0%	1 692	100,0%	295	100,0%	3 772	100,0%
Män (Men)	111 202	76,4%	38 374	84,1%	7 347	73,7%	1 387	81,9%	213	72,2%	3 128	82,9%
Kvinnor (Women)	34 443	23,6%	7 254	15,9%	2 620	26,3%	306	18,1%	82	27,8%	644	17,1%
Kapitalvinst (Capital gain)	10 311	100,0%	6 574	100,0%	2 966	100,0%	926	100,0%	515	100,0%	2 149	100,0%
Män (Men)	8 089	78,5%	5 411	82,3%	2 319	78,2%	759	82,0%	412	80,0%	1 791	83,3%
Kvinnor (Women)	2 222	21,5%	1 163	17,7%	647	21,8%	167	18,0%	103	20,0%	358	16,7%
Sparat utdelningsutrymme (Dividend allowances)	374 284	100,0%	670 086	100,0%	-	-	-	-	-	-	-	-
Män (Men)	282 348	75,4%	517 695	77,3%	-	-	-	-	-	-	-	-
Kvinnor (Women)	91 936	24,6%	152 391	22,7%	-	-	-	-	-	-	-	-

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.5 Fysiska personer som näringsidkare

Fysiska personer kan bedriva näringsverksamhet direkt, som enskild näringsverksamhet, eller indirekt via handelsbolag. Inkomster från näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person beskattas på i princip samma sätt som övriga förvärvsinkomster. Detta innebär att kommunal och statlig inkomstskatt beräknas på inkomsten samt att allmän pensionsavgift påförs. Liksom lön från anställning påförs inkomster av näringsverksamhet socialavgifter (egenavgifter) alternativt särskild löneskatt. Den del av överskottet som kvarstår i verksamheten eller är att betrakta som avkastning på kapitalet beskattas däremot på särskilt sätt (se vidare avsnitten 9.5.3 och 9.5.4).

9.5.1 Antalet näringsidkare

Antalet fysiska personer som bedriver näringsverksamhet kan beräknas på olika sätt. I 9.2 Diagram ingår endast enskilda näringsidkare som redovisar moms. Då blir antalet enskilda näringsidkare ca 607 000. Beaktar man istället hur många fysiska personer som redovisat någon typ av enskild näringsverksamhet, oavsett momspliktighet blir antalet cirka 640 000. Vidare så finns det cirka 91 000 fysiska personer som redovisar inkomst av näringsverksamhet i sin egenskap av delägare i handelsbolag, vissa av dessa ingår även i gruppen som redovisar inkomst av enskild näringsverksamhet.

9.5.2 Redovisat resultat

Inkomst av näringsverksamhet delas för fysiska personer in i aktiv respektive passiv verksamhet.

Till aktiv näringsverksamhet hänförs inkomst där den fysiska personen själv är verksam i viss omfattning. På inkomst av aktiv näringsverksamhet betalas egenavgifter med 28,97 procent (år 2015). Näringsidkare som är födda 1938-1949 betalar dock bara 10,21 procent i egenavgifter. Detsamma gäller yngre pensionärer som under året tagit ut hel ålderspension från det allmänna pensionssystemet och hel premiepension, samt de som under någon del av året haft full sjukersättning eller hel aktivitetsersättning. De som är födda 1937 eller tidigare betalar inga egenavgifter alls. De som inte har fyllt 26 år när året börjar betalar bara 14,88 procent i egenavgifter under perioden januari-juli 2015 och därefter 23,69 procent.

På inkomst av passiv näringsverksamhet betalas särskild löneskatt med 24,26 procent (år 2015) oavsett näringsidkarens ålder.

Som framgår av 9.17 Tabell redovisar 54,0 procent av de enskilda näringsidkarna överskott av sin verksamhet, medan 46,0 procent redovisar underskott. Bland fysiska personer som är delägare i handelsbolag är det en något högre andel som redovisar överskott, 56,8 procent, och följaktligen en något mindre andel som redovisar underskott, 43,2 procent. Av tabellen framgår också könsfördelningen bland enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag. Totalt är 63,2 procent av de enskilda näringsidkarna män och 66,4 procent av delägarna i handelsbolag.

9.17 Tabell

Enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag (fysiska personer) indelade efter verksamhetens art och redovisat resultat. Antal, andel och kön, beskattningsår 2013

Individuals with business activity according to type of business activity and income (surplus and deficit). Total number, percent and gender, tax year 2013

	Enskilda näringsidkare				Delägare i handelsbolag			
	Individuals				Partner in unlimited partnership			
	Antal	Andel av totalen	Män, Andel	Kvinnor, Andel	Antal	Andel av totalen	Män, Andel	Kvinnor, Andel
	Number	Share of total	Men, share	Women, share	Number	Share of total	Men, share	Women, share
Överskott (Surplus)	345 704	54,0%	63,6%	36,4%	51 869	56,8%	65,3%	34,7%
varav aktiv (active)	310 545	48,5%	64,3%	35,7%	48 140	52,8%	65,3%	34,7%
varav passiv (passive)	35 159	5,5%	57,1%	42,9%	3 729	4,1%	65,2%	34,8%
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	294 463	46,0%	62,8%	37,2%	39 377	43,2%	67,9%	32,1%
varav aktiv (active)	203 068	31,7%	64,0%	36,0%	29 696	32,5%	67,0%	33,0%
varav passiv (passive)	91 395	14,3%	60,0%	40,0%	9 681	10,6%	70,4%	29,6%
Summa (Total)	640 167	100,0%	63,2%	36,8%	91 246	100,0%	66,4%	33,6%

Källa: Skatteverket, Informationslaget

Av 9.18 Tabell framgår att fördelningen av de totala inkomsterna (beräknade som absolutbelopp) på över- och underskott är ungefär densamma som fördelningen av antalet

näringsidkare. En större andel av överskotten är däremot redovisade som aktiv näringsverksamhet.

9.18 Tabell

Totalsummor redovisade belopp för enskild näringsidkare och delägare i handelsbolag indelade efter verksamhetens art, redovisat resultat och kön, beskattningsår 2013, mnkr

Total assessed income for individuals with business activity according to type of business activity, income (surplus and deficits) and gender, tax year 2013, MSEK

	Enskilda näringsidkare				Delägare i handelsbolag			
	Individuals				Partner in unlimited partnership			
	Inkomst	Andel av totalen	Män, Andel	Kvinnor, Andel	Inkomst	Andel av totalen	Män, Andel	Kvinnor, Andel
	Income	Share of total	Men, share	Women, share	Income	Share of total	Men, share	Women, share
Överskott (Surplus)	41 402	49,4%	70,4%	29,6%	6 008	58,9%	70,5%	29,5%
varav aktiv (active)	40 040	47,8%	70,8%	29,2%	5 806	56,9%	70,2%	29,8%
varav passiv (passive)	1 362	1,6%	59,7%	40,3%	202	2,0%	76,7%	23,3%
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])	42 411	50,6%	69,8%	30,2%	4 201	41,1%	69,8%	30,2%
varav aktiv (active)	32 708	39,0%	70,4%	29,6%	3 303	32,4%	70,2%	29,8%
varav passiv (passive)	9 703	11,6%	67,7%	32,3%	898	8,8%	75,1%	24,9%
Summa, absolutbelopp (Total, absolute value)	83 813	100,0%	70,1%	29,9%	10 209	100,0%	70,2%	29,8%

Källa: Skatteverket, Informationslaget

I 9.19 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva näringsidkare efter olika intervall. Av tabellen framgår att 40,7 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. Deras sammanlagda överskott motsvarar 5,2 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 83,3 respektive 22,5 procent. 24,5 procent av de aktiva näringsidkarna med överskott redovisar ett överskott

som överstiger 200 000 kr. Det sammanlagda överskottet för dem motsvarar 64,2 procent av det totala överskottet för aktiva näringsidkare. Motsvarande andelar för passiva näringsidkare är 3,4 respektive 44,8 procent. Även underskotten har en liknande fördelning. Både vad gäller aktiva och passiva näringsidkare har en majoritet ett underskott mindre än 50 000 kr, medan den totala andelen av underskotten för dessa endast utgör en mindre del.

9.19 Tabell Redovisad inkomst av enskild näringsverksamhet beskattningsår 2013 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for individuals with business tax year 2013 in intervals, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiv näringsverksamhet Persons actively involved in the business				Passiv näringsverksamhet Persons not actively involved in the business				Summa aktiv och passiv näringsverksamhet Total persons actively involved and persons not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	56 657	18,2	188	0,5	18 755	53,3	49	3,6	75 412	21,8	237	0,6
10-50	69 801	22,5	1 889	4,7	10 532	30,0	258	18,9	80 333	23,2	2 147	5,2
50-100	47 580	15,3	3 496	8,7	2 980	8,5	210	15,4	50 560	14,6	3 707	9,0
100-150	34 272	11,0	4 219	10,5	1 141	3,2	138	10,2	35 413	10,2	4 358	10,5
150-200	26 059	8,4	4 533	11,3	552	1,6	96	7,1	26 611	7,7	4 629	11,2
200-250	21 575	6,9	4 822	12,0	311	0,9	69	5,1	21 886	6,3	4 891	11,8
250-300	16 478	5,3	4 512	11,3	224	0,6	61	4,5	16 702	4,8	4 573	11,0
300-	38 123	12,3	16 381	40,9	664	1,9	480	35,2	38 787	11,2	16 861	40,7
Totalt (Total)	310 545	100,0	40 040	100,0	35 159	100,0	1 362	100,0	345 704	100,0	41 402	100,0
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	42 778	21,1	170	0,5	24 853	27,2	98	1,0	67 631	23,0	267	0,6
10-50	58 681	28,9	1 549	4,7	29 212	32,0	750	7,7	87 893	29,8	2 299	5,4
50-100	30 826	15,2	2 225	6,8	13 829	15,1	994	10,2	44 655	15,2	3 219	7,6
100-150	17 567	8,7	2 158	6,6	7 008	7,7	862	8,9	24 575	8,3	3 020	7,1
150-200	11 326	5,6	1 963	6,0	4 341	4,7	752	7,7	15 667	5,3	2 715	6,4
200-250	8 230	4,1	1 842	5,6	2 850	3,1	636	6,6	11 080	3,8	2 478	5,8
250-300	6 149	3,0	1 686	5,2	2 074	2,3	566	5,8	8 223	2,8	2 252	5,3
300-	27 511	13,5	21 115	64,6	7 228	7,9	5 045	52,0	34 739	11,8	26 160	61,7
Totalt (Total)	203 068	100,0	32 708	100,0	91 395	100,0	9 703	100,0	294 463	100,0	42 411	100,0

Källa: Skatteverket, Informationslagret

I 9.20 Tabell visas fördelningen av över- och underskott för aktiva respektive passiva delägare i handelsbolag efter olika intervall. Fördelningen skiljer sig inte nämnvärt från motsvarande fördelning för enskilda näringsidkare. En mycket stor andel av både aktiva och

passiva delägare med överskott, 45,4 respektive 83,8 procent, redovisar ett överskott mindre än 50 000 kr. De som redovisar ett överskott om minst 200 000 kr utgör bland de aktiva delägarna 23,0 procent, och bland de passiva 4,1 procent.

9.20 Tabell

Handelsbolagsdelägarers redovisade inkomst av näringsverksamhet beskattningsår 2013 i intervall. Antal personer samt totalsumma i intervallet, mnkr

Assessed income for partners in unlimited partnerships tax year 2013, number of individuals and total income per interval, MSEK

Intervall, inkomst av näringsverksamhet, tkr Intervals, income from business activity, KSEK	Aktiva delägare Partners in unlimited partnerships active in the business				Passiva delägare Partners in unlimited partnerships not active in the business				Summa aktiva och passiva delägare Partners active involved and partners not active involved in the business			
	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel	Antal	Andel	Inkomst, mnkr	Andel
	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share	Number	Share	Income, MSEK	Share
Överskott (Surplus)												
0,001-10	11 594	24,1	34	0,6	2 205	59,1	5	2,5	13 799	26,6	39	0,6
10-50	10 263	21,3	273	4,7	919	24,6	22	10,7	11 182	21,6	294	4,9
50-100	6 688	13,9	490	8,4	288	7,7	21	10,2	6 976	13,4	511	8,5
100-150	4 819	10,0	596	10,3	112	3,0	14	6,8	4 931	9,5	610	10,1
150-200	3 693	7,7	642	11,0	51	1,4	9	4,4	3 744	7,2	650	10,8
200-250	3 174	6,6	710	12,2	34	0,9	8	3,8	3 208	6,2	718	11,9
250-300	2 357	4,9	646	11,1	22	0,6	6	3,0	2 379	4,6	652	10,9
300-	5 552	11,5	2 416	41,6	98	2,6	118	58,6	5 650	10,9	2 535	42,2
Totalt (Total)	48 140	100,0	5 806	100,0	3 729	100,0	202	100,0	51 869	100,0	6 008	100,0
Underskott (ackumulerat) (Deficit [accumulated])												
0,001-10	9 784	32,9	34	1,0	3 711	38,3	13	1,4	13 495	34,3	47	1,1
10-50	9 019	30,4	224	6,8	3 159	32,6	78	8,7	12 178	30,9	303	7,2
50-100	3 694	12,4	263	8,0	1 105	11,4	79	8,8	4 799	12,2	343	8,2
100-150	1 926	6,5	236	7,1	508	5,2	62	6,9	2 434	6,2	298	7,1
150-200	1 204	4,1	208	6,3	265	2,7	46	5,1	1 469	3,7	254	6,1
200-250	768	2,6	171	5,2	221	2,3	49	5,5	989	2,5	220	5,2
250-300	560	1,9	153	4,6	150	1,5	41	4,6	710	1,8	194	4,6
300-	2 741	9,2	2 012	60,9	562	5,8	529	58,9	3 303	8,4	2 541	60,5
Totalt (Total)	29 696	100,0	3 303	100,0	9 681	100,0	898	100,0	39 377	100,0	4 201	100,0

Källa: Skatteverket, Informationslaget

I 9.21 Tabell har det totala överskottet för enskilda näringsidkare som aktivt bedriver näringsverksamhet fördelats efter bransch. De två största grupperna är näringsidkare som bedriver jordbruks-, skogsbruks- eller fiskeriverksamhet eller som bedriver verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik. Dessa huvudgrupper innefattar omkring 49 000 respektive

37 000 näringsidkare och har ett samlat överskott på 5,3 respektive 5,2 miljarder kronor.

I likhet med fördelningen av överskottet återfinns det största samlade underskottet i gruppen näringsidkare med verksamhet inom jordbruk, skogsbruk eller fiskenäringen. Dessa är 81 000 till antalet.

9.21 Tabell
Redovisat resultat av aktiv näringsverksamhet för fysiska personer beskattningsår
2013 efter SNI*, mnkr

Assessed income for individuals actively involved in business tax year 2013 according to SNI*, MSEK

SNI	Verksamhet	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)	
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)	
		Antal	Belopp	Antal	Belopp
SIC codes	Economic activity	Number	Amount	Number	Amount
A (01-03)	Jord-, skogsbruk och fiske (<i>Agriculture, forestry and fishing</i>)	49 348	5 289	81 414	16 736
B (05-09)	Gruvbrytning och utvinning av mineraler (<i>Mining</i>)	91	16	42	11
C (10-33)	Tillverkning (<i>Manufacturing</i>)	9 397	1 327	5 249	689
Varav: (From which:)	10-12 Livsmedels- och dryckesvarufremställning (<i>Food manufacturing</i>)	460	57	271	52
	13-15 Textil- och beklädnadsvarutillverkning; tillverkning av lädervaror (<i>Textile and clothes manufacturing</i>)	1 130	92	900	96
	16 Trävarutillverkning (<i>Timber manufacturing</i>)	1 235	180	702	123
	17 Massa-, pappers- och pappersvarutillverkning (<i>Manufacturing of paper and paper goods</i>)	9	0	15	2
	18 Förlagsverksamhet; grafisk produktion och reproduktion av inspelningar (<i>Publishing</i>)	440	53	201	18
	19 Stenkolsprodukter, raffinerade petroleumprodukter och kärnbränsle (<i>Coal and mineral oil</i>)	2	0	2	0
	20-21 Kemikalier och kemiska produkter (<i>Chemicals</i>)	39	5	36	5
	22-23 Gummi- och plastvaror; icke metalliska mineraliska produkter (<i>Plastic goods</i>)	579	54	420	46
	24-25 Metallframställning och metallvarutillverkning (<i>Metal industry</i>)	1 883	331	781	124
	26 Precisionsinstrument, medicinska och optiska instrument samt ur (<i>Medical instruments</i>)	118	16	100	14
	27 Andra elektriska maskiner och artiklar (<i>Electric machines</i>)	53	6	37	4
	28 Tillverkning av maskiner som ej ingår i annan underavdelning (<i>Machine manufacturing</i>)	215	39	108	17
	29-30 Transportmedel (<i>Transportation</i>)	222	34	133	19
	31-32 Möbler m m samt återvinning (<i>Furniture manufacturing</i>)	1 380	174	991	92
	33 Reparation av maskiner och utrustning (<i>Repairment of machines and equipment</i>)	1 632	286	552	77
D (35)	El-, gas-, värme- och vattenförsörjning (<i>Electricity, gas, heating and water supply</i>)	144	34	148	52
E (36-39)	Vattenförsörjning, avloppsrening och avfallshantering (<i>Water and sewage, waste handling</i>)	128	29	52	6
F (41-43)	Byggnadsverksamhet (<i>Construction</i>)	29 388	6 030	5 924	856
G (45-47)	Parti- och detaljhandel; reparation av fordon, hushålls- och personliga artiklar (<i>Wholesale and retail trade, repair business</i>)	17 579	2 202	11 880	1 928
Varav: (From which:)	45 Handel med och service av motorfordon; detaljhandel med drivmedel (<i>Motor vehicle trade and service</i>)	4 458	670	2 295	417
	46 Parti- och agenturhandel utom med motorfordon (<i>Wholesale trade</i>)	4 283	574	2 769	460
	47 Detaljhandel utom med motorfordon; reparation av hushållsartiklar (<i>Retail trade</i>)	8 838	958	6 816	1 051
H (49-53)	Transport, lagringsverksamhet och kommunikation (<i>Transport, storage business and communication</i>)	8 352	1 792	1 435	312
Varav: (From which:)	49 Landtransport; transport i rörsystem (<i>Land transport</i>)	7 552	1 657	1 117	242
	50 Sjötransport (<i>Sea transport</i>)	142	20	129	38
	51 Lufttransport (<i>Air transport</i>)	32	4	14	1
	52 Stödtjänster till transport (<i>Transport service</i>)	460	81	152	28
	53 Postbefordran (<i>Post service</i>)	166	31	23	3
I (55-56)	Hotell- och restaurangverksamhet (<i>Hotels and restaurants</i>)	5 445	901	1 805	411
J (58-63)	Informations- och kommunikationsverksamhet (<i>Information and communication</i>)	9 419	1 297	4 578	349
K (64-66)	Finans- och försäkringsverksamhet (<i>Finance and insurance</i>)	335	51	119	25

SNI	Verksamhet Economic activity	Taxerat överskott		Taxerat underskott (ackumulerat)		
		Assessed surplus		Assessed deficit (accumulated)		
		Antal Number	Belopp Amount	Antal Number	Belopp Amount	
Varav: (From which:)	64	Finansiella tjänster utom försäkring (<i>Finance agency</i>)	13	1	13	2
	65	Försäkring och pensionsfondsverksamhet utom obligatorisk socialförs. (<i>Insurance</i>)	7	1	2	0
	66	Stödtjänster till finansiell verksamhet (<i>Other financial business</i>)	315	49	104	22
L (68)		Fastighetsverksamhet (<i>Real estate service</i>)	5 036	731	4 631	1 660
M (69-75)		Juridik, ekonomi, vetenskap och teknik (<i>Law, economy, science and technology</i>)	37 053	5 170	13 147	1 443
N (77-82)		Uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster (<i>Rental, real estate and travel service</i>)	10 487	1 522	3 203	465
Varav: (From which:)	77	Uthyrning av fordon och maskiner (<i>Renting of vehicles and machines</i>)	694	81	759	119
	78	Arbetsförmedling och personaluthyrning (<i>Employment service</i>)	458	72	132	22
	79	Resebyråverksamhet (<i>Travel agency</i>)	746	77	400	66
	80	Säkerhetsverksamhet (<i>Security service</i>)	113	18	32	6
	81-82	Rengöring, kontorservice och andra företagstjänster (<i>Cleaning, office service and other business service</i>)	8 476	1 275	1 880	253
O (84)		Offentlig förvaltning och försvar; obligatorisk socialförsäkring (<i>Community service</i>)	35	5	8	2
P (85)		Utbildning (<i>Education</i>)	6 747	614	3 050	311
Q (86-88)		Vård och omsorg; sociala tjänster (<i>Health care, social service</i>)	10 190	1 839	2 629	286
R (90-93)		Kultur, nöje och fritid (<i>culture, pleasure and recreation</i>)	20 007	1 857	11 896	1 851
S (94-96)		Annan serviceverksamhet (<i>Other community and personal services</i>)	25 603	3 130	6 999	545
T (97-98)		Hushållens produktion (<i>Production in households</i>)	1	0		
U (99)		Verksamhet i internationella organisationer, ambassader o dyl (<i>International organizations, embassies etc</i>)	4	0		
0		SNI-saknas (<i>Companies without SNI</i>)	65 756	6 202	44 859	4 769
Totalt (Total)			310 545	40 040	203 068	32 708

Anm: I tabellen ingår samtliga aktiva enskilda näringsidkare som redovisat ett skattemässigt resultat skilt från noll.

* Näringsgrensklassificering enl. svensk standard för näringsgrensindelning (SNI 2007) (classification by economic activity according to SNI, the Swedish version of NACE Rev 1)

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.5.3 Expansion med lågbeskattade medel

I inledningen till detta avsnitt förklarades att näringsverksamhet som bedrivs av en fysisk person och handelsbolagsdelägares del av bolagets vinst beskattas på samma sätt som andra förvärvsinkomster. Detta innebär att företagsinkomsterna för fysiska personer, till skillnad mot för aktiebolag och andra juridiska personer, beskattas progressivt, med en högsta marginalskatt på cirka 67 procent. Det betyder i sin tur att den del av företagsinkomsten som inte konsumeras, utan istället får kvarstå i verksamheten, beskattas högre hos fysiska än hos juridiska personer. Från och med 1994 infördes den s.k. expansionsfonden (kallades tidigare expansionsmedel), för att komma till rätta med denna neutralitetsbrist.

Expansionsfonden ska motsvara den del av företagsinkomsten som får stanna i företaget och verka där. På denna del motsvarar skattnivån företagssektorn i övrigt, dvs. en skattesats på 22 procent. Detta går till på så sätt att avsättningen till expansionsfond är avdragsgill mot inkomsten av näringsverksamhet. Istället beskattas expansionsfonden med en särskild skatt, statlig expansionsfondsskatt. En återföring av expansionsfond innebär att hela eller en del av tidigare avsatt belopp återförs till beskattning som inkomst av näringsverksamhet, och motsvarande expansionsfondsskatt återfås. Expansionsfonden kan även återföras under en förlustsituation. Då utgår ingen statlig eller kommunal inkomstskatt på det återförda beloppet. Samtidigt ger återföringen ett

likviditetstillskott i förlustsituationen, eftersom expansionsfondsskatten ändå återbetalas.

Beskattningsåret 2009 sänktes expansionsfondsskatten i likhet med bolagsskatten till 26,3 procent, från tidigare 28 procent. Eftersom sänkningen av skatten även innebar en sänkning av det maximala underlaget, och en medföljande återföring av en del av tidigare avsatta medlen till expansionsfond, skedde en obligatorisk minskning av de samlade expansionsfonderna. Från denna nivå har dock de

samlade expansionsfonderna återigen börjat ackumuleras. Som en följd av att bolagsskatten år 2013 sänktes till 22 procent, sänktes återigen även expansionsfondsskatten.

Under de tjuogoett år som möjligheterna till avsättning till expansionsfond har funnits har 47,4 miljarder kronor satts av till expansionsfond, av dessa har 28,5 miljarder återförts, vilket betyder att den ackumulerade nettoavsättningen uppgår till 18,9 miljarder kronor (9.22 Tabell).

9.22 Tabell

Avsättning till expansionsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, beskattningsår 2007-2013

Funds retained for expansion, number of individuals and total amount MSEK, tax years 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Avsättning (Funds retained for expansion)							
Antal (Number)	25 859	24 495	19 490	19 683	19 532	18 943	17 715
Belopp (Amounts)	2 896	2 713	2 105	2 284	2 281	2 118	2 095
Återföring (Reverse allocation)							
Antal (Number)	22 197	26 946	29 108	25 094	22 859	23 457	22 818
Belopp (Amounts)	1 554	1 914	2 074	1 846	1 790	1 743	1 786
Årsnetto (Year net)	1 342	799	31	438	491	375	309
Ackumulerat (Accumulated)	16 435	17 234	17 265	17 703	18 194	18 569	18 878

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.5.4 Räntefördelning – positiv eller negativ

Genom 1990/91 års skattereform uppkom en skillnad i skattebelastningen mellan inkomst av kapital, där skattesatsen är 30 procent, och inkomst av näringsverksamhet där skatten, som tidigare nämnts, är progressiv och kan vara väsentligt högre. Dessutom påförs egenavgifter eller särskild löneskatt på näringsinkomster. För enskilda näringsidkare beskattas avkastningen på i näringsverksamheten satsat kapital som arbetsinkomst.

För att i någon mån jämställa enskilda näringsidkare med ägare till enmansaktiebolag infördes, i sin nuvarande form, från och med

1994 regler om positiv respektive negativ räntefördelning. Positiv räntefördelning ger näringsidkaren en möjlighet att få en del av inkomsten av näringsverksamhet motsvarande avkastning på i näringsverksamheten satsat kapital beskattad i inkomstlaget kapital. Positiv räntefördelning är frivillig.

Negativ räntefördelning är avsedd att förhindra att näringsidkaren drar av sina privata utgiftsräntor i näringsverksamheten och på så sätt får en större skatteeffekt av dem. Negativ räntefördelning är obligatorisk.

Utvecklingen av räntefördelningen sedan den infördes framgår av 9.23 Tabell.

9.23 Tabell

Räntefördelning, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, beskattningsår 2007-2013

Adjustment for interest distribution between capital income and business income, number of individuals and total amount MSEK, tax years 2007-2013

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Positiv räntefördelning (Positive interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	141 195	132 240	110 278	108 224	106 978	99 625	93 271
Belopp (Amounts)	7 628	7 511	5 981	6 553	6 623	6 040	5 877
Negativ räntefördelning (Negative interest distribution)							
Antal näringsidkare (Number of individuals)	45 316	45 124	45 179	43 341	41 021	40 562	40 661
Belopp i (Amounts)	728	847	677	739	674	484	473

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.5.5 Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond

Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet har i princip samma möjligheter till skattemässiga reserveringar som juridiska personer, dvs. avsättning till periodiseringsfond och överavskrivningar (avsnitt 9.4.6). Fysiska personer som bedriver näringsverksamhet eller är delägare i handelsbolag får dock sätta av 30

procent av vinsten till periodiseringsfond, mot juridiska personer som får sätta av 25 procent. Innan 2002 års taxering (inkomståret 2001) låg detta avdragstak på 25 procent för fysiska personer och på 20 procent för juridiska personer. Tiden inom vilken återföring av periodiseringsfond ska ske har från och med 2000 års taxering förlängts från fem till sex år för alla företagsformer.

9.24 Tabell

Periodiseringsfond, antal näringsidkare samt totala belopp i mnkr, beskattningsår 2009-2013

Tax allocation reserve, number of individuals and total amount MSEK, tax year 2009-2013

	2009	2010	2011	2012	2013
Avsättning (Transfer to tax allocation reserve)					
Antal (Number)	84 273	71 920	72 717	71 944	67 972
Belopp (Amounts)	5 854	4 882	5 208	5 129	4 831
Återföring (Reversal of tax allocation reserve)					
Antal (Number)	85 621	87 167	79 520	76 565	75 533
Belopp (Amounts)	5 096	5 453	4 922	5 110	5 205
Årsnetto (Year net)	758	-571	286	19	-375
Akkumulerat (Accumulated)	16 191	15 620	15 906	15 925	15 550

Anm: Skatteverkets statistikdatabas innehåller bara uppgifter om periodiseringsfonder från och med beskattningsåret 2000.

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.5.6 Nedsättning av egenavgift

För att förbättra de små företagens förutsättningar för utveckling och tillväxt kan enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag från och med inkomståret 2010 få ett särskilt avdrag från egenavgifterna med fem procentenheter, dock högst 10 000 kr per år (eller högst 20 000 kr per år för samtliga delägare i ett

handelsbolag). Det innebär att marginalskatten för egenföretagare minskar för inkomster upp till 200 000 kr. En förutsättning för nedsättningen är att överskottet av aktiv näringsverksamhet överstiger 40 000 kr. Under de fyra år som reglerna har funnits har egenavgifterna nedsatts med totalt 5,1 miljarder kronor.

9.25 Tabell

Nedsättning av egenavgifter, antal näringsidkare och belopp i mnkr, beskattningsår 2010-2013

Reduction of social security contribution, number of individuals and total amount MSEK, tax years 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
Antal (Number)	152 000	191 000	183 000	176 000
Belopp, mnkr (Amounts, MSEK)	1 122	1 399	1 336	1 290
Genomsnittligt avdrag, kr (Average reduction, SEK)	7 362	7 312	7 306	7 341
Ackumulerat (Accumulated)	1 122	2 521	3 857	5 147

Källa: Skatteverket, Informationslaget

9.6 Nyföretagandet i Sverige

Enligt undersökningar genomförda av Institutet för tillväxtpolitiska studier (ITPS) och Tillväxtanalys har antalet genuint nya företag, dvs. verksamhet som är helt nystartad eller verksamhet som återupptagits efter att ha varit vilande i minst två år, ökat under hela 2000-talet. Från 2007 har vissa förändringar gjorts i statistiken,

vilket ger högre siffror. Bland förändringarna kan nämnas nya branschgrupper, fler företagsformer och åldersgrupper ingår och kortlivade företag som avvecklats under året ingår nu i statistiken. Från 2010 har aktivitetskriteriet förändrats, vilket även det ger något högre siffror. Mellan 2012 och 2013 var antalet nystartade företag i princip oförändrat.

9.26 Tabell

Nystartade företag 2007-2013

Newly started enterprises 2007-2013

Bransch Corporate sector	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Industrinäringar (Industrial production)	11 269	11 261	10 568	12 618	13 101	11 547	11 328
Jordbruk, skogsbruk och fiske (Agriculture, forestry and fishing)	1 995	1 733	1 313	1 582	1 778	1 635	1 593
Tillverkning o dyl (Manufacturing etc)	3 012	3 253	2 514	2 948	3 233	2 949	3 044
Byggnadsverksamhet (Construction)	6 262	6 275	6 741	8 088	8 090	6 963	6 691
Tjänstenäringar (Service trades)	47 258	46 540	49 029	57 237	60 608	57 669	57 914
Varuhandel, reparationer samt hotell och restaurang (Trade, repairs, hotels and restaurants)	10 625	10 880	11 487	12 769	13 990	13 084	13 325
Transport och kommunikation (Transports and communication)	1 999	1 818	2 688	3 369	3 805	3 385	3 329
Finansiell verksamhet och företagstjänster (Finance and business service)	21 065	20 769	21 326	25 418	26 355	24 920	24 925
Utbildning, hälso- och sjukvård samt andra samhälleliga och personliga tjänster (Education, health care, social and personal services)	13 569	13 073	13 528	15 681	16 458	16 280	16 335
Samtliga näringsgrenar (All sectors)	58 527	57 801	59 597	69 855	73 709	69 216	69 242

Anm: Från 2007 har statistiken utökats till fler branscher, fler företagsformer och åldersgrupper samt att även kortlivade företag som avvecklats under året ingår. 5 procentenheter av höjningen mellan 2006 och 2007 beror på förändringar i mätningen.

Uppgifterna från 2010 har reviderats jämfört med förra årets skattestatistiska årsbok, som en följd av att Tillväxtanalys har ändrat sitt aktivitetskriterium. På grund av den ändrade definitionen ökade antalet nystartade företag 2010 med 3 174 stycken, vilket innebär att 31 procent av ökningen mellan 2009 och 2010 beror på förändringar i mätningen.

Källa: 1994-98 Statistiska centralbyrån, 1999-2007 Institutet för tillväxtpolitiska studier och 2008-2013 Tillväxtanalys

Tjänstesektorn fortsätter att dominera nyföretagandet. Av de nya företagen startades 57 914 företag, eller 83,6 procent, inom tjänstesektorn och 11 328 företag (16,4 procent) inom industri-sektorn. De senaste fem åren har förhållandet mellan olika näringar varit relativt konstant. Det enda undantaget är byggnadsverksamhet, som om man bortser från en topp under 2010 och 2011 har legat på en konstant nivå medan nyföretagandet i övriga branscher har ökat.

Av de nya företagen startades 35,0 procent av företagen som aktieföretag, 5,8 procent som

handels- eller kommanditbolag och 59,3 procent som enskild näringsverksamhet. Andelen nystartade aktieföretag har ökat de fyra sista åren, vilket kan förklaras med att kravet på minsta aktiekapital från och med den 1 april 2010 sänktes från 100 000 kr till 50 000 kr.⁵

Mellan 2009 och 2013 har antalet män som leder nystartade företag varit fler än antalet kvinnor som leder nystartade företag. För 2013 leddes 66,0 procent av de nystartade företagen av män och 34 procent av kvinnor.

9.27 Tabell

Antal nystartade företag 2009-2013 efter ledningskönssammansättning

Number of new companies 2009-2013 by gender of management

Ledningens könssammansättning (Gender of management)	2009	2010	2010	2011	2012	2013	
						Antal	Andel
Endast kvinnor (Women)	19 706	21 271	22 345	23 017	21 532	23 561	34,0%
Endast män (Men)	36 274	40 461	42 365	44 141	41 436	45 681	66,0%
Gemensam ledning (Both)	3 616	4 946	5 146	6 552	6 247	-	-
Summa (Total)	59 597	66 681	69 855	73 709	69 216	69 242	100,0%

Anm: 2010 ändrades definitionen av vilka företag som skulle ingå i beräkningen.

Källa: Tillväxtverket

⁵ Tillväxtanalys, Nyföretagandet i Sverige 2013

Tabellbilaga:

- 9.28 Tabell Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2007-2014
- 9.29 Tabell Statlig inkomstskatt för aktiebolag i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, beskattningsår 2013
- 9.30 Tabell Antal redovisningar på K10 beskattningsåren 2006-2013
- 9.31 Tabell Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag, totalt belopp och belopp som beskattas med 20 procent, mnkr, beskattningsår 2006-2013

9.28 Tabell

Antal aktiva företag för de vanligaste företagsformerna i Sverige, 2007-2014

Number of active companies of the most common legal forms in Sweden, 2007-2014

Företagsform Legal form	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Enskild firma (<i>Individuals</i>)	538 101	548 922	552 504	557 347	635 084	631 898	606 701	619 035
Aktiebolag (<i>Limited companies</i>)	270 086	281 417	289 385	295 311	335 863	356 331	374 180	393 513
Handelsbolag (<i>Unlimited partnership</i>)	71 627	68 456	67 078	60 095	64 808	62 055	59 034	55 952
Ekonomiska föreningar (<i>Economic associations</i>)	21 106	21 673	22 437	24 596	24 193	24 823	25 441	26 003
Totalt (Total)	900 920	920 468	931 404	937 349	1 059 948	1 075 107	1 065 356	1 094 503

Anm: Som aktivt företag räknas i detta sammanhang företag som är registrerat till mervärdesskatt och/eller som arbetsgivare.

Källa: Statistiska centralbyrån, Företagsregistret, statistikdatabasen Näringsverksamhet

9.29 Tabell

Statlig inkomstskatt för aktiebolag i olika intervall, antal bolag, andelar samt totala summor, beskattningsår 2013

Central government tax paid by limited companies in different intervals, number of companies, shares and amounts, tax year 2013

Statlig inkomstskatt	Antal	Andel %	Total skatt mnkr	Andel %
Central government tax	Number	Share %	Tax, total sum MSEK	Share %
- 100 tkr	220 101	79,41	5 508	4,15
100 tkr - 1 mnkr	48 279	17,42	54 944	41,42
1 mnkr - 10 mnkr	7 864	2,84	22 742	17,14
10 mnkr - 100 mnkr	808	0,29	23 631	17,81
100 mnkr -	107	0,04	25 826	19,47
Totalt (Total)	277 159	100,00	132 652	100,00

Anm: Som aktiebolag räknas här samtliga aktiebolag, försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag, bankaktiebolag, sparbanker och utländska juridiska personer.

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.30 Tabell

Antal redovisningar på K10 beskattningsåren 2006-2013

Number of assessments on K10, tax years 2006-2013

År Year	Antal K10 Number of K10	Redovisar utdelning på K10		Redovisar sparad utdelningsutrymme		Redovisar kapitalvinst	
		Assessed dividend on K10		Assessed dividend allowances		Assessed capital gains	
		Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share	Antal Number	Andel Share
2006	309 471	91 716	29,6%	285 986	92,4%	7 502	2,4%
2007	318 491	113 996	35,8%	298 154	93,6%	9 128	2,9%
2008	340 070	126 090	37,1%	314 363	92,4%	9 508	2,8%
2009	345 390	123 888	35,9%	310 746	90,0%	9 604	2,8%
2010	354 203	135 938	38,4%	320 603	90,5%	8 960	2,5%
2011	381 702	136 477	35,8%	333 340	87,3%	10 174	2,7%
2012	402 191	141 559	35,2%	351 042	87,3%	10 024	2,5%
2013	420 049	145 645	34,7%	374 284	89,1%	10 311	2,5%

Källa: Skatteverket, Informationslagret

9.31 Tabell

Utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag, totalt belopp och belopp som beskattas med 20 procent, mnkr, beskattningsår 2006-2013

Dividend and capital gain from closely held corporations, total amount and amount taxed at 20 percent, BSEK, tax years 2006-2013

År Year	Total utdelning från fåmansföretag Total dividend from closely held corporations	Utdelning som beskattas med 20 % Dividend taxed at 20 %	Total kapitalvinst från fåmansföretag Total capital gain from closely held corporations	Kapitalvinst som beskattas med 20 % Capital gain taxed at 20 %
2006	20 347	19 589	11 292	3 881
2007	26 196	25 566	15 981	5 663
2008	33 875	32 924	15 799	4 975
2009	31 682	31 107	10 748	5 016
2010	34 901	34 297	10 467	5 627
2011	40 805	40 001	15 713	8 883
2012	47 853	42 581	10 775	6 697
2013	51 093	45 628	9 649	6 574

Källa: Skatteverket, Informationslagret

Detaljerad innehållsförteckning

DETAILED TABLE OF CONTENTS

1 Skatter i ett ekonomiskt och historiskt perspektiv	13
1.1 Skattesystemets huvuduppgifter	13
1.1.1 Finansieringen av offentliga utgifter	13
1.1.2 Stabiliseringspolitiken	13
1.1.3 Fördelningspolitiken	13
1.1.4 Allokeringpolitiken	14
1.2 Grundläggande beskattningsprinciper	14
1.2.1 Intresseprincipen	14
1.2.2 Skatteförmågeprincipen	14
1.2.3 Inkomst- och utgiftsskatt	15
1.2.4 Nominell och real beskattning	15
1.3 En ekonomisk klassificering av olika skatter	15
1.3.1 Direkta och indirekta skatter	15
1.3.2 Skattesubjekt och skatteobjekt	16
1.4 En fördelning av de svenska skatterna	16
1.4.1 Direkta skatter på arbete	18
1.4.2 Indirekta skatter på arbete	18
1.4.3 Skatter och avgifter	18
1.4.4 Konsumtionsskatter som indirekta skatter på arbete	18
1.4.5 Olika marginalskattebegrepp – några räkneexempel	19
1.4.6 Punktskatter på näringslivets faktoranvändning	20
1.4.7 Direkta skatter på kapital	20
1.4.8 Indirekta skatter på kapital	21
1.4.9 Skatt på sparande och skatt på investeringar	21
1.5 Skatter i ett historiskt perspektiv	21
1.5.1 Från sam- till särbeskattning	21
1.5.2 Från direkt till indirekt beskattning	22
1.5.3 Successiv breddning av skattebaserna under 1980-talet	22
1.5.4 Utgiftsskatt och real beskattning	22
1.5.5 1990-91 års skattereform	23
1.5.6 Utvecklingen efter skattereformen	23
2 Skatt, inkomstfördelning och förmögenhet	29
2.1 Inledning	29
2.2 Om inkomststatistik	29
2.2.1 Hushållsbegrepp	29
2.2.2 Nytt inkomstbegrepp	29
2.2.3 Allt syns inte i statistiken	29
2.3 Den direkta beskattningen av individen	30
2.3.1 Den direkta skatten utgjorde 26 procent av inkomsten 2013	30
2.3.2 Beskattningen har blivit mindre progressiv	32
2.3.3 Marginalskatten på samma nivå sedan 1999	32
2.3.4 Påverkan av inkomstökning på bidrag och avgifter	33
2.4 Omfördelning genom skatter och bidrag	35
2.4.1 Också höginkomsttagaren är bidragstagare	35
2.4.2 Omfördelning mellan generationer	36
2.4.3 Hushållens disponibla inkomst i 740 miljarder	36
2.4.4 Hushållens disponibla inkomst ökade	37

2.5	Inkomstutvecklingen	39
2.5.1	Jämförelser av disponibel inkomst.....	39
2.5.2	Stark inkomstutveckling under 2000-talet	39
2.5.3	Inkomstspridningen har ökat.....	40
2.5.4	Bäst utveckling för de med de högsta inkomsterna	40
2.5.5	Kapitalinkomsternas betydelse har ökat	41
2.5.6	Inkomstutveckling för olika grupper.....	41
2.5.7	Sammanboende har haft den bästa inkomstutvecklingen	43
2.5.8	Arbetsinkomsterna har ökat med 45 procent sedan 1995.....	44
2.6	Kvinnors och mäns förmögenhet.....	45
2.6.1	Få äger mycket	45
2.6.2	En tredjedel av alla hushåll hade över en miljon i förmögenhet 2007.....	46
2.6.3	Kvinnor innehar mindre än hälften av nettoförmögenheten	46

3 Skattekontroll och skattebrott 49

3.1	Inledning	49
3.2	Skatteverkets kontroll.....	49
3.2.1	Kontroll av deklarationer och kontrolluppgifter (KU).....	49
3.2.2	Skatterevisioner.....	51
3.3	Administrativa sanktioner.....	56
3.3.1	Skattetillägg	56
3.3.2	Förseningsavgifter	59
3.4	Skattebrott m.m.	61
3.4.1	Skattebrottslagen	61
3.4.2	Brottsanmälningar och antalet personer misstänkta för skatte- och bokföringsbrott.....	61
3.4.3	Skatteverkets skattebrottsenhet (SBE)	63
3.5	Borgenärsbrott och näringsförbud.....	65

4 Attityder till skattesystemet, skattefusk och Skatteverkets kontroll 69

4.1	Inledning	69
4.2	Synen på skattesystemet	69
4.3	Hur man tycker det är att deklarerat	71
4.4	Förtroendet för Skatteverket.....	72
4.5	Kännedom om fusk hos andra	74

5 Totala skatter i Sverige 79

5.1	Totalt fastställda skatter i Sverige i 630 miljarder år 2013	79
5.2	Fastställda skatter och betalda skatter	80
5.3	Beskattning i tre stationer.....	81
5.4	Skatternas roll för utjämning av de ekonomiska resurserna mellan hushållen	82
5.5	Skatteskulder och uppbördsförluster.....	86
5.5.1	Uppbördsförlusternas storlek och sammansättning	86
5.5.2	Skuldbalansen	88
5.5.3	Antal med skatteskulder	90

6 Skatt på arbete 93

6.1	Historik.....	93
6.2	Skatt på arbete idag.....	94
6.3	Den arbetande befolkningen och arbetsinkomsterna	95
6.3.1	Omfördelningsbehov mellan aktiva och passiva perioder i livet.....	95
6.3.2	Förändringen av antalet arbetade timmar av betydelse för skattepolitiken.....	96
6.3.3	623 000 personer har förvärvsinkomster över 500 000 kr	96
6.4	Administrativa uppgifter kring skatt på arbete.....	99
6.4.1	Inkomsterna redovisas i en inkomstdeklaration.....	99
6.4.2	Personernas inkomstskatt slutregleras en gång per år	102
6.4.3	Arbetsgivarna betalar preliminärskatten varje månad.....	103

6.5	Direkt skatt på personernas inkomster av förvärsarbete	103
6.5.1	De fastställda förvärsinkomsterna år 2013 var 2 040 miljarder kronor	103
6.5.2	Avdrag för resor till och från arbetet görs av 902 000 personer	104
6.5.3	Fler kvinnor än män pensionssparar samt nya regler from 2015.....	107
6.5.4	Skatteberäkningen grundas på fastställd förvärsinkomst	108
6.5.5	Grundavdraget är ”puckelformat”	110
6.5.6	Kommunal och statlig inkomstskatt	112
6.5.7	Marginalskatt och marginaffekter	113
6.6	Mer om kommunala inkomstskatten.....	118
6.6.1	Kommunala inkomstskatten proportionell.....	118
6.6.2	Utveckling av kommunalskatten	118
6.6.3	Kommunala inkomstskatten varierar med 5,51 procentenheter	120
6.6.4	Högst skattekraft i Danderyd, lägst i Årjäng	120
6.6.5	Kommunala inkomstskatten vidarebefordras från staten till kommunerna.....	120
6.6.6	Bidrags- och utjämningsystem för kommuner och landsting	120
6.7	Socialavgifter	122
6.7.1	Olika former av socialavgifter.....	122
6.7.2	Underlag och avgiftssatser	123
6.7.3	Andra undantagsregler för avgiftsuttaget än åldersbaserade	126
6.8	Beskattning av tjänstegruppliv.....	127
6.9	Andra nedsättningar m.m.	127
6.9.1	Tidigare skattereduktion för byggnadsarbeten	127
6.9.2	Skattereduktion för rut- och rotarbeten	128
6.9.3	Sjöfartsstöd	129

7 Skatt på kapital 139

7.1	Historik.....	139
7.2	Skatt på kapital idag	139
7.3	Tillgångar och skulder	141
7.4	Fastighetsskatt och fastighetsavgift.....	142
7.4.1	Fastställande av taxeringsvärde	142
7.4.2	Fastighetsskatt och fastighetsavgift 31 miljarder år 2013	143
7.4.3	Utveckling av skattesatser för olika fastighetstyper	144
7.5	Beskattningen av hushållens finansiella kapitalinkomster och skulder	146
7.5.1	Skatt på finansiella kapitalinkomster.....	146
7.5.2	Sammansättningen har ändrats över tiden.....	147
7.5.3	Stora variationer i taxeringsunderlagen över tiden.....	147
7.5.4	Mer om kapitalvinsterna	149
7.6	Fördelningsprofilen för direkt skatt på kapital	152
7.7	Kupongskatt för bosatta i utlandet	152
7.8	Avkastningsskatt på indirekt ägande i pensionsfonder m.m.	154
7.9	Stämpelskatt.....	154
7.10	Skattereduktion för privatpersoners gåvor till ideell verksamhet	154
7.11	Bolagsskatt	154
7.12	Avskaffade skatter.....	155
7.12.1	Förmögenhetsskatten	155
7.12.2	Arv- och gåvoskatten.....	155

8 Skatt på konsumtion och insatsvaror 167

8.1	Inledning.....	167
8.1.1	Moms och punktskatter	167
8.1.2	Harmonisering inom EU	167
8.1.3	Skatter på konsumtion och insatsvaror utgör en fjärdedel av alla skatter.....	168
8.2	Mervärdesskatt (moms)	168
8.2.1	Moms betalas på det egna mervärdet	168
8.2.3	Omvänd skattskyldighet	170
8.2.4	Distansförsäljning mellan EU-länder	171
8.2.5	Redovisning, betalning, beskattningsunderlag och omsättning.....	171
8.2.6	Momsuppbörden	172
8.2.7	Redovisning efter skattesats.....	173
8.2.8	Momsuppbörden per bransch	174

8.3	Punktskatter.....	175
8.3.1	Allmänt om punktskatter.....	175
8.3.2	Förfarandereglerna inom EU.....	177
8.3.3	Energiskatter.....	178
8.3.4	Andra miljörelaterade skatter.....	185
8.3.5	Skatt på alkoholdrycker och tobak.....	186
8.3.6	Skatt på vägtrafik.....	190
8.3.7	Importskatter.....	194
8.3.8	Skatt på lotterier och spel.....	196
8.3.9	Skatt på annonser och reklam, koncessionsavgifter för TV-företag mm.....	198

9 Särskilt om företagsbeskattning **201**

9.1	Inledning.....	201
9.2	Grundläggande principer.....	201
9.2.1	Det bokföringsmässiga resultatet utgångspunkten.....	201
9.2.2	Kvittning och rullning.....	201
9.3	Företagsstrukturen i Sverige.....	202
9.3.1	Företagens storlek.....	202
9.3.2	Olika företagsformer.....	202
9.4	Juridiska personers skatt.....	205
9.4.1	Förändringar vid skattereformen.....	205
9.4.2	Dubbelbeskattning.....	205
9.4.3	Skatten för juridiska personer 144,5 miljarder kronor år 2013.....	205
9.4.4	Få företag står för större delen av överskottet.....	208
9.4.5	Branschvis fördelning av över- och underskott.....	209
9.4.6	Bokföringsmässigt resultat och skattemässiga justeringar.....	212
9.4.7	Speciella regler för utdelning och kapitalvinst från fåmansföretag (3:12-regler).....	215
9.5	Fysiska personer som näringsidkare.....	219
9.5.1	Antalet näringsidkare.....	219
9.5.2	Redovisat resultat.....	219
9.5.3	Expansion med lågbeskattade medel.....	224
9.5.4	Räntefördelning – positiv eller negativ.....	225
9.5.5	Reserveringsmöjligheter genom periodiseringsfond.....	226
9.5.6	Nedsättning av egenavgift.....	226
9.6	Nyföretagandet i Sverige.....	227

Sakordsregister

A

acciser	166
aktiebolag	202, 206
aktiv näringsverksamhet	219
alkoholförsäljning	188
alkoholskatt	186
allmän energiskatt	178
allmän löneavgift	124
allmänna avdrag	104
allmänna egenavgifter	94, 125
allmän pensionsavgift	122
allokeringspolitik	14
andra brott	61
anmälda brott	61
anmälningsskyldighet	61
antal anställda	202
antal företag	202
arbetade timmar	95, 96
arbetsgivaravgift	103
arbetsgivaravgifter	94, 122
arbetsgivare	103
arbetsinkomst	44
arvs- och gåvoskatt	155
avgift	18
avgifter, regional nedsättning	127
avskrivning	213

B

barnomsorgsavgift	117
beskattning, av förbrukning	84
beskattning, av hushållens inkomster	83
beskattning, av konsumtion	84
beskattning, i hushållsledet	81
beskattning, i konsumtionsledet	81
beskattning, i produktionsledet	81
bevillning	200
blankett K10	215
bokföringsbrott	61, 65
bolagsskatt	139, 154, 205, 207
borgenär	65
bostadsbidrag	114, 117
bostadsstöd	33
brottsanmälan	61
Brottsförebyggande rådet (BRÅ)	61
brottsutredningar	63
bruttoinkomst	37

C

cigaretter	189
------------	-----

D

deklaration	49
deklaration, elektronisk	99
deklarationer, antal	50
deklarera	71
delägare i handelsbolag	222
destinationsprincipen	170, 177
direkta skatter	15, 16, 17, 20, 29, 30, 35, 82
direkt beskattning	30
disponibel inkomst	29
dubbelbeskattning	205
dubbelprövningsförbud	61
dubbla förfarande	56

E

effektskatt på kärnkraftsreaktorer	180
egenavgifter	94, 122
Ekobrottsmyndigheten	63
ekonomisk förening	202
ekvivalensskala	39
elcertifikat	184
energianvändning	181
energiskatt	178
energiltillförsel	181
enskild firma	202
enskild näringsidkare	221
enskild näringsverksamhet	219
Eurovinjettsystemet	192
EU-skatter	80
expansionsfond	224

F

familjeenhet	29
farebrott	61
fastighetsskatt	142
fordon, antal	193
fusk	74
fördelningseffekter	83
fördelningspolitik	13
förebygga brott	63
förenklingsregeln	217
företagsstruktur	202
förmögenhet	29
förmögenhetsfördelning	45

förmögenhetsskatt	139, 155
förseningsavgift	56, 59
förseningsavgift, antal beslut	60
förtidspension	36
förtroende	72
förvärvsinkomst	96
förvärvsinkomst för anställda	97
förvärvsinkomst för företagare	98
förvärvsinkomst, sammansättning	104
förvärvsskatt	170

G

gemenskapsinterna förvärv	168
generalindex	161
Gini-koefficient	39
grundavdrag	110
gäldenär	90

H

handelsbolag	202, 219
harmoniserade skatter	167, 177
hushållens finansiella tillgångar	147
hushållstjänster	128
husrannsakan	63
huvudbrott	65
huvudregeln	217

I

idrags- och utjämningsystem	120
importskatter	194
indirekta skatter	15, 16, 21, 82, 167
inkomst av kapital	146
inkomstdeklarationer, antal	49
inkomstfördelning	29, 40
inkomstskatt, betalningsmönster	102
inkomstskatt, kommunal	94, 118
inkomstskatt, kommunal/statlig	30
inkomstskatt, statlig	94
inkomstskatt, statlig, skiktgräns	115, 133, 134, 135
inkomstspredning	39
inkomststruktur	35
intresseprincipen	14

J

jobbskatteavdrag	30, 113
jordbrukstullar och sockeravgifter	194
juridisk person	202

K

kapitalskatt	139
kapitalvinst	36
kassaregister	54
koldioxidskatt	178
kommunal inkomstskatt	112
Kommunalskatt	93
koncernbidrag	213

konkursutveckling	87
konsumtionsskatt	18
kontrollavgift	54, 55
kontrollbesök	55
kontrolluppgift	49, 99, 101
kostushåll	29
kronofogden	86, 88, 89, 90
kupongskatt	152
Kyotoprotokollet	183

L

låneförbud	61
------------	----

M

marginaleffekt	19, 33
marginaleffekt, inkomstprövade system	117
marginalskatt	19, 32, 114
marginalskattebegrepp	113
mervärdesskatt	168
miljörelaterade skatter	185
moms	168

N

naturgrusskatt	185
nettoförmögenhet	45
nominell beskattning	15
nyföretagande	227
näringsförbud	66

O

omfördelning, gini-koefficient	82
omfördelningseffekt	36
omsättning	204, 212
omvänd skattskyldighet	170
optimal beskattning	14
oriktig uppgift	56

P

passiv näringsverksamhet	219
pension	37
pensionsfonder, avkastningsskatt på	154
pensionssparande	107, 136
periodiseringsfond	213, 226
personalliggare	54
preskribering	86
preventiv effekt	49
progressiv	32
punktskatt	167, 175

R

real beskattning	15
reseavdrag	104
reserveringar	213, 226
restföring	86
restföringsår	89
revisionsverksamhet	53
ROT-avdrag	127

rut- och rotavdrag	128
räntefördelning	225
Rättsväsendet Informationsförsörjning (RIF)	61
rörelseintäkter	212
rörelsekostnader	212

S

sambeskattning	21
sammanboende	43
sammanlagd förmögenhet	45
SBE-stat	64
sjöfartsstöd	128, 129
skatt	18
skattebaser	22
skattebrottsenhet	63
skattebrottslag	61
skattebrottslagen	61
skattebrottslagen, antal brott	65
skattebrottsutredning	61
skattedeklaration, antal	49
skatteförfarandelag	56
skatteförmågeprincipen	14
skatteintäkter, kassamässiga	80
skatteintäkter, periodiserade	80
skatteintäkter totalt, översikt	79
skattekil	19
skattekonto	103
skattekontroll	49
skattekvot	80
skattemässiga justeringar	213
skatteobjekt	16
skattereduktion	29, 30
skatterepresentant	177
skatterevision	51
skatteskuld	88
skattesubjekt	16
skattesystem	49, 69
skattetillägg	56
skattetillägg, antal beslut	57
skattetillägg, procentsatser	58
skattetillägg, regeländringar	56
skattetilläggsbeslut, antal	57
skattetillägg, storlek	56
skatteunderlag, taxeringsmässigt	147
skatt på alkohol	186
skatt på arbete	93
skatt, på arbete	80
skatt på energi	178
skatt på import	194
skatt, på kapital	80
skatt på naturgrus	185
skatt på tobak	186, 189
skatt, på varor och tjänster	80
skatt vid olika inkomstnivåer	108
skiktgräns	32, 93, 112
skuldbalans	88
skuldräntor	30
skönsbeskattning, deklARATION	50
snus	189
socialavgifter	122

socialavgifter, ändamål	124
spaning	63
stabiliseringspolitik	13
statlig inkomstskatt	112
studielån, återbetalning av	117
stämpelskatt	154
suspensionsordningen	177
svavelskatt	178
särskilda jordbrukstullar	
och sockeravgifter	194
särskild löneskatt	94, 122, 125

T

taxeringsvärde	145
tillsynsbesök	55
tjänstegrupppliv, beskattning av	127
tobaksskatt	186, 189
tullmedel	194

U

underrättelseverksamhet	63, 64
underskott	201, 208, 219, 222
underskottsavdrag	213
uppbördsförlust	86
upplagshavare	177
utsläppsrättshandel	184

V

varumottagare	177
vägavgifter	192
värnska	112

Å

Åklagarmyndigheten	63
--------------------	----

Ä

ändring, deklARATION	50
----------------------	----

Ö

överskott	208, 219, 222
-----------	---------------

